

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
(1918-1921 წწ.) შეიარაღებული ძალები

Armed Forces of the Democratic Republic of
Georgia (1918-1921)

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის (1918-1921 წწ.)

შეიარაღებული ძალები

Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia

(1918-1921)

თბილისი

2021

წიგნის ავტორ-შემდგენლები: დიმიტრი სილაქაძე, მიხეილ ბახტაძე, ბრიგადის გენერალი მამია ბალახაძე, პოლკოვნიკი დავით რაზმაძე, მირიან ხოსიტაშვილი, სალომე ჭანტურიძე, ანა ბარბაქაძე
გამოცემის მთავარი რედაქტორი: დიმიტრი სილაქაძე
მთარგმნელი: მარინე ჭყონია
დიზაინერი: სალომე პოპიაშვილი

Author-compilers of the book: Dimitri Silakadze, Mikheil Bakhtadze, Brigadier General Mamia Balakhadze, Colonel David Razmadze, Mirian Khositashvili, Salome Chanturidze, Ana Barbakadze
Editor-in-Chief of the publication: Dimitri Silakadze
Translator: Marine Chkonia
Designer: Salome Popiashvili

საქართველოს პარლამენტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ეროვნული ბიბლიოთეკა
Iliia Tchavtchavadze National Parliamentary Library of Georgia (NPLG)

ს.ს.ი.პ. დავით აღმაშენებლის სახელობის ეროვნული თავდაცვის აკადემია
LEPL David Agmashenebeli National Defence Academy of Georgia

საქართველოს ეროვნული არქივი
National Archives of Georgia

ISBN 978-9941-9777-1-8
UDC(უაკ) 355.1(479.22)(09)(1918-1921)
ს-323

სარჩევი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების ძირითადი სამხედრო მოქმედებები 1918-1921 წლებში	7
საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების ორგანიზაცია	22
სამხედრო წიგნი	37
დამოუკიდებლობის გამოსახატვა, სიმბოლიკა და მთავრობის თავმჯდომარეები	46
შეიარაღებული ძალების ჩამოყალიბება, რეგულარული ჯარისა და გვარდიის ორგანიზაცია	52
სამხედრო სამინისტრო და მინისტრები	65
მთავარსარდლები, გენერალური შტაბის უფროსები და სხვა მნიშვნელოვანი სამხედრო პირები	75
სამხედრო სამსახური	89
შეიარაღება და საბრძოლო საშუალებები	96
მათერიალური მდგომარეობა და ყოველდღიური ყოფა	111
სამხედრო განათლება	120
ფორმა და სამხედრო წოდებები	131
სამხედრო პერიოდიკა	139
რესპუბლიკის ომები	145
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის და გერმანიის სამხედრო-დიპლომატიური ურთიერთობები	162

Table of Content

The main military operations of the Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia in 1918-1921	15
Organization of the Armed Forces of the First Republic of Georgia	30
Military Book	42
Declaration of Independence, Symbols and Chairmen of the Government	47
Establishment of the Armed Forces, Organization of the Regular Army and Guard	53
Ministry of Military Affairs and the Ministers	66
Commanders-in-Chief, Chiefs of General Staff and other important military personnel	76
Military Service	90
Weapons and ammunition	97
Material condition and daily life	112
Military education	121
Uniforms and Ranks	132
Military periodicals	140
Wars of the Republic	146
Military - Diplomatic Relations of Democratic Republic of Georgia and Germany	169

აღნიშნული წიგნი პირველია იმ წიგნების სერიიდან, რომელიც საქართველოს პარლამენტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ეროვნულ ბიბლიოთეკას, საქართველოს ეროვნულ არქივსა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ს.ს.ი.პ. დავით აღმაშენებლის სახელობის ეროვნული თავდაცვის აკადემიის ეგიდით გამოიცემა. წიგნების სერიიდან ჩვენ მოგიტობთ თუ როგორ ჩამოყალიბდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დროს საქართველოს არმია. როგორი იყო სამხედროების ცხოვრება, მომზადება, სამხედრო დიპლომატია და რა გზა განვლო იმ მოკლე პერიოდში ქართულმა არმიამ. როგორც მოგესვენებათ, იმ მოკლე პერიოდში, ქართულ არმიას თან ახლდა მუდმივი ბრძოლები. ისტორია მნიშვნელოვანია ქვეყნისა და ერის აწმყოსთვის, ასევე მომავლისათვის. ამიტომაც ილია ჭავჭავაძემ ანდერძად დაგვიტოვა „მხოლოდ წარსულის ცოდნით დაუცავს ყოველს ერს თავისი ეროვნება, თავისი არსებობა, თავისი ვინაობა“. სწორედ ამიტომ სიმბოლურია, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ს.ს.ი.პ. დავით აღმაშენებლის სახელობის ეროვნული თავდაცვის აკადემიის, საქართველოს პარლამენტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ეროვნულ ბიბლიოთეკის და ეროვნულ არქივს შორის ერთობლივი პროექტია აღნიშნული წიგნი. ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ისეთი ეპოქის შესწავლა და კვლევა როგორც საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა 1918-1921 წლებში. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა ფუნდამენტია ჩვენი ახალი ისტორიისა და დღევანდელი სახელმწიფოებრიობის. მიუხედავ იმ მცირე პერიოდისა, საქართველომ მსოფლიოს თავისი თავი არაერთი რეფორმით დაამახსოვრა. მომავალი სამხედროებისთვის და საქართველოს მოქალაქეებისთვის მნიშვნელოვანია ვიცოდეთ ჩვენი ქვეყნის სამხედრო ისტორია და რა გამოწვევები ჰქონდა მაშინ ქართულ არმიას. თუ რა წარმატებები იყო მაშინ და სად დავუშვით შეცდომა. აღნიშნული წიგნი ემსახურება საზოგადოებაში ამაღლდეს ცნობადობა ქართული არმიის ისტორიის შესახებ.

პოლკოვნიკი დავით რაზმაძე

This book is the first in a series of books published by the Ilia Chavchavadze National Library of the Parliament of Georgia, National Archives of Georgia and the Ministry of Defense of Georgia. Published under the auspices of the David Agmashenebeli National Defense Academy. These books will help us to tell you how the Georgian army was formed during the Democratic Republic of Georgia. What the life, training, military diplomacy of the military was like and what was the path of the Georgian army in that short period. As you know, in this short period, the Georgian army was accompanied by constant wars. History is important for the present and the nation, as well as for the future. That is why Ilia Chavchavadze bequeathed it to us that “only the knowledge of past helps the nation to protect its nationality, existence and identity.” That is why it is symbolic that the book is a joint project of the Ministry of Defense of Georgia the LEPL David Agmashenebeli National Defense Academy, the Ilia Chavchavadze National Library of the Parliament of Georgia and National Archives of Georgia. It is important for us to study and research the period of the Democratic Republic of Georgia (1918-1921). The Democratic Republic of Georgia is the foundation of our new history and present statehood. Despite this short period, Georgia has made the world remember her through its modernity. It is important for the future military and the citizens of Georgia to know the military history of our country and what challenges the Georgian army had then. What successes were reached then and what were the mistakes we made. This book serves to raise public awareness about the history of the Georgian Army.

Colonel David Razmadze

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების ძირითადი სამხედრო მოქმედებები 1918-1921 წლებში

1918-1921 წლებში საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალები თითქმის მუდმივად იბრძოდა, როგორც საგარეო ასევე საშინაო მტრის წინააღმდეგ.

1918 წლის მაისში დაიძაბა ვითარება საქართველოს უკიდურეს ჩრდილო-დასავლეთის მხარეში, აფხაზეთში. ადგილობრივმა ბოლშევიკებმა, რომლებსაც ზურგს რუსი ბოლშევიკები უმაგრებდნენ აპრილის დასაწყისში აფხაზეთში ამიერკავკასიის სეიმის წინააღმდეგ აჯანყება დაიწყეს. აჯანყებას სათავეში აფხაზეთის რევკომი ედგა. 11 აპრილს ისინი გუდაუთიდან სოხუმის მიმართულებით დაიძრნენ. ქალაქი აიღეს საბჭოთა ხელისუფლება გამოაცხადეს და „სოხუმის კომუნა“ შექმნეს.

ხელისუფლებამ ბოლშევიკების წინააღმდეგ სახალხო გვარდიის (იმ დროს წითელი გვარდია ეწოდებოდა) ნაწილები გაგზავნა ვალიკო ჭულელის ხელმძღვანელობით. 17 მაისს გამთენიისას 4 საათზე შეტევა დაიწყო და 15 საათზე გვარდიის მოწინავე ნაწილები უკვე სოხუმში იყვნენ.

სამხედრო მოქმედებები აფხაზეთში ივნისის შუა რიცხვებში განახლდა. აფხაზმა ბოლშევიკებმა: ეშბამ და ლაკობამ მაიკოპის, სოჭისა და ადღერის რაიონებში ბოლშევიკთა შეიარაღებული რაზმები ჩამოაყალიბეს და აფხაზეთისკენ დაიძრნენ. 17 ივნისს მათ გუდაუთა და ახალი ათონი აიღეს. 18 ივნისს გენერალი გიორგი მაზნიაშვილი აფხაზეთის გენერალ-გუბერნატორად დაინიშნა და რეგიონში წესრიგის დამყარება დაევალა. 19 ივნისს გენერალი უკვე სოხუმში იყო და ძალების თავმოყრას ხელმძღვანელობდა. ქართული შეიარაღებული ძალების შეტევა ძალიან სწრაფად და წარმატებულად განვითარდა. მასში მონაწილეობდა 500 ქვეითი, ორი საარტილერიო ბატარეა და 300 ცხენოსანი. 23 ივნისს გუდაუთა გაათვისუფლეს და 28 ივნისს კი გაგრა. იმავე დროს ქართული შეიარაღებული ძალების ნაწილები მდინარე ფსოლზე გავიდნენ.

სანამ ქართული ჯარი ბოლშევიკებს ებრძოდა, შექმნილი ვითარებით სცადა ესარგებლა ოსმალებს და 27 ივნისს მდინარე კოდორის შესართავთან ათასკაციანი თურქული დესანტი გადასხდა. ადგილობრივი მოსახლეობის მტრულმა დახვედრამ და ქართული შეიარაღებული ძალების ოპერატიულმა მოქმედებამ დესანტს არაფრის გაკეთების საშუალება მისცა. დესანტს წინადადება მიეცა 24 საათში დაეტოვებინა საქართველოს ტერიტორია. თურქები იძულებულ გახდნენ უკან გაბრუნებულიყვნენ. რამდენიმე ასეული თურქი მებრძოლისგან შემდგარი ახალი დესანტი აფხაზეთში, კონკრეტულად კი ოჩამჩირეს რაიონში უკვე აგვისტოს შუა რიცხვებში გამოჩნდა. ამჯერად, მშვიდობიანად საქმის მოგვარება არ გამოვიდა და სახალხო გვარდიის ნაწილებს სამხედრო შეტაკება ჰქონდათ დესანტთან. თურქული დესანტი დამარცხდა, ნაწილი დაიღუპა ნაწილი კი ტყვედ ჩავარდა.

ბოლშევიკები აფხაზეთიდან კი განიდევნენ, მაგრამ მათთან შემდგომში მოსალოდნელი საფრთხისგან თავის დასაცავად საქართველოს ხელისუფლებამ გადწყვიტა შეტევა გაეგრძელებინა სოჭის მიმართულებით.

29 ივნისს ქართული ჯარის შეტევა განახლდა და იმავე დღეს ისინი ადღერში შევიდნენ. ქართულ შეიარაღებულ ძალებს შავ ზღვაში მოქმედი გერმანული სამხედრო გემები ეხმარებოდნენ. 6 ივლისს ქართული სამხედრო ნაწილები სოჭში შევიდნენ. შექმნილი სამხედრო და პოლიტიკური ვითარება შეტევის გაგრძელებას მოითხოვდა. სოჭის დაკავების შემდეგ, ადგილობრივი მოსახლეობის ნაწილი ქართულ არმიას მოხალისედ ჩაენერა. 26 ივლისს ქართულმა ჯარმა ტუაფსე დაიკავა. ქართულმა ჯარმა წინსვლა განაგრძო და ბელორეჩენსკი დაიკავა. ქართული კავალერიის ერთი ნაწილი კი შავი ზღვის სანაპიროს გაყოლებით განაგრძობდა წინსვლას და გელენჯიკამდეც მიადგინა. ამასობაში ვითარება შეიცვალა. დენიკინ მოხალისეთა არმიამ ნოვოროსიისკი დაიკავა და მალე ისინი ტუაფსეს მოადგნენ. მათთან შეტაკების ასარიდებლად გენერალმა მაზნიაშვილმა ქართული შენაერთები ტუაფსედან გამოიყვანა. ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა მდინარე

ჩუხუკტზე დაიკავეს პოზიციები. სამხედრო ოპერაციები შავიზღვისპირეთში რამდენიმე თვით შეწყდა.

1918 წლის შემოდგომაზე საქართველო სომხეთის სასაზღვრო რეგიონში ვითარება დაიძაბა, შეტაკებები და თავდასხმები გახშირდა. 25-27 ოქტომბერს ბრძოლები გრძელდება სოფელ კარინჯის რაიონში, რომელიც რამდენჯერმე გადავიდა ხელიდან ხელში.

მცირე, პატარა შეტაკებები მთელი ნოემბრის განმავლობაში გრძელდებოდა. სრულ მასშტაბიანი სამხედრო მოქმედებები დეკემბრის დასაწყისში დაიწყო.

სომხეთ-საქართველოს ომი რამდენიმე ერთმანეთისაგან მეტ-ნაკლებად დაცილებულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობდა: სანაინი, სადახლო-შულავერის მიმართულებაზე, ახალქალაქის მაზრაში და ვორონცოვკა-ეკატერინოფელდის მიმართულებაზე.

ახალქალაქის მაზრაში სამხედრო მოქმედებები 6 დეკემბერს დაიწყო, როდესაც სომხური ნაწილები მაზრაში შეიჭრნენ და რამდენიმე სოფელი დაიკავეს. ამ მიმართულებაზე ქართულ შენაერთებს გენერალი აბელ (ბალო) მაცაშვილი ხელმძღვანელობდა. მაზრაში დიდი ბრძოლები არ ყოფილა. თუმცა, სამხედრო მოქმედებები მთელი დეკემბრის მანძილზე მიმდინარეობდა. ქართულმა მხარემ დაამრცხა მონინაალმდევე და განდევნა სახელმწიფო საზღვრებიდან.

ფართომასშტაბიანი სამხედრო მოქმედებები ლორეს ზონაში დაიწყო 9 დეკემბერს, როდესაც თავს დაესხნენ გენერალ გიორგი წულიკიძის მიერ უზუნღარისკენ გაგზავნილ ქართულ შენაერთს. 10 დეკემბერს სომხურმა მხარემ ცეცხლი გაუხსნა უკვე სანაინში განლაგებულ ქართულ ჯარს. 11 დეკემბერს მონინაალმდევემ შეუტია ალავერდს. ბრძოლაში მონაწილეობდა საქართველოს შეიარაღებული ძალების ჯავშანმატარებელი. 12 დეკემბერს სომხურმა მხარემ ცეცხლი დაუშინა სადახლოს.

13 დეკემბერს ვორონცოვკას მტერმა შეუტია. მძიმე თავდაცვითი ბრძოლის შემდეგ, მონინაალმდევის რიცხოვრივი უპირატესობის გამო ქართულმა ნაწილებმა ქალაქი დატოვეს და უკან დაიხიეს.

14-16 დეკემბერს მძიმე ბრძოლები მიმდინარეობდა ახტალის მიმართულებაზე. სომხებმა სადგური აირუმი და ახტალა დაიკავეს. დიდი სტრატეგიული მნიშვნელობა ჰქონდა სადახლოს. 18-23 დეკემბრის განმავლობაში ქართველები თავდადებით იცავდნენ სადახლოს. თუმცა, საბოლოოდ, იძულებული გახდნენ სადგური დაეტოვებინათ. ამავე პერიოდში მნიშვნელოვანი ბრძოლა გაიმართა ეკატერინოფელდთან. 19 დეკემბერს მონინაალმდევემ ქალაქში მყოფ სახალხო გვარდიის ბატალიონებს შეუტია. მძიმე და სისხლისმღვრელი ბრძოლა მთელი დღე გაგრძელდა და გვარდიელთა გამარჯვებით დასრულდა. მონინაალმდევემ სერიოზული ზარალი განიცადა და უკან დაიხია. იმავე დღეს სომხეთის რეგულარული ჯარის ნაწილები შულავერში შევიდნენ.

სამხედრო მოქმედებებში წარუმატებლობამ ქართული სამხედრო ხელმძღვანელობის შეცვლა გამოიწვია. მთავარი, შულავერი-სადახლოს მიმართულების სარდლად გენერალი გიორგი მაზნიაშვილი დაინიშნა, მისი შტაბის უფროსი კი გენერალი გიორგი კვინიტაძე გახდა.

25-27 დეკემბერს ქართული შენაერთები ცდილობდნენ შულავერი აეღოთ. თუმცა, ვერაფერს მიაღწიეს. გენერალმა მაზნიაშვილმა შულავერის აღების ახალი გეგმა შეიმუშავა და 28 დეკემბერს 12 საათზე იერიში დაიწყო. მონინაალმდევე შეეცადა წინააღმდეგობა გაენია, მაგრამ მიხვდა, რომ ბრძოლას აზრი არ ჰქონდა და შულავერი დატოვა. მეორე დღეს, 29 დეკემბერს შულავერის მცხოვრებთა დელეგაცია გიორგი მაზნიაშვილთა გამოცხადდა და დასახლებული პუნქტი ქართველ გენერალს ჩააბარა.

30 და 31 დეკემბრის მძიმე ბრძოლების შემდეგ ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა სადახლოც გაათავისუფლეს. სულ რამდენიმე დღეში ახალი დიდი შეტევის დაწყება იყო დაგეგმილი, მაგრამ ამასობაში საქართველოსა და სომხეთის მთავრობები, ბრიტანეთის შუამდგომლობით ცეცხლის შეწყვეტაზე შეთანხმდნენ. გენერლებმა: გიორგი მაზნიაშვილმა, სტეფანე ახმეტელაშვილმა და აბელ მაცაშვილმა ბრძანება მიიღეს გენერალ ალექსანდრე გედევანიშვილისგან. ბრძანების მიხედვით, მათ დაქვემდებარებაში მყოფ შენაერთებს 1918 წლის 31 დეკემბრის 24 საათზე სამხედრო მოქმედებები შეწყვიტათ. ჯარები უნდა დარჩენილიყვნენ იმ პოზიციებზე, რომელიც ცეცხლის შეწყვეტის მომენტში ეკავათ.

სომხეთთან ომის შეწყვეტიდან სამიოდე კვირაში ქართულ შეიარაღებულ ძალებს კვლავ მოუწიათ საბრძოლო მოქმედებებში ჩართვა. ამჯერად მდგომარეობა ჩრდილო-დასავლეთით, სოჭის მიმართულებაზე დაიძაბა.

1919 წლის 24 იანვარს გენერალმა დენიკინმა ბრძანება გასცა დაწყებულიყო შეტევა ქართული შეიარაღებული ძალების წინააღმდეგ.

6 თებერვალს დენიკინის არმიის ნაწილებმა იერიში დაიწყეს სოჭის დასაკავებლად. ქართულმა ნაწილებმა წინააღმდეგობა ვერ გაუწიეს მონინააღმდეგეს და დენიკინელებმა აიღეს ქალაქი. 8 თებერვალს მონინააღმდეგემ ადლერი დაიკავა. თეთრებმა შეტევა განაგრძეს და აიღეს: პილენკოვო (განთიადი), გავრა და 10 თებერვალს მდინარე ბზიფთან შეჩერდნენ. ჩათვალეს რომ მიზანი მიღწეულია.

სანამ ქართველები აფხაზეთში სამხრეთ-რუსეთის შეიარაღებული ძალების შენაერთების შემოტევის შეჩერებას უშედეგოდ ცდილობდნენ, გართულდა ვითარება სამხრეთში. ვერძოდ, ახალციხისა და ახალქალაქის მამრებში. სამხრეთ-დასავლეთ კავკასიის იგივე ყარსის რესპუბლიკის ერთ-ერთი ლიდერის სერვერ-ბეგ ჯაყელის მეთაურობით სამცხე-ჯავახეთში აჯანყება დაიწყო. 1919 წლის 30 იანვარს მამრებში სამხედრო წესები გამოცხადდა, გენერალ-გუბერნატორად გენერალი მაზნიაშვილი დაინიშნა და აჯანყებულთა წინააღმდეგ ბრძოლა დაევალა.

4 თებერვალს გენერალი მაზნიაშვილი ახალციხეში ჩავიდა და მეორე დღეს, 5 თებერვალს აჯანყებულთა წინააღმდეგ სამხედრო მოქმედებები დაიწყო.

საქართველოს რესპუბლიკის პოლიტიკური და უფრო მეტად სამხედრო ხელმძღვანელობა დილემის წინაშე აღმოჩნდა. სად გაეგზავნა ხაშურში დისლოცირებული სარეზერვო ნაწილები: სოჭი-აფხაზეთის მიმართულებაზე თუ ახალციხე-ახალქალაქის მამრებში? სამხედრო მინისტრის მოადგილემ გენერალმა ალექსანდრე გედევანიშვილმა გენერალ მაზნიაშვილს ჰკითხა აზრი. მათ შორის ასეთი საუბარი გაიმართა. „გედევანიშვილი - თქვენ რომ ჯარებს დაგპირდით, ამჟამად ეს ჯარები იმყოფებიან ხაშურში. ჩვენ არ გვყავს სათადარიგო ჯარის ნაწილები სოხუმში გასაგზავნად. სამხედრო მინისტრს სურს გაიგოს თქვენი აზრი ხაშურში მყოფ ჯარის ნაწილების გაგზავნის შესახებ. მაზნიაშვილი - მოახსენეთ სამხედრო მინისტრს შემდეგი: დენიკინის ჯარებმა სოხუმი თუ დაიჭირეს, სამუდამოდ დავკარგავთ აფხაზეთს. ხოლო თუ ჩვენ ვერ გავუძელებთ მტერს, უკან დახვევა მოგვიხდა და ახალციხე დროებით მივატოვებთ, რამდენიმე დღის შემდეგ მე-2 დივიზიის ნაწილების მოსვლის შემდეგ ახალციხეს არამც თუ დავიბრუნებთ, სერვერ-ბეგ ათაბაგს და მის ურდოებს ახალციხისა და ახალქალაქის მამრებიდან სრულიად განვდევნით. გედევანიშვილი - მაშ შეიძლება ჯარები სოხუმში გაგზავნოთ? მაზნიაშვილი - დიახ, შეიძლება, იმ პირობით ვი რომ არ დაივიწყოთ და საჩქაროთ გამოგზავნოთ მე-2 დივიზიის ნაწილები. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შესაძლებელია, ახალციხის დროებით მიტოვება მოგვინოს.“

გენერალმა მაზნიაშვილმა დაპირებული დახმარება ვერ მიიღო და იძულებული გახა 9 თებერვალს საბრძოლო პოზიციებიდან (სოფლები: ცხრიტა, ჩირა, მიქელწმინდა, ჩორჩუტო, ფარცხა და სხვ.) უკანდახვევა დაეწყო ახალციხის მიმართულებით. ქალაქის შენარჩუნება ვერ მოხერხდა და 11 თებერვალს მონინააღმდეგემ ახალციხე აიღო. ქართულმა შენაერთებმა აწყურის მიმართულებით დაიხიეს უკან. მარცხის უმთავრესი მიზეზი გენერალ მაზნიაშვილის დაქვემდებარებაში მყოფი შენაერთების რიცხობრივი სიმცირე იყო.

ახალციხეში განცდილი მარცხის შემდეგ, გენერალი მაზნიაშვილი გადააყენეს და მის ნაცვლად გენერალი გიორგი კვინიტაძე დანიშნეს. ამასობაში დროებით შეწყდა სამხედრო ოპერაციები აფხაზეთში. ამან საშუალება მისცა სამხედრო ხელმძღვანელობას დამატებითი ძალები გადაესროლა ახალციხე-ახალქალაქის მამრებში. 5 მარტს გენერალმა კვინიტაძემ აწყურიდან შტევა დაიწყო და 7 მარტს ახალციხე გაათავისუფლა. სამხედრო მოქმედებები წარმატებით გაგრძელდა. ახალციხისა და ახალქალაქის მამრებიდან განიდევნენ სერვერ-ბეგის ფორმირებები. გენერალმა კვინიტაძემ არდაგანიც გაათავისუფლა.

პრობლემის მოგვარებამ სამხრეთის მამრებში საშუალება მისცა საქართველოს ხელისუფლებას ყურადღება მიექცია აფხაზეთისთვის.

ქართულ მხარეს დაახლოებით ორი თვე დასჭირდა აფხაზეთის მიმართულებაზე კონტრშეტევის მოსამზადებლად. 15 აპრილს გენერალ დენიკინს ულტიმატუმი გაეგზავნა, რათა საკითხის მშვიდობიანად მოგვარებას დათანხმებოდა. ქართულმა ჯარმა შეტევა 17 აპრილს გამთენიისას 4 საათზე დაიწყო, გვარდიის საკავალერიო დივიზიონის მიერ მდინარე ბზიფის გადალახვით. შეტევა სწრაფად განვითარდა და იმავე დღეს 14 საათზე ქართული ჯარი გავრაში შევიდა და ექვსი ვერსითაც წაიწია წინ. 18 აპრილს დილის 9 საათზე ქართული შენაერთები მდინარე მხადირაზე გავიდნენ. მონინააღმდეგემ მდინარე მზიმთას იქით გადავიდა.

ამის შემდეგ, სამხრეთ კავკასიის მასშტაბით, სამხედრო მოქმედებები აღარ უნარმოებიან. თუმცა, ამ ხნის მანძილზე მათ მაინც უწევდათ მცირე მასშტაბის სამხედრო ოპერაციების ჩატარება: ბოლშევიკების მიერ ინსპირირებული ანტისახელმწიფოებრი გამოსვლები ხდებოდა სხვადასხვა მამრაში, სამხრეთ-დასავლეთ საქართველოს რაიონებში მოქმედებდნენ სხვადასხვა ჯურის ბანდები, ცალკეული შეტაკებები

ხდებოდა საზღვრებზე.

1920 წლის 28 აპრილს საბჭოთა ხელისუფლება დამყარდა ბაქოში და ამერბაიჯანის დამოუკიდებლმა რესპუბლიკამ არსებობა შეწყვიტა. საქართველოს ხელისუფლებამ იგრძნო მოახლოებული საფრთხე და 29 აპრილს ნაწილობრივი მობილიზაცია გამოაცხადა. შეიქმნა „რესპუბლიკის დაცვის საბჭო“ მთავრობის თავმჯდომარის ხელმძღვანელობით. შეიარაღებული ძალების მთავარსარდლად დაინიშნა გენერალი გიორგი კვინიტაძე.

ბოლშევიკებმა ჩათვალეს, რომ ადვილად შეძლებდნენ საქართველოს დაპყრობასაც. უკვე პირველ მაისს დაიწყო შეტაკებები საზღვარზე ქართულ ნაწილებსა და ამერბაიჯანში შემოჭრილ მე-11 წითელი არმიის ქვედანაყოფებს შორის წითელი ხიდის მიდამოებში.

4 მაისს მოწინააღმდეგემ უკვე ფოილოს სარკინიგზო ხიდს შეუტია.

მთავარსარდალმა მართებულად განსაზღვრა, რომ საზღვარზე მდებარე წითელ და ფოილოს ხიდებს ძალიან დიდი სტრატეგიული მნიშვნელობა ჰქონდათ. ამიტომ მან სასწრაფოდ გაგზავნა ფოილოს ხიდისკენ გვარდიის ბატალიონი. ფოილოს ხიდთან ბრძოლაში თავი გამოიჩინა მაიორ მახარაძის საარტილერიო ბატარეამ. ქართულმა მხრემ ფოილოს ხიდი ააფეთქა და ამ მიმართულებაზე შემდგომ დღეებში მხოლოდ პოზიციური ბრძოლები მიმდინარეობდა.

ძალების კონცენტრაცია წითელ ხიდთან კი ნელა მიმდინარეობდა. ბრძოლის პირველი დღეების განმავლობაში უპირატესობას აშკარად მოწინააღმდეგე ფლობდა. მან დაიკავა წითელი ხიდი და 5-6 ვერსის მანძილზე შემოიჭრა საქართველოს ტერიტორიაზე.

8 და 9 მაისს ძირითადი ბრძოლები კვლავ წითელი ხიდის რაიონში მიმდინარეობდა. 8 მაისს მოწინააღმდეგის მცდელობა შეეცა ქართული შენაერთებისათვის, მისი უკანასკნელი მცდელობა აღმოჩნდა.

წითელ ხიდთან მიმდინარე ბრძოლების რაიონში საქართველოს შეიარაღებული ძალების დამატებითი ძალების ჩამოსვლა 8 მაისის საღამოდან იწყება და შემდგომ დღეებშიც გრძელდება. ძირითადად ეს სახალხო გვარდიის ბატალიონები იყო. 9 მაისს ქართული მხარე იწყებს კონტრშეტევას, რომელიც წარმატებით გრძელდება მეორე დღესაც.

წითელი ხიდის გარდა საბჭოთა რუსეთის ნაწილებს პოზიციები ჰქონდა დაკავებული ბოზკაირისა (იგივე ბაბაკიარი/ბაბაკერი) და ტარსის სიმაღლეებზე, საიდანაც მათი განდევნა მეტად რთული ამოცანა იყო.

10 და 11 მაისს ბრძოლების დროს მოწინააღმდეგე უკან იხევდა, მაგრამ სამხედრო მოქმედებები ჯერ კიდევ საქართველოს ტერიტორიაზე მიმდინარეობდა.

12 მაისს განხორციელდა მძლავრი იერიში, რომლის შედეგადაც მოწინააღმდეგემ დატოვა საქართველოს საზღვრები. ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა დაიკავეს წითელი ხიდი და სტრატეგიული სიმაღლეები: ბაბაკირის ქედი და ტარსის მთა.

13 მაისს დილით ქართულმა შენაერთებმა, კვლავ ორ კოლონად: მარჯვენა და მარცხენა, განაგრძეს შეტევა. სამხედრო მოქმედებები უკვე საბჭოთა ამერბაიჯანის ტერიტორიაზე მიმდინარეობდა. ორივე კოლონას გენერალი ჯიჯია ხელმძღვანელობდა. მთელი დღის მძიმე ბრძოლების შემდეგ მოწინააღმდეგემ უკან დაიხია და ქართულმა შენაერთებმა რამდენიმე სტრატეგიული სიმაღლე დაიკავეს. მარცხენა კოლონამ მდინარე ინჯასუმდე მიაღწია და სოფელი ასლანბეგიც დაიკავეს.

14 მაისს მიმდინარე ბრძოლებს შედეგად ქართულმა შენაერთებმა შეძლეს აბეგის სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი ქედის დაკავება. ქართული სარდლობა შეძლებისდაგვარად ცდილობდა წინა ხაზზე მებრძოლი ქვედანაყოფების ჩანაცვლებას ახალმოსული ბატალიონებით. თუმცა, სამხედრო მოქმედებების რაიონში ახალი ქართული შენაერთების ჩამოსვლა ნელა ხდებოდა. მეწინავე ნაწილებს ჩამორჩა ახალიც და ეს მდგომარეობას კიდევ უფრო ართულებდა. ოთხდღიანი შეუჩერებელი შეტევის შემდეგ, ქართული ნაწილები საკმაოდ დაღლილები იყვნენ და აუცილებლად საჭიროებდნენ დასვენებას. ამიტომ 15 მაისს შეტევა აღარ გაგრძელებულა და ეს სწორი გადაწყვეტილება იყო. ფრონტზე თითქოს სტაბილური ვითარება იყო. მოწინააღმდეგე არ აქტიურობდა. ამიტომ, მთავრსარდლის შემდგომ, ფრონტი სახალხო გვარდიის ხელმძღვანელობამაც დატოვა და დედაქალაქში დაბრუნდა.

მდგომარეობა მკვეთრად შეიცვალა 15-16 მაისის ღამეს. მოწინააღმდეგის ერთმა შენაერთმა მოულოდნელი შეტევით ერთ-ერთი სტარეტიგიული სიმაღლე დაიკავა. იქ მყოფმა სახალხო გვარდიის სამტრედიის ბატალიონმა პოზიციები მიატოვა. სამტრედიელების უკან დახევამ, მოწინააღმდეგის მიერ ახლად დაკავებული სიმაღლიდან ტყვიამფრქვევებიდან ცეცხლის გახსნამ გვარდიის ბატალიონებში არეულობა გამოიწვია. წვიმინი ღამე ვითარებას ართულებდა. კომუნკაცია ფაქტობრივად არ იყო. ქაოტური უკანდახევა გაგრძელდა 16 მაისის დილაამდე და მხოლოდ მაშინ შეჩერდა, როდესაც ქართულმა ნაწილებმა წითელ ხიდთან მიაღწიეს. მოწინააღმდეგე არ ჩანდა. სარდლობამ ჯარი წესრიგში მოიყვანა და 16 მაისსვე დღის მეორე ნახევარში ქვედანაყოფებმა წინსვლა განაახლეს. 17 მაისს მათ უბრძოლველად მიაღწიეს და დაიკავეს ის პოზიციები, რომლებიც 15 მაისის საღამოსთვის ეკავათ.

ქართული მხარე დიდი შტევისთვის ემზადებოდა, რომელიც 19 მაისს უნდა დაწყებულიყო, მაგრამ 18 მაისს საღამოს მთავარსარდალმა თბილისიდან მთავრობის თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიას ბრძანება მიიღო სამხედრო მოქმედებების შეწყვეტის შესახებ.

იმ დროს, როდესაც საქართველო სამხრეთ-აღმოსავლეთ საზღვრებზე იგერიებდა საბჭოთა რუსეთის მე-11 წითელი არმიის შემოტევას, ძალიან დაიძაბა ვითარება შიდა ქართლში. საბჭოთა რუსეთის მიერ მხარდაჭერილმა ოსმა ბოლშევიკებმა აჯანყება დაიწყეს. 8 ივნისს მათ ცხინვალის აიღეს და „სამხრეთოსეთის“ რევკომმა მორიგი ბრძანება გამოსცა, სადაც აცხადებდნენ სამხრეთ ოსეთის აჯანყებული გლეხობის მიერ მენშევიკური საქართველოს ჯარების გაძევებას და საბჭოთა ხელისუფლების გამოცხადებას ონიდან დუშეთამდე.

საქართველოს ხელისუფლება იძულებული გახდა აჯანყებულთა წინააღმდეგ შეიარაღებული ძალები გამოეყენებინა (აღსანიშნავია, რომ ეს იყო ბოლშევიკები მესამე მცდელობა ამ რეგიონში ფართომასშტაბიანი აჯანყების მოწყობისა. პირველი ორი აჯანყება 1918 და 1919 წლებში შედარებით მცირემასშტაბიანი იყო). გენერალ კვინიტაძის ინიციატივით, აზერბაიჯანის ფრონტიდან მოიხსნა გვარდიელთა შენაერთები და სწორედ მათ დაევალებათ აჯანყების ჩახშობა.

11 ივნისს გორში გაიმართა სხდომა და დაისახა სამხედრო მოქმედების გეგმა. აჯანყების ჩაქრობაში მონაწილე ჯარი გაიყო სამ ნაწილად: მარჯვენა კოლონა - მეთურები ვალიკო ჯუღელი და ალექსანდრე დგებუაძე; მარცხენა კოლონა - პოლკოვნიკი ნიკოლოზ გედევანიშვილი; ცენტრალური კოლონა - თავად მთავარსარდალი და გენერალი კონიაშვილი.

მარჯვენა ფლანგმა შეტევა 12 ივნისს დაიწყო. მოწინააღმდეგემ წინააღმდეგობის განევა ვერ შეძლო და პოზიციები დატოვა. ქართულმა შენაერთებმა იმავე დღეს მოახერხეს ცხინვალის გათავისუფლება. გენერალური შტაბის ცნობით, 14 ივნისს ხდება აჯანყებულთა განდევნა მათ მიერ დაკავებული ტერიტორიებიდან, რაც მთავარია, ასევე ხდება ჯავის ხეობის დაკავება. ქართული გვარდია ჯავის აღებით არ ჩერდება და კვლავ გრძელდება ოსებთან ბრძოლა, რომელთაც როკის უღელტეხილისკენ სდევნიან. 20 ივნისს აიღეს სოფელი როკი. 22 ივნისს კი ხდება როკისა და მიმდებარე უღელტეხილების დაკავება.

ამის შემდეგ კვლავ მყარდება რამდენიმეთვიანი „მშვიდობიანობის ხანა“. 1920 წელის ნოემბრის ბოლოს საბჭოთა ხელილსუფლება მყარდება სომხეთში და საქართველო რჩება კავკასიაში ერთადერთ დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ

1921 წლის 11-12 თებერვლის ღამეს „ლორეს ნეიტრალურ ზონაში“ განლაგებულ ქართულ შეიარაღებულ ძალებზე თავდასხმით დაიწყო საქართველო-რუსეთის ომი. მოწინააღმდეგემ შეტევა ვორონცოვკის, ჯალალ-ოღლისა და სანაინის მიმართულებებით განახორციელა. სანაინის მიმართულებაზე ჯარი სრულიად მოუმზადებელი იყო შემოტევისათვის და მტერმა თითქმის სადახლომდე დაიკავა ბამბაკის ხეობა. მე-5 და მე-8 ათასეულები თითქმის მთლიანად განადგურდა. პირადი შემადგენლობის დიდი ნაწილი დაიღუპა ან ტყვედ ჩავარდა.

14 თებერვალს მოწინააღმდეგემ გენერალ ჯიჭიხასა და გენერალ სუმბათაშვილის ნაწილებზე შეტევა განაახლა. ამ უკანასკნელმა მდ. ხრამისკენ დაიხია. მტერმა დაიკავა სადახლო. გენერალმა ჯიჭიხამ, ნახა რა, რომ ყოველი მხრიდან მოწინააღმდეგე იყო, თავადაც მდ. ხრამისკენ უკანდახევა დაიწყო.

16 თებერვალს წითელი და ფოილოს ხიდების მიმართულებაზე საქართველოს წინააღმდეგ სამხედრო ოპერაციები საბჭოთა რუსეთის მე-11 არმიამ დაიწყო წითელი ხიდის დაკარგვამ უძძიმეს ვითარებაში ჩააგდო მდ.ხრამის მარცხენა ნაპირზე გამაგრებული სუმბათაშვილისა

და ჯიჯიხიას ნაწილები. მტერი მათ მარცხენა ფლანგზე და ზურგში მოექცა. მდ.ხრამზე მდგომი ნაწილები იძულებული გახდნენ სარდარასაკენ (მარნეული) დაეხიათ.

ძალიან დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ფოილოს სარკინიგზო ხიდს. რუსები ცდილობდნენ ხიდი დაეკავებინათ და ქართველებისთვის მისი აფეთქების საშუალება არ მიეცათ. ქართველი მესანგრეების მიერ წინასწარ დანაღმული იყო ხიდის თავი და იერიშის დაწყებისთანავე ქართველებმა ხიდი ააფეთქეს.

16 თებერვალს დაიწყო შემოტევა ზაქათალის მხრიდან. შეიძლება ითქვას, რომ ამ მომენტისთვის ომის პირველი ეტაპი დამთავრდა. ქართულმა შენაერთებმა მძიმე მარცხი იწვნიეს და იძულებული გახდნენ უკან დაეხიათ. მოწინააღმდეგემ სერიოზულ უპირატესობას მიაღწია და ფაქტობრივად გზა გაეხსნა დედაქალაქისკენ.

16 თებერვალს დღის პირველ ნახევარში მთავარსარდალი გენერალი ილია ოდიშელიძე გადააყენეს და მისი ადგილი გენერალმა გიორგი კვინიტაძემ დაიკავა. შექმნილ ვითარებაში გენერალმა კვინიტაძემ ერთადერთი სწორი გადაწყვეტილება მიიღო და თბილისის დასაცავად ძალების მობილიზაცია დაიწყო.

17 თებერვალს დაიწყო შემოტევა დარიალის მხრიდან, თუმცა ქართველმა მეომრებმა ხიდი ააფეთქეს და მოწინააღმდეგის პირველი იერიში მოიგერიეს.

18 თებერვალს ქართულ შეიარაღებულ ძალებს შემდეგი პოზიციები ეკავათ: მარჯვენა ფლანგზე - კოჯორ-მანგლისის გზატკეცილზე, თეთრი დუქნიდან აზეულას (ქორ-ოლლის) ციხემდე მე-4 ათასეულის ორი ასეული იდგა. ტაბახმელას მონაკვეთი სამხედრო სკოლას ეკავა. ამ ფრთას გენერალი ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი მეთაურობდა. ცენტრში - გენერალ გიორგი მაზნიაშვილს დაქვემდებარებული ნაწილები იყო დისლოცირებული. შავნაბადას სიმაღლეები მე-9 ათასეულს ეკავა, სოღანლულის სიმაღლეები სადარაჯო ათასეულსა და მეტყვიამფრქვევთა ბატალიონს. მათგან მარჯვნივ, რკინიგზის ხაზთან სანაპირო ათასეულის ერთი რაზმი იყო განლაგებული ორი ზარბაზნით. მტკვრის მარჯვენა ნაპირზე რკინიგზის ხაზამდე გვარდიის გორისა და ხაშურის ბატალიონები იყო. მარცხენა ფლანგზე - გვარდიის ნაწილები იდგა გენერალ არტემ ჯიჯიხიას მეთაურობით. სოფელ ლილოსთან იდგა ცხენოსანი დივიზიონი.

18 თებერვალს 22 საათისათვის მოწინააღმდეგემ იაღლუჯას ქედს მტკვრის მარჯვენა ნაპირიდან შემოუარა და გენერალ მაზნიაშვილის პოზიციებისაკენ დაიძრა. გენერალმა მაზნიაშვილმა დაასკვნა, რომ მტერი ძირითად იერიშს მხოლოდ ერთი მიმართულებით, მტკვრიდან რკინიგზის ხაზამდე არსებულ მონაკვეთზე მოიტანდა. დაახლოებით 1:30 საათზე მტერმა ქართულ ნაწილებს შეუტია. იერიშის დაწყებდან მალევე ჯავშანმატარებელი სოღანლულის ხიდთან მივიდა და ბრძოლაში ჩაება. გაჩაღდა სასტიკი ხელჩართულ ბრძოლა. რალაც მომენტში მოწინააღმდეგე ძალიან მიუახლოვდა სოღანლულის სადგურს. ქართულმა ჯავშანმატარებელმა თავისი ცეცხლით მოწინააღმდეგეს სადგურის დაკავების საშუალება არ მისცა. ბრძოლაში გვარდიის სარეზერვო ბატალიონი ჩაერთო ჯავშანმანქანების მხარდაჭერით. მოწინააღმდეგის მორიგი იერიშის მოგერიების შემდეგ ქართველი მეომრები კონტრშეტევაზე გადავიდნენ. ბრძოლაში მოწინააღმდეგე ორი ქართული თვითმფრინავიც. მტერმა უკან დაიხია იაღლუჯას მიმართულებით. ტყვედ ჩავარდა 1600 წითელარმიელი.

მე-11 არმიის სარდლობას გადაწყვეტილი ჰქონდა 19 თებერვალს თბილისი აეღო. ცენტრში დამარცხების შემდეგ მათ შეტევის მიმართულება შეცვალეს და ჩვენი ჯარების მარჯვენა ფრთას შეუტის. დილის 8 საათზე მტერი სოფლები: ვაშლოვანისა და კუმისის წინ გამოჩნდა და ტაბახმელა-კოჯორის მიმართულებით დაიძრა. 12 საათისათვის მოწინააღმდეგემ უკვე უშუალოდ ტაბახმელას პოზიციებს შეუტის. პარალელურად მიმდინარეობდა მტრის შეტევა კოჯორის მიმართულებითაც. აქ მყოფმა ნაწილებმა მოწინააღმდეგის შემოტევას ვერ გაუძლეს და მამადავითის მიმართულებით უკან დაიხიეს. კოჯორის დაკავების შემდეგ ბოლშევიკები წავკისისა და ტაბახმელას მიმართულებით დაეშვნენ. გადაწყდა არსებული ძალებით კონტრშეტევის განხორციელება და მტრის შეჩერება. იუნკრებიშეტევაზე გადავიდნენ. მტრის შეტევა შეჩერდა. საჭირო იყო კოჯორის დაბრუნება.

20 თებერვალს დილით ადრე კოჯორის გათავისუფლების ოპერაცია დაიწყო. ქართველთა შეტევის შეჩერების მიზნით, მოწინააღმდეგემ

ტაბახმელას პოზიციებს შემოუტია. იმ დილით სკოლამ მონინალმდევის სამი იერიში მოიგერია. ამასობაში მძიმე ბრძოლა მიმდინარეობდა კოჭრის გასათავისუფლებლად, რომელიც წარმატებით დასრულდა. კოჭორი გათავისუფლდა მონინალმდევისაგან. 20 თებერვალს მთელი ღამე მონინალმდევე კოჭორ-ტაბახმელას მიმართულებაზე უმედეგო შეტევას განაგრძობდა და მხოლოდ 21 თებერვალს დილით დაიწყო უკან დახევა.

21 თებერვალს ძირითადი მოვლენები გენერალ ჭიჭიხას სექტორში განვითარდა. მონინალმდევემ თბილისის დამცველთა მარცხენა ფლანგის შემოვლა განიზრახა, მაგრამ გვარდიის ბატალიონები კონტრშეტევაზე გადავიდნენ. ქართულმა შენაერთებმა მტერს 10 კილომეტრზე მეტით დაახევინეს.

23 თებერვალს მონინალმდევემ თავისი მარჯვენა ფლანგის გაძლიერება დაიწყო. მტერმა ძლიერი იერიში მოიტანა ქართულ ნაწილებზე და ამის გამო, გენერალ ჭიჭიხას დაქვემდებარებაში მყოფმა ქართულმა შენაერთებმა უკან დაიხიეს და თავისი ძველი, 21 თებერვლამდელი, პოზიციები დაიკავეს.

24 თებერვალს მარჯვენა ფლანგზე მტერმა დილიდანვე დაუშინა პოზიციებს საარტილერიო ცეცხლი და შემდეგ შეტევაზე გადმოვიდა. მიუხედავად მრავალგზის შეტევისა მონინალმდევე ქართული პოზიციების გარღვევას ვერ ახერხებდა. რამდენჯერმე ხელჩართული ბრძოლა გაიმართა. იერიშები დაღამებამდე გაგრძელდა, მაგრამ ბოლშევიკებმა ნაბიჯითაც ვერ წაიხიეს წინ. დაბნელებისთანავე მათ იერიშები შეწყვიტეს და უკან დაიხიეს.

მძიმე ბრძოლა მიმდინარეობდა სოღანლუღი-შავნაბადას მიმართულებაზე. ამ სექტორში მონინალმდევემ მთავარი დარტყმა გზატკეცილისა და რკინიგზის ხაზის გასწვრივ განავითარა. ამ მიმართულებით მტრის მოგერიება მოხერხდა.

უძიმესი ბრძოლა მიმდინარეობდა მარცხენა ფრთაზე. დილის 7 საათზე მონინალმდევის ქვეითი ნაწილები შეტევაზე გადმოვიდნენ. ქართული პოზიციებისკენ დაიძრა მონინალმდევის ოთხი ჯავშანმატარებელი. 11 საათისათვის, მიუხედავად ძლიერი საარტილერიო ცეცხლისა, მონინალმდევემ ყარაჯალარის გადასარბენი გაიარა. თუმცა, მისმა ჯავშანმატარებლებმა სერიოზული დაზიანებები მიიღეს. 16 საათისათვის დაიწყო თოვა, ჩამოწვა ბურუსი, ძალიან აცივდა. სწორედ ამ დროს ოთხმა ქართულმა თვითმფრინავმა იერიში მოიტანა მტრის ჯავშანმატარებლებზე და ოცდაათამდე ბომბი ჩამოყარა. ბრძოლაში ქართული ჯავშანმატარებელიც ჩაერთო, ორხევის სანგრებში მყოფმა გვარდიელებმა მონინალმდევის არაერთი იერიში მოიგერიეს, მაგრამ როდესაც დაახლოებით 17 საათისათვის სანგრებთან მტრის სამი ტანკი გამოჩნდა იძულებული გახდნენ უკან დაეხიათ. გენერალმა ჭიჭიხამ ბრძოლაში რეზერვები ჩააბა და მალე ქართველმა მეომრებმა დაკარგული პოზიციები დაიბრუნეს.

მონინალმდევემ თავისი კავალერიით ჩვენი ჯარების მარცხენა ფრთის შემოვლა განიზრახა. წითელმა კავალერიამ სოფელ დიდ ლილოს შემოუარა და ავჭალის მიმართულებით დაიძრა. ქართველი კავალერისტების ორი ესკადრონი მტერს სოფელ ნორიოსთან შეება. ამ მანევრმა შეაჩერა წითლების მოძრაობა. მხოლოდ ერთი პატარა რაზმი გამოჩნდა სოფელ ავჭალასთან, რომელიც განდევნილ იქნა.

1921 წლის თებერვალში რუსეთმა საქართველოს წინააღმდეგ შეტევა ხუთი მიმართულებიდან აწარმოა. წითელი და ფოილოს ხიდებისა და ზაქათალის მხრიდან მე-11 არმია შემოიჭრა, შავი ზღვის გაყოლებით ქალაქ გაგრაზე მე-9 არმიის 31-ე დივიზია მოდიოდა, მამისონის უღელტეხილით 33-ე დივიზიის 98-ე ბრიგადა უტევდა და რუსეთის შეიარაღებული ძალების ერთი ნაწილი დარიალის ხეობით მოიწვედა.

მართალია 24 თებერვლის მდგომარეობით 31-ე დივიზიის ნაწილებს გაგრა აღებული ჰქონდათ და წინ მოიწვედნენ, მაგრამ ქართული შენაერთები მათთან ბრძოლას განაგრძობდნენ და წინააღმდეგობას უწევდნენ. მოგერიებული იყო მონინალმდევის პირველი იერიში დარიალის მხრიდან. 33-ე დივიზიის 98-ე ბრიგადამ კი მამისონის უღელტეხილი მხოლოდ 25 თებერვალს გადმოლახა.

24 თებერვალს საღამოს რვა საათისთვის მთავარსარდალმა ერთპიროვნული გადაწყვეტილება მიიღო, დაეტოვებინა თბილისი. გენერალმა კვინიტაძემ ჩათვლა, რომ მეორე დღეს ანუ 25 თებერვალს მონინალმდევე შემოუვლიდა თბილისის დაცვის პოზიციებს ფლანგებიდან და ქალაქი ალყაში მოექცეოდა. ამიტომ გადაწყვიტა უკან დახევა მცხეთისკენ. ფრონტის შემოკლება, ჯარების გადაჯგუფება,

რეზერვების მოზიდვა და კონტრშეტევით მონინალმდევის დამარცხება.

მცხეთაში გაჩერება და პოზიციების დაკავება ვერ მოხერხდა. მთავარსარდალმა მცხეთიდან გორის მიმართულებით ორ კოლონად უკან დახვევის გადანწყვეტილება მიიღო. ამ ქალაქში ქართული ჯარი ორი დღე იყო გაჩერებული. გორში ორდღიანი ყოფნის შემდეგ უკან დახვევა ხაშურის მიმართულებით გაგრძელდა.

27 თებერვალს მე-9 არმიის ნაწილებმა გუდაუთა აიღეს. ქართულმა შენაერთებმა ახალ ათონთან თავდაცვითი ზღუდე შექმნეს და პოზიციები დაიკავეს.

28 თებერვალს გენერალი კვინიტაძე უკვე ხაშურში იყო და ცდილობდა ქართული შეიარაღებული ძალების წესრიგში მოყვანას და კონტრშეტევისათვის მომზადებას. იმავე დღეს მონინალმდევის ერთ-ერთმა შენაერთმა თრუსოს უღელტეხილი გადმოლახა და კობი დაიკავა.

მძიმე ბრძოლებს აწარმოებდნენ ქართველი მეომრები აფხაზეთშიც. 1 მარტს მონინალმდევე ახალი ათონის პოზიციებს მოუახლოვდა. 2 მარტს კი შეტევაზე გადმოვიდა. 3 მარტს გენერალ ართმელიძის შენაერთები კონტრშეტევაზე გადავიდნენ. ქართველების შეჩერების მიზნით, მონინალმდევემ კვლავ სცადა ჩვენი მარჯვენა ფლანგის შემოვლა. ამჯერად რუსებმა თავისი ჩანაფიქრის შესრულება შეძლეს. ქართული ნაწილები იძულებული გახდნენ უკან დაეხიათ. მე-9 არმიის ნაწილებმა, თავისი რიცხოვრები უპირატესობის წყალობით, ახალ ათონთან არსებული თავდაცვითი ხაზი გაარღვიეს და მდ. გუმისთაზე გავიდნენ.

3 მარტს გენერალმა კვინიტაძემ ჯარები გადააჯგუფა და გასცა ბრძანება: 4 მარტს დილის შვიდ საათზე შეტევაზე უნდა დაწყებულიყო.

4 მარტს დილით ქართველთა შეტევაწარმატებით განვითარდა. 5 მარტის ღამის პირველ საათზე გენერალმა კონიაშვილმა მთავარსარდალს უპატაკა, რომ გვარდიამ სურამისკენ დაიხია. მთავარსარდალი იძულებული გახდა სამხედრო ნაწილები უკან, ლიხის ქედისაკენ დაეხია.

რთული ვითარება იყო აფხაზეთის ფრონტზეც. 4 მარტს მტერმა სოხუმი აიღო. ქართული შენაერთები უკან დახვევას განაგრძობდნენ. 5 მარტს ისინი მდ. კოდორის მარცხენა სანაპიროზე გადავიდნენ და ხიდი ააფეთქეს.

7 მარტს მტერმა ბორჯომი აიღო, ხოლო აფხაზეთის ფრონტზე ოჩამჩირე დაიკავა. იმავე დღეს ქემალისტების შენაერთები ახალციხეში შევიდნენ. მთავარ მიმართულებაზე მე-11 არმიის მენინავე ნაწილებმა 20 საათსა და 50 წუთზე დაიკავეს სადგური წიფა.

8 მარტს მე-9 არმიის შენაერთები მდ. ენგურს მოადგნენ, ხოლო მე-11 არმიის ნაწილები 17 საათზე ახალციხეში შევიდნენ. ქემალისტებმა ქალაქი დატოვეს და არდაგანისკენ დაიხიეს.

9 მარტს მე-9 არმიის ნაწილები ზუგდიდში შევიდნენ.

10 მარტს მე-11 არმიის მენინავე ნაწილები ქუთაისს მიუახლოვდნენ და ორსაათიანი ბრძოლის შემდეგ 17 საათზე ქალაქი დაიკავეს.

11 მარტს ქემალისტების საჯარისო ნაწილები ყაზიმ ქარაბეჯირის მეთაურობით ბათუმში შემოვიდნენ.

12 მარტს დილით ადრე მაზნიაშვილმა უკან დახვევა დაიწყო. დილის 8 საათზე მდ. რიონზე გადავიდა, ხიდი ააფეთქა და სადგურ საჯავახოზე პოზიციები დაიკავა. მდ. რიონის მარცხენა სანაპიროზე ქართულმა შენაერთებმა თავდაცვის უკანასკნელი ზღუდე დაიკავეს.

13 მარტს მთავარსარდალი კვინიტაძე ბათუმში ჩავიდა, სადაც უკვე იმყოფებოდნენ მთავრობისა და დამფუძნებელი კრების წევრები.

13 მარტს 20 საათზე მტერმა ფოთი აიღო. ამის შემდეგ მონინალმდევს აქტიური სამხედრო ოპერაციების თითქმის აღარ უწარმოებია.

17 და 18 მარტს ქუთაისში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენელს გრიგოლ ლორთქიფანიძესა და საქართველოს რევკომის წევრ მამია ორახელაშვილს შორის შემდგერი მოლაპარაკების შედეგად სამხედრო მოქმედებები შეწყდა.

18-19 მარტს, ბათუმში მყოფმა ქართულმა შენაერთებმა თავის უკანასკნელ ბრძოლაში გენერლების: გიორგი მაზნიაშვილის, ვარდენ წულუკიძისა და დავით ართმელიძის ხელმძღვანელობით ქემალისტები დაამარცხეს და აჭარიდან განდევნეს.

მიხეილ ბახტაძე

The main military operations of the Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia in 1918-1921

In 1918-1921, the Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia fought almost constantly against both foreign and domestic enemies.

In May 1918, the situation in Abkhazia, in the extreme northwestern part of Georgia, became tense. The local Bolsheviks, backed by the Russian Bolsheviks, began an uprising against the Transcaucasian Sejm in Abkhazia in early April. The uprising was led by the Abkhazian Revcom. On April 11, they headed from Gudauta for Sokhumi. They captured the city, declared Soviet rule and created the "Commune of Sokhumi".

Authorities sent units of the People's Guard (then called the Red Guard) against the Bolsheviks under the leadership of Valiko Jugel. The attack started at 4 o'clock in the morning on May 17 and at 15 o'clock the advanced units of the Guard were already in Sokhumi.

Military operations in Abkhazia resumed in mid-June. Abkhaz Bolsheviks: Eshba and Lakoba formed Bolshevik armed forces in Maikop, Sochi and Adler districts and marched towards Abkhazia. On June 17, they captured Gudauta and New Athos. On June 18, General Giorgi Mazniashvili was appointed Governor-General of Abkhazia and tasked with establishing order in the region. On June 19, the general was already in Sokhumi and was leading a gathering of forces. The attack of the Georgian Armed Forces developed very quickly and successfully. It involved 500 infantrymen, two artillery batteries and 300 cavalrymen. Gudauta was released on June 23 and Gagra on June 28. At the same time, units of the Georgian Armed Forces crossed the river Psou.

Before the Georgian army fought the Bolsheviks, it tried to take advantage of the situation and on June 27, thousands of Turkish landers landed at the confluence of the Kodori River. The hostile reception of the local population and the operative action of the Georgian Armed Forces did not allow the landers to act. The landing party was offered to leave the territory of Georgia within 24 hours. The Turks were forced to retreat. A new landing of several hundred Turkish fighters appeared in Abkhazia, specifically in the Ochamchire district, in mid-August. This time the case was not settled peacefully and the People's Guard units clashed with the landing party. The Turkish landers were defeated, part was killed and part was taken prisoners.

The Bolsheviks were expelled from Abkhazia, but to protect themselves from the impending danger, the Georgian authorities decided to continue the attack in the direction of Sochi.

On June 29, the Georgian army resumed its attack and entered Adler on the same day. The Georgian Armed Forces were assisted by German warships operating in the Black Sea. On July 6, Georgian troops entered Sochi. The created military and political situation demanded the continuation of the attack. After the capture of Sochi, part of the local population enlisted as volunteers in the Georgian army. On July 26, the Georgian army occupied Tuapse. The Georgian army continued to advance and occupied Belorechensk. A part of the Georgian cavalry continued to advance along the Black Sea coast and reached Gelendzhika. Meanwhile, the situation has changed. Denikin volunteer army occupied Novorossiysk and soon they reached Tuapse. To avoid a clash with them, General Mazniashvili withdrew Georgian troops from Tuapse. The Georgian Armed Forces have taken up positions on the Chukhukt River. Military operations on the Black Sea coast have been suspended for several months.

In the autumn of 1918, the situation in the border region of Armenia became tense, and clashes and attacks became more frequent. On October 25-27, fighting continues in the village of Karinji district, which has changed hands several times.

Minor clashes continued throughout November. Full-scale military operations began in early December.

The Armenian-Georgian war took place at several more or less distant territories: Sanain, in the direction of Sadakhlo-Shulaveri, in the direction of Akhalkalaki Mazra (region), and in the direction of Vorontsovka-Ekaterinofeld.

Military operations in Akhalkalaki Mazra began on December 6, when Armenian units invaded the region and occupied several villages. Georgian units in this direction were led by General Abel (Balo) Makashvili. There were no major battles in region, although hostilities continued throughout December. The Georgian side defeated the opponents and drove them beyond the state borders.

Large-scale military operations in the Lore zone began on December 9, when a Georgian unit sent to Uzunlar by General Giorgi Tsulukidze was attacked. On December 10, the Armenian side opened fire on the Georgian army already stationed in Sanain. On December 11, the opponent attacked Alaverdi. An armored personnel carrier of the Georgian Armed Forces took part in the battle. On December 12, the Armenian side opened fire on Sadakhlo.

Vorontsovka was attacked by the enemy on 13 December. After a heavy defensive battle, due to the numerical advantage of the enemy, the Georgian units left the city and retreated.

On December 14-16, heavy fighting took place in the direction of Akhtala. The Armenians occupied the stations of Ayrum and Akhtala as well. Sadakhlo was of great strategic importance. During December 18-23, the Georgians dedicatedly defended Sadakhlo, but were eventually forced to leave the station. During the same period an important battle was fought with Catherinefeld. On December 19, the enemy attacked the People's Guard battalions in the city. The heavy and bloody battle lasted all day and ended with the victory of the Guards. The opponent suffered a serious loss and retreated. On the same day, regular Armenian troops entered Shulaveri.

Failure of military activities led to a change in the Georgian military leadership. General Giorgi Mazniashvili was appointed Commander-in-Chief of Shulaveri-Sadakhlo direction, and General Giorgi Kvinitadze became the Chief of Staff.

On December 25-27, Georgian units tried to take Shulaveri, but could not achieve anything. General Mazniashvili worked out a new plan to take Shulaveri and launched an attack on December 28 at 12 o'clock. The opponent tried to resist, but realized that it was pointless and left Shulaveri. The next day, on December 29, the delegation of Shulaveri residents approached Giorgi Mazniashvili and handed over the settlement to the Georgian general.

After heavy fight on December 30 and 31, the Georgian Armed Forces liberated Sadakhlo as well. A new major offensive was planned in a few days, but in the meantime the governments of Georgia and Armenia agreed to a ceasefire at the request of the British Generals: Giorgi Mazniashvili, Stefane Akhmetelashvili and Abel Makashvili received an order from General Alexander Gedevanishvili that the units under their subordination should cease military operations on December 31, 1918 at midnight. Troops had to remain at the positions they held at the time of the ceasefire.

Thirty weeks after the end of the war with Armenia, the Georgian Armed Forces had to engage in hostilities again. This time the situation strained in the north-west, in the direction of Sochi.

On January 24, 1919, General Denikin ordered an attack on the Georgian Armed Forces. On February 6, Denikin's army units launched an offensive to occupy Sochi. The Georgian units could not resist the enemy and the Denikin troops took the city. On February 8, the opponent captured Adler. The whites continued to attack and took: Pilenkovo (Gantiadi), Garga and stopped at the river Bzipi on February 10, considering that the goal had been achieved.

The situation in the south became complicated before the Georgians tried unsuccessfully to stop the invasion of the units of the South-Russian armed forces in Abkhazia. Namely in Akhaltsikhe and Akhalkalaki districts. An uprising broke out in Samtskhe-Javakheti under the leadership of Server-Beg Jakeli, one of the leaders of the Republic of Kars in the South-West Caucasus. On January 30, 1919, martial law was declared in the region, General Mazniashvili was appointed governor-general, and was tasked with fighting the insurgents.

On February 4, General Mazniashvili arrived in Akhaltsikhe, and the next day, on February 5, military operations began against the insurgents.

The political and particularly military leadership of the Republic of Georgia faced a dilemma. Where the reserve troops, deployed in Khashuri should be sent: in the direction of Sochi-Abkhazia or in the Akhaltsikhe-Akhalkalaki region? Deputy Military Minister General Alexander Gedevanishvili asked General Mazniashvili for his opinion. The following conversation took place between them. “Gedevanishvili – The troops we’ve promised to send you are in Khashuri at the moment. We do not have spare troops to send to Sokhumi. The Minister of Defense wants to know your opinion on sending the troops located in Khashuri. Mazniashvili - Tell the Minister of Defense the following: If Denikin’s troops capture Sokhumi, we will lose Abkhazia forever. Meanwhile if we fail to resist the enemy attack and will have to retreat temporarily from Akhaltsikhe, a couple of days later, after the arrival of the units of the 2nd division we not only will be able to recapture Akhaltsikhe but we shall drive out Server-Beg Atabag and his hords from Akhaltsikhe and Akhalkalaki regions forever. “Gedevanishvili - Then can we send troops to Sokhumi? Mazniashvili - Yes, you can, provided that you do not forget and send the parts of the 2nd Division in a hurry. Otherwise, we may have to leave Akhaltsikhe temporarily. “

General Mazniashvili did not get the promised assistance and was forced to retreat from the battle positions (villages: Tskhrita, Chira, Mikelt-sminda, Chorchuto, Partskha, etc.) on February 9 in the direction of Akhaltsikhe. The city could not be held and on February 11 the enemy took Akhaltsikhe. Georgian units retreated in the direction of Atskuri. The main reason for the failure was the small number of units under General Mazniashvili.

After the defeat in Akhaltsikhe, General Mazniashvili was dismissed and General Giorgi Kvinitadze was appointed in his place. Meanwhile, military operations in Abkhazia were temporarily suspended. This allowed the military leadership to deploy additional forces to the Akhaltsikhe-Akhalkalaki region. On March 5, General Kvinitadze launched an attack from Atskuri and on March 7 liberated Akhaltsikhe. The hostilities continued successfully. Server-Beg formations were expelled from Akhaltsikhe and Akhalkalki districts. General Kvinitadze also released Ardagan.

The resolution of the problem in the southern provinces allowed the Georgian authorities to pay attention to Abkhazia.

It took the Georgian side about two months to prepare a counterattack in the direction of Abkhazia. On April 15, an ultimatum was sent to General Denikin to agree to a peaceful settlement. The Georgian army launched the attack at 4 am on April 17, crossing the Bzipi River by the Cavalry Division of the Guards. The attack developed rapidly and at 14:00 on the same day the Georgian army entered Gagra and advanced by six verst. On April 18, at 9 am, Georgian troops left the Mekhadira River. The enemy retreated crossing the river Mzimta.

For about eleven months after that, the Georgian Armed Forces had not carried out large-scale and serious military operations throughout the South Caucasus. During this time, however, they still had to carry out small-scale military operations: Bolshevik-inspired anti-state demonstrations took place in various regions, various gangs operated in southwestern Georgia, and separate clashes took place along the border.

On April 28, 1920, Soviet rule was established in Baku and the independent Republic of Azerbaijan ceased to exist. The Georgian authorities felt an impending threat and announced a partial mobilization on 29 April. The “Defense Council of the Republic” was established under the chairmanship of the Prime Minister. General Giorgi Kvinitadze was appointed Commander-in-Chief of the Armed Forces.

The Bolsheviks considered that they could easily conquer Georgia and on May 1 the first clashes took place on the border between Georgian units and units of the 11th Red Army invading Azerbaijan near the Red Bridge.

On May 4, the enemy had already attacked the Foilo Railway Bridge

The Commander-in-Chief rightly determined that the Red and Foilo Bridges on the border were of great strategic importance. So he immediately sent a Guards Battalion to Foilo Bridge. Major Makharadze’s artillery battery distinguished itself in the battle at Foilo Bridge. The

Georgian side blew up the Foilo bridge and in the following days only positional battles were fought in this direction.

Concentration of forces near the Red Bridge was slow. During the first days of the fight, the enemy clearly had the advantage. They occupied the Red Bridge and invaded the territory of Georgia for 5-6 versts. On May 8 and 9, major fighting continued in the Red Bridge area. On May 8, the attempt of the enemy to attack Georgian units, was the last one.

The arrival of additional forces of the Georgian Armed Forces in the area of the ongoing battles near the Red Bridge starts on the evening of May 8 and continues in the following days. Mostly these were the People's Guard battalions. On May 9, the Georgian side launches a counterattack, which successfully continues on the next day.

The arrival of additional forces of the Georgian Armed Forces in the area of the ongoing battles near the Red Bridge starts on the evening of May 8 and continues in the following days. Mostly it was the People's Guard battalions. On May 9, the Georgian side launches a counterattack, which successfully continues the next day.

During the fighting on May 10 and 11, the enemy retreated, but hostilities were still going on on the Georgian territory.

On May 12, a powerful attack was carried out, as a result of which the enemy left the borders of Georgia. The Georgian Armed Forces occupied the Red Bridge and strategic heights: Babkair Ridge and Mount Tarsi.

On the morning of May 13, Georgian units, again in two columns: right and left, continued to attack. Military operations were already taking place on the territory of Soviet Azerbaijan. Both convoys were led by General Jikhia. After heavy clashes throughout the day, the enemy retreated and the Georgian units occupied several strategic heights. The left column reached the Injasu River and occupied the village of Aslanbegi.

As a result of the ongoing operations on May 14, Georgian units were able to capture the strategically important ridge of Abegi. The Georgian command tried as much as possible to replace the combat units on the front line with newly arrived battalions. However, the arrival of new Georgian units in the area of hostilities was slow. The advanced parts were lagging behind as well and this made the situation even more difficult. After a four-day uninterrupted attack, the Georgian units were quite tired and definitely needed to rest. Thus the attack on May 15 did not continue and it was a correct decision. The situation on the front seemed stable, the enemy was not active. Therefore, after the commander-in-chief, the leadership of the People's Guard also left and returned to the capital.

The situation changed dramatically on the night of May 15-16. One of the enemy units occupied one of the strategic heights with a sudden attack. The Samtredia Battalion of the People's Guard left the positions. The retreat of the Samtredians, the opening of fire from the machine-guns from a newly occupied height by the enemy, caused commotion in the Guards battalions. The rainy night complicated the situation. The communication was virtually non-existent. The chaotic retreat continued until the morning of May 16 and stopped only when Georgian units reached the Red Bridge. The opponent did not appear. The command put the army in order, and on the afternoon of May 16 the units resumed their advance. On May 17, they reached and occupied the positions they held by the evening of May 15 without a fight.

The Georgian side was preparing for a major offensive, which was scheduled to begin on May 19, but on the evening of May 18, the Commander-in-Chief received an order from Tbilisi Prime Minister Noe Jordanaya to cease hostilities.

The situation in Shida Kartli became very tense at the time when Georgia was repelling the invasion of the 11th Red Army of Soviet Russia on the southeastern borders. Ossetian Bolsheviks, backed by Soviet Russia, began an uprising. On June 8, they captured Tskhinvali and the South Ossetian Revolutionary Committee issued another order announcing the expulsion of Menshevik Georgian troops by a rebel South Ossetian peasantry and the declaration of Soviet rule from Oni to Dusheti.

The Georgian government was forced to use armed forces against the rebels (it should be noted that this was the Bolsheviks' third attempt to stage a large-scale uprising in the region; the first two uprisings in 1918 and 1919 were relatively small scale). At the initiative of General Kvinitadze, Guards units were removed from the Azerbaijani front and they were tasked with suppressing the uprising.

A meeting was held in Gori on June 11 and a military action plan was drawn up. The army participating in the suppression of the uprising was divided into three parts: the right column, the Meturis Valiko Jugheli and Alexander Dgebuadze; Left column - Colonel Nikoloz Gedevanishvili; Central convoy - Commander-in-Chief and General Koniasvili.

The right flank launched the attack on 12 June. The opponent could not resist and left the positions. Georgian units managed to release Tskhinvali on the same day. According to the General Staff, the expulsion of insurgents from the occupied territories takes place on the 14 June, and most importantly, the Java gorge is recovered. The Georgian Guard does not stop after taking Java and continues to fight the Ossetians, who are being chased to Roki Pass. The village of Rocky was captured on June 20th. On June 22, Rocky and the surrounding passes are captured.

After that, a few months of "peace" settles again. At the end of November 1920, Soviet power was established in Armenia and Georgia remained the only independent state in the Caucasus.

On the night of February 11-12, 1921, the Georgian-Russian war began with an attack on the Georgian Armed Forces stationed in the "Lore Neutral Zone". The enemy attacked in the directions of Vorontsov, Jalal-Ogli and Sanain. The army in the direction of Sana'in was completely unprepared for the attack, and the enemy occupied the Bambak valley almost to Sadakhlo. The 5th and 8th battalions were almost completely destroyed. Most of the personnel were killed or captured.

On February 14, the adversaries resumed attacks on General Jijikhia and General Sumbatashvili units. The latter retreated to Khrami River. The enemy occupied Sadakhlo. General Jijikhia, seeing that there were adversaries started retreat to Khrami river as well.

On February 16, military operations against Georgia in the direction of the Red and Foilo Bridges were launched. The loss of the Red Bridge exposed to grave danger the units of Sumbatashvili and Jijikhia, fortified on Khrami River left bank. The enemy turned to their left flank and rear. The units standing on Khrami River were forced to retreat towards Sardara (Marneuli).

The Foilo Railway Bridge was of great importance. The Russians tried to seize the bridge and prevent the Georgians to blow it up. The head of the bridge was mined ahead by Georgian sappers and as soon as the attack began, the Georgians blew up the bridge.

On February 16, the attack started from Zakatala. It can be said that at this moment the first stage of the war was over. Georgian units suffered a heavy blow and were forced to retreat. The opponent gained a serious advantage and the way to the capital was actually opened.

In the first half of the day on February 16, General Ilia Odishelidze was dismissed and replaced by General Giorgi Kvinitadze. In the current situation, General Kvinitadze made the only right decision and started mobilizing forces to defend Tbilisi.

On February 22, Dariali an attack was launched from Dariali direction, but the Georgian warriors blew up the bridge and repulsed the first attack of the enemy.

On February 18, the Georgian Armed Forces held the following positions: On the right flank - on the Kojor-Manglisi Highway, from the Tetri Diqani (White Tavern) to the Azeula (Kor-Oghli) Fortress, where two hundreds of the infantrymen of the 4th battalion stood. The Tabakhmela section was held by a military school. This wing was commanded by General Alexander Andronikashvili. In the center - units subordinated to General Giorgi Mazniashvili were deployed. The heights of Shavnabada were held by the 9th battalion, the heights of Soghanlugh by the guards battalion and the machine gun battalion. To their right, along the railway line, one detachment of the Coast Guard was stationed with two guns. On the right bank of Mtkvari there were Gori and Khashuri battalions of the Guards up to the railway line. On the left flank - units of the Guards stood under the command of General Artem Jijikhia. A cavalry division was stationed near the village of Lilo.

At 22:00 on 18 February, the enemy surrounded the Iagluja ridge from the right bank of Mtkvari and moved towards General Mazniashvili positions. General Mazniashvili concluded that the enemy would launch a major attack in only one direction, on the section from Mtkvari to the railway line. At about 1.30 am the enemy attacked the Georgian units. Shortly after the beginning of the attack, the armored car arrived at the Soghanlugh Bridge and engaged in battle. A fierce hand-to-hand battle ensued. At some point the opponent came very close to Soghanlugh sta-

tion. The Georgian armored vehicle did not allow the enemy to capture the station with its fire. The Reserve Battalion of the Guard was involved in the battle with the support of the armored vehicles. After repelling another attack of the opponent, the Georgian soldiers launched a counterattack. Two Georgian planes also took part in the battle and the enemy retreated in the direction of Iagluja. 1600 Red Army members were captured.

The command of the 11th Army had decided to take Tbilisi on 19 February. After the defeat in the center, they changed the direction of the attack and attacked the right wing of our troops. At 8 o'clock in the morning the enemy appeared in front of the villages of Vashlovani and Kumisi and set off in the direction of Tabakhmela-Kojri. By 12 o'clock the opponent had already attacked the positions of Tabakhmela. At the same time, the enemy was attacking in the direction of Kojori. The units here could not withstand the onslaught of the enemy and retreated in the direction of Father David. After the capture of Kojori, the Bolsheviks landed in the direction of Tsavkisi and Tabakhmela. It was decided to counterattack with the existing forces and stop the enemy. The cadets went on the attack. The enemy attack was stopped. Now it was necessary to recapture Kojri.

On the morning of February 20, the operation to free Kojori began. In order to stop the Georgian attack, the opponent attacked Tabakhmela positions. That morning the school repulsed three attacks by the opponent. Meanwhile a fierce battle was going on to free Kojori, which ended successfully. Kojori was liberated from the opponent. On the 20th of February the whole night the ineffective attack of the adversaries continued in the direction of Kojor-Tabakhmela, and only on the morning of the 21st of February did the retreat begin.

On February 21, major events unfolded in General Jijikhia's sector. The opponent intended to bypass the left flank of Tbilisi defenders, but the Guards battalions launched a counterattack. Georgian units pushed the enemy away for more than 10 kilometers.

On 23 February the enemy began to strengthen his right flank. The enemy launched a strong attack on the Georgian units and due to this; the Georgian units under General Jijikhia retreated and took their previous positions of February 21.

On the 24th of February, on the right flank, the enemy opened artillery fire at the positions from the morning and then carried out an attack. Despite the repeated attacks, the opponent was unable to break through the Georgian positions. Several hand-to-hand battles were fought. The attacks lasted until nightfall, but the Bolsheviks could not move forward. As soon as it got dark they stopped attacking and retreated.

Heavy fighting was going on in the direction of Soghanlugh-Shav nabada. In this sector, the adversary developed the main blow along the highway and railway line. The enemy was repulsed on this direction.

The hardest fight took place on the left wing. At 7 o'clock in the morning the infantry units of the enemy began to attack. Four armored vehicles of the enemy moved towards the Georgian positions. By 11 a.m., despite heavy artillery fire, the enemy had passed through Karajalari, although its armored personnel carriers were seriously damaged. It started to snow by 16 o'clock, the fog came down, it was very cold. At this very time the four Georgian planes attacked the enemy armored vehicles and dropped about thirty bombs. Georgian armored personnel carriers also took part in the battle. The guards in the Orkhevi trenches repulsed a number of enemy attacks, but when three enemy tanks appeared near the trenches at about 5 pm, they were forced to retreat. General Jijikhia activated his reserves in the battle and soon the Georgian soldiers regained the lost positions.

The enemy with his cavalry intended to bypass the left wing of our troops. The Red Cavalry surrounded the village of Didi Lilo and set off in the direction of Avchala. Two squadrons of Georgian cavalry fought the enemy near the village of Norio. This maneuver stopped the movement of the reds. Only one small detachment appeared near the village of Avchala, which was evicted.

In February 1921, Russia launched an attack on Georgia from five directions. The 11th Army invaded from the Red and Foilo Bridges and Zakatala, the 31st Division of the 9th Army was coming to Gagra from the Black Sea, the 98th Brigade of the 33rd Division was attacking Mami-soni Crossing, and part of the Russian Armed Forces was advancing through the Dariali gorge.

Despite the fact that as of February 24, the units of the 31st Division had taken Gagra and kept advancing, the Georgian units continued to fight and resist them. The first attack of the opponent was repulsed by Dariali. The 98th Brigade of the 33rd Division crossed the Mamisoni

Crossing only on 25 February.

On February 24, at eight o'clock in the evening, the Commander-in-Chief made an individual decision to leave Tbilisi. General Kvinitadze considered that the next day, February 25, the enemy would surround Tbilisi defensive positions from the flanks and the city would be besieged. So he decided to retreat to Mtskheta, shorten the front, regroup troops, attract reserves and defeat the enemy with a counterattack.

An attempt to stop in Mtskheta and take up positions failed. The Commander-in-Chief decided to retreat from Mtskheta in the direction of Gori with two columns. Georgian troops were stationed in the city of Gori for two days. After a two-day stay in Gori, the retreat continued in the direction of Khashuri.

On February 27, units of the 9th Army captured Gudauta. Georgian units formed a defensive barrier near New Athos and took up positions.

On February 28, General Kvinitadze was already in Khashuri trying to bring order to the Georgian Armed Forces and prepare for a counter-attack. On the same day, one of the enemy units crossed the Truso Crossing and captured Kobi.

Georgian soldiers also led heavy battles in Abkhazia. On March 1, the enemy approached the positions of New Athos. On March 2, the attack was launched. On March 3, General Artmelidze's units launched a counterattack. In order to stop the Georgians, the opponent tried to bypass our right flank again. This time the Russians succeeded in carrying out their plan. Georgian units were forced to retreat. The units of the 9th Army, due to great numerical advantage, broke through the defensive line near New Athos and approached the Gumista River.

On March 3, General Kvinitadze regrouped his troops and issued an order: On March 4, the offensive was to begin at seven o'clock in the morning.

On the morning of March 4, the Georgian attack was carried out successfully. In the early hours of March 5, General Koniashvili told the commander-in-chief that the Guard had retreated to Surami. The commander-in-chief was forced to retreat the military units back to Likha ridge.

The situation was difficult on the Abkhazian front as well. On March 4, the enemy took Sukhumi. Georgian units continued to retreat. On March 5, they crossed the river. They crossed the left bank of Kodori and blew up the bridge.

On March 7, the enemy captured Borjomi and occupied Ochamchire on the Abkhazian front. On the same day, Kemalists units entered Akhaltsikhe. In the main direction, the advanced units of the 11th Army occupied the station Tsipa at 20 hours and 50 minutes.

On March 8, units of the 9th Army crossed the river. They reached Enguri, and the units of the 11th Army entered Akhaltsikhe at 17:00. The Kemalists left the city and retreated to Ardagan.

On March 9, units of the 9th Army entered Zugdidi.

On March 10, the advanced units of the 11th Army approached Kutaisi and occupied the city at 5 pm after a two-hour battle.

On March 11, Kemalists troops led by Kazim Karabekir entered Batumi.

Early in the morning of March 12, Mazniashvili began to retreat. At 8 o'clock in the morning he crossed Rioni River, blew up the bridge, and took up positions at the station Sajavakho. On the left bank of the Rioni River, Georgian units occupied the ultimate line of defense.

On March 13, Commander-in-Chief Kvinitadze arrived in Batumi, where members of the government and the founding assembly were already present. On March 13, at 8 pm, the enemy took Poti. After that, the enemy had hardly carried out more active military operations.

On March 17 and 18 in Kutaisi, hostilities ceased as a result of negotiations between Grigol Lortkipanidze, a representative of the Government of the Democratic Republic of Georgia, and Mamia Orakhelashvili, a member of the Georgian Revolutionary Committee.

On March 18-19, Georgian troops in Batumi defeated the Kemalists in their last battle under the leadership of generals Giorgi Mazniashvili, Varden Tsulukidze and Davit Artmeladze and expelled them from Adjara.

საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების ორგანიზაცია

რუსეთის იმპერიის მიერ მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში ქართული სამეფოებისა და სამთავროების დაპყრობამ, ქართული ფეოდალური ტიპის ლაშქრის ისტორია დაასრულა.

მე-19 საუკუნეში ქართველი თავად-აზნაურები საიმპერიო არმიაში იკეთებდნენ კარიერას, ხდებოდნენ გენერლები, მაღალი თუ დაბალი რანგის ოფიცრები, მონაწილეობდნენ იმპერიის მიერ წარმოებულ ომებში ნაპოლეონთან, ბალკანეთისა და ყირიმის ნახევარკუნძულზე, კავკასიაში, შუა აზიასა თუ შორეულ აღმოსავლეთში იაპონიის წინააღმდეგ. გლეხები კი მილიციურ რაზმებში ეწვეოდნენ და მონაწილეობას იღებდნენ კავკასიის ფრონტზე რუსეთ-ოსმალეთისა და რუსეთ-ირანის ომებში. 1886 წლიდან კი ქართველების განწვევა დაიწყო სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში. პირველ მსოფლიო ომში საქართველოდან დაახლოებით 200 000-მა კაცმა მიიღო მონაწილეობა, მათ შორის რამდენიმე ათეულმა გენერალმა და რამდენიმე ათასმა ოფიცერმა. პირველი მსოფლიო ომის დროს რუსულ არმიაში ჩამოყალიბდა ქართული ეთნიკური ქვედანაყოფები - ქუთაისისა და თბილისის მოხალისეთა „დრუჟინა“, რომელიც მოგვიანებით გადაკეთდა ქართულ მსროლელთა ბატალიონად. 1916 წელს კი ქართული ბატალიონის ბაზაზე ჩამოყალიბდა ქართული ქვეითი პოლკი და ამას დამატა ცხენოსანი პოლკიც. 1917 წლის რუსეთის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ და განსაკუთრებით ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ, დღის წესრიგში დადგა ქართული ნაციონალური კორპუსის შექმნის საკითხი. კავკასიის ფრონტის სარდლის გენერალ პრეჟვალსკის 1917 წლის 5 ნოემბრის 128 ბრძანების შემდეგ დაიწყო ქართული საარმიო კორპუსის ფორმირება.

ამიერკავკასიის კომისარიატს და არმიის სარდლობას მიაჩნდა, რომ ეროვნული ნაწილები უკეთ დაიცავდნენ საკუთარ მიწა-წყალს ოსმალური არმიის შემოტევისაგან, ვიდრე კავკასიის ფრონტის დემორალიზებული, რევოლუციური სულისკვეთებით განმსჭვალული ჯარისკაცები, რომელთაც აღარც ომის გაგონება და აღარც ოფიცრების ბრძანებების შესრულების სურვილი აღარ ჰქონდათ, რომლებიც ფრონტს თვითნებურად, მასობრივად ტოვებდნენ და სახლისაკენ მიიქცეოდნენ, გზად კი სადაც გაივლიდნენ ყველგან არევ-დარევას იწვევდნენ. ამიტომ ამ ჯარების ფრონტიდან გამოქცევისა თუ გამოყვანის პარალელურად, კავკასიის ფრონტზე მათ ეროვნული ნაწილები მათ თუმცა უნდა ითქვას, რომ ეროვნული კორპუსების ჯარისკაცებიც, რუსულ არმიაში მსახურობდნენ და ამიტომ მათაც იგივე სენი სჭირდათ ამიტომ, არც მათგან ჩამოყალიბდა ბრძოლისუნარიანი სამხედრო შენაერთები. ჯარის ნაწილებში არსებულ არასაბრძოლო განწყობას, მასობრივ დემორალიზაციას, ძარცვა-გლეჯის სურვილს, კიდევ უფრო ამძაფრებდა ბოლშევიკური აგიტაცია-პროპაგანდა. ამის შედეგი გახლდათ ის, რომ 1918 წლის თებერვალში გორში, თელავსა და ქუთაისში მდგარს ქართულ პოლკებში შეიარაღებული გამოსვლები მოაწყვეს, დაიკავეს ადმინისტრაციული შენობები. სამივე ქალაქში, რამდენიმედღიანი ბრძოლების შემდეგ, წითელი გვარდიის მებრძოლებმა, ჯარის ნაწილების დაშოშმინება მოახერხეს.

რეალურად ქართული კორპუსი დივიზიის ზომის შენაერთი იყო, მასში შემავალი დივიზიები - პოლკის, ხოლო პოლკები კი ბატალიონისა. მაგალითად, 1918 წლის თებერვლის თვის მეოთხე პოლკი 650-მდე ჯარისკაცისივლიდა, მერვე პოლკი კი - 500-600-მდე სამხედრო მოსამსახურეს. დამოუკიდებლობის გამოცხადებიდან ორი კვირის შემდეგ, ქართულ არმიად გარდაქმნილი ქართული საარმიო კორპუსი მხოლოდ 10227 ჯარისკაცისაგან შედგებოდა, რაც ერთი სრული დივიზიაც კი არ იყო.

რეგულარული შენაერთების პარალელურად, საქართველოში იქმნებოდა მოხალისეობის პრინციპზე დაფუძნებული წითელი გვარდია, რომელიც დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ სახალხო გვარდიად გარდაიქმნა. გვარდიის თავდაპირველი დანიშნულება რევოლუციის შემდგომ ანარქიულ ვითარებაში წესრიგის დამყარება იყო, რასაც გვარდია წარმატებით ართმევდა თავს. გვარდიამ 1917 წლის 12 დეკემბერს (ძვ.სტილით 29 ნოემბერს) ჩაატარა თბილისის სამხედრო არსენალის ალების ოპერაცია, სადაც განთავსებული რუსული

გაბოლშევიკებული გარნიზონი საკუთარი არტილერიით „დამოკლეს მახვილივით“ ეკიდა თბილისის თავზე. ამის შემდეგ საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე 12 დეკემბერი - „გვარდიის დღე“ დიდი ზარ-ზეიმით აღინიშნებოდა, ტარდებოდა სამხედრო აღლუმები, სადღესასწაულო მიტინგები, ისროდნენ ზარბაზნებიდან და სვამდნენ ბევრ ღვინოს... გვარდიელებმა ჩაახშეს ქართული პოლკების გამოსვლები: ქუთაისში, თელავსა და გორში. გვარდიამ დიდი როლი ითამაშა კავკასიის ფრონტიდან მოხსნილი რუსული ნაწილების უკანდახევის დროს ქვეყანაში მშვიდობიანობის შენარჩუნების საქმეში, ბოლშევიკური გამოსვლების ჩახშობაში, ბანდიტური დაჯგუფებების წინააღმდეგ ბრძოლაში, საზოგადოებრივი წესრიგის დამყარებასა და ასე შემდეგ.

მთლიანობაში შეიძლება ითქვას, რომ დამოუკიდებლობის გამოცხადების პერიოდში არსებობდა ჩანასახოვან მდგომარეობაში არსებული რეგულარული ჯარი, რომლის პირადი შემადგენლობა 10 000-მდე ჯარისკაცისაგან შედგებოდა და მოხალისეობრივ პრინციპზე დამყარებული გვარდია.

რეგულარული არმია თუ გვარდია?

დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ სამხედრო-პოლიტიკურ ველიტაში დაიწყო დისკუსია თუ რა ტიპის ჯარი უნდა ჰყოლოდა რესპუბლიკას. მმართველი პოლიტიკური ძალის იდეალური შვეიცარიული მილიციური ტიპის არმია იყო. ისინი ფიქრობდნენ, რომ გვარდია ვარგი გამოცდილება იქნებოდა მომავალში შვეიცარიულ მოდელზე გადასასვლელად. ამავდროულად, მიიჩნევდნენ, რომ გვარდიის შენახვა შედარებით იაფი დაჯდებოდა, გვარდია ანარქიულ პირობებში შიდა წესრიგსაც უკეთ დაამყარებდა, უფრო სწრაფად მოახერხებდა მობილიზაციას და რეგულარული ჯარის მობილიზებამდე მონინააღმდეგეს შეაკავებდა. მმართველ გუნდში თვლიდნენ, რომ იმ ეტაპისთვის მხოლოდ გვარდიის იმედად ვერ იქნებოდნენ და მასთან ერთად საჭირო იყო მძლავრი რეგულარული ჯარი. მათი აზრით, მომავალში, როდესაც ქვეყანაში და მის გარშემო მშვიდობა დაისადგურებდა, ქვეყანასაც ეყოლებოდა საკმარისი რაოდენობით განრთვნილი მამაკაცი, ჯარის ორგანიზაციის ორი სახე – რეგულარული არმია და სახალხო გვარდია უნდა გამხდარიყო საფუძველი მილიციური სისტემის შეიარაღებული ძალისა. სამხედროთა დიდი ნაწილი მხოლოდ ერთიანი რეგულარული ჯარის შექმნის მომხრენი იყვნენ, უკიდურეს შემთხვევაში კი გვარდიისაც, რომელიც რეგულარულ ჯართან სრულად კოორდინირებული იქნებოდა. წინააღმდეგ შემთხვევაში მათი აზრით, ეს ანტაგონიზმს და დემორგანიზაციას გამოიწვევდა ორ პარალელურ სტრუქტურას შორის. პოლიტიკოსებმა მაინც თავისი გაიტანეს და რეგულარულ ჯართან ერთად გვარდიამ განაგრძო არსებობა და ეწოდა სახალხო გვარდია. სამხედროთა შიში, ნაწილობრივ მართალიც გამოდგა, გვარდია საერთო სარდალს მხოლოდ ომის ან საომარი საფრთხის შემთხვევაში ემორჩილებოდა, მშვიდობიანობის პერიოდში კი კოორდინაცია არცთუ მაღალი იყო, რადგანაც გვარდია მხოლოდ ფინანსური თვალსაზრისით ექვემდებარებოდა სამხედრო სამინისტროს. საინტერესოა, თუ რატომ არ თქვა ხელისუფლებამ ორი პარალელური სამხედრო ორგანიზაციის შექმნაზე უარი? ერთი მიზეზი ეს იყო მათი სამომავლო ხედვა, შეიარაღებული ძალების შვეიცარიული ტიპი მილიციად ქცევისა და ამ გზაზე მათი აზრით, გვარდია ვარგი გამოცდილება იქნებოდა. ასევე არსებობდა რეალური საფრთხეებიც რის გამოც სოციალ-დემოკრატებმა არ დაუშვეს გვარდიის გაუქმება. ერთ-ერთი ასეთი გახლდათ – ბოლშევიკური საფრთხე ჯარის ნაწილებში, რისი მაგალითებიც დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე იყო და გაბოლშევიკებულ ჯარისკაცთა რამოდენიმე ამბოხი (თელავში, ქუთაისში, გორში) გვარდიელებმა იარაღის ძალით ჩაახშვეს. დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგაც, ბოლშევიკების არაღვეალური მუშაობა ქართული ჯარის ნაწილებში არ შეწყვეტილა და რამდენიმე საბრძოლო შეტაკებასაც ჰქონდა ადგილი. ვითარება ამ მხრივ უმჯობესდებოდა და ბოლშევიკების გავლენა ჯარში მინიმუმდე ეცემოდა, მაგრამ დამოუკიდებლობის გამოცხადების პერიოდში ამ მხრივ, სახიფათო ვითარება იყო. ამავდროულად დამოუკიდებლობის გამოცხადების პერიოდისათვის რეგულარული ჯარი მცირერიცხოვანი იყო და თავისი საბრძოლო შესაძლებლობებით, ჩამოუვარდებოდა მოტივირებულ გვარდიელებისას, რომლებიც საკუთარი სურვილით ეწერებოდნენ გვარდიაში. გვარდია უფრო სანდო იყო ქვეყნის შიგნით ბოლშევიკური ამბოხებების ჩახშობის საქმეში. დამოუკიდებლობის პირველ ხანებში ბოლომდე არ ენდობოდნენ ოფიცერთა კორპუსს, ჯერ კიდევ ახლო ხანებში – რევოლუციამდე ბარიერის მეორე მხარეს მდგომ ადამიანებს, ეშინოდათ მათში „ბონაპარტიზმის“ შესაძლო გამოვლინების და მაგალითად, რუსეთში დროებითი მთავრობის წინააღმდეგ კორნილოვის ამბოხისა და სამხედრო დიქტატურის დამყარების მცდელობა ჰქონდათ. ასევე ეშინოდათ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ერთი ნაწილისა

და ქვეყანაში შემოსული მოკავშირეების, გერმანელების შესაძლო ალიანსისა და მათ მიერ სამხედრო გადატრიალების მოწყობისა. ამის შესახებ მმართველ პოლიტიკურ ძალას ინტორმაციას ხშირად მისდიოდა და მიუხედავად იმისა, რომ გერმანული მისიის მეთაური გენერალი ფრიდრიხ ფინ კრეს კრესენშტაინი, მთავრობის თავმჯდომარეს, ნოე ჟორდანიას უმტკიცებდა, რომ საქართველოს შიდა საქმეებში ისინი არაფრით ჩაერთვებოდნენ, მართველი პოლიტიკური ძალა თავს მაინც იზღვედა.

როგორ იმართებოდა შეიარაღებული ძალები?

1918 წლის 20 აგვისტოს „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მმართველობის დებულების“ მიხედვით, საქართველოს შეიარაღებული ძალების უზენაესი მართვის ორგანოს ეროვნული საბჭო წარმოადგენდა. სამხედრო სამინისტროს სათავეში ედგა სამხედრო მინისტრი - სამოქალაქო პირი. 1918 წლის მაისიდან -1919 წლის მარტამდე სამხედრო სამინისტროს სათავეში ედგა გრიგოლ გიორგაძე, იგი შეცვალა მთავრობის თავმჯდომარის, ნოე ჟორდანიას შემდეგ რესპუბლიკაში ყველაზე გავლენიანმა პირმა ნოე რამიშვილმა. რომელიც იმავდროულად შინაგან საქმეთა და განათლების მინისტრი იყო. 1920 წლის იანვრიდან-დეკემბრამდე სამხედრო უწყებას გრიგოლ ლორთქიანიძე ხელმძღვანელობდა, ხოლო 1920 წლის დეკემბრიდან დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე ნიკოლოზ (პარმენ) ჭიჭინაძე.

მმართველობის დებულების მეხუთე მუხლის თანახმად, სამხედრო მინისტრს ერთი მოადგილე ჰყავდა, რომელიც მინისტრის მთავარი მრჩეველი იყო და თუსაკითხს არ ჰქონდა პრინციპული, პოლიტიკური ან საბიუჯეტო ხასიათი, მას საქმის დამოუკიდებლად გადაწყვეტა შეეძლო. მოადგილე იყო სამხედრო პირი, გენერალი. მოგვიანებით დაემატა მეორე მოადგილეც, ასევე გენერალი, რომელიც უფრო მეტად ჯარის ინსპექტორებით იყო დაკავებული.

ომის შემთხვევაში, მთავრობის საგანგებო დეკრეტით ინიშნებოდა მთავარსარდალი, რომელიც, ომის დროს, ოპერატიულ საქმიანობაში სრული თავისუფლებით სარგებლობდა.

სამხედრო სამინისტრო შედგებოდა: **საერთო, პირადი შემადგენლობის, გენერალური შტაბის**, ადმინისტრაციული, **სამხედრო-სასანიტრო და სამხედრო საბეითლო** (სავეტერინარო) განყოფილებისგან. **საერთო განყოფილებას** გენერალური შტაბის შტაბ-ოფიცერი ხელმძღვანელობდა. მის მოვალეობას სამინისტროში შემოსული ფოსტის (გენერალური შტაბის სახელზე შემოსული ფოსტის გარდა) გახსნა, განხილვა, განაწილება, მინისტრის ბრძანებებისა და განკარგულებების საბოლოო რედაქტირება წარმოადგენდა.

პირადი შემადგენლობის განყოფილებას გენერლის წოდების შტაბ-ოფიცერი ხელმძღვანელობდა. განყოფილება ოფიცერთა და მოხელეთა დანიშვნა-გათავისუფლების, გადანიშნის და დაჯილდოების საქმეს განაგებდა.

გენერალური შტაბის განყოფილებას გენერალური შტაბის უფროსი ხელმძღვანელობდა, რომელიც ომის დროს არმიის საველე შტაბის უფროსად ინიშნებოდა. გენერალურ შტაბში შედიოდა ექვსი ნიშნის: 1) საოპერაციო; 2) საორგანიზაციო; 3) საარტილერიო; 4) საინჟინრო-სატექნიკო; 5) სამხედრო-საზღვაო და 6) სამხედრო-საისტორიო არქივი.

ადმინისტრაციულ განყოფილებას სათავეში ედგა უმაღლესი სამხედრო განათლების ან სათანადო ადმინისტრაციული გამოცდილების მქონე გენერალი. განყოფილება 5 სექციისგან შედგებოდა: 1) საბიუჯეტო - განაგებდა სამინისტროს ხარჯთაღრიცხვას; 2) სასურსათო - განაგებდა ჯარის კმაყოფილს სურსათ-სანოვავით; 3) საბარგოდასაავეტო - განაგებდა ჯარის შემოსვა-შეკაზმვის და საბარგო საკითხებს; 4) საბინაო/სასადგომო - განაგებდა ჯარების დაბინავების, ყაზარმების მოწყობის და გათბობა-განათების საკითხებს; 5) საპენსიო - განაგებდა სამხედრო მოსამსახურეებისა და მათი ოჯახის წევრთათვის პენსიებისა და სხვა ტიპის დახმარებების საკითხებს.

სამხედრო-სასანიტრო განყოფილებას სამხედრო ექიმი ხელმძღვანელობდა. განყოფილება ჯარის სანიტარულ საქმეს განაგებდა.

სამხედრო-საბეითლო განყოფილებას სათავეში ედგა სამხედრო ბეითალი (ვეტერინარი). განყოფილება ჯარში არსებულ საბეითლო საქმეს განაგებდა.

1919 წლის 29 ივლისს მიღებული შეიარაღებული ძალების მოწყობის ახალი კანონის თანახმად, სამინისტროს ადმინისტრაციული

განყოფილება **სამწეო (სამეურნეო) განყოფილებად გარდაიქმნა**. სამხედრო-სასანიტრო და სამხედრო-საბეითლო განყოფილებები სექციებად გადაკეთდა და სამწეო განყოფილების შემადგენლობაში შევიდა. ამავე განყოფილებაში გადმოვიდა მანამდე გენერალური შტაბის დაქვემდებარებაში არსებული, საარტილერიო და საინჟინრო-სატექნიკო სექციებიც. სამინისტროს საერთო განყოფილება სამხედრო სამინისტროს კანცელარიად გადაკეთდა.

გენერალური შტაბის განყოფილებაში 4 სექცია დარჩა: 1) ოპერატიული; 2) სამხედრო საზღვაო; 3) კანცელარია; 4) სამხედრო-საისტორიო არქივის წიგნსაცავი. როგორც ზემოთ ვნახეთ, საარტილერიო და საინჟინრო-სატექნიკო სექციები სამწეო განყოფილების დაქვემდებარებაში გადავიდა, ხოლო 1918 წელს არსებული საორგანიზაციო სექცია - ოპერატიულ სექციას დაექვემდებარა.

1919 წელს **შეიქმნა სამხედრო საბჭო**, რომელიც ერთი წლის განმავლობაში ფუნქციონირებდა და ინსპექტირებას უწევდა შეიარაღებულ ძალებს. საბჭოს წევრებს, სამინისტროსა და გვარდიის შტაბისაგან წარდგენილი სამ-სამი კანდიდატისგან, მთავრობა ნიშნავდა. სამინისტროში ასევე შეიქმნა კულტურულ-საგანმანათლებლო სექციაც, რომელიც სამხედრო საბჭოს ექვემდებარებოდა.

1920 წლის 27 აპრილს, მას შემდეგ, რაც ამიერკავკასიის საბჭოთა რუსეთის ჯარები მოადგნენ, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის გადაწყვეტილებით, ჩამოყალიბდა რესპუბლიკის **თავდაცვის საბჭო**. საბჭოს დებულების თანახმად, მისი მიზანი შეიარაღებული ძალებისა და თავდაცვის საშუალებების გასაძლიერებლად საერთო ზომების შემუშავება, სამხედრო თავდაცვის საფუძველთად დადგენა და საომარი გეგმის დამტკიცება წარმოადგენდა. საბჭოს მთავრობის თავმჯდომარე ხელმძღვანელობდა, ხოლო წევრები იყვნენ სამხედრო მინისტრი, შინაგან საქმეთა მინისტრი, საგარეო საქმეთა მინისტრი, ჯარის სარდალი, სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის თავმჯდომარე და ერთი გამოცდილი სამხედრო პირი. საბჭოზე გადაწყვეტილება ხმათა უმრავლესობით მიიღებოდა, თანაბარი ხმების შემთხვევაში, გადაწყვეტი იყო თავმჯდომარის ხმა. აპრილში შექმნილი საბჭო აგვისტოს ბოლოს დაიშალა, მაგრამ იმავე წლის 11 ნოემბრიდან აღდგა და ქვეყნის დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე ფუნქციონირებდა. თუმცა, საბჭოს მთავარსარდალის ოპერატიულ საქმიანობაში ჩარევის უფლება არ ჰქონდა.

სახალხო გვარდიის უმაღლესი მმართველი ორგანო **მთავარი შტაბი** იყო, რომლის წევრებსაც მთავრობის თავმჯდომარე შტაბიდან წარმოდგენილი კანდიდატებისგან ამტკიცებდა. მთავარი შტაბი რეგიონებში ფუნქციონირებას **რეგიონული შტაბების** მეშვეობით ახდენდა. სახალხო გვარდიის განწვევას მთავრობის თავმჯდომარე ახორციელებდა და თუ მისთვის შეუძლებელი იყო ამ უფლებით სარგებლობა, გვარდიის განწვევას ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარე უზრუნველყოფდა. ამ ფუნქციის შესრულება, საგანგებო ვითარებაში, მთავარ და რაიონულ შტაბებს შეეძლოთ.

1919 წლის დეკემბერში საქართველოს რესპუბლიკის დამფუძნებელმა კრებამ სახალხო გვარდიის შესახებ ახალიკანონი დაამტკიცა, სახალხო გვარდიის მმართველ ორგანოდ მთავარი შტაბი დარჩა, რომელიც 21 წევრისაგან შედგებოდა. მათ გვარდიის ყრილობა ერთი წლის ვადით ირჩევდა და მთავრობა ამტკიცებდა. მთავარი შტაბი პირდაპირ ექვემდებარებოდა რესპუბლიკის მთავრობას. გვარდიის წარმომადგენელს მთავრობის სხდომებზე სათათბირო ხმა ჰქონდა.

წინა კანონისგან განსხვავებით, მთავარ შტაბს **საოლქო შტაბები**, ხოლო საოლქო შტაბებს - რაიონული შტაბები ემორჩილებოდა. რაიონულ შტაბს, ერთი წლის ვადით, ადგილობრივი რაიონის გვარდიელთა საზოგადოებრივი ირჩევდა, ხოლო საოლქო შტაბს, ამავე ვადით, მთელი ოლქის გვარდიელთა კრება, რასაც საბოლოოდ, მთავარი შტაბი ამტკიცებდა. ახალი კანონით, გვარდიის განწვევის უფლება მთავრობის თავმჯდომარეს დარჩა. ამ უფლებით, უკიდურეს შემთხვევაში, საკანონმდებლო ორგანოს თავმჯდომარეს დამთავარ შტაბს შეეძლო ესარგებლა. მშვიდობიანობის დროს, გვარდია სამხედრო სამინისტროს თითქმის არ ექვემდებარებოდა, თუმცა სამხედრო საბჭოსა და შემდგომში, თავდაცვის საბჭოს მეშვეობით, რეგულარული ჯარისა და გვარდიის გარკვეული კოორდინირება ხორციელდებოდა. ომის დროს, კანონის თანახმად, სახალხო გვარდია საგანგებო დეკრეტით დანიშნულ მთავარსარდალს ემორჩილებოდა.

არმიისა და გვარდიის დაკომპლექტების წესი

რესპუბლიკის რეგულარული არმიის პირადი შემადგენლობამარობითი სქესის მოქალაქეების სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში

განვევის გზით კომპლექტდებოდა. ჯარის ასეთი სისტემით დაკომპლექტებას საქართველოში მცირე ისტორია გააჩნდა. ერთიანი საქართველოს და მოგვიანებით საქართველოს ცალკეული პოლიტიკური ერთეული ჯარები ფეოდალური პრინციპით კომპლექტდებოდა გარდა ერთი გამონაკლისისა, რომელიც მორიგე ჯარის სახელითაა ცნობილი. მორიგე ჯარის სახელი უკავშირდება ქართლ-კახეთის მეფის ერეკლე მეორის სახელს (1720-1794), მის მიერ 1774 წელს შექმნილი სისტემის მიხედვით, სამეფოში მცხოვრები ნებისმიერი სოციალური ფენის მამაკაცი, ვალდებული იყო წელიწადში ერთი თვე თავისი ხარჯებით ემსახურა ჯარში. ამის სანაცვლოდ ისინი გადასახედებში გარკვეულ შეღავათებს იღებდნენ. მეცხრამეტე საუკუნეში, მას შემდეგ რაც ქართული სამეფო-სამთავროები რუსეთმა დაიპყრო, რუსეთის იმპერიას თითქმის მთელი საუკუნე დასჭირდა სანამ ქართველების სამხედრო სამსახურში განვევას დაიწყებდა. იმპერია ერიდებოდა მოსახლეობის მღვლავარებას, რომელიც ამ საკითხზე ნებისმიერ ჭორზე უარყოფითად რეაგირებდნენ. ქართველები დიდი ხალისით მიდიოდნენ ხოლმე რუსეთ-სპარსეთის და რუსეთ-ოსმალეთის მეცხრამეტე საუკუნის ომების პერიოდში შექმნილ ეთნიკურ ირეგულარულ მილიციურ რაზმებში და ეფექტურადაც იბრძოდნენ, მაგრამ რეგულარულ ჯარში სამსახური მათთვის ციმბირთან, უფლებობასთან, ქვეყნიდან, ოჯახიდან მოშორებასთან და ყველაფერ ცუდთან ასოცირდებოდა. დაბალი სოციალური ფენების ამ განწყობას ხელს უწყობდნენ თავადებიც, რომელთაც არ სურდათ მათ მუშახელი მოჰკლებოდათ. საბოლოოდ, იმპერიამ ბატონ-ყმობის გაუქმებისა და 1874 წლის სამხედრო რეფორმის შემდეგ, როდესაც რეკრუტირების მძიმე სისტემა, სამხედრო-სავალდებულო განვევის შედარებით მსუბუქი სისტემით შეიცვალა, 1886 წელს დაიწყო ქართველების განვევა სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში.

ქართველებს თავდაპირველად სამხედრო სამსახურს შემლუდელი დროით, მცირე რაოდენობით და მხოლოდ კავკასიაში განლაგებულ სამხედრო ნაწილებში იწვევდნენ. 1899 წლიდან კი ეს შეღავათები მოისპო და მეოცე საუკუნის დასაწყისიდან ქართველები სრულყოფილად მსახურობდნენ სამხედრო-სავალდებულო სამსახურში.

იმპერიის ჯარებში სამხედრო-სავალდებულო სამსახური, განსხვავებით სამხედრო სასწავლებლებში სწავლისა და ოფიცრობისა, ქართველებში პოპულარული არ იყო და ეს განწყობა ნაწილობრივ გადმოყვა კიდევ დამოუკიდებელი რესპუბლიკის პერიოდს.

საქართველოს საკანონმდებლო ორგანომ 1918 წლის 20 აგვისტოს მიიღო კანონი „სამხედრო ბეგარისა და მუდმივი ჯარის შევსების დებულების“ შესახებ. კანონის მიხედვით სამხედრო სამსახური ეხებოდა პირს, 20-დან -45 წლის ჩათვლით.

ყოველი წლის 15 ნოემბერს სამხედრო სამსახურში უნდა განვეულიყვნენ ის ახალგაზრდები, რომელთაც მომავალი წლის პირველი ანვრამდე 20 წელი უსრულდებოდათ. სამხედრო სამსახურის საერთო ვადა 25წლიანი იყო: აქტიურ სამხედრო სამსახურში ახალგაზრდა მხოლოდ 2 წელიწადს ატარებდა, რის შემდგომაც იგი, 15 წლით, თადარიგში და ბოლოს, 8 წლით, ლაშქარში (მეორე რიგის რეზერვში) გადაირიცხებოდა. მოლაშქრე და სათადარიგო ჯარისკაცების სამხედრო კონტროლს ექვემდებარებოდნენ და პერიოდულად წრთვნებს გადიოდნენ. ვინც ჯარში სამსახურისთვის ვარგისი ვერ იქნებოდა, არმიაში ისეთი მოვალეობის შესასრულებლად გაიწვევდნენ, რაც მის ფიზიკურ მდგომარეობას შეესაბამებოდა.

ჯარში განვევის გადადება რამოდენიმე შემთხვევაში შეიძლებოდა: თუ კონტიგენტი შეივსებოდა; თუ გასაწვევი პირი საშუალო სკოლის მოსწავლე იყო და შესაბამის მოწმობას წარადგენდა (ასეთი პირებისთვის სამხედრო ბეგარის გადადება შეიძლებოდა 22 წლამდე); თუ პირი პასუხისმგებამი მიცემული იყო, ან მის მიმართ გამოძიება მიმდინარეობდა. მძიმე ფიზიკური სენით შეპყრობილებს ჯარიდან სამუდამოდ ათავისუფლებდნენ. უკიდურეს შემთხვევაში საკანონმდებლო დანესებულებას შეეძლო 17-50 წლამდე (1919 წლიდან 55 წლამდე) მოქალაქეების ჯარში განვევა. კანონის თანახმად, ისევე როგორც რუსულ საიმპერიო არმიაში ჯარში განვევის ვალდებულება არ ჰქონდათ, რესპუბლიკის მუსლიმ მოქალაქეებს, თუმცა მათ შეეძლოთ საკუთარი სურვილით სამსახური და რესპუბლიკაში არსებობდა კიდევ, რამდენიმე მუსლიმური ქვედანაყოფი. 1919 წლის 20 მაისიდან, ოჯახის ერთადერთი მარჩენალნი განთავისუფლდნენ მუდმივ და სათადარიგო ჯარში განვევისაგან და პირდაპირ მეორე რიგის რეზერვში, ლაშქარში გადაენერნენ. 1919 წლის 29 ივლისს სმილებული „სამხედრო ბეგარისა და შეიარაღებულ ძალთა შევსების“ ახალი კანონის თანახმად, შემცირდა სამსახურის ვადა აქტიურ სამხედრო სამსახურში. ქვეითთა ჯარში 2 წლის

ნაცვლად მსახურობდნენ წელიწადსა და 4 თვეს ხოლო, სხვა სახეობის ჯარებში - წელიწადსა და 8 თვეს. აღნიშნული ვადების გავლის შემდეგ, ჯარისკაცებს, სურვილისამებრ, შეეძლოთ ჯარში დარჩენა. სკოლის მოსწავლეთათვის სამხედრო სამსახურის გადავადებამ 22-ისნაცვლად 21 წლამდე გადმოინია. მუსლიმებთან ერთად, ახალი კანონით სამწყობრო ნაწილებში განწვევისაგან განთავისუფლდნენ, დუხაბორთა რელიგიური ჯგუფის წევრები, რომელთა რწმენა პაციფიზმს ქადაგებდა, თუმცა დუხაბორთა განწვევა შეიძლება მომხდარიყო არა სამწყობრო ნაწილებში. 1920 წელს, დროებით გაუქმდა ოჯახის ერთადერთ მარჩენალთა ჯარისგან განთავისუფლების დეკრეტი. ჯარში ჩარიცხული ახალგაზრდა დებდა სამხედრო ფიცს: მე, მოქალაქე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა, აღვთქვამ საჯაროდ დარაზმის დროის წინაშე, რომ შემოვედი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ჯარში ვემსახურო სამშობლოს, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობას, როგორც ეს შეეფერება პატიოსან, ერთგულ და მედგარ რესპუბლიკის ჯარისკაცს; ყოველგვარ გაჭირვების და ნაკლულოვანების მიუხედავად, მოვალე ვარ დავიცვა საყვარელი სამშობლო ჩემი - საქართველო - უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე, როგორც გარეშე, ისე შინაურ მტრებისგან. ამიტომ მოვალე ვარ ვიყო ერთგული, სამართლიანი, თავგანწირული და უცილობელი შემსრულებელი უფროსთა ბრძანებებისა, რომელნიც შეეხებიან რესპუბლიკის სარგებლიანობას და მთავრობის მოთხოვნილებათ. ზემოაღნიშნულ ფიცს დაურღვეველად და სავსებით შესრულებას სრულ მოქალაქეობრივ შეგნებით ვაწერ ხელს.

რაც შეეხება სახალხო გვარდიას, ის ივსებოდა მოხალისეობრივი პრინციპით. გვარდიაში სამსახური შეეძლო ნებისმიერ მოქალაქეს, რომელიც რეგულარულ ჯარში არ ირიცხებოდა. სახალხო გვარდიელი ვალდებული იყო, საომარი საფრთხის შემთხვევაში მთავრობის მოწოდებისთანავე, საკუთარ რაიონულ შტაბში იმ იარაღით და აღკავშულობით გამოცხადებულიყო, რომელიც მასშტაბისგან ჰქონდა მიზარებელი.

არმიის საორგანიზაციო-სამტატო სტრუქტურა

1918 წელს მიღებული სამტატო სტრუქტურის მიხედვით, შეიარაღებული ძალების პირადი შემადგენლობის რიცხვი იყო 41 260, აქედან - 2156 ოფიცერი და მოხელე, 37 474 ვადიანი სამხედრო მოსამსახურე და 1630 ნებით დაქირავებული პირი.

არმიაში ორი ქვეითი დივიზია, ცალკეული საარტილერიო ბრიგადა, ცხენოსანი ბრიგადა, საინჟინრო-ტექნიკური ძალები და სანაპირო (სასაზღვრო) ჯარი შედიოდა.

ქვეითი დივიზია: დივიზიის შტაბი, ცალკეული ცხენოსანი ესკადრონი, სამი ქვეითი პოლკი, საარტილერიო ბრიგადა, მესანგრეთა ასეული. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 11 178. 45/54 ქვემეხი.

ცალკეული საარტილერიო ბრიგადა: ბრიგადის სამმართველო, მსუბუქი არტილერიის დივიზიონი (სამი 4 ქვემეხიანი ბატარეა), სავლე მძიმე არტილერიის დივიზიონი (სამი 4 ქვემეხიანი ბატარეა, მშვიდობიანობის პერიოდში ბატარეაში 2 ქვემეხი), მძიმე სავლე ჰაუბიცების ორი დივიზიონი (თითო დივიზიონში სამი, 4 ჰაუბიციანი ბატარეა, მშვიდობიანობის პერიოდში ბატარეაში 2 ქვემეხი). პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 2126. 30/48 ქვემეხი.

ცხენოსანი ბრიგადა: ბრიგადის შტაბი, სამი ცხენოსანი პოლკი (თითოეულ პოლკში: პოლკის შტაბი; 3 ცხენოსანი ესკადრონი; ცხენოსან ტყვიისმფრქვეველთა ესკადრონი; კავშირის კომანდა; ცხენოსან მესანგრეთა კომანდა; სანაფი/სასწავლო კომანდა; მწყობრგარეთა კომანდა; მესაყვირეთა კომანდა), სათადარიგო ესკადრონი, ცხენოსანი ბატარეა. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 3437. 4 ქვემეხი.

საინჟინრო-ტექნიკური ძალები: მესანგრეთა ბატალიონი, ტექნიკური ბატალიონი, განსაკუთრებული საავტომობილო ასეული, ჯავშნოსან ავტომობილთა ასეული, საავიაციო რაზმი, მთავარი საინჟინრო საწყობი, საინჟინრო სახელოსნო, თბილისისა და მესტაფონის პაროქსილინის საწყობები. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 2656. ტექნიკა: 6 ჯავშანავტომობილი; 11 მსუბუქი ავტომობილი; 35 სატვირთო ავტომობილი; 6 ავტომობილი-ცისტერნა; 3 ავტომობილი სახელოსნო; 8 მოტოციკლი და 7 ველოსიპედი. აეროპლანთა რაოდენობა არ დაკონკრეტებულა

სანაპირო (სასაზღვრო) ჯარი: სანაპირო ჯარის სამმართველო, სამი რაზმი, სასწავლო რაზმი. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 4859.

პირველი რესპუბლიკის სამხედრო სამინისტროს, მთლიანობაში, აღრიცხული ჰყავდა 164 000 მამაკაცი, რომელთაგანაც, საყოველთაო

მობილიზაციის შემთხვევაში, სამხედრო სამსახურისათვის ვარგისი იყო 151 180. მაგრამ ქვეყნის მატერიალური შეიარაღება და სხვა ფაქტორები არ იძლეოდა იმის საშუალებას, რომ რესპუბლიკას არათუ ამდენი ჯარისკაცის მობილიზება მოეხერხებინა, არამედ სამხედრო სამსახურში მუდმივად 42 000-მდე ჯარისკაცი ჰყოლოდა. 1918-1919 წლებში, მშვიდობიანობის პერიოდში, რეგულარულ ჯარში რაღაცდნად მხოლოდ 9 000-12 000 სამხედრო მსახურობდა. ომების პერიოდში, მობილიზაციის შედეგად, რეგულარული არმიის პირადი შემადგენლობის რიცხვი 20 000-დან 30 000-მდე მერყეობდა.

1919 წლის ივლისში, რეგულარული ჯარის მშვიდობიანი პერიოდის შტატიტ განსაზღვრული პირადი შემადგენლობის რაოდენობა შემცირდა. რეორგანიზაციის შემდეგ, რეგულარულ ჯარში 1322 ოფიცერი და მოხელე, 14 178 ვადიანი სამხედრო მოსამსახურე და 1450 ვადის ზევით მოსამსახურე და ნებით დაქირავებული დარჩა - სულ 16950 სამხედრო და სამოქალაქო პირი. ჯარი საკადრო სისტემაზე გადავიდა. მშვიდობიანობის დროს, არმიის შემადგენლობაში, ორი დივიზიის ნაცვლად, სამი ქვეითი ბრიგადა ჩამოყალიბდა, რომლებიც, ომის შემთხვევაში, სამ დივიზიად უნდა გაშლილიყო. პირადი შემადგენლობის რიცხვი, პირველ ეტაპზე, 45 820 უნდა ყოფილიყო, ხოლო შემდგომში - 60 000. ახალი ორგანიზაციის მიხედვით, რეგულარულ ჯარში, მშვიდობიანობის პერიოდში, 3 საარმიო ქვეითი ბრიგადა, საარმიო არტილერიის დივიზიონი, ცხენოსანი რაზმი (პოლკი), სანაპირო (სასაზღვრო) რაზმი, საინჟინრო-ტექნიკური ძალები და სამხედრო სკოლა ირიცხებოდა.

ქვეითბრიგადა: ბრიგადის სამმართველო, 4 ქვეითი ბატალიონი, საარტილერიო დივიზიონი (3 ბატარეა). პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 3330. შეიარაღება - 12 ქვემეხი.

საარმიო არტილერიის დივიზიონი: დივიზიონის სამმართველო, სამთობატარეა, მსუბუქი ჰაუბიცების ბატარეა, მძიმე სავლე არტილერიის ბატარეა. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 565. შეიარაღება - 12 ქვემეხი.

ცხენოსანი რაზმი: რაზმის სამმართველო, სამი ესკადრონი, ცხენოსან-ტყვისმფრქვეველთა ესკადრონი, მეკავშირეთა მცირე ასეული, ცხენოსან მესანგრეთა ასეული, სასწავლო მცირე ასეული, უმწყობრო მცირე ასეული. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 633.

სანაპირო (სასაზღვრო) რაზმი: სანაპირო ჯარის სამმართველო, ფოთის, ახალციხის, სოხუმის, დარიალის, სიღნაღის და ბორჩალოს რაზმები, თბილისის სადარაჯო ათასეული, ფლოტილია. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 3116.

საინჟინრო-ტექნიკური ძალები: საინჟინრო-ტექნიკური ძალების სამმართველო, მესანგრეთა ათასეული, ცალკეული საავტომობილო გუნდი, საავიაციო გუნდი, საავიაციო სკოლა, რადიო-ტელეგრაფის გუნდი. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 1240. ტექნიკა - 69 ავტომობილი (აქედან 4 ჯავშნოსანი), 16 მოტოციკლი. აეროპლანთა რაოდენობა არ დაკონკრეტებულა.

1920-1921 წლებში მცირე ცვლილებები შევიდა 1919 წელს დამტკიცებულ შტატებში. რეგულარული არმიის პირადი შემადგენლობის რიცხვი, 1920 წლის 25 ივნისის დეკრეტის საფუძველზე, 16 950-დან 19 630-მდე გაიზარდა. ჩამოთვლილი ქვედანაყოფების გარდა, შეიარაღებულ ძალებში, პერიოდულად, ქართველ მუსლიმთა ცხენოსანი დივიზიონი, ქართველ მუსლიმთა ქვეითი ბატალიონი, ქართული ლეგიონი და ბორჩალოს ამგერბაიჯანელთა ცხენოსანი ასეული შედიოდა.

შემცირების მიუხედავად, 1919-1921 წლებში, მშვიდობიანობის დროს შტატების სრული შევსება, პრობლემას წარმოადგენდა. საომარი საფრთხის ან ომის დროს რეგულარული ჯარის პირადი შემადგენლობის რიცხვი კი 25 000-დან 40 000-მდე მერყეობდა.

გვარდიის საორგანიზაციო საშტატო სტრუქტურა

სახალხო გვარდიის შემადგენლობაში არსებული სამხედრო ნაწილები იყოფოდა რეგულარულ და არარეგულარულ ქვედანაყოფებად

გვარდიის რეგულარული ქვედანაყოფები 1918-1919 წლებში: საგანგებო ქვეითი ბატალიონი, საარტილერიო შენაერთი, ტყვისმფრქვეველთა ასეული, ჯავშანმატარებლების რაზმი, ჯავშანმანქანების რაზმი, ცხენოსანი დივიზიონი, მეტყვიამფრქვევე-მოტოციკლისტთა რაზმი. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 1673-2045.

1918-1919 წლებში გვარდიაში, რაიონების მიხედვით, ათზე მეტი სარეზერვო ბატალიონი ირიცხებოდა. ბატალიონებში, მშვიდობიანობის პერიოდში, რამდენიმე ათეული ოფიცერი მსახურობდა, ხოლო ომის დროს, რაიონის სახალხო გვარდიელები, ბატალიონების პირად შემადგენლობას რამდენიმე ასეულამდე ზრდიდნენ. 1918-1919 წლებში სარეზერვო ბატალიონების სამობილიზაციო შესაძლებლობები 7000-8000 სამხედრო მოსამსახურეს უდრიდა.

1919 წელს უფრო დეტალურად განისაზღვრა გვარდიის რეგულარული და არარეგულარული შენაერთების შტატი.

რეგულარული ქვედანაყოფები:

საგანგებო ქვეითი ბატალიონი: სამი ქვეითი ასეული, ტყვიისმფრქვეველთა ასეული, მეკავშირეთა ასეული. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 538 სამხედრო მოსამსახურე.

სახალხო გვარდიის ცხენოსანი დივიზიონი: ცხენოსანთა ორი ესკადრონი, ტყვიისმფრქვეველთა და მესანგრეთა მცირე ასეულები, არტილერიის ერთი მწყობრი (2 ქვემეხი). პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 456 სამხედრო მოსამსახურე.

სახალხო გვარდიის საარტილერიო ბრიგადა: ორი მსუბუქი სავლე ბატარეა, ორი სამთო ბატარეა, ერთი ჰაუბიცების ბატარეა. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 612 სამხედრო მოსამსახურე. შეიარაღება - 20 ქვემეხი.

გვარდიის საგანგებო ტყვიის მფრქვეველთა რაზმი: პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 157 სამხედრო მოსამსახურე.

გვარდიის ჯავშნოსან ავტომობილთა გუნდი: პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 89 სამხედრო მოსამსახურე. შეიარაღება - 4 ჯავშნოსანი ავტომობილი: 1920 წლიდან სახალხო გვარდიის ჯავშნოსან ავტომობილთა და სატანკო დივიზიონი შეიარაღება - 4 ჯავშნოსანი ავტომობილი და 2 ტანკი.

გვარდიის ჯავშანმატარებელთა რაზმი: პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 114 სამხედრო მოსამსახურე. შეიარაღება - 2 ჯავშანმატარებელი. 1919-1920 წლებში დაემატა კიდევ ორი ჯავშანმატარებელი

სახალხო გვარდიის საინჟინრო გუნდი: პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 77 სამხედრო მოსამსახურე.

არარეგულარული ქვედანაყოფები: ტერიტორიული პრინციპით დაკომპლექტებული 19 სარეზერვო ბატალიონი. პირადი შემადგენლობის რიცხვი მშვიდობიანობის პერიოდში - 1350. პირადი შემადგენლობის რიცხვი ომის დროს - 11 000.

მთლიანობაში, 1918-1921 წლებში, გვარდიის სამობილიზაციო შესაძლებლობები 10-15 000 სამხედრო მოსამსახურეს შეადგენდა.

1918-1921 წლებში ქართულად ითარგმნა ან შეიქმნა ორიგინალური შინაარსის სამხედრო ლიტერატურა; წესდებები; შეიქმნა სამხედრო სკოლა რომელიც ამზადებდა უმცროს ოფიცრებსა და ნაცვლებს (სერჟანტებს); ფუნქციონირებდა საავიაციო სკოლა ; ოფიცერთა და ჯარისკაცთა გადამზადების სხვადასხვა კურსი. ჯარისკაცთა განათლების, მორალური სულისკვეთების ასამაღლებლად და ამავდროულად დემორტირობის პრობლემის აღმოსაფხვრელად მოქმედებდა სხვადასხვა პროგრამა . ისეთი როგორც იყო - ე.წ ჯარისკაცთა სკოლა და ჯარისკაცთა უნივერსიტეტი. ამ პროცესში ასევე დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა სამხედრო პერიოდიკას.

მიუხედავად მუდმივი მცდელობისა შეიარაღებული ძალების სრულყოფილად ფუნქციონირებას ბევრი ფაქტორი უშლიდა ხელს - ეკონომიკური კრიზისი; იარაღისა და საბრძოლო მასალის სერიოზული დეფიციტი; დროის სიმცირე, თითქმის მუდმივი საომარი მდგომარეობა, მაგრამ რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალები 1921 წლამდე, საბჭოთა რუსეთის სრულმასშტაბიან სამხედრო ინტერვენციამდე წარმატებით ახერხებდა ქვეყნის უსაფრთხოების დაცვას..

დღიბერი სილაქაძე

Organization of the Armed Forces of the First Republic of Georgia

The conquest of Georgian kingdoms and principalities by the Russian Empire in the first half of the 19th century ended the history of the Georgian feudal army.

In the 19th century, Georgian aristocrats made their careers in the Imperial Army, becoming generals, high or low-ranking officers, taking part in the Empire's wars with Napoleon, the Balkans and the Crimean Peninsula, the Caucasus, Central Asia or the Far East against Japan. Peasants enlisted in militias and took part in the Russo-Ottoman and Russo-Iranian wars on the Caucasus front. From 1886, Georgians were called up for compulsory military service. About 200,000 men from Georgia took part in World War I, including several dozen generals and several thousand officers. During the First World War, Georgian ethnic units were formed in the Russian Army - the "Druzhina" of volunteers from Kutaisi and Tbilisi, which was later transformed into a Georgian Rifle Battalion. In 1916, a Georgian infantry regiment was formed on the basis of the Georgian battalion, and a cavalry regiment was added to it. After the Russian Revolution of February 1917 and especially after the October coup, the issue of creating a Georgian National Corps was on the agenda. The formation of the Georgian Army Corps began after the order 128 of General Przewalski, Commander of the Caucasus Front, on November 5, 1917.

The Transcaucasian Commissariat and the Army Command believed that the national units would defend their land more successfully from the Ottoman invasion than the demoralized, revolutionary-minded soldiers of the Caucasus Front, who no longer wanted to hear of the war and hurried to their homes, causing havoc everywhere on their way. Therefore, simultaneously with the withdrawal or desertion of these troops from the front, they began to form national units on the Caucasus front.

However, it must be said that the soldiers of the national corps also served in the Russian army and had the similar problem, therefore, neither of them formed combat-capable military units. The non-combat mood in the army units, the mass desertion, the desire to rob, were further intensified by the Bolshevik agitation-propaganda. As a result, some Georgian regiments organized armed demonstrations in February 1918 in Georgian regiments stationed in Gori, Telavi and Kutaisi. They occupied administrative buildings. After only a few days of fighting in all three cities, Red Guard fighters managed to intimidate troops. In reality, the Georgian Corps was a unit the size of a division, the divisions, being their part were the size of regiments and regiments of battalions. For example, by February 1918, the Fourth Regiment numbered about 650 soldiers, and the Eighth Regiment - about 500-600 military servicemen. Two weeks after the declaration of independence, the Georgian Army Corps, transformed into a Georgian army, consisted of only 10,227 soldiers, which was not even a single full division.

Simultaneously with the regular units, a volunteer Red Guard was formed in Georgia, which was transformed into the People's Guard after the declaration of independence. The original purpose of the Guard was to establish order in the anarchic situation after the revolution, which the Guard successfully coped with. On December 12, 1917 (November 29 old style), the Guards carried out an operation to seize Tbilisi military arsenal, where a Russian Bolshevik garrison by its own artillery hung like a sword over Tbilisi. After that, before the loss of Georgia's independence, December 12 - Guard Day was celebrated with great fanfare, military parades and festive rallies were held, shots were fired and much wine consumed. The Guards suppressed the protests of Georgian regiments in Kutaisi, Telavi and Gori. The Guard played a major role in the retreat of Russian troops withdrawn from the Caucasus Front, in maintaining peace in the country, suppressing Bolshevik rhetoric, fight against bandit groups, establishing public order, and so on.

On the whole, it can be said that at the time of the declaration of independence, there was a regular army in its infancy, with a personnel of up to 10,000 soldiers and a guard based on the principle of volunteerism.

A regular army or a Guard?

After the declaration of independence, the military-political elite began to discuss what type of army the republic should have. The ideal of the ruling political force was a Swiss militia-type army, and they thought that the Guard would be a good experience to move to the Swiss model in the future. At the same time they thought that keeping the Guard would be relatively cheap, the Guard would also better establish internal order in anarchic conditions, mobilize more quickly, and restrain the adversary before mobilizing a regular army. The ruling team believed that by that stage they could not rely solely on the Guard, and needed a strong regular army as well. According to them, in the future, when there was peace in and around the country, the country would also have a sufficient number of trained men, two types of army organization - the regular army and the People's Guard - was to become the basis of the militia system. A large part of the military was only in favor of creating a unified regular army, and in extreme cases also the Guard, which would be fully coordinated with the regular army. Otherwise, they believed, it would lead to antagonism and disorganization between two parallel structures. Politicians had their own way, and with a regular army, the Guard continued to exist and was renamed the People's Guard. The military fears, in part, turned out to be true, with the Guard being subordinate to the Commander-in-Chief only in the event of war or a threat of war, and during peacetime coordination was not high as the Guard was financially subject only to the Ministry of Defense. It's interesting why the government did not abandon the idea of creating two parallel military organizations? One reason for this was their vision of the future, the Swiss type of armed forces behaving like a militia, and this way they thought the Guard would be a good experience. There were also real threats that prevented the Social Democrats from disbanding the Guard. One of them was the Bolshevik threat in the army units, examples of which were before the declaration of independence, and several revolts of the Bolshevik soldiers (in Telavi, Kutaisi, Gori) were suppressed by the guards by force of arms. Even after the declaration of independence, the illegal work of the Bolsheviks in the Georgian army units did not stop and several skirmishes took place. The situation improved in this respect and the influence of the Bolsheviks in the army was minimized, but the situation in this respect was dangerous during the period of the declaration of independence. At the same time, by the time of the declaration of independence, the regular army was small and, with its combat capabilities, was inferior to the motivated guards, who voluntarily enlisted in the guards. The Guard was more credible in suppressing Bolshevik uprisings inside the country. In the early days of independence, they did not fully trust the corps of officers, but in the near future, before the revolution, people on the other side of the threshold feared possible manifestations of "Bonapartism" and, for example, Kornilov's revolt against the interim government and military dictatorship. They also feared part of the National Democratic Party and its allies entering the country, a possible German alliance and a military coup arranged by them. The ruling political force was often informed about this, and despite the fact that the head of the German mission, General Friedrich von Kress Kresenstein, tried to prove to the Prime Minister, Noe Jordania, that they would not interfere in Georgia's internal affairs, the ruling political force still needed to reassure itself.

How the armed forces were managed

On August 20, 1918, according to the "Statute of Military Government of the Democratic Republic of Georgia", the National Council was the supreme governing body of the Georgian Armed Forces. The Ministry of Defense was headed by a Minister of War - a civilian. From May 1918 to March 1919, the Ministry of Defense was headed by Grigol Giorgadze, who was replaced by Noe Ramishvili, the most influential person in the republic after the Prime Minister, Noe Jordania, who at the same time was the Minister of the Interior and Education. From January to December 1920 the military service was headed by Grigol Lortkifanidze and from December 1920 until the loss of independence Nikoloz (Parmen) Chichinadze.

According to Article 5 of the Government Regulations, the Minister of War had one Deputy Minister who was the Chief Adviser to the Minister, and if the matter was not of a principle, political or budgetary nature, he could decide the matter independently. The deputy was a military person, a general. The second deputy was later added, as well as a general who was more concerned with inspecting the army.

In the event of war, a special decree of the government appointed a commander-in-chief who, during the war, enjoyed complete freedom in operational activities.

The Ministry of Defense consisted of: General, Personnel, General Staff, Administrative, Military-Sanitary and Military-Veterinary (Veterinary) Divisions.

The General Department was headed by the Chief of Staff of the General Staff. His duty was to open, review, distribute the incoming mail received by the Ministry (except for the incoming mail in the name of the General Staff), and to finalize the orders and decrees of the Minister.

The Military Personnel department was headed by a staff-general of the rank of general. The department was in charge of appointing, dismissing, reassigning and rewarding officers and officials.

The General Staff Division was headed by the Chief of General Staff, who was appointed Chief of the Army Field Staff during the war. The General Staff consisted of six sections: 1) Operational; 2) organizational; 3) artillery; 4) engineering-technical; 5) Naval and 6) Military-Historical Archive.

The administrative unit was headed by a general with higher military education or relevant administrative experience. The department consisted of 5 sections: 1) Budget - managed the expenditure of the Ministry; 2) food - managed to satisfy the army with food; 3) Luggage and furniture - managed the issues of troop clothing and equipment; 4) Housing / parking - managed the issues of accommodation of troops, arrangement of barracks and heating-lighting; 5) Pension - managed the issues of pensions and other types of assistance to military servicemen and their families.

The military-sanitary department was headed by a military doctor. The unit was in charge of the army's sanitation.

The military-veterinary department was headed by a military veterinarian. The unit was in charge of the army's veterinary services.

According to the new law on the organization of the armed forces adopted on July 29, 1919, the administrative department of the Ministry was transformed into a financial (economic) department. The military-sanitary, military-veterinary sections were transformed into sections and became part of the **financial (economic) division**. The artillery and engineering-technical sections, which were previously subordinated to the General Staff, were transferred to the same department. The General Department of the Ministry was transformed into the Chancellery of the Military Ministry.

The 4 sections remained in the General Staff Department: 1) Operative; 2) Navy; 3) Chancellery; 4) Military-historical archive book repository. As we have seen above, the artillery and engineering-technical sections became subordinated to the financial (economic) division sections were transferred to the subdivision, while in 1918 the existing organizational section was subordinated to the operational section.

In 1919, a **Military Council** was established, which functioned for a year and inspected the armed forces. Board members were nominated by the government from three candidates nominated by the ministry and the Guard headquarters. A cultural-educational section was also set up in the ministry, which was subordinated to the Military Council.

On April 27, 1920, after the Soviet Russian troops invaded Transcaucasia, the Defense Council of the Republic was established by the decision of the Government of the Democratic Republic of Georgia. According to the council's charter, its purpose was to develop common measures to strengthen the armed forces and means of defense, to establish the basis for military defense, and to approve a war plan. The council was chaired by the Chairman of the Government, and its members included the Minister of War, the Minister of the Interior, the Minister of Foreign Affairs, the Commander-in-Chief of the Army, the Chief of the General Staff of the People's Guard, and one experienced military person. The decision of the Board was taken by a majority of votes, in case of equal votes; the vote of the Chairman was decisive. The council set up in April disbanded at the end of August, but was restored on November 11 of that year and functioned until the country lost its independence. However, the Council had no authority to interfere in the operational activities of the Commander-in-Chief.

The highest governing body of the People's Guard was the General Staff, whose members were approved by the Prime Minister from among the candidates nominated from the General Staff. The main headquarters operated in the regions through regional headquarters. The recall of the People's Guard was carried out by the Chairman of the Government, and if it was impossible for him to exercise this right, the recall of the Guard was ensured by the Chairman of the National Council. This function could be performed by the main and district headquarters in an emergency.

In December 1919, the Constituent Assembly of the Republic of Georgia approved a new law on the People's Guard.

The governing body of the People's Guard remained the General Staff, which consisted of 21 members. They were elected by the Georgian Congress for a term of one year and approved by the government. The General Staff was directly subordinate to the Government of the Republic. A representative of the Guard had a deliberative vote at government meetings.

Unlike the previous law, the district headquarters were subordinated to the main headquarters and the regional headquarters were subordinated to the district headquarters. The regional headquarters was elected by the local district general assembly for a term of one year, and the district headquarters was elected for the same term by the whole district guard assembly, which was ultimately approved by the general headquarters. Under the new law, the right to recruit a Guard remains with the Prime Minister. This right could, in extreme cases, be exercised by the Chairman of the Legislature and the General Staff. In peacetime, the Guard was almost non-subordinate to the Ministry of Defense, although some coordination of the regular army and the Guard was exercised through the Military Council and, subsequently, through the Defense Council. During the war, under the law, the People's Guard was subordinate to the commander-in-chief appointed by emergency decree.

Rule of staffing of the Army and the Guard

The personnel of the regular army of the Republic were recruited by conscription of male citizens for military service. The staffing of the army with such a system had a short history in Georgia. The troops of the united Georgia and later the separate political units of Georgia were staffed on a feudal basis, with the exception of one known as the on-duty army. The name of the army on duty is connected with the name of King Erekle II of Kartli and Kakheti (Kartl-Kakheti) (1720-1794). According to the system he had established in 1774, men of any social class living in the kingdom were obliged to serve in the army at their own expense for one month a year. In return, they received certain benefits in taxes. In the nineteenth century, after the conquest of the Georgian kingdoms by Russia, the Russian Empire took almost a century before conscripting Georgians into military service. The empire avoided the excitement of the population, who reacted negatively to any rumors on the matter. Georgians gladly joined the ethnic irregular militia units formed during the Russo-Persian and Russo-Ottoman wars of the nineteenth century and fought effectively, but regular army service was associated with Siberia, disenfranchisement, alienation from the country, and family. This attitude of the lower social strata was also facilitated by the nobility, who did not want the reduction of their workforce. Finally, after the abolition of serfdom and the military reform of 1874, when the heavy system of recruitment was replaced by a relatively light system of conscription, in 1886 the conscription of Georgians into compulsory military service began.

Georgians were initially called up for military service for a limited time, in small numbers, and only in military units stationed in the Caucasus. From 1899 these privileges were abolished and from the beginning of the twentieth century Georgians fully served in the compulsory military service.

Compulsory military service in the Imperial Army, in contrast to military training and officer training, was not popular among Georgians, and this attitude was partly due to the period of the independent republic.

On August 20, 1918, the Legislature of Georgia adopted the Law on the Regulations on Military Taxes and the Supplement of Permanent Troops. According to the law, military service concerned a person, from 20 to 45 years old. On November 15 of each year, young people who were 20 years old by January 1 of the following year were to be called up for military service. The total term of military service was 25 years:

The young man spent only 2 years in active military service, after which he was transferred to the reserve for 15 years and finally to the army (second line reserve) for 8 years. Passengers and reserve soldiers were under military control and underwent periodic training. Those who would not be fit to serve in the army would be called up for military service in accordance with his physical condition.

Conscription could be postponed in several cases: if the contingent was replenished; If the conscript was a secondary school student and presented the relevant certificate (military tax for such persons could be extended up to 22 years); If the person was held accountable, or under investigation. Those suffering severe physical illness were released from the army forever. In the extreme case, the legislation could have conscripted citizens between the ages of 17 and 50 (from 1919 to 55. By law, as in the Russian Imperial Army, Muslim citizens of the republic were not obliged to enlist in the army, although they could serve voluntarily and there were even a few Muslim units in the republic. From May 20, 1919, the sole breadwinners of the family were released from conscription into the permanent and reserve army and transferred directly to the second-line reserve, the army. Under a new law, the Military Tax and Supplement to the Armed Forces, passed on July 29, 1919, the length of service in active military service was reduced. Instead of 2 years, they served in the infantry for a year and 4 months, and in other types of armies - for a year and 8 months. After the expiration of these terms, the soldiers could, if they wished, remain in the army. The deferral of military service for schoolchildren has been moved from 22 to 21 years. Along with the Muslims, the new law exempted members of the Dukhabor religious group, whose faith preached pacifism, from being recruited into conscription units, although recruiting Dukhabors could have taken place in non-conscription units. In 1920, a decree exempting the sole breadwinner of the family from being conscripted was temporarily repealed. A young man enlisted in the army took the military oath: I, a citizen of the Democratic Republic of Georgia, promise publicly and in front of the flag of the detachment to serve in the army of the Democratic Republic of Georgia, the government of the Democratic Republic of Georgia, as befits an honest, loyal and resilient soldier; Despite all the hardships and shortcomings, I owe it to myself to protect my beloved homeland - Georgia - to the last drop of blood, from both foreign and domestic enemies. I therefore owe it to myself to be a faithful, just, self-sacrificing, and unavoidable executor of the orders of the elders concerning the utility of the Republic and the needs of the Government. I sign the above-mentioned oath without any violation and in full civic consciousness.

As for the People's Guard, it was filled on a voluntary basis. Any citizen who was not enlisted in the regular army could serve in the Guard. The People's Guard was obliged, at the urging of the government in the event of a threat of war, to report to his own district headquarters with the weapons and equipment he had been given by the headquarters.

Organizational-staff structure of the army

According to the staff structure adopted in 1918, the number of personnel in the Armed Forces was 41,260, of which - 2156 officers and officials, 37 474 conscripts and 1630 volunteers. The army consisted of two infantry divisions, a separate artillery brigade, a cavalry brigade, an engineering and technical force, and a coastal (border) army.

Infantry Division: Division headquarters, a separate cavalry squadron, three infantry regiments, an artillery brigade, field company. Number of personnel - 11 178. 45/54 cannons.

Separate Artillery Brigade: Brigade Division, Light Artillery Division (three 4-barrel batteries), Field Heavy howitzers 2 Division (three 4-howitzer batteries in each division, 2 cannons in a battery in peacetime), Personnel number - 2126. 30/48 cannon.

Cavalry Brigade: Brigade Headquarters, three Cavalry Regiments (in each Regiment: Regiment Headquarters; 3 Cavalry Squadrons; Cavalry Squadron; Communications group; a group of horsemen destroyers, Training Cavalry group;; Personnel number - 3437. 4 cannons.

Engineering and Technical Forces: Destroyer Battalion, Technical Battalion, Special Motor Company, Armored Vehicle Company, Aviation Squadron, Main Engineering Warehouse, Engineering Workshop, Paroxylin Warehouses in Tbilisi and Zestaponi. Number of personnel - 2656.

Equipment: 6 armored vehicles; 11 cars; 35 trucks; 6 car-tanks; 3 car workshops; 8 motorcycles and 7 bicycles. The number of planes was not specified

Coast Guard: Coast Guard administration, three detachments, training detachment. Number of personnel - 4859.

The Ministry of Defense of the First Republic had a total of 164,000 men listed, of whom 151,801 were eligible for military service, although the country's material armament and other factors did not allow not only mobilization of such number of soldiers, but to have in the Military service at least about 42 thousand men. Between 1918 and 1919, during the peacetime, only 9,000-12,000 soldiers actually served in the regular army. During the wars, as a result of mobilization, the number of regular army personnel varied from 20,000 to 30,000.

In July 1919, the number of personnel assigned to the Peacekeeping Staff of the Regular Army was reduced. Following the reorganization, the regular army retained 1,322 officers and officials, 14,178 conscripts, and over 1,450 beyond the term conscripts and volunteers - a total of 16,950 military and civilian personnel. The army switched to the personnel system. In peacetime, three infantry brigades were formed in the army instead of two divisions, which, in the event of war, were to be divided into three divisions. The number of personnel, at the first stage, should have been 45,820, and later - 60,000. According to the new organization, in the regular army, in peacetime, 3 army infantry brigades, army artillery division, cavalry detachment (regiment), coastal (border) detachment, Engineering-Technical forces and military school were enrolled.

Infantry Brigade: Brigade Division, 4 Infantry Battalions, Artillery Division (3 batteries). Number of personnel - 3330. Armament - 12 cannons.

Army Artillery Division: Division Division, Mining Battery, Light Howitzer Battery, Heavy Field Artillery Battery. Number of personnel - 565. Armament - 12 cannons.

Cavalry regiment: Squadron Division, Three Squadrons, Cavalry Squadron, Small company of Allies, Squadron of Cavalry, Small Training Company, Noncombatant Small company. Number of personnel - 633.

Coast Guard: Coast Guard Squad, Poti, Akhaltsikhe, Sokhumi, Dariali, Sighnaghi and Borchalo detachments, Tbilisi guard Battalion, flotilla. Number of personnel - 3116.

Engineering-Technical Forces: Division of Engineering-Technical Forces, Battalion of Demolition Workers, Separate Motor Team, Aviation Team, Aviation School, Radio-Telegraph Team. Number of personnel - 1240. Equipment - 69 cars (4 of them armored), 16 motorcycles. The number of aircrafts is not specified.

In 1920-1921 minor changes were introduced in the approved personnel of 1919. The number of regular army personnel increased from 16,950 to 19,630 by decree of June 25, 1920. In addition to the listed subdivisions, the Armed Forces periodically included: the Georgian Muslim Cavalry Division, the Georgian Muslim Infantry Battalion, the Georgian Legion and the Borchalo Azerbaijani Cavalry company.

Despite the decline, the full reinforcement of the personnel in peacetime between 1919 and 1921 was a problem. The number of regular troops in times of war or threat varied from 25,000 to 40,000.

Organizational staff structure of the Guard

The military units of the People's Guard were divided into regular and irregular subdivisions/

Regular subdivisions of the Guard in 1918-1919: Extraordinary Infantry Battalion, Artillery Unit, Machine Gunners Company, a detachment of Armored Carriers, a Detachment of Armored Vehicles, a Cavalry Regiment, a Detachment of Machine Gunners-Motorcyclists. Number of personnel - 1673-2045.

Between 1918 and 1919, there were more than a dozen reserve battalions in the Guards, depending on the district. In the battalions, during peacetime, several dozen officers served, and during the war, the district People's Guards increased the personnel of the battalions to

several hundred. In 1918-1919 the mobilization capacity of the reserve battalions was equal to 7000-8000 military servicemen.

In 1919 the staff of regular and irregular units of the Guard was defined in more detail.

Regular subdivisions:

Emergency Infantry Battalion: Three Infantry Companies, One Rifle Squadron, Allied Squadron. Number of personnel - 538 military servicemen.

Cavalry Regiment of the People's Guard: two cavalry squadrons, small companies of machine gunners and artillerymen, one artillery unit (2 cannons). Number of personnel - 456 military servicemen.

Artillery Brigade of the People's Guard: two light field batteries, two mountain batteries, one howitzer battery. Number of personnel - 612 military servicemen. Armament - 20 cannons.

Guards Emergency Rifle Squadron: Number of Personnel - 157 servicemen.

Armored vehicles team of the Guard: Number of personnel - 89 military servicemen. Armament - 4 armored vehicles: Since 1920 the **armored vehicles and tank division of the People's Guard** Armament - 4 armored vehicles and 2 tanks.

Guards armored train detachment: Number of personnel - 114 military servicemen. Armament - 2 armored train. Two more personnel armored train were added in 1919-1920.

People's Guard Engineering Team: Number of Personnel - 77 military personnel.

Irregular subdivisions: 19 reserve battalions staffed on a territorial basis. Number of personnel in the period of peace - 1350. Number of personnel during the war - 11 000. In total, in 1918-1921, the mobilization capabilities of the Guard amounted to 10-15,000 military personnel.

Charters; A military school was set up to train junior officers and substitutes (sergeants); There was an aviation school; various training courses for officers and soldiers. Diverse programs were implemented to raise the morale of soldiers, to educate them, and at the same time to eliminate the problem of desertion. There functioned - the so-called Soldiers 'School and the Soldiers' University. Military periodicals were also of great importance in this process.

Despite permanent efforts, the full functioning of the armed forces was hindered by many factors - the economic crisis; Serious shortage of weapons and ammunition; Short time, almost constant state of war, but the Armed Forces of the Republic until 1921, before the full-scale military intervention of Soviet Russia, successfully managed to protect the security of the country.

Dimitri Silakadze

სამხედრო წიბნი

საქართველოს ისტორიაში 1918-1921 წლები განსაკუთრებით საინტერესოა. რეგიონში შექმნილმა მდგომარეობამ და ქართული პოლიტიკური ელიტის სწრაფვამ დამოუკიდებლობისკენ შედეგი გამოიღო, 1918 წლის 26 მაისს საქართველომ თავისუფლება მოიპოვა. ქვეყანამ დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე ურთულესი გზა გაიარა. ქართლ-კახეთის სამეფოს გაუქმების შემდეგ (1801წელი) რუსეთის იმპერია ძალისხმევას არ იშურებდა, რათა ქართველ ხალხში ეროვნული მუხტი ჩაეჭრო, გარუსების პოლიტიკა სხვადასხვა გზით განუხრევლად მიმდინარეობდა მთელი მეცხრამეტე საუკუნის მანძილზე. საერო თუ სასულიერო სივრცე იმპერიულმა ძალმომრეობამ მოიცვა. ქართული ეროვნული ცნობიერების გამოღვივება ქართველ მწერალთა და საზოგადო მოღვაწეთა დიდმა ნაწილმა იკისრა, გასაკუთრებით „თერგდალეულები“ იყვნენ ამ ბრძოლის ავანგარდში. პირველ მსოფლიო ომში უდიდესმა დანაკარგმა რუსეთის იმპერია კიდევ უფრო დაასუსტა, ამას დაერთო 1917 წლის რევოლუცია, რამაც იმპერია საბოლოოდ დაამხო. ამ საერთო მზაობის ფონზე საქართველოში შექმნილმა ეროვნულმა საბჭომ დამოუკიდებლობის აქტი მიიღო, რომლის პირველ მუხლში ვკითხულობთ: „ამიერიდან საქართველოს ხალხი სუვერენულ უფლებათა მატარებელია და საქართველო სრულუფლებოვანი დამოუკიდებელი სახელმწიფოა“.

დემოკრატიული რესპუბლიკის შექმნისთანავე, სხვა სახელმწიფო ინსტიტუციებთან ერთად, მუშაობა დაიწყო სამხედრო სამინისტრომ (მინისტრი გრიგოლ გიორგაძე). „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლება მოვალე იყო დაეცვა ახლად შექმნილი სახელმწიფოს სუვერენიტეტი, უზრუნველყო ქვეყნის შიდაპოლიტიკური სიმშვიდე და სტაბილურობა“. სახელმწიფოს წინაშე წინაშე იმ ხანად მრავალი პრობლემა იდგა, ახლად შექმნილ სახელმწიფო სტრუქტურებს საგარეო საფრთხე თუ შიდა სეპარატისტული მოძრაობა მუდმივად მზადყოფნაში ამყოფებდა. საფრთხეების თავიდან ასაცილებლად სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იყო შეიარაღებული ძალების სიძლიერე და მონოდების სიმალღებე ყოფნა. „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1918 წლის 20 აგვისტოს მიღებული სამხედრო მმართველობის დებულების მიხედვით, საქართველოს შეიარაღებული ძალების უზენაესი ორგანო ეროვნული საბჭო იყო, მისი აღმასრულებელი ორგანო კი მთავრობა, ეს უკანასკნელი თავის უფლებას შეიარაღებული ძალების მიმართ სამხედრო სამინისტროს მეშვეობით ახორციელებდა.

სამხედრო სამინისტროს ოფიცრობა და პირადი შემადგენლობა დიდ წილად მეფის რუსეთის არმიაში ნამსახურები ქართველები იყვნენ, ოფიცრების დიდმა ნაწილმა პროფესიული განათლება რუსეთის იმპერიის სამხედრო განათლების სისტემაში მიიღეს. საქართველოს სამხედრო სამინისტროს მიზანი იყო სწრაფად გადაეყვანა სისტემა ახალ რელსებზე. პირველ რიგში, საჭირო იყო საკანონმდებლო ბაზის შექმნა ქართული რეალობიდან გამომდინარე, ასევე პროფესიული ლიტერატურის ქართულ ენაზე გამოცემა და ადაპტირება ქართულ შეიარაღებულ ძალებთან. 1920 წელს გამოცემულ სამხედრო-ტექნიკურ ლექსიკონში ვკითხულობთ: „თავისუფლებას მოკლებულმა ცხოვრებამ მომაკვდავი დალი დაასვა საქართველოს და მის ეროვნულ კულტურას, თითქმის მიაღწია რუსეთის პოლიციურმა მთავრობამ თავის მიზანს და ქართველი ერი ლამის შეაყენა გადაგვარების გზაზე. მან თავის თავის სანუკვარ მიზნის განსახორციელებლად ჩვენი მსობლიური ენა ამოიღო თვალში, ამ ენის საშუალებით არ მიიღებოდა არც საშუალო, მით უმეტეს არც უმაღლესი სწავლა, ქართულ ენას არ ჰქონდა ასპარეზი, არ ჰქონდა გასავალი და, თუ არა ჩვენი ღარიბი ჟურნალ-გაზეთობა და თეატრი, იგი მთლიანად მიკვდებოდა, ამოიფხვრებოდა. აღნიშნულ ისტორიულ უკუღმართ პირობების გამო სამშობლოსთვის ბედნიერი თავისუფალი დღეები გაგვითენდა ისეთ დროს, როდესაც მეცნიერების თითქმის ყოველ დარგს და უმეტესად კი სამხედრო მეცნიერებას შეუკრეფელი და დაუშუშავებელი ტექნოლოგია ჰქონდა. თუმცა ბევრი საამისო მასალაა გაფანტული ჩვენს ძველს მწერლობაში, რომლის ამონერვის ბევრი დრო და რამოდენიმე ათეული სპეციალი მომუშავე ეჭირება“.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებამ დაინახა რა გარდაუვალი აუცილებლობა, დაიწყო სამხედრო სისტემის მშენებლობა. ამ მიმართულებით ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის შექმნა იყო. საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის 162 ბრძანებაში ვკითხულობთ: „1918 წლის 20 აგვისტოს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი:

1. საქართველოს რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალათა მონყობის შესახებ;
2. სამხედრო ბეგრის და საქართველოს რესპუბლიკის რეგულარული ჯარის შევსების შესახებ.
3. საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო მმართველობის მონყობის შესახებ-საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ გაუქმებულ არიან და მათ ნაცვალთ მიღებულია შემდეგი კანონები:
 1. საქართველოს რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალათა მონყობის შესახებ;
 2. სამხედრო ბეგრის და რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალათა შევსების შესახებ;
 3. საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო მმართველობის მონყობის შესახებ-სამივე შესაფერისი შტატებით.
ამათ გარდა დამფუძნებელმა კრებამ მიიღო შემდეგი კანონი:
 1. ხარისხების შესახებ დებულების შეცვლისა;
 2. საქართველოს რესპუბლიკის ოფიცრების, მოხელეებისა და ჯარის-კაცების ჯამაგირების შესახებ, ახალი შტატების მიხედვით;
 3. ოფიცრთა და ჯარის-კაცთა ტანისამოსის ფორმის შესახებ;
 4. მფრინავთა დამატებითი ჯამაგირით დაჭილდოვების შესახებ ჰაერში ფრენისათვის. თანახმად ამ კანონებისა, ვბრძანებ ეხლავე დაინყოს არსებულ ნაწილების, შტატების, სამმართველოების დაწესებულებათა ხელახლათ მონყობა, ამასთანავე დართულ შტატების ხელმძღვანელობით“.

კანონდებლობის შედგენასა და რეგულირებასთან ერთად, სამხედრო სამინისტროს წინაშე დადგა სამხედრო საგანმანათლებლო სივრცის შექმნის საკითხი. ეს იდეა მალევე იქნა რეალიზებული და დედაქალაქში სამხედრო სკოლა გაიხსნა: „თბილისის სამხედრო სასწავლებელი შეიქმნა 1919 წ-ის სექტემბერში. სკოლის მიზანი იყო ქართული რეგულარული არმიისათვის მოემზადებინა უმცროსი ოფიცრები და ნაცვლები (სერჟანტები). სკოლის შექმნის ერთ-ერთი ინიციატორისა და პირველი მეთაურის, გენერალ კვინტაძის ჩანაფიქრის მიხედვით, სასწავლებლიდან გამოსული ოფიცრობა უნდა გამხდარიყო ახალი ქართული არმიის ძირითადი საყრდენი, ამიტომ სამხედრო საქმის სწავლასთან ერთად სასწავლებელში დიდი ყურადღება ექცეოდა სამხედრო-ჰატრიოტულ აღზრდას“. ახლად შექმნილ სკოლას, ბუნებრივია, სამხედრო ლიტერატურა ესაჭიროებოდა, რომელიც 1918-1921 წლებში თბილისში აქტიურად გამოდიოდა. მისი შინაარსი საკმაოდ მრავალფეროვანი იყო. ორიგინალურ წიგნებისა და ბროშურების გვერდით, არსებობდა უცხო ენებიდან ნათარგმნი ლიტერატურა. ამ პერიოდში თბილისში გამოცემული სამხედრო ლიტერატურის არასრული ჩამონათვალი ასე გამოიყურება:

აღწერა 3-მ ხაზიან შაშხანა თოფისა, ნიმუში 1891 წლისა და 3-მ ხაზიან ლივერის, ნიმუში 1895 წლისა. - ტფ. : საქართველოს სამხედრო კავშირის გამოც., 1918 (სტ. „სახალხო საქმე“). - 205, II გვ.

ბრძანებები საქართველოს რესპუბლიკის ჯარების მიმართ. - ტფ., 1919. - [90] გვ. ; 27 სმ.. - ეგზ. დეფექტიანია

ბრძანება საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისა სამხედრო უწყების მიმართ, 1 აგვისტო 1919 წ. ე. ტფილისის N162. - [თბ., 1919]. - 88 გვ. ; 24

ბრძანება მილიციის მთავარ სამმართველოსადმი N117 : 19 დეკემბრისთვის 1921 წ. ე. თბილისის : დამტკიცებული 19/9 მილ. მთავარ სამ. უფროსი ვ. რატიშვილის მიერ.. - [თბ., 1921]. - 24გვ. ; 26სმ.. - [ფ.ა.]

დარიგება ცხენების ჭედვისა ჯარში : დამტკიცებულია საქ. სამხედ. სამინისტროსაგან 1919 წ. 25 მარტს. - ტფილისი, 1919 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 23გვ. : ნახ. ; 16სმ.. - გამოცემა ოფიციალური

დარიგება ბრძოლაში ქვეითა ჯარის მოქმედებისთვის / ნებადართულია რესპუბლიკის სამხედრო სამინისტროს მიერ 1920 წ. თიბათვეს. - თბილისი, 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - [89]გვ. ცალკ. პაგ. ; 17სმ. - გამოცემა ოფიციალური. - [ფ. ა.]

დარიგება შაშხანა თოფით, ყარაბინით და ლივერით სროლისათვის : ნებადართულია რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრის მიერ 1920

წელს, 21 იანვარს / [ლექსიკონის შემდგენელი: ლ. ცაგარელი]. - ტფილისი, 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - [316]გვ
დარიგება კომანდირის კუთხსაზომის, ბუსოლის და დურბინდის მოხმარებისათვის / თარგ. ვაპ. ბარნაბიშვილისა რუსულ საოფიცრო
საარტილერიო გამოცემიდან ; დ. ქარუმიძის რედაქტორობით და ნახაზებით. - ტფილისი, 1920 (ქალაქთა კავშირის სტ.). - [120]გვ. ცალკ.
პაგ. ; 16 სმ. - დანართი: ლექსიკონი. - [ფ. ა.]
დებულებ ქვეითა ჯარის სწავლებისათვის. - ტფილისი. გამოცემა საქართველოს გენერალური შტაბის საწესდებო კომისიისა. სტამბა
„საქართველოს ბეჭდვითი ამხანაგობის“ (18X12). 57 გვ.
ზარბაზნის სხეული : პირველი ნაწილი. 1902 წლის ნიმუშის 3-დმ. საველე ზარბაზანი / რუსულიდან გადამუშავებული გ. ბარნაბიშვილის
მიერ; გამოცემულია სამხედრო და საზღვაო კომისარიატის გენერალ. შტაბის უფროსის ამხ. გაბაშვილის განკარგულებით. - ტფილისი, 1921
(სამხედრო და საზღვაო კომისარიატის სტ.). - 35გვ. : IIIგვ. ნახაზებით ; (25X17) სმ.
მაქსიმის ტყვიამფრქვევი 1905 და 1910 წ.წ. ნიმუშისა. - 1920. - II, 111გვ.. - [ფ. ა.]
მოძღვრება თბილისის სამხედრო საპრობილის მეკარეს / დაამტკიცა 8 მაისს 1919 წ. რესპუბლიკის ჯარების სამხედრო სასამართლოს
თავმჯდომარემ ლენერალ-მაიორმა როინიშვილმა ; შეადგინა პოდპოლკოვნიკმა შამშურიშმა. - [ად. ა.], [1919]. - 12 გვ. ; 18 სმ.
მცირე ინსტრუქცია ტფილისის სასამართლო პალატის პროკურორისა ქალაქის და მაზრის მილიციის მოხელეთადმი : 1. კვლევა-
ძიების წარმოებისათვის და 2. უწყებების ჩაბარებისათვის და სასამართლოს დაწესებულებათა და თანამდებობის პირთა განკარგულებათა
აღსასრულებლად. - [ტფილისი] : გამოცემა იუსტიციის სამინისტროსი, [1920] (კულტურისა და შრომის კავშირის სტ.). - 14გვ. ; 16სმ.. - [ფ. ა.]

სამწყობრო წესდება სუბუქი არტილერიისა : ზარბაზნის სწავლა : შესწორებული და შევსებულია 1913 წ. 15 ოქტომბრიდან. - თფ. : გამოც.
გენერალურ შტაბის განყ-ბის სამხ. სამ., 1918 (“ქართ. ბეჭდვითი ამხ.” სტ.). - 101, 8 გვ. ; 13 სმ.. - ლექსიკონი: გვ. 1-8.
სამთო არტილერიის წყობილების წესდება (1909 წლის ნიმუშის ზარბაზნებისათვის) : ზარბაზნის შესწავლა / ნებადართულია
საქართველოს სამხედრო მინისტრის მიერ 1919 წელს, 10 იანვარს. ოფიციალური გამოცემა. - თბილისი, [1919] (სამხედრო სამინისტროს
სტ.). - 182გვ. ; 17სმ.. - [ფ. ა.]
სამხედრო ძირითადი კანონების და შტატების კრებული (საიდუმლო). - ტფ., 1919 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 88 გვ. ; 24 სმ.
საქართველოს რესპუბლიკა მთავრობა ბრძანება საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობისა სამხედრო უწყების მიმართ, 1 აგვისტო 1919
წ. ქ. ტფილისი N162. - [თბ., 1919]. - 88 გვ. ; 24 სმ..
სადისციპლინარო წესდება. - ტფილისი : გამოც. გენერალური შტაბისა, 1920 (სამხედრო სამინ. სტ.). - 16 გვ. ; 16 სმ.. - [ფ. ა.]
სროლის წესები : 3 დიუმ. სამთო და საველე სწრაფ-მსროლ ზარბაზნებით შეიარაღებულ ბატარეებისთვის / თარგმანი რუსულიდან ვაპ.
ბარ-შვილისა. - თბ., 1920 (ქალაქთა კავშირის სტ.). - 44, [2]გვ. ; 17სმ.. - [ფ. ა.]
ტყვიამფრქვევის სამასალო ნაწილის აღწერა. - ტფ., 1920 (სამხ. სამ. სტ.). - 14სმ.. - რუს.-ქართ. ტერმინოლოგია: გვ. 106-111
ტატიშვილი. მ. სახელმძღვანელო ქალაქის რკინის გზის და მაზრის მილიციის მოხელეთათვის. - ტფილისი: შინაგან საქმეთა სამინისტროს
გამოცემა, 1920 (სახელმწიფო სტ.). - 15 გვ., უთავფურცლო ; 17 სმ.. - ტექსტის ბოლოს: სასამართლოს პალატის პროკურორი მ. ტატიშვილი.
- [ფ. ა.]
ქარუმიძე, დ. 3-დიუმიანი სამთო ზარბაზანი (1909 წლის ნიმუშისა) / შედგენილი ვაპ. დ. ქარი-იძის მიერ. - გამოცემა 1-ლი. - ტფილისი. - 22
სმ.
ნან. 2 : ლაფიტი. - 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - VI, 65, II, IIგვ..
ქარუმიძე, დ. 3-დიუმიანი სამთო ზარბაზანი (1909 წლის ნიმუშისა) / შედგენილი ვაპ. დ. ქარი-იძის მიერ. - გამოცემა 1-ლი. - ტფილისი. - 22
სმ.

ნან. 2 : ლაფიტი. - 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - VI, 65, II, IIგვ.. - [ფ.ა.]

ქვეითა ჯარის წყობილების წესდება. - ოფიციალური გამოცემა. - თბილისი: საქართველოს სამხედრო კავშირის გამოცემა, 1918 („სორაპანი“-ს სტ.). - 180 გვ. ; 12 სმ.

შინა სამსახურის წესდება: დამტკ. სამხედ. სამინისტროსაგან, 1918 წელს ოქტომბრის 25. - ოფიციალური გამოცემა. - თბილისი, 1918 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - VIII, 224 გვ. ; 17 სმ.. - „ზოგიერთი სიტყვების ახსნა“ - ტექსტის ბოლოს.

ჩიჯავაძე, ლ. პრაქტიკული ჩვენებები საკავშირო მცირე გუნდის ორგანიზაციის და სატელეფონო კავშირის შესწავლისათვის / შედგენილი თანახმად რესპუბლიკის ჯარების ახალი შტატებისა და საკავშირო ქონების მიხედვით ლ. ჩიჯავაძის მიერ. - ტფილისი, 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 32გვ. ; 16სმ.

ცხენოსან ჯარის წყობილების წესდება : ნაწილი I. ცალკე სწავლება და 1896 წლისა ცხენოსან წყობილების წესდების სახელმძღვანელო მუხლები. თანდართი ცხენოსან წყობილების წესდების პირველი ნაწილისა. - ტფილისი, 1919 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - [2], 184გვ. ; 16სმ.. - დანართი: „ზოგიერთი ტერმინები და სიტყვები“. - გამოცემა ოფიციალური. - [ფ.ა.]

ცაგარელი, ლ. ლექსიკონი სამხედრო-ტენიკური: ნებადართულია სამხედრო მინისტრისაგან 1920 წელს, 20 მაისს / შედგენილი პოლკოვნიკ ცაგარელის მიერ. - ტფილისი, 1920 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 90გვ. ; 16სმ.. - [ფ. ა.]

წესდება საგარნიზონო სამსახურისა: დამტკიცებულია საქართველოს სამხედრო სამინისტროსაგან. 1918 წელს. - თბილისი, 1919 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 168გვ. : [1] ჩართ. ფურც. ; 16სმ.. - გამოცემა ოფიციალური. - [ფ.ა.]

წესდება საველე სამსახურისა: ნება დართულია სამხედრო მინისტრის მიერ 1919 წელს, 20 მარამობისთვის. - ოფიც. გამოც.. - თბილისი, 1919 (სამხედრო სამინისტროს სტ.). - 350გვ. ; 15 სმ. - ზოგიერთი სიტყვები და ტერმინები, გვ. 348-50. - [ფ.ა.]

1909 წ. და 1910 წ. ნიმუშის 48 ხაზიანი გაუბით შეიარაღებულ ბატარეისათვის სროლის წესები / თარგმანი რუსულიდან კავ. ბარ[ნაბი] შვილისა. - თბილისი, 1920 (ქალაქთა კავშირის სტ.). - 50გვ. ; 17სმ.. - ლექსიკონი. - [ფ. ა.]

დასახელებული მრავალფეროვანი სამხედრო პროფესიული ლიტერატურის დიდი ნაწილი, სამხედრო სამინისტროს სპეციალურად დაარსებულ სტამბაშია გამოცემული. ცხადია, ჩამოთვლილ ლიტერატურაში სამხედრო საქმის ყველა მიმართულებაა გათვალისწინებული დაწყებული იარაღის მოხმარების ინსტრუქციებიდან, გაგრძელებული სამხედრო, საბრძოლო ტაქტიკური სასწავლო სახელმძღვანელოებით. სამხედრო რეფორმასა და ლიტერატურის გამოცემას უდაოდ დიდი ფინანსური რესურსი სჭირდებოდა, იმ ხანად საქართველოში მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობა იყო, საქართველოს ბიუჯეტს მრავალი მიმართულების გამკლავება მძიმე ტვირთად ჰქონდა აწვა. თუ დემოკრატიული რესპუბლიკის საბიუჯეტო ხარჯებს გადავხედავთ, ვნახავთ რომ ბიუჯეტის ხარჯის მთავარი ნაწილი ორ სამინისტროს: სამხედრო და გზათა სამინისტროს ეკუთვნოდა, რომელიც ასევე თავდაცვის საქმეს და ეკონომიკური მდგომარეობის ხელშეწყობას ემსახურებოდა. „სამხედრო ძალა რესპუბლიკამ თავიდან შექმნა და ააგო შეიარაღებული ძალები, ამ ძალების ორგანიზაცია სავსებით რესპუბლიკის აღმშენებლობის შედეგია და აშკარად ასეთ დიდ საქმეს დიდი შრომა და ხარჯები დასჭირდა: სამხედრო სამინისტრომ დაიხარჯა 1918-1919 წწ. მთელი ბიუჯეტის 201.021.373 მან. -30,29%. 1919-1920 წწ. ნავარაუდები იყო 251,246.399.მ.-31.50%. დაიხარჯა კი 1,196. 611.877.მ. ანუ 36,56%. სამხედრო სამინისტროს ხარჯები შედარებით თვალსაჩინოთ არ შეცვლილა, ვარაუდი მთელ ბიუჯეტთან სწორი იყო, მხოლოდ გადამეტება გამოწვეული იყო ომიანობით. 1920-1921 წწ. ვარაუდით, სამხედრო სამინისტროს ხარჯი შეადგენს მთელი ბიუჯეტის 1.862.769.383 მან. ანუ 21, 66%. შეიარაღებული ძალების მოწყობა ძლიერ დიდ თანხებს მოითხოვს. არ დადგა ისეთი დრო, რომ შეიარაღებული ძალების რიცხვი და საჭირო ხარჯები შემცირდეს, რადგან ჩვენ გარშემორტყმული ვართ არა მეგობრულად განწყობილი მეზობლებით. მილიტარიზმის ელფერი ბიუჯეტისა არის გამოწვეული ჩვენგან დამოუკიდებელი მიზემებისა და ვიდრე საერთაშორისო პირობები ძირიანად არ შეიცვლება, ვიდრე არ გამოირკვევა რუსეთის შინაური ცხოვრება, რესპუბლიკის ბიუჯეტი იქნება უეჭველად სამხედრო ხარჯებით დატვირთული. 1920-1921 წწ. ბიუჯეტში სამხედრო ხარჯების შედარებით შემცირება აიხსნება ამით, რომ სამხედრო ძალების მოწყობა თითქმის ჩამოყალიბებულია და

გარკვეულ.“

სრულიად ნათელია, რა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა საქართველოს მთავრობა თავდაცვის სისტემის განვითარებას, მთლიანად შეიარაღებული ძალების მშენებლობას და მასთან განათლებას სამხედრო საქმეში. სამხედრო სამინისტროს 1919 წლის ბიუჯეტში არსებულ სხვადასხვა ხარჯით მუხლებს შორის ცალკე მუხლად იყო გამოტანილი სამხედრო სახელმძღვანელოების ბეჭდვა, რომლისთვისაც წლიურად 30150 მანეთი იყო გათვალისწინებული. შემდეგ, 1920 წელს კი სახელმძღვანელოების, ჟურნალ-გაზეთების და სხვა საჭირო მასალის შესაძენად გამოყოფილი იყო 2842400 მანეთი, რაც იმ დროისთვის უპრეცედენტო თანხა იყო საგამომცემლო საქმიანობისთვის. ამ ფაქტებზე დაკვირვებით, ნათელია, რომ არსებობდა სამხედრო სისტემის მოწყობის სახელმწიფო პოლიტიკა, რომლის განუყოფელი ნაწილიც იყო პროფესიული ლიტერატურის შექმნა-გამოცემა. საქართველოს სახელმწიფოებრივი განვითარების გეგმას 1921 წლის ოკუპაციის გამოლოგიკური გაგრძელება ვეღარ მოჰყვა.

1918-1921 წლებში საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკაში გამოცემული სამხედრო ლიტერატურის ანალიზისა და სხვა ქვეყნების ანალოგიურ გამოცემებთან შედარებისას, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ საქართველოში მაღალი დონის სამხედრო წიგნები იბეჭდებოდა, რაც თავისთავად ქვეყნის თავდაცვის უნარიანობის ზრდას ემსახურებოდა.

მირიან ხოსიტაშვილი

Military book

The years 1918-1921 are of particular interest in the history of Georgia. The situation in the region and the aspirations of the Georgian political elite to independence yielded results. On May 26, 1918, Georgia gained its independence.

The country has gone through the most difficult path before declaring independence. After the abolition of the Kingdom of Kartli and Kakheti (1801), the Russian Empire did not spare any effort to extinguish the national spark of the Georgian people, the Russification policy continued unabated in various ways throughout the nineteenth century.

Secular or religious space was consumed by imperial violence. The awakening of the Georgian national consciousness was undertaken by a large number of Georgian writers and public figures, especially the “Tergdaleuli” who were at the forefront of this struggle.

The greatest loss in World War I further weakened the Russian Empire, accompanied by the 1917 revolution, which eventually toppled the empire. Against the background of this common readiness, the National Council established in Georgia adopted the Act of Independence, the first article of which reads: Photo of the Act of Independence “From now on, the people of Georgia are the bearers of sovereign rights and Georgia is a full-fledged independent state.”

As soon as the Democratic Republic was established, the Ministry of Defense (Minister Grigol Giorgadze) started working together with other state institutions. “The government of the Democratic Republic of Georgia was obliged to protect the sovereignty of the newly created state, to ensure the internal political peace and stability of the country”.

The Georgian state faced many problems at the time, the newly created state structures were constantly threatened by external or internal separatist movements. The strength of the armed forces and being at the height of the call were vital to prevent threats.

“According to the Military Government Regulation of the Democratic Republic of Georgia of August 20, 1918, the supreme body of the Georgian Armed Forces was the National Council, and its executive body was the government, the latter exercising its right to the Armed Forces through the Ministry of Defense. The officers and personnel of the Ministry of Defense were mostly Georgians who had served in the Tsarist Russian army, and most of the officers received vocational training in the military education system of the Russian Empire.

The goal of the Ministry of Military Affairs of Georgia was to quickly transfer the system to new rails. First of all, it was necessary to create a legal framework based on the Georgian reality, as well as to publish professional literature in Georgian and adapt it to the Georgian Armed Forces. In the military-technical dictionary published in 1920 we read:

“Life deprived of freedom has left a mortal scar on Georgia and its national culture, the Russian police state has almost achieved its goal and put the Georgian nation on the path of degeneration. In order to achieve the cherished goal, it targetted our native language. Neither school nor higher education could be received in Georgian. It had no use and no arena, but for our poor newspapers, magazines and theatre, it would have perished, eliminated completely. Due to these historical adversities, happy days of our homeland’s liberty dawned on us at a time when technologies of almost every field of science, and most of all military science, were raw, unaccumulated and unprocessed. However, much of materials is scattered in our old literature, the exhaustion of which is time consuming and requires several dozen specialized workers”.

The government of the Democratic Republic of Georgia, seeing the urgent need, began to build a military system. One of the important steps in this direction was the creation of an appropriate legal framework. Order 162 of the Government of the Republic of Georgia reads: “Law adopted by the Parliament of Georgia on August 20, 1918:

1. On the Arrangement of the Armed Forces of the Republic of Georgia;
2. On the replenishment of the military tax and the regular army of the Republic of Georgia.

3. On the organization of the military government of the Republic of Georgia - the following laws have been repealed by the Constituent Assembly of Georgia and replaced by the following laws: 1. On the Arrangement of the Armed Forces of the Republic of Georgia;

2. On the replenishment of the military tax and the Armed Forces of the Republic;

3. On the Arrangement of Military Government of the Republic of Georgia - with all three suitable states.

In addition, the Constituent Assembly passed the following law:

1. Changing the regulation on degrees;

2. On the recruitment of officers, officers and soldiers of the Republic of Georgia, according to the new states;

3. On the uniforms of officers and soldiers;

4. Awarding additional pilots for flying in the air. According to these laws, I order the reorganization of the existing units, personnel, and divisional institutions, under the leadership of the attached personnel .

Along with the drafting and regulation of legislation, the issue of creating a military educational space was raised before the Ministry of Defense. This idea was soon realized and a military school was opened in the capital: "Tbilisi Military School was established in September 1919. The aim of the school was to train junior officers and substitutes (sergeants) for the Georgian regular army. According to one of the initiators of the establishment of the school and the first commander, General Kvintadze, the officer leaving the school was to become the main pillar of the new Georgian army, therefore, along with the study of military affairs, great attention was paid to military-patriotic education in the school." (Democratic Republic of Georgia 1918-1921 Encyclopedia-Dictionary, Tbilisi, 2018, p. 355). The newly established school, naturally, needed military literature, which was actively published in Tbilisi in 1918-1921. Its content was quite diverse. In addition to the original books and pamphlets, there was literature translated from foreign languages. An incomplete list of military literature published in Tbilisi during this period looks like this:

Description 3-m line rifle, model 1891, and 3-line liver rifle, 1895. - ღფ. : Issued by the Military Union of Georgia, 1918 (st. "Sakhalkho Saqme" People's Affairs). - 205, II p.

Orders for the troops of the Republic of Georgia. - Tb., 1919. - [90] p. ; 27 cm .. – Copy has a defect

Order on the Military Service of the Government of the Republic of Georgia, August 1, 1919. Tbilissi (Tbilisi) N162. - [Tb., 1919]. - 88 p. ; 24

Order on the Main Administration of the Militia N117: 19 of October 1921. Tbilisi: Approved 19/9 by the chief of Militia Main Administration K. Ratischvili .. - [Tbilisi, 1921]. - 24 p.; 26 cm.. - [F.A.]

Regulations on shoeing of horses in the army: Approved by Georgia's Ministry of Military Affairs, March 25 1919 - Tbilissi (Georgia), 1919 (.) - 23 p. : Fig. ; 16 cm .. – official edition.

Regulations for the operation of infantry in battle / Approved by the Ministry of Defense of the Republic in 1920. June. - Tbilisi, 1920 (Ministry of Military Affairs). - [89] p. Separate. ჰფ. ; 17 cm. - Official edition. - [F. A.]

Regulations for the use of a rifle, carbine and lever: Permitted by the Military Minister of the Republic on January 21, 1920 / [Dictionary Compiler: L. Tsagareli]. - Tbilissi, 1920 (Ministry of Military Affairs). - [316] p

Regulations for the use of commander's angle measurement, compass and binocular / transl. Cap. Barnabishvili, from the Russian officers' artillery edition. Editing and drawings by D. Karumidze. - Tbilissi, 1920 (Union of Cities Press). - [120] p. Separate. ჰფ. ; 16 cm. - Appendix: Dictionary. - [F. A.]

Regulations for the training of infantry. - Tbilisi. Publication of the Statutory Commission of the General Staff of Georgia. Printing House of the Georgian Printing Association (18X12). 57 p.

Cannon body: the first part. 3-dm of 1902 sample. Field cannon / processed from Russian by G. Barnabishvili; Issued upon the order of Chief of General Staff of Military and Naval Commissariat, comrade Gabashvili. - Tbilisi (Georgia), 1921 (Military and Naval Commissariat St.). - 35 p.: III p. With drawings; (25x17) cm.

Maxim gun 1905 and 1910. Sample. - 1920. - II, 111 pp .. - [Fa.] The doctrine was approved by the keeper of the Tbilisi Military Prison on May 8, 1919. Major-General Roinishvili, Chairman of the Military Court of the Army of the Republic; Compiled by Lt. Col. Shamshurin. - [Ad.a.], [1919]. - 12 p.m.; 18 cm.

Minor Instructions of Tbilisi Judicial Chamber Prosecutor to the city and district Militia officers: 1. To conduct research and 2. to hand over summons and execute orders of court agencies institutions and officials. - [Tbilisi]: published by the Ministry of Justice, [1920] (Culture and Labor Union St.). - 14 p.m.; 16 cm... - [F.A.]

Light artillery operational charter: cannon study: amended and supplemented in 1913. From 15 October. - Tb.: Issued by Mil. Service General Staff Division, - 1918 ("Georgian. Printed . Joint Com." Press). - 101, 8 p.; 13 cm.. - Dictionary: p. 1-8.

Charter of the Mountain Artillery Unit (for 1909 sample rifles): The rifle study / permit was approved by the Minister of Defense of Georgia on January 10, 1919. Official edition. - Tbilisi, [1919] (Ministry of Military Affairs). - 182 p. ; 17 cm .. - [F.A.]

Collection of Basic Military Laws and personnel (Secret). - Tb., 1919 (Ministry of Military Affairs). - 88 p. ; 24 cm.

Republic of Georgia Government Order on the Military Service of the Government of the Republic of Georgia, 1 August 1919. Tbilisi N162. - [Tb., 1919]. - 88 p.; 24 cm..

Disciplinary charter. - Tbilisi (Georgia): General Staff, 1920 (Military Ministry). - 16 p.m. ; 16 cm .. - [F.A.]

Firing rules: 3 inches. For batteries armed with mountain and field high-speed missiles / Translation from Russian Capt. Bar-shvili. - Tbilisi, 1920 (City Union Press.). - 44, [2] p. ; 17 cm .. - [F.A.]

Description of the material part of the machine gun. - Tb., 1920 (Mil.Coop,Press.). - 14 cm .. – Russ. – Georg. Vocab.: p. 106-111

Tatishvili. M. A guide for city railroad and county militia officers. - Tbilissi (Georgia): Ministry of Internal Affairs, 1920 (State University). - 15 p., Leafless; 17 cm .. - At the end of the text: Prosecutor of the Court Chamber M. Tatishvili. - [F.A.]

Karumidze, d. 3-inch Mountain cannon (1909 model) / Compiled by capt. D. Karumidze. - Edition 1st. - Tbilisi. - 22 cm. Piece 2: Lafite. - 1920 (Ministry of Military Affairs). - VI, 65, II, II p ..

Karumidze. D. 3-inch Mountain Cannon (1909 model) / Compiled by capt. D. Karumidze. - Edition 1st. - Tbilisi. - 22 cm. Pieces 2: Lafite. - 1920 (Ministry of Military Affairs). - VI, 65, II, II p .. - [F.A.]

Charter of the Infantry. - Official edition. - Tbilisi: Publication of the Military Union of Georgia, 1918 ("Sorapani" press.). - 180 p. ; 12 cm.

Internal Service Charter: Approved by the Ministry of Military Affairs, October 25, 1918. - Official Edition. - Tbilisi, 1918 (Ministry of Military Affairs Press). - VIII, 224 p. ; 17 cm .. - "Explanation of some terms" - at the end of the text.

L. Chijavadze, Practical Indications for the Study of the Organization of small Union Small Team and Telephone Connection / Compiled according to the New personnel and Union Property of the Republic Troops by I. Chijavadze. - Tbilisi, 1920 (Ministry of Military Affairs). - 32 p. ; 16 cm.

Cavalry order Regulations: Part I. Separate Exercises and Guidelines for the 1896 Cavalry Order Regulations. Attachment to the first part of the Equestrian Charter. - Tbilisi, 1919 (Ministry of Military Affairs). - [2], 184 p.; 16 cm. - Appendix: "Some terms and words". - Official edition. - [F.A.]

L.Tsagareli, -Military-Technical Dictionary: Approved by the Minister of War on May 20, 1920 / compiled by Colonel Tsagarli. - Tbilisi, 1920 (Ministry of Military Affairs Press) . - 90 p. ; 16 cm .. - [f. A.]

Charter of the Garrison Service: Approved by the Ministry of Military Affairs of Georgia. In 1918. - Tbilisi, 1919 (Ministry of Military Affairs Press). - 168 p. : [1] page included.. ; 16 cm .. - Official edition. - [F.A.]

Field Service Statute: Approved by the Minister of War in 1919, August 20. – Official edition. - Tbilisi, 1919 (Ministry of Military Affairs Press). - 350 p. ; 15 cm. - certain words and terms, p. 348-50. - [F.A.]

1909 And 1910. Rules for firing for the battery armed with a sample 48-line automated howitzer / translation from Russian by Capt. Barnabishvili - Tbilisi, 1920 (City Union Presst.). - 50 p.m. ; 17 cm .. - Dictionary. – F.A.]

Much of the named variety of military professional literature is published in a specially established printing house of the Ministry of Defense. Clearly, all aspects of military service in the listed literature are covered, starting with the instructions for use of the weapon and continuing with the military-combat tactical training manuals.

Military reform and the publication of literature undoubtedly required a large financial resource, at that time Georgia was in a difficult economic situation, the Georgian budget had to deal with a heavy burden in many areas. If we look at the budget expenditures of the Democratic Republic, we will see that the main part of the budget expenditures belonged to two ministries: the Ministry of Defense and the Ministry of Roads, which also served the defense and the promotion of the economic situation. "The Republic re-created military power and rebuilt the Armed Forces, the organization of these forces is entirely the result of the reconstruction of the Republic, and obviously such a great work required a lot of work and expenses: 201.021.373 of the whole budget was spent on the Ministry of Defense in 1918-1919 - 30.29%. 1919-1920 It was estimated to be 251,246,399.m. - 31.50%. 1,196. 611.877.m was spent. Or 36.56%. The expenditures of the Ministry of Defense did not change relatively visibly, the assumption was correct with the whole budget, only the excess was caused by the war in 1920-1921. It is estimated that the expenditure of the Ministry of Defense amounts to 1,862,769,383 of the total budget. Or 21, 66%. Arranging the armed forces requires very large sums of money. Time to reduce the number of armed forces and the necessary expenses has not come, as we are surrounded by unfriendly neighbors. The elite budget of militarism is caused by reasons beyond our control, and until international conditions change fundamentally, until Russia's domestic life becomes clear, the republic's budget will undoubtedly be burdened with military spending. In 1920-1921 the relative reduction of military expenditures in the budget is explained by the fact that the arrangement of military forces is almost established and certain." (State Budget Draft for 1920-1921. Tf., P. 5). Photo of this budget edition

Special importance the Georgian government attached to the development of the defense system, building of the entire armed forces as well as education in military affairs, is quite clear. Among the various expenditure items in the 1919 budget of the Ministry of Defense was the printing of military textbooks as a separate item, for which 30,150 rubles were provided per year. Then, in 1920, 2,842,400 rubles were allocated for the purchase of textbooks, magazines, newspapers, and other necessities, an unprecedented amount of money for publishing. Observing these facts, it is clear that there was a state policy on the arrangement of the military system, an integral part of which was the creation and publication of professional literature. Due to the 1921 occupation, the state development plan of Georgia had no logical follow up.

Comparing the analysis of military literature published in the Democratic Republic of Georgia in 1918-1921 and comparing it with similar publications in other countries, we can conclude that high-level military books were printed in Georgia, which in itself served to increase the country's defense capabilities.

Mirian Khositashvili

დამოუკიდებლობის გამოცხადება, სიბოლიკა და მთავრობის თავმჯდომარეები

1918 წლის 26 მაისს, საქართველოს ეროვნული საბჭოს სახელით, დამოუკიდებლობის აქტით ნოე ჟორდანიამ ქართველ ხალხს საქართველოს დამოუკიდებლობა ამცნო. 1917 წლის რევოლუციებისა და დაწყებული სამოქალაქო ომის შემდეგ საქართველო ჩამოშორდა რუსეთს და აღიდგინა 117 წლის წინ ძალადობრივად ჩამორთმეული სუვერენული უფლებები. ეროვნული საბჭოს მიერ მიღებული საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი, 1919 წლის 12 მარტს ქართველი ხალხის მიერ არჩეულმა დამფუძნებელმა კრებამაც დაამტკიცა. 1918 წლის 10 სექტემბერს საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ დაამტკიცა საქართველოს რესპუბლიკის სამფეროვანი დროშა, 20 სექტემბერს კი საქართველოს გერბი - თეთრი გიორგი შვიდი მნათობით. 1918 წლის დეკემბერში ცალკე დამტკიცდა გერბის სრული აღწერილობა. დროშის დიზაინის ავტორები იყვნენ - იაკობ ნიკოლაძე და იოსებ შარლემანი, ხოლო გერბისა იოსებ შარლემანი. რესპუბლიკის ჰიმნის კი, მიუხედავად იმისა, რომ ეს საკითხი ცალკე კანონით არ დამტკიცებულა კონსტანტინე (კოტე) ფოცხვერაშვილის „დიდება“ წარმოადგენდა.

1918 წლის 26 მაისიდან - იმავე წლის 24 ივნისამდე მთავრობის თავმჯდომარის თანამდებობას ნოე რამიშვილი, ხოლო 24 ივნისიდან კი ნოე ჟორდანიას იკავებდა. მიუხედავად მტრული საერთაშორისო გარემოსა და მსოფლიო ომის შემდგომი ეკონომიკური კრიზისისა, ქვეყანაში დემოკრატიულად ჩატარდა ადგილობრივი თვითმმართველობებისა (ერობა) და დამფუძნებელი კრების არჩევნები. გატარდა მინისა და განათლების რეფორმები. დაწყებითი განათლება გადაიქცა სავალდებულოდ, ქალებს მიეცათ არჩევნებში მონაწილეობის უფლება, შეიქმნა დამოუკიდებელი და პოლიტიკური გავლენებისაგან სრულიად დამოუკიდებელი სასამართლო, მოქმედებდა ნაფიც მსაჯულთა ინსტიტუტი, ადგილობრივ თვითმმართველობებს მიენიჭათ საკმაოდ დიდი უფლებამოსილება, ჩამოყალიბდა შეიარაღებული ძალები. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამოუკიდებლობა აღიარეს იმ დროინდელმა დიდმა სახელმწიფოებმა: დიდი ბრიტანეთი, საფრანგეთი, საბჭოთა რუსეთი, გერმანია, იტალია და ა.შ.

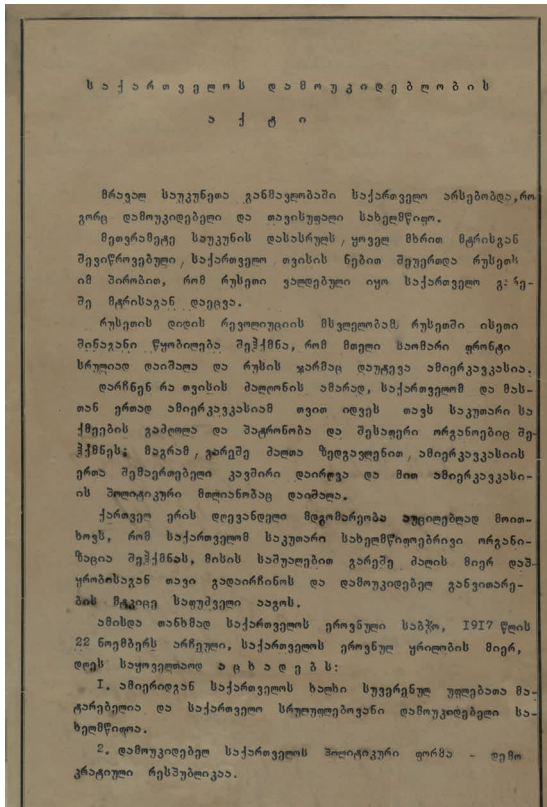
დამოუკიდებლობის გამოცხადებისთანავე დაიწყო მუშაობა კონსტიტუციაზე, რომელიც საბოლოოდ დაამტკიცა დამფუძნებელმა კრებამ 1921 წლის 21 თებერვალს. მიღებული კონსტიტუცია ერთ-ერთ ყველაზე დემოკრატიულ კონსტიტუციას წარმოადგენდა იმდროინდელ მსოფლიოში. მართალია, საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის გამო ამ კონსტიტუციით რესპუბლიკამ ფაქტობრივად ვერ იცხოვრა, მაგრამ ამ კონსტიტუციის იდეალებს სრულად შეესაბამებოდა ის კანონმდებლობა, რომლითაც ცხოვრობდა საქართველო დამოუკიდებლობის პერიოდში.

Declaration of Independence, Symbols and Chairmen of the Government

On May 26, 1918, on behalf of the National Council of Georgia, with the Act of Independence, Noe Jordania declared the independence of Georgia to the Georgian people. After the 1917 revolutions and the outbreak of the Civil War, Georgia seceded from Russia and regained its sovereign rights, which had been forcibly seized 117 years earlier. The Act of Independence of Georgia adopted by the National Council on March 12, 1919 was approved by the Constituent Assembly elected by the Georgian people. On September 10, 1918, the National Council of Georgia approved the tricolor flag of the Republic of Georgia. On September 20, the coat of arms of Georgia - White Giorgi with seven luminaries. In December 1918, the full description of the coat of arms was approved separately. The authors of the flag design were Iakob Nikoladze and Ioseb Charlemane, and the author of the coat of arms was Ioseb Charleman. The anthem of the Republic became "Glory" by Konstantine (Kote) Potskhverashvili, despite the fact that this issue was not approved by a separate law, was the "Glory" of.

From May 26, 1918 - until June 24 of the same year, Noe Ramishvili held the position of the Prime Minister, and from June 24, Noe Jordania became Prime Minister. Despite the hostile international environment and the post-World War I economic crisis, the country held democratically elected local governments (eroba) and constituent assembly elections. Land and education reforms were carried out. Primary education has become compulsory, women have been given the right to vote, an independent and politically independent judiciary has been set up, a jury institute has been set up, and local governments have been given considerable authority. The Armed Forces were formed. The independence of the Democratic Republic of Georgia was recognized by the great powers of that time: Great Britain, France, Soviet Russia, Germany, Italy, etc.

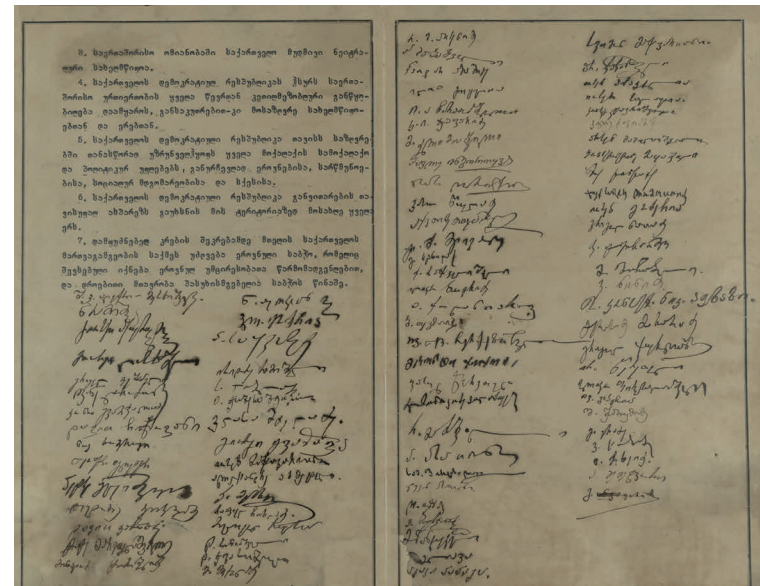
Immediately after the declaration of independence, work on the constitution began, which was finally approved by the Constituent Assembly on February 21, 1921. The adopted constitution was one of the most democratic in the world at the time, although due to the occupation of Georgia by Soviet Russia, the republic could not actually put the constitution into life but the ideals of this constitution were fully in line with the legislation of Georgia during independence.

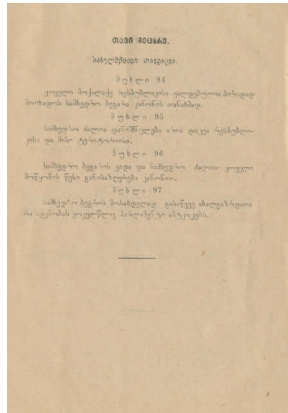
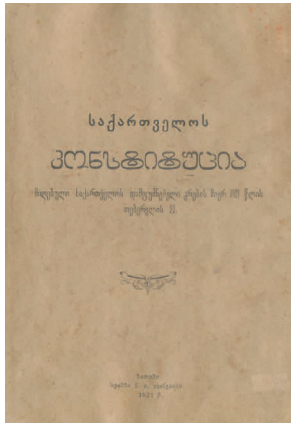

საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი, მიღებული 1918 წლის 26 მაისს, საქართველოს ეროვნული საბჭოს მიერ. „ამიერიდან საქართველოს ხალხი სუვერენულ უფლებათა მატარებელია და საქართველო სრულუფლებოვანი დამოუკიდებელი სახელმწიფოა.“ 1918 წელი დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The Act of Independence of Georgia, adopted on May 26, 1918, by the National Council of Georgia. "From now on, the people of Georgia are the bearers of sovereign rights and Georgia is a full-fledged independent state." 1918

Document from the National Archives of Georgia

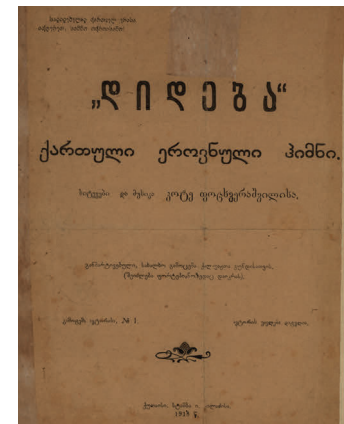
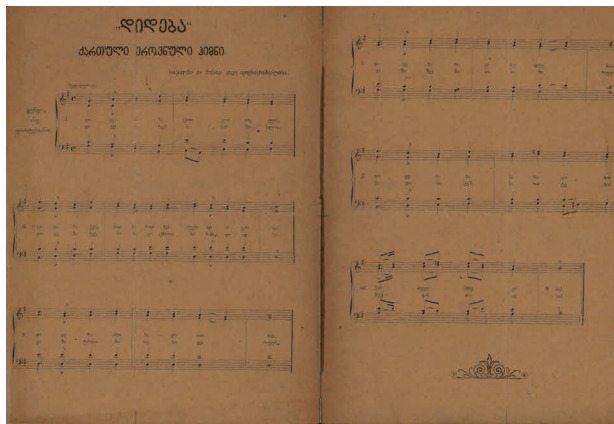

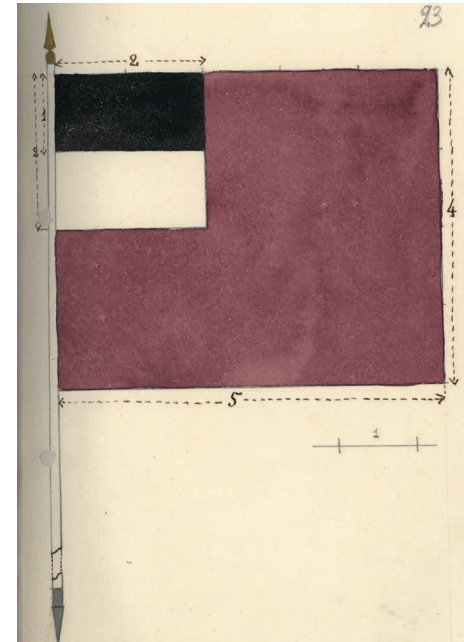
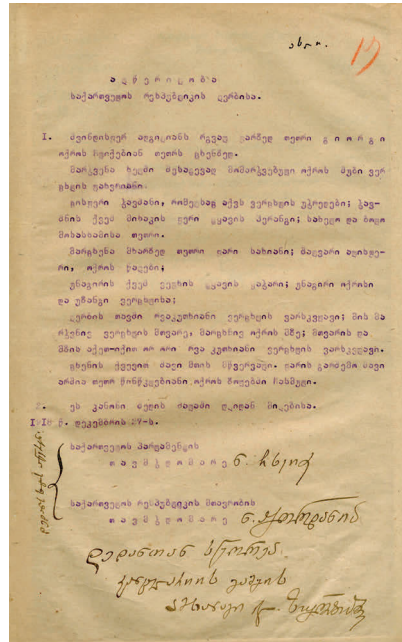
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კონსტიტუცია. თავი მეცხრე. სახელმწიფოს თავდაცვა. მუხლი 94 - „ყოველი მოქალაქე რესპუბლიკისა ვალდებულია პირადად მოიხადოს სამხედრო ბეგარა კანონის თანახმად.“
1921 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველო ეროვნულ არქვებში

Constitution of the Democratic Republic of Georgia. Chapter Nine. State Defense. Article 94 - “Every citizen of the Republic is obliged to personally pay military tax in accordance with the law.”
1921
Document from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის
ჰიმნი „ღიღება“
მუსიკისა და ტექსტის ავტორი კოტე
ფოცხვერაშვილი
1918 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ
არქივებში

Anthem of the Democratic Republic of Georgia
“Glory” Author of music and lyrics Kote Potshkver-
ashvili
1918
Document from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გერბი მხატვარი იოსებ შარლემანი გერბზე თეთრი გიორგის გამოსახვის ახალი წესების ავტორები: დავით კაკაბაძე და ივანე ჯავახიშვილი. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის გერბის აღწერილობა 1918 წელი დოკუმენტები დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The coat of arms of the Democratic Republic of Georgia Artist - Joseph Charlemagne Authors of the new rules of depiction of White Giorgi on the coat of arms of the Democratic Republic of Georgia David Kakabadze and Ivane Javakhishvili. Description of the coat of arms. 1918 Document from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დროშის ესკიზი ავტორები - იაკობ ნიკოლაძე, იოსებ შარლემანი. დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Sketch of the flag of the Democratic Republic of Georgia Authors - Iakob Nikoladze, Ioseb Charleman. The document is kept in the National Archives of Georgia

ნოე რამიშვილი (1881-1930).

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პირველი თავმჯდომარე - 1918 წლის მაის-ივნისში. შემდეგში შინაგან საქმეთა მინისტრი, სამხედრო და განათლების მინისტრი.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Noe Ramishvili (1881-1930). First Chairman of the Government of the Democratic Republic of Georgia - May-June 1918. Then Minister of the Interior, Minister of Military and Education.

1918

Document from the National Archives of Georgia

ნოე ჟორდანია (1868-1953)- საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე 1918 წლის ივნისიდან.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Noe Jordania (1868-1953) - Chairman of the Government of the Democratic Republic of Georgia since June 1918.

1918

Document from the National Archives of Georgia

შეიარაღებული ძალების ჩამოყალიბება, რეგულარული ჯარისა და გვარდიის ორგანიზაცია

ქართული შეიარაღებული ძალების ჩამოყალიბება კავკასიის ფრონტზე ჯერ კიდევ საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე, 1917 წლის შემოდგომაზე დაიწყო. რეგულარული ჯარის პარალელურად იქმნებოდა გვარდიაც, რომელიც მოხალისეებით კომპლექტებოდა. დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ 1918 წელს მიღებული საშტატო სტრუქტურის მიხედვით, შეიარაღებული ძალების პირადი შემადგენლობის რიცხვი იყო 41 260 სამხედრო და სამოქალაქო პირისგან შედგებოდა. არმიაში ორი ქვეითი დივიზია, ცალკეული საარტილერიო ბრიგადა, ცხენოსანი ბრიგადა, საინჟინრო-ტექნიკური ძალები და სანაპირო (სასაზღვრო) ჯარი შედიოდა. ამ შტატების შევსება მთელი რიგი, ფინანსური და სხვა ტიპის პრობლემების გამო შეუძლებელი აღმოჩნდა. მშვიდობიანობის პერიოდში არმიაში 10-15 000-მდე კაცი თუ მსახურობდა. ამიტომ 1919 წლის ივლისში, რეგულარული ჯარის მშვიდობიანი პერიოდის შტატით განსაზღვრული პირადი შემადგენლობის რაოდენობა შემცირდა. რეორგანიზაციის შემდეგ, რეგულარულ ჯარში - სულ 16950 სამხედრო და სამოქალაქო დარჩა. ჯარის ეს რაოდენობა ომის შემთხვევაში პირველ ეტაპზე, 45 820 კაცამდე უნდა გაზრდილიყო, ხოლო შემდგომში - 60 000-მდე. ახალი ორგანიზაციის მიხედვით, რეგულარულ ჯარში მშვიდობიანობის პერიოდში, 3 საარმიო ქვეითი ბრიგადა, საარმიო არტილერიის დივიზიონი, ცხენოსანი რაზმი (პოლკი), სანაპირო (სასაზღვრო) რაზმი, საინჟინრო-ტექნიკური ძალები და სამხედრო სკოლა ირიცხებოდა. 1920-1921 წლებში მცირე რეგულარული არმიის პირადი შემადგენლობის რიცხვი 16 950-დან 19 630-მდე გაიზარდა. ჩამოთვლილი ქვედანაყოფების გარდა, შეიარაღებულ ძალებში, პერიოდულად, ქართველ მუსლიმთა ცხენოსანი დივიზიონი, ქართველ მუსლიმთა ქვეითი ბატალიონი, ქართული ლეგიონი და ბორჩალოს აზერბაიჯანელთა ცხენოსანი ასეული შედიოდა. შემცირების მიუხედავად, 1919-1921 წლებში, მშვიდობიანობის დროს შტატების სრული შევსება, პრობლემას წარმოადგენდა. საომარი საფრთხის ან ომის დროს რეგულარული ჯარის პირადი შემადგენლობის რიცხვი კი 25 000-დან 40 000-მდე მერყეობდა.

სახალხო გვარდიის შემადგენლობაში არსებული სამხედრო ნაწილები იყოფოდა რეგულარულ და არარეგულარულ ქვედანაყოფებად. გვარდიის რეგულარული ქვედანაყოფები 1918-1919 წლებში: საგანგებო ქვეითი ბატალიონი, საარტილერიო შენაერთი, ტყვიისმფრქვეველთა ასეული, ჯავშანმატარებლების რაზმი, ჯავშანმანქანების რაზმი, ცხენოსანი დივიზიონი, მეტყვიამფრქვევე-მოტოციკლისტთა რაზმი. პირადი შემადგენლობის რიცხვი - 1673-2045. 1918-1919 წლებში გვარდიაში, რაიონების მიხედვით, ათზე მეტი სარეზერვო ბატალიონი ირიცხებოდა. 1919 წელს უფრო დეტალურად განისაზღვრა გვარდიის რეგულარული და არარეგულარული შენაერთების შტატი. რეგულარული ქვედანაყოფები: საგანგებო ქვეითი ბატალიონი, სახალხო გვარდიის ცხენოსანი დივიზიონი, საარტილერიო ბრიგადა, ტყვიისმფრქვეველთა საგანგებო რაზმი, ჯავშნოსან ავტომობილთა გუნდი, ჯავშანმატარებელთა რაზმი, საინჟინრო გუნდი და ტერიტორიული პრინციპით დაკომპლექტებული 19 სარეზერვო ბატალიონი. მთლიანობაში, 1918-1921 წლებში, გვარდიის სამობილიზაციო შესაძლებლობები 10-15 000 სამხედრო მოსამსახურეს შეადგენდა.

Establishment of the Armed Forces, Organization of the Regular Army and Guard

The formation of the Georgian Armed Forces on the Caucasus Front began in the autumn of 1917, even before the declaration of Georgia's independence. In parallel with the regular army, a guard was formed, which was staffed with volunteers. According to the staff structure adopted after the declaration of independence in 1918, the number of personnel in the Armed Forces was 41,260, consisting of military and civilian personnel. The army consisted of two infantry divisions, a separate artillery brigade, a cavalry brigade, an engineering-technical force, and a coastal (border) army. Filling the staff was impossible due to a number of financial and other problems. During the peacetime, 10-15,000 men served in the army. Therefore, in July 1919, the number of personnel determined by the regular period peacekeeping staff was reduced. After the reorganization, a total of 16,950 military and civilian troops remained in the regular army. This number of troops was to increase to 45,820 men in the first phase of the war, and then to 60,000. According to the new organization, during the peacetime, the regular army consisted of 3 army infantry brigades, an army artillery division, a cavalry detachment (regiment), a coastal (border) detachment, engineering and technical forces, and a military school. Between 1920 and 1921, the number of small regular army personnel increased from 16,950 to 19,630. In addition to the listed subdivisions, the Armed Forces periodically included: the Georgian Muslim Cavalry Division, the Georgian Muslim Infantry Battalion, the Georgian Legion and the Borchalo Azerbaijani Cavalry Squadron. Despite the decline, the full filling of the staff in peacetime between 1919 and 1921 was a problem. The number of regular troops in times of war or threat varied from 25,000 to 40,000.

The military units of the People's Guard were divided into regular and irregular units. Regular units of the Guard in 1918-1919: Extraordinary Infantry Battalion, Artillery Unit, Companies of machine gunners, a detachment of armored personnel carriers, a detachment of armored vehicles, a cavalry division, a detachment of machine gunners-motorcyclists. Number of personnel - 1673-2045. From 1918 to 1919, there were more than a dozen reserve battalions in the Guards, depending on the district. In 1919 the staff of regular and irregular units of the Guard was defined in more detail. Regular subdivisions: Extraordinary Infantry Battalion, Cavalry Regiment of the People's Guard, Artillery Brigade, Extraordinary Squadron of Riflemen, Armored Vehicle Team, Armoured train detachment, Engineering 19 Reserve Battalions set on the territorial principle. In total, in 1918-1921, the mobilization capabilities of the Guard amounted to 10-15,000 military personnel.

წითელი გვარდიის რაზმი, თბილისის არსენალზე გალაშქრების და იქ მდგომი რუსული პოლკის განიარაღების წინ. თბილისი.
1917 წლის 29 ნოემბერი (ახალი სტილით 12 დეკემბერი)
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

A detachment of the Red Guard, before the march to Tbilisi Arsenal and disarmament of the Russian regiment deployed there.
Tbilisi, November 29, 1917 (December 12 in the new style)
Photo from the National Archives of Georgia.

რეგულარული ჯარის ქვეითი ჯარისკაცები
1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Regular Army Infantry Soldiers
1918
Photo from the National Library of the Georgian Parliament

სამეგრელოს გვარდიის მეორე ბატალიონი. ბატალიონი კომპლექტდებოდა ზუგდიდისა და წალენჯიხის რაიონების მოსახლეობისაგან. მშვიდობიანობის პერიოდში ბატალიონში ირიცხებოდა 59 კაცი, ხოლო მობილიზაციის შედეგად პირადი შემადგენლობა 600 გვარდიელზე აღიწოდა.
1920 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Second Battalion of Samegrelo Guard. The battalion was composed of the population of Zugdidi and Tsalenjikha districts. In peacetime, the battalion enlisted 59 men, and as a result of the mobilization, the personnel would increase to 600 guards.

1920
Photo from the National Libraries of Georgian Parliament

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახალხო გვარდიაში
სამსახური ნებაყოფლობითი იყო და გვარდიაში ჩარიცხვა, არავის
ათავისუფლებდა სავალდებულო სამხედრო სამსახურიდან. სახალხო
გვარდიელები. 1918 წელი.

1918 წელი

დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Service in the People's Guard of the Democratic Republic of Georgia was
voluntary and enlistment in the Guard did not release anyone from compul-
sory military service. People's Guards. 1918.

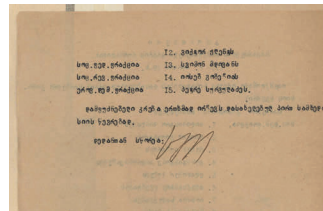
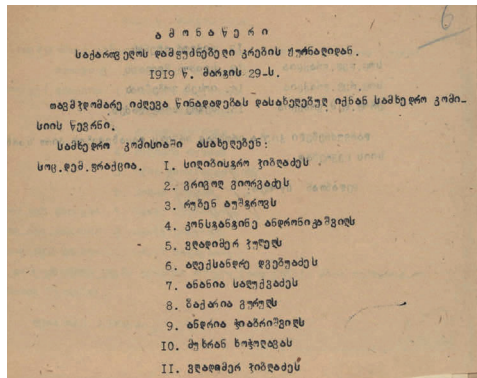
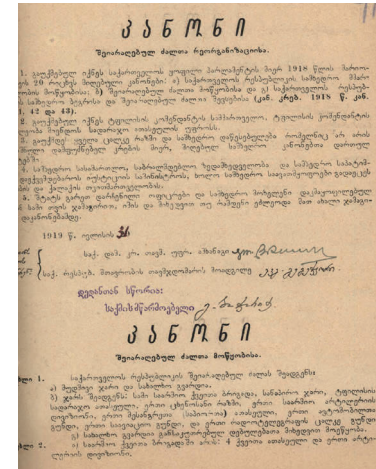
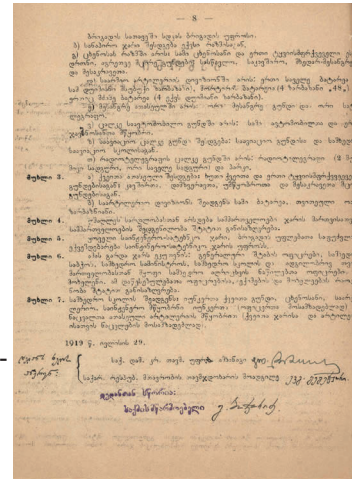
1918

Document from the National Archives of Georgia

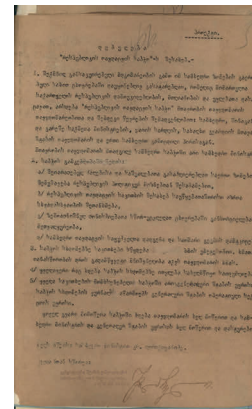
საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ 1919 წლის 29 და 31 ივლისს მიღებული შეიარაღებულ ძალთა რეორგანიზაციისა და მოწყობის კანონები. „მუხლი 1. ბ) ჯარს შეადგენს: სამი საარმიო ქვეითი ბრიგადა, სანაპირო ჯარი, ტფილისის სადარაჯო ათასეული, ერთი ცხენოსანი რაზმი, ერთი საარმიო არტილერიის დივიზიონი, ერთი მესანგრეთა (საპიორთა) ათასეული, ერთი ავტომობილთა გუნდი, ერთი საავიაციო გუნდი და ერთი რადიოტელეგრაფის ცალკე გუნდი.“

1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
 Laws on Reorganization and Arrangement of the Armed Forces adopted by the Constituent Assembly of Georgia on July 29 and 31, 1919. Article 1. b) The army consists of: three army infantry brigades, the Coast Guard, Tbilisi Guards Corps, one cavalry detachment, one Army Artillery Division, one Marines Corps, one vehicle crew, one aviation crew and one radio crew. “

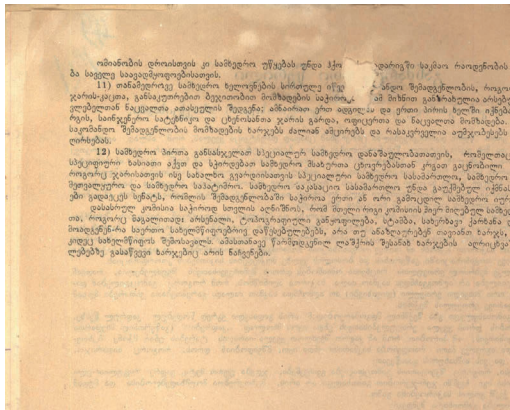
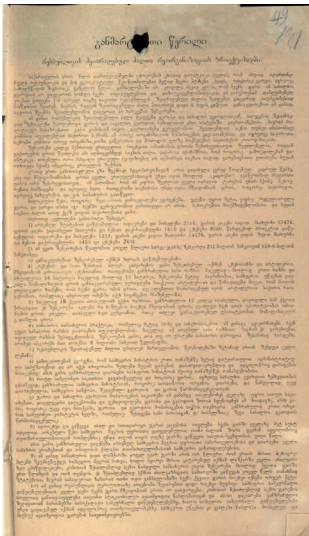
1919
 Document from National Archives of Georgia

საქართველოს დამფუძნებელი კრების სამხედრო კომისიის წევრების სია.
 1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
 List of members of the military commission of the Constituent Assembly of Georgia.
 1919
 Document from the National Archives of Georgia

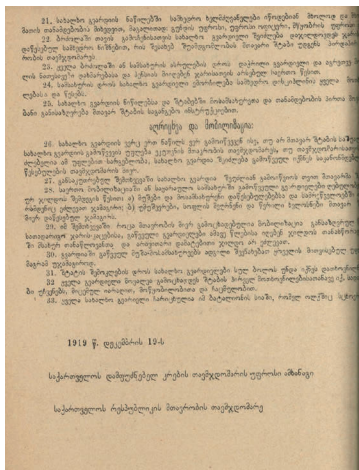
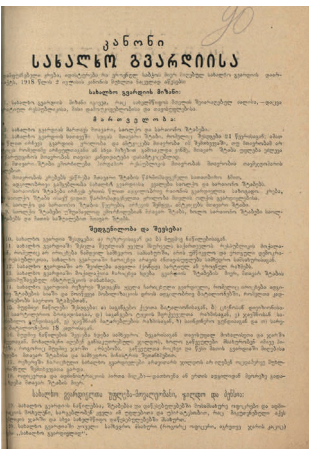

რესპუბლიკის თავდაცვის საბჭოს დებულების პროექტი
 1920 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
 Draft Statute of the Defense Council of the Republic
 1920
 Document from the National Archives of Georgia

რესპუბლიკის შეიარღვეული ძალების რეორგანიზაციის პროექტის განმარტებითი წერილი სადაც ახსნილია 1919 წელს განხორციელებული რეორგანიზაციის მიზეზები.

1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
 Explanatory letter to the draft reorganization of the Armed Forces of the Republic, defining the reasons for the reorganization in 1919.
 1919
 Document from National Archives of Georgia

დამფუძნებელი კრების მიერ 1919 წლის 19 დეკემბერს მიღებული სახალხო გვარდიის ახალი კანონი. „მუხლი 15. მუდმივი ნაწილები შესდგება: ა) საგანგებო ქვეითი ბატალიონისაგან, ბ) ცხენოსან დივიზიონისაგან, გ)საარტილერიო ბრიგადისაგან, დ) საგანგებო ტყვიის მფრქვეველთა რაზმისაგან, ე) ჯავშნოსან საავტომობილო გუნდისაგან, ვ) ჯავშნიან მატარებლების რაზმისაგან, ზ) საინჟინრო გუნდისაგან და თ) სარეზერვო ბატალიონების 18 კადრისაგან .

1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში
 The new law of the People's Guard adopted by the Constituent Assembly on December 19, 1919. Article 15. Permanent units consist of: a) an emergency infantry battalion, b) cavalry regiment, c) an artillery brigade, d) contingent of emergency bullet fighters, e) an armored motorcade team, f) an armored train detachment, a) From 18 personnel members of reserve battalions
 1919
 Document from the National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი.

ოლქები	კომანდირები	საბატალიონო სამსახურები	თანადამრტო				ერთობა	
			სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ
დროშები	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
კაცები	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
სოფლის ფურცის	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
პირველი	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეორე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მესამე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეოთხე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეხუთე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეექვსე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეშვიდე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეთვრამე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეცამეტე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათერთე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეორე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეოთხე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათერთე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათმეორე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათმეოთხე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათმეათე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	
მეათმეათმეათერთე	სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	სამხ	

სულ ორმოცი ხარობი

1919 წ. დეკემბერი 13.

სახალხო გვარდიის სამხრეთი ბატალიონების ცხელბი

სახალხო გვარდიის სარეზერვო ბატალიონების ვადრები. ომის ან საომარი საფრთხის შემთხვევაში ბატალიონები ივსებოდა რეზერვის გვარდიელებისგან.
1919 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Staff of the People's Guard Reserve Battalions. In case of war or threat of war, the battalions were filled with reserve guards.
1919
Document from National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის წევრები.
1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Members of the General Staff of the People's Guard.
1918-1921
Photo from the National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის წევრები. უფროსი სახალხო გვარდიელი 1921 წლის 1 იანვარი, N2.
უფროსი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში
Members of the General Staff of the People's Guard. Journal of the People's Guard January 1, 1921, N2.
Journal from the National Library of the Georgian Parliament

სახალხო გვარდიის ცხენოსანი დივიზიონი. დივიზიონი შედგებოდა ორი ცხენოსანი ესკადრონის, ტყვიისმტრევეველთა და მესანგრეთა მცირე გუნდებისაგან და არტილერიის ერთი მწყობრისაგან . პირადი შემადგენლობა შეადგენდა 456 კაცს.
თბილისი. 1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Cavalry Division of the People's Guard. The division consisted of two cavalry squadrons, small teams of riflemen and artillerymen, and one unit of artillery. The staff counted 456 people.
Tbilisi, 1918-1921.
Photo from the National Archives of Georgia

პირველი ქვეითი ბრიგადის პირველი ბატალიონი ქუთაისის ცენტრში. ბატალიონის ოფიცრებსა და ჯარისკაცებთან ერთად ცენტრში ტყავის ქურთუკით დგას დამფუძნებელი კრების წევრი და თბილისის ქალაქის თავი ბენიამინ ჩხიკვიშვილი.
ქუთაისი. 1919-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

First Battalion of the First Infantry Brigade in the center of Kutaisi. Benjamin Chkhikvishvili, a member of the Constituent Assembly and the head of Tbilisi city, stands in the center in a leather jacket with the battalion officers and soldiers.
Kutaisi, 1919-1921
Photo from the National Archives of Georgia

1919 წლის რეორგანიზაციის შემდეგ ქვეითი ბრიგადა შედგებოდა, ბრიგადის შტაბის, ოთხი ქვეითი ათასეულისა (ბატალიონი) და საარტილერიო დივიზიონისაგან. ბრიგადის პირადი შემადგენლობა 3330 კაცისგან შედგებოდა.
1919-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

After the reorganization of 1919, the infantry brigade consisted of the brigade headquarters, four infantry battalions and the artillery division. The personnel of the brigade consisted of 3330 men.
1919-1921
Photo from the National Archives of Georgia

გვარდიის ქუთაისის საოლქო შტაბის წევრები და გვარდიელები.
მესამე რიგში ცენტრში საოლქო შტაბის უფროსი ნიკოლოზ ჭუმბურიძე.
ქუთაისი.
1920 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Members and Guards of Kutaisi Regional Headquarters of the Guard. In the
third row, Nikoloz Chumburidze, Chief of the District Headquarters in the
center.
Kutaisi, 1920
Photo from the National Archives of Georgia

შეიარაღებული ძალების საორგანიზაციო-საშტატო სტრუქტურაში ცალკე განვლილი არ ყოფილა, თუმცა რესპუბლიკის პერიოდის ომებში ხშირად იღებდნენ მონაწილეობას აღმოსავლეთ საქართველოს მთიანი კუთხის, ხევსურეთის მცხოვრებნი.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Not being listed separately in the organizational-staff structure of the Armed Forces, although the inhabitants of the mountainous corner of Eastern Georgia, Khevsureti, often took part in the wars of the Republic period. 1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

სამხედრო სამინისტრო და მინისტრები

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კანონმდებლობით საქართველოს შეიარაღებული ძალების უზენაეს ორგანოს წარმოადგენდა ეროვნული საბჭო (1919 წლიდან დამფუძნებელი კრება), რომლის აღმასრულებელი ორგანო იყო მთავრობა, კერძოდ სამხედრო სამინისტრო. სამხედრო სამინისტროს სათავეში იდგა სამხედრო მინისტრი - სამოქალაქო პირი. 1918-1919 წლებში სამხედრო სამინისტროს სათავეში ედგა გრიგოლ გიორგაძე; 1919 წლის მარტიდან 1920 წლის იანვრამდე ნოე რამიშვილი, 1920 წლის იანვრიდან იმავე წლის დეკემბრამდე გრიგოლ ლორთქიფანიძე ხოლო 1920 წლის დეკემბრიდან საქართველოს ოკუპაციამდე ნიკოლოზ (პარმენ) ჭიჭინაძე. სამხედრო მინისტრს თავდაპირველად მხოლოდ ერთი ამხანაგი (მოადგილე) ჰყავდა, იგი გახლდათ მინისტრის უმთავრესი მრჩეველი და თუ საკითხს არ ჰქონდა პრინციპული, პოლიტიკური ან საბიუჯეტო ხასიათი, მას შეეძლო საქმის დამოუკიდებლად გადაწყვეტა. პირველი მოადგილე უცვლელად იყო გენერალი ალექსანდრე გედევანიშვილი. მეორე მოადგილის თანამდებობას სხვადასხვა დროს იკავებდნენ გენერლები : ილია ოდიშელიძე და ზაქარია მდივანი.

1918 წლის კანონით სამხედრო სამინისტრო შედგებოდა ექვსი განყოფილებისაგან: საერთო; პირადი შემადგენლობის, გენერალური შტაბის, საადმინისტრაციო, სამხედრო სასანიტარო და სამხედრო საბეითლო განყოფილებისაგან. საერთო განყოფილების მოვალეობას შეადგენდა სამინისტროში შემოსული ფოსტის გახსნა, განხილვა, განაწილება, მინისტრის ბრძანებებისა და განკარგულებების საბოლოო რედაქტირება. პირადი შემადგენლობის განყოფილება განაგებდა ოფიცერთა და მოხელეთა, დანიშვნა-გათავისუფლების, გადაყვანა-გადმოყვანის, დაჯილდოების საქმეს. საადმინისტრაციო (ადმინისტრაციული) განყოფილება შედგებოდა 5 სექციისაგან: 1) საბიუჯეტო; 2) სასურსათო; 3) საბარგო და საავტო; 4) საბინაო/სასადგომო; 5) საპენსიო. სანიტარული განყოფილება განაგებდა ჯარის სანიტარულ საქმეს, ხოლო სამხედრო-საბეითლო განყოფილება კი საბეითლოსაქმეს. გენერალური შტაბის განყოფილება შედგებოდა ექვსი სექციისაგან: საოპერაციო; საორგანიზაციო; საარტილერიო; საინჟინრო-სატექნიკო; სამხედრო-საზღვაო და სამხედრო-საისტორიო არქივი. 1919 წლის 29 ივლისს მიღებული შეიარაღებული ძალების მოწყობის ახალი კანონის მიხედვით სამინისტროს ადმინისტრაციული განყოფილება გადაკეთდა სამწიფო განყოფილებად, სამხედრო სასანიტარო და სამხედრო საბეითლო განყოფილებები გადაკეთდა სექციებად და შევიდა სამხედრო სამწიფო განყოფილების შემადგენლობაში. ამავე განყოფილებაში გადავიდა, მანამდე გენერალური შტაბის საარტილერიო და საინჟინრო-სატექნიკო სექციები. სამინისტროს საერთო განყოფილება კი გადაკეთდა სამხედრო სამინისტროს ვანცელარიად. გენერალური შტაბის განყოფილებაში დარჩა 4 სექცია: 1) ოპერაციული; 2) სამხედრო საზღვაო; 3) ვანცელარია; 4) სამხედრო-საისტორიო არქივის წიგნთსაცავი, საორგანიზაციო სექცია კი ოპერაციული სექციის დაქვემდებარებაში გადავიდა. სამინისტროში შეიქმნა სამხედრო საბჭო, რომელიც რეგულარული ჯარისა და გვარდიის დაახლოებას და მათ კოორდინირებულ მუშაობას ისახავდა მიზნად. სამხედრო საბჭოში ასევე შეიქმნა კულტურულ-საგანმანათლებლო სექცია.

Ministry of Military Affairs and the Ministers

According to the legislation of the Democratic Republic of Georgia, the supreme body of the Georgian Armed Forces was the National Council (Constituent Assembly since 1919), the executive body of which was the government, namely the Ministry of Military Affairs. In 1918-1919 Grigol Giorgadze headed the Ministry of Military Affairs; From March 1919 to January 1920 Noe Ramishvili, from January 1920 to December of the same year Grigol Lortkipanidze and from December 1920 to the occupation of Georgia Nikoloz (Parmen) Chichinadze. The military minister originally had only one comrade (deputy), he was the chief adviser to the minister, and if the matter was not of a principled, political or budgetary nature, he could decide the matter independently. The first deputy was invariably General Alexander Gedevanishvili. The second deputy post was held at different times by generals: Ilia Odishelidze and Zakaria Mdivani.

By law of 1918, the Ministry of Military Affairs consisted of six divisions: General; From the Personnel, General Staff, Administrative, Military Sanitary and Military Battalion Divisions. The duty of the General Department was to open, review, distribute the incoming mail to the Ministry, and finalize the Minister's orders and decrees. The personnel department was in charge of officers and officers, appointment-dismissal, transfer-transfer, rewarding. The administrative department consisted of 5 sections: 1) budget; 2) food; 3) luggage and furniture; 4) housing / parking; 5) Retirement. The sanitary department was in charge of the army's sanitation, while the military-veterinary department was in charge of the veterinarian issues. The General Staff Division consisted of six sections: Operational; Organizational; Artillery; Engineering-technical; Naval and Military-Historical Archives. According to the new law on the arrangement of the armed forces adopted on July 29, 1919, the administrative department of the Ministry was transformed into a military department, the military sanitary and military battalion divisions were transformed into sections and became part of the military financial department. the Artillery and Engineering-Technical Sections of the General Staff moved previously to the same department. The General Department of the Ministry was transformed into the Chancellery of the Military Ministry. There are 4 sections left in the General Staff Department: 1) Operative; 2) Navy; 3) Chancellery; 4) The library of the military-historical archive, the organizational section has been transferred to the operational section. A military council was set up in the ministry to bring the regular army and Guards closer together and coordinate their work. A cultural-educational section was also established in the Military Council.

გრიგოლ გიორგაძე (1879-1937) - საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი 1918-1919 წლებში. გრიგოლ გიორგაძე 1879 წელს ქუთაისში დაიბადა. დაამთავრა ქუთაისის სასულიერო სემინარია, შემდეგ კი სწავლობდა ტარტუსა და ოდესის უნივერსიტეტებში. 1907 წლიდან სწავლობდა ხარკოვის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე. სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრი. 1918 წლის აპრილ-მაისში იყო ამიერკავკასიის ფედერაციული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი, ხოლო საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ კი საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი 1919 წლის მარტამდე. 1921 წელს საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის შემდეგ დარჩა საქართველოში. 1930 წელს გადაასახლეს და დააპატიმრეს, 1933 წელს გადაასახლეს ყაზახეთში და 1937 წელს დახვრიტეს.

1918-1921წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Grigol Giorgadze (1879-1937) – Minister of Military Affairs of the Democratic Republic of Georgia in 1918-1919. Grigol Giorgadze was born in 1879 in Kutaisi. Graduated from Kutaisi Theological Seminary, and then studied at the Universities of Tartu and Odessa. From 1907 he studied at the Faculty of Law of Kharkov University. Member of the Social Democratic Party.

In April-May 1918 he was the Minister of Military Affairs of the Transcaucasian Federal Republic, and after the declaration of Independence of Georgia he was the Minister of Military Affairs of the Republic of Georgia until March 1919. He remained in Georgia after the occupation of Georgia by Soviet Russia in 1921. Was deported in 1930, arrested, deported to Kazakhstan in 1933, and executed by a firing squad in 1937.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ნოე რამიშვილი (1881-1930) - საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი 1919-1920 წლებში. ნოე რამიშვილი დაიბადა ოზურგეთის მაზრის სოფელ სურებში 1881 წელს. დაამთავრა ქუთაისის სასულიერო სემინარია. 1901 წელს ჩააბარა ტარტუს უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე, მაგრამ რევოლუციურ საქმიანობაში ჩაბმის გამო უნივერსიტეტიდან გარიცხეს, იყო დაპატიმებული და გადასახლებული. 1908-1909 წლებში სწავლობდა ლაიფციგის უნივერსიტეტში. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრი. ამიერკავკასიის ფედერაციული რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრი. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ ერთი თვის განმავლობაში იყო მთავრობის თავმჯდომარე. 1918-1921 წლებში იყო უცვლელი შინაგან საქმეთა მინისტრი, 1919 წლის მარტიდან - 1920 წლის იანვრის ჩათვლით კი სამხედრო მინისტრი. სხვადასხვა პერიოდში იყო განათლების მინისტრი და საგარეო საქმეთა მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელიც. დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ წავიდა ემიგრაციაში, საიდანაც აქტიურად ხელმძღვანელობდა ანტისაოკუპაციო მოძრაობას. ნოე რამიშვილი, 1930 წლის 7 დეკემბერს, საბჭოთა სპეცსამსახურების დავალებით, პარიზში, ქართველმა ემიგრანტმა პარმენ ჭანუყვაძემ მოკლა.

1919 წელი

ფოტო დაცულია თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში

Noe Ramishvili (1881-1930) - Military Minister of the Democratic Republic of Georgia in 1919-1920. Noe Ramishvili was born in 1881 in the village of Surebi, Ozurgeti region. Graduated from Kutaisi Theological Seminary. In 1901 he was admitted to the Faculty of Law of the University of Tartu, but was expelled from the University for his involvement in revolutionary activities, was arrested and exiled. From 1908 to 1909 he studied at the University of Leipzig. Member of the Central Committee of the Georgian Social-Democratic Party. Minister of Internal Affairs of the Transcaucasian Federal Republic. He was the Prime Minister of Georgia for a month after the declaration of independence. From 1918 to 1921 he was the Minister of the Interior, and from March 1919 to January 1920 he was the Minister of Military Affairs. At various times he also served as the Minister of Education and the Acting Minister of Foreign Affairs. After the loss of independence he emigrated, where he actively led the anti-occupation movement. Noe Ramishvili was killed by Parmen Chanukvadze, a Georgian emigrant, in Paris on December 7, 1930, on the instructions of the Soviet special services.

1919

Photo from the Library of Ivane Javakhishvili State University

გრიგოლ ლორთქიფანიძე (1881-1937) - საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი 1920 წელს. გრიგოლ ლორთქიფანიძე 1881 წელს ქუთაისის მაზრის სოფელ ისრითში დაიბადა. დაამთავრა ქუთაისის სათავადაზნაურო გიმნაზია. სწავლობდა ოდესის უნივერსიტეტში, ჯერ სამედიცინო, ხოლო შემდეგ კი ისტორიულ-ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე. რევოლუციური საქმიანობისთვის რამდენჯერმე გარიცხეს უნივერსიტეტიდან. იყო დაპატიმრებული და გადასახლებული. 1918 წელს დაბრუნდა საქართველოში. 1920 წლის იანვრიდან იმავე წლის დეკემბრამდე იყო სამხედრო მინისტრი, ხოლო დეკემბრიდან საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე განათლების მინისტრი. ამავდროულად 1920 წლის ზაფხულიდან შეთავსებით იკავებდა მთავრობის თავმჯდომარის თანამდებობას. იყო რესპუბლიკის თავდაცვის საბჭოს წევრი. რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის ბოლო ეტაპზე, გრიგოლი, 17-18 მარტის ქუთაისის მოლაპარაკებებში მთავრობას წარმოადგენდა, სადაც ბოლშევიკებს ხელისუფლების გადაცემისა და კაპიტულაციის მოთხოვნაზე უარი განუცხადა. დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ დარჩა საქართველოში და ჩაება ანტისაოკუპაციო მოძრაობაში. ამის გამო ის დააპატიმრეს და გადასახლეს, საბოლოოდ კი 1937 წელს დახვრიტეს.

1920-იანი წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Grigol Lortkipanidze (1881-1937) - Military Minister of the Democratic Republic of Georgia in 1920. Grigol Lortkipanidze was born in 1881 in the village of Isriti, Kutaisi region. He graduated from Kutaisi Noble Gymnasium. He studied at the University of Odessa, first at the Faculty of Medicine and then at the Faculty of History and Philology. He was expelled from the university several times for his revolutionary activities. Was arrested and deported. He returned to Georgia in 1918. From January 1920 to December of the same year he served as Minister of Military Affairs, and from December until the loss of Georgia's independence he was Minister of Education. At the same time, from the summer of 1920, he held the position of Prime Minister. Was a member of the Defense Council of the Republic. At the last stage of the Russian-Georgian war of 1921, Grigol represented the government in the Kutaisi talks of March 17-18, where he refused the Bolshevik demand of power transfer and capitulation. After the loss of independence, he stayed in Georgia and joined the anti-occupation movement. Because of this he was arrested and deported, and finally executed in 1937.

1920s

Photo from National Library of the Georgian Parliament

პარმენ ჭიჭინაძე (1873-1921) -საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო მინისტრი 1920-1921 წლებში. დაიბადა 1873 წელს ქუთაისის მაზრის სოფელ გოდოგანში. დაამთავრა ქუთაისის გიმნაზია, ხოლო შემდეგ კი ხარკოვის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტი. 1900-იან წლებში ჩაება რევოლუციურ საქმიანობაში, რის გამოც რამდენჯერმე დაიჭირეს და გადაასახლეს. 1919 წლიდან ის იყო საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის მოადგილე, ხოლო 1920 წლის დეკემბრიდან კი სამხედრო მინისტრი. საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ დარჩა საქართველოში. 1921 წლის ივნისში საბჭოთა ხელისუფლებამ ის ყოველგვარი ბრალდების გარეშე დააპატიმრა. საგანგებო კომისიის (ჩეკა) სარდაფსა და შემდეგ ციხის მძიმე პირობებში იგი ავად გახდა და 1921 წლის ოქტომბერში ტვინის ანთებით გარდაიცვალა. მისი დაკრძალვა დიდ ანთისაბჭოთა დემონსტრაციად გადაიქცა.

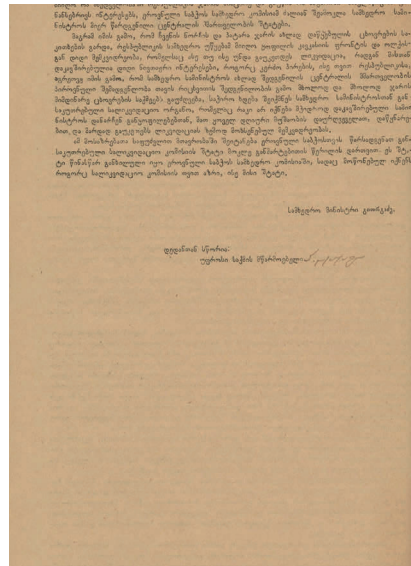
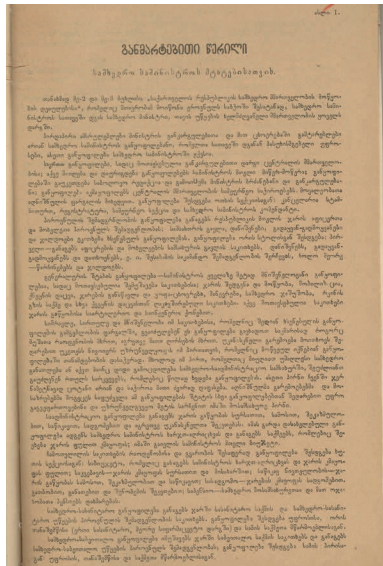
1910 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Parmen Chichinadze (1873-1921) - Military Minister of the Democratic Republic of Georgia in 1920-1921. He was born in 1873 in the village of Godogani, Kutaisi region. He graduated from Kutaisi Gymnasium, and then from the Medical Faculty of Kharkov University. He became involved in revolutionary activities in the 1900s, for which he was arrested and deported several times. From 1919 he was the Deputy Minister of Internal Affairs of Georgia, and from December 1920 he was appointed as Minister of Military Affairs. He remained in Georgia after the loss of Georgia's independence. In June 1921, the Soviet authorities arrested him without charge. He fell ill in the basement of the Emergency Commission (Cheka) and harsh conditions of the prison, and died in October 1921 of a brain infection. His funeral turned into a large anti-Soviet demonstration.

1910

Photo from the National Archives of Georgia

1918 წელს დამტვიცებელი სამხედრო სამინისტროს შტატების განმარტებითი წერილი. დოკუმენტში განმარტებულია სამინისტროს თითოეული განყოფილების საქმიანობის სფერო და მისი ფუნქცია. 1918 წელი დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Letter of Explanation from the Personnel of the Ministry of Military Affairs approved in 1918. The document explains the scope of activities of each department of the Ministry and its function. 1918

Document from the National Archives of Georgia

სამხედრო მინისტრი გრიგოლ გიორგაძე და მისი მოადგილეები, გენერლები ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი და ზაქარია მდივანი. უურნალი რესპუბლიკის ჯარი, N1 1918 წლის 1 დეკემბერი უურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Military Minister Grigol Giorgadze and his deputies, Generals Alexander Andronikashvili and Zakaria Mdivani. Journal of the Army of the Republic, N1 December 1, 1918

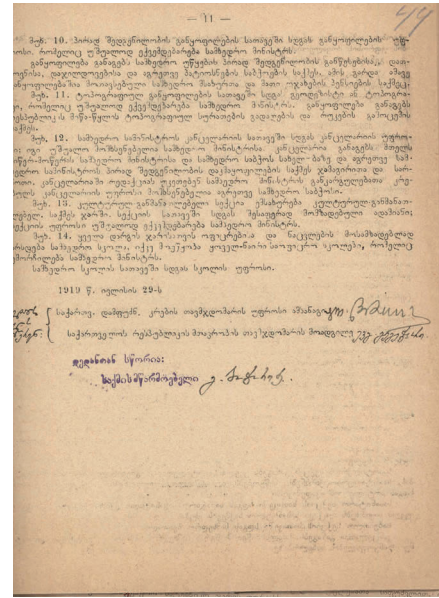
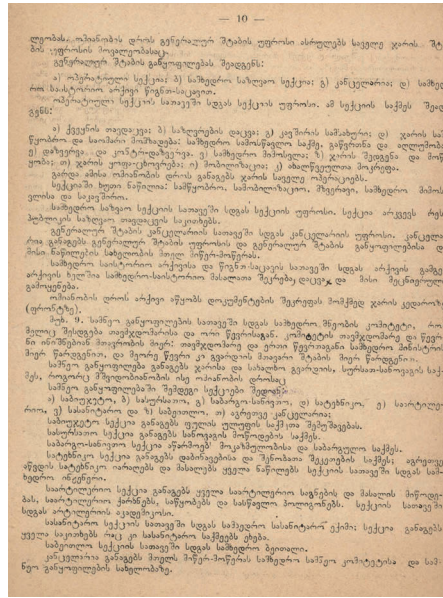
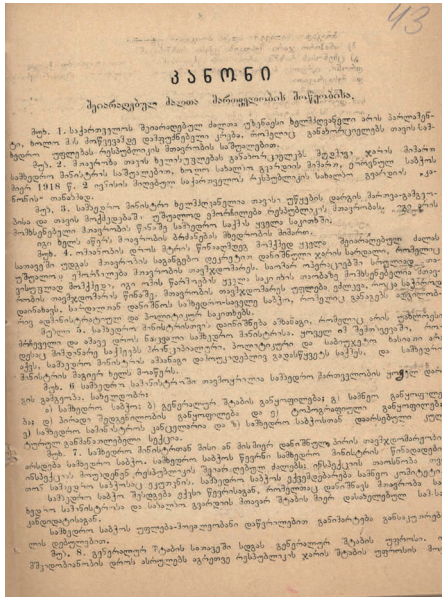
The journal is kept in the National Library of the Georgian Parliament

Personnel of the Ministry of Military Affairs: Military Minister - Grigol Giorgadze (in the center). General Varden Tsulukidze, General Vladimer Imnadze, General Giorgi Kavtaradze, Colonel V. Tulashvili, Colonel K. Beridze, Colonel K. Jandieri, Lieutenant Colonel K. Khomeriki, Lieutenant Colonel A. Tsagareli, Captain N. Giorgadze, Rotmistir N. Amilakhvari, Captain D. Gotsiridze, Captain I. Gebeladze, Captain G. Kartsivadze, Staff-Captain - G. Abkhazi, Staff - Captain M. Gedevanishvili, Lieutenant A. Iakobashvili, D. Karichashvili, Tsvetov. Tbilisi, 1918
Photo from the National Archives of Georgia

სამხედრო სამინისტროს თანამშრომლები:

სამხედრო მინისტრი - გრიგოლ გიორგაძე (ცენტრში). გენერალი ვარდენ წულუკიძე, გენერალი ვლადიმერ იმნაძე, გენერალი გიორგი ქავთარაძე, პოლკოვნიკი ვ. თულაშვილი, პოლკოვნიკი ვ. ბერიძე, პოლკოვნიკი ვ. ჯანდიერი, პოდპოლკოვნიკი ვ. ხომერიკი, კოდპოლკოვნიკი ა. ცაგარელი, კაპიტანი ნ. გიორგაძე, როტმისტრი ნ. ამილახვარი, კაპიტანი დ. გოცირიძე, კაპიტანი ი. გებელაძე, კაპიტანი გ. ქარცივაძე, შტაბს-კაპიტანი ა. სულიკაშვილი, შტაბს-კაპიტანი გ. აფხაზი, შტაბს-კაპიტანი მ. გედევანიშვილი, პორუჩიკი ა. იაკობაშვილი, დ. კარიჭაშვილი, ცვეტოვი. თბილისი, 1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში.

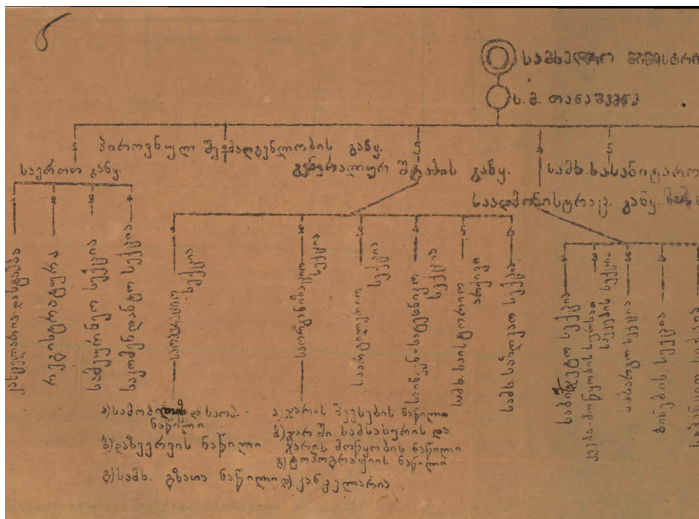

1919 წლის 29 ივლისის დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებული შეიარაღებულ ძალთა მმართველობის მონეობის კანონი. ახალი კანონით, სამხედრო სამინისტროს შიდა სტრუქტურამ გარკვეული ცვლილებები განიცადა. მათ შორის ყველაზე მნიშვნელოვან იყო სამინისტროს შიგნით სამხედრო საბჭოს ჩამოყალიბება, რომელიც რეგულარული ჯარისა და გვარდიის დაახლოებასა და კოორდინაციას ისახავდა მიზნად.

1919 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Law of the Armed Forces, adopted by the Constituent Assembly on July 29, 1919. Under the new law, the internal structure of the Ministry of Military Affairs has undergone certain changes. Most important among them was the establishment of a military council within the ministry, aimed at bringing together and coordinating the regular army and the guard.

1919
The document from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო სამინისტროს შიდა სტრუქტურა.
1918 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Internal structure of the Ministry of Military Affairs of the Democratic Republic of Georgia.
1918
Document from the National Archives of Georgia

ს ი ა

სამხედრო სამინისტროს ტელეფონების ნომრებისა.

- 1/ სამხედრო მინისტრის კაბინეტი. 5-13.
- 2/ სამ. მინ. ამხანაგი გენერალი გვლადიმეიჯი . . . 66.
- 3/ -"- -"- -"- -"- ოლიმელიძე 80.
- 4/ -"- სამინისტროს კანცელარიის უფროსის კაბინეტი. 63.
- 5/ კანცელარიის სამწყობრო ნაწილის -"- -"- 65.
- 6/ სამ. სამ. პიროვნულ შემადგენლობის უფროსი. . . . 78.
- 7/ იურისკონსულტის კაბინეტი. 79.
- 8/ კულტურული სექციის უფროსის კაბინეტი. 9-00.
- 9/ სამ. მინ. ღ მისი ამხანაგის მისალეზი იოახი. . . 90.
- 10/ -"- სამინისტროს მორიგი ტელეფონისტი 64.

სამხედრო სამინისტროს ტელეფონის ნომრების სია.
1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Telephone directory of the Ministry of Military Affairs.
1920
Document from the National Archives of Georgia

მთავარსარდლები, გენერალური შტაბის უფროსები და სხვა პნიშვნელოვანი სამხედრო პირები

პირველი რესპუბლიკის პერიოდში მთავარსარდლის თანამდებობა, მხოლოდ საომარი საფრთხის ან ომის პერიოდში იქმნებოდა. 1918-1921 წლებში, სხვადასხვა პერიოდში მთავარსარდლად სამი გენერალი დაინიშნა: გიორგი კვინიტაძე, ალექსანდრე გედევანიშვილი და ილია ოდიშელიძე. სამივე მათგანს, სამხედრო სამსახური მეფის რუსეთის არმიაში ჰქონდა დაწყებული, სამხედრო სასწავლებელთან ერთად დამთავრებული ჰქონდათ გენერალური შტაბის აკადემია, კვინიტაძეს და ოდიშელიძე პირველი თანრიგით, ხოლო გედევანიშვილს მეორე თანრიგით. ოდიშელიძეს და კვინიტაძეს მონაწილეობა ჰქონდათ მიღებული რუსეთ-იაპონიისა და პირველ მსოფლიო ომებში, ხოლო გედევანიშვილს კი პირველ მსოფლიო ომში. რესპუბლიკის სამსახურში შესვლისას, მათ დიდი თეორიული განათლება და პრაქტიკული გამოცდილება ჰქონდათ. 1918-1919 წლებში გენერალურ შტაბს სათავეში ედგა გენერალი ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი, ხოლო 1919 წლის აგვისტოდან იგი შეცვალა პოლკოვნიკმა ალექსანდრე ზაქარიაძემ, რომელსაც გენერლის წოდება მიენიჭა და საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე ედგა შტაბს სათავეში. ორივე მათგანს მონაწილეობა ჰქონდა მიღებული პირველ მსოფლიო ომში და დამთავრებული ჰქონდათ გენერალური შტაბის აკადემია. ამ ხუთეულიდან ყველაზე გამოცდილი ილია ოდიშელიძე იყო, მსოფლიო ომის დროს იგი იყო კორპუსის მეთაური; არმიის შტაბის უფროსი და არმიის სარდალიც, თუმცა რესპუბლიკის სამსახურში თავი დიდად ვერ გამოიჩინა. გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი ხუთი პირისა, რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებში სხვადასხვა პერიოდში, სხვადასხვა თანამდებობაზე, სამწყობრო ნაწილებში, შტაბებსა თუ ადმინისტრაციულ თანამდებობებზე 45-მდე გენერალმა იმსახურა. მათგან 23 საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებამდე უკვე იყო გენერალი, ხოლო 22-ს კი რესპუბლიკის პერიოდში მიენიჭა ეს წოდება. სამხედრო სასწავლებლებთან ერთად, ოთხს დამთავრებული ჰქონდა გენერალური შტაბის აკადემია, ერთს საარტილერიო აკადემია. ყველა მათგანს ჰქონდა პირველ მსოფლიო ომში მონაწილეობა მიღებული, ხოლო 16 კი რუსეთ-იაპონიის (1904-1905წწ) ომშიც. პირველი რესპუბლიკის გენერლებიდან ყველაზე მეტად რესპუბლიკის წარმოებულ ომებში გიორგი კვინიტაძემ და გიორგი მაზნიაშვილმა გამოიჩინეს თავი.

გვარდიის მთავარ შტაბს სათავეში ედგა ვალერიან (ვალიკო) ჯუღელი, მას სპეციალური სამხედრო განათლება არ მიუღია თუმცა მის შესახებ საქართველოში საბჭოთა რუსეთის სამხედრო ატაშე, გენერალი პავლე სიტინი წერდა - „დიდი მონაცემების მქონე პიროვნება, ძალიან მიზანდასახული. აქვს დიდი პირადი სიმამაცე, გამბედაობა და გამხნეების უნარი. ღირსებისმოყვარეა, ურჩევნია სოფელში იყოს პირველი, ვიდრე ქალაქში მეორე. სამხედრო საქმეს იცნობს პრაქტიკულად საკუთარი სიმამაცის წყალობით, ბრწყინვალე ბელადია“. გვარდიის სამხედრო მეთაურებიდან ასევე გამოირჩეოდა ჯავშანმატარებელთა რაზმის მეთაური, რევოლუციის პირველ მხედრად (რაინდად) წოდებული ვლადიმერ (ვალოდია) გოგუაძე.

Commanders-in-Chief, Chiefs of General Staff and other important military personnel

During the First Republic, the post of Commander-in-Chief was created only during an existing threat or period of war. In 1918-1921, three generals were appointed commanders in different periods: Giorgi Kvinitadze, Alexander Gedevanishvili and Ilia Odishelidze. All three of them had started their military service in the Tsarist Russian Army, were graduates of the General Staff Academy and the military academy, Kvinitadze and Odishelidze with the first rank, and Gedevanishvili the second rank. Odishelidze and Kvinitadze took part in the Russia-Japan and the First World Wars, while Gedevanishvili took part in the First World War. Upon entering the service of the Republic, they had a great deal of theoretical education and practical experience. In 1918-1919, the General Staff was headed by General Alexander Andronikashvili, and from August 1919 he was replaced by Colonel Alexander Zakariadze, who was promoted to the rank of General and headed the General Staff until Georgia lost its independence. Both of them had participated in World War I and had graduated from the General Staff Academy. The most experienced of these five was Ilia Odishelidze, who was the corps commander during World War I; Chief of Staff of the Army and Commander of the Army, however, did not show his worth in the service of the Republic. In addition to the five individuals listed above, up to 45 generals have served in the Armed Forces of the Republic at various times, in various positions, units, headquarters or administrative positions. 23 of them were already generals before the declaration of independence of Georgia, and 22 were awarded this rank during the Republic. Along with the military academies, four had graduated from the General Staff Academy, one from the Artillery Academy. All of them had taken part in the First World War, and 16 of them in the Russo-Japanese War (1904-1905). Giorgi Kvinitadze and Giorgi Mazniashvili were at their best among the most of the generals of the First Republic.

The General Staff of the Guard was headed by Valerian (Valiko) Jugheli. Has great personal courage, bravery and the ability to encourage. Dignified, he prefers to be first in the village rather than second in the city. He knows the military work practically thanks to his own bravery, he is a brilliant leader. Vladimer (Valodia) Goguadze, the commander of the armored detachment and the first equestrian (knight) of the revolution, was also distinguished from the military commanders of the Guard.

გენერალი გიორგი კვინიტაძე (1874-1970) - საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალი. დაამთავრა თბილისის კადეტთა სამხედრო სასწავლებელი, პეტერბურგის კონსტანტინეს სახელობის სამხედრო სასწავლებელი და გენერალური შტაბის აკადემია. მონაწილეობდა რუსეთ-იაპონიისა და პირველ მსოფლიო ომებში. პირველ მსოფლიო ომში კავკასიის ფრონტზე იყო დივიზიის და ორ შემთხვევაში ორი დივიზიისა და კაზაკთა ბრიგადისაგან შემდგარი საოპერაციო ჯგუფის შტაბის უფროსი. მრავალ სამხედრო ორდენთა შორის მიღებული ჰქონდა წმინდა გიორგის იარაღი და მეოთხე ხარისხის ორდენი. 1917 წლის შემოდგომიდან აქტიურ მონაწილეობას იღებდა კავკასიის ფრონტზე ქართული კორპუსის ჩამოყალიბების საქმეში. 1918 წლის მაისში მიენიჭა გენერალ-მაიორის წოდება და დაინიშნა ამიერკავკასიის რესპუბლიკის ჯარების მთავარსარდალად. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ იყო შეიარაღებული ძალების პირველი მთავარსარდალი. 1918 წლის დეკემბერში, გიორგი კვინიტაძე სადახლო-შულავერის ფრონტის სარდლის, გენერალ გიორგი მაზნიაშვილის სავალე შტაბის უფროსად დაინიშნა. მან 1919 წლის თებერვალ-მარტში ახალციხესა და არტაანში წარმატებული სამხედრო ოპერაცია ჩაატარა, სადაც ე.წ „სამხრეთ-დასავლეთ კავკასიის“ მთავრობის შეიარაღებული ფორმირებები და ადგილობრივი სეპარატისტები დაამარცხა. მან დიდი წვლილი შეიტანა, 1919 წელს, ქართული სამხედრო სკოლის დაარსებაში და იყო მისი პირველი ხელმძღვანელი. 1920 წლის 29 აპრილს გენერალი კვინიტაძე შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალად დაინიშნა და ამავე წლის მაისში, უკვე გასაბჭოებული აზერბაიჯანიდან საქართველოში შემოჭრილი საბჭოთა რუსეთის მე-11 წითელი არმიის ნაწილები დაამარცხა. რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის დროს, 16 თებერვალს გიორგი კვინიტაძე გენერალ ილია ოდიშელიძის ნაცვლად მთავარსარდალად დაინიშნა, კვინიტაძემ თბილისთან რამდენიმე მარცხი აგემა წითელ არმიას, თუმცა საბოლოოდ საქართველოს ოკუპაციის შემდეგ ემიგრაციაში წავიდა. გარდაიცვალა 1970 წელს საფრანგეთში. 2013 წელს, გენერალ კვინიტაძეს საქართველოს ეროვნული გმირის წოდება მიენიჭა. მისი ნეშტი 2021 წელს საქართველოში ჩამოსვენეს და მთაწმინდის პანთეონში დაკრძალეს.

ფოტოზე გენერალი კვინიტაძე ქართველი ჯარისკაცების გარემოცვაში.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

General Giorgi Kvinitadze (1874-1970) - Commander-in-Chief of the Armed Forces of the First Republic of Georgia. Graduated from the Tbilisi Cadet Military School, the Constantine Military School in St. Petersburg and the General Staff Academy. Participated in the Russo-Japanese War and the First World War. On the Caucasus front during the First World War he was the chief of staff of a division twice the two divisions the operational group consisting together with a Cossack brigade. Among the many military orders he had received St. George's Arms and the Order of the Fourth Degree. From the autumn of 1917 he took an active part in the formation of the Georgian corps on the Caucasus front. In May 1918 he was promoted to the rank of Major General and was appointed Commander-in-Chief of the Transcaucasian Republic. He was the first Commander-in-Chief of the Armed Forces after the declaration of independence of Georgia. In December 1918, Giorgi Kvinitadze was appointed Chief of Staff of General Giorgi Mazniashvili, Commander of the Sadakhlo-Shulaveri Front. In February-March 1919, he carried out a successful military operation in Akhaltsikhe and Artaan, where he defeated the armed formations of the so-called "South-West Caucasus" government and local separatists. He made a great contribution to the establishment of the Georgian Military School in 1919 and was its first supervisor. On April 29, 1920, General Kvinitadze was appointed Commander-in-Chief of the Armed Forces, and in May of the same year, he defeated parts of the 11th Red Army of Soviet Russia, which had already invaded Georgia from Soviet Azerbaijan. During the Russian-Georgian war of 1921, on February 16, Giorgi Kvinitadze was appointed Commander-in-Chief instead of General Iliia Odishelidze. Kvinitadze inflicted several defeats to the Red Army near Tbilisi, but eventually emigrated after the occupation of Georgia.

Died in 1970 in France. In 2013, General Kvinitadze was awarded the title of National Hero of Georgia. His body was brought to Georgia in 2021 and buried in Mtatsminda Pantheon.

In the photo, General Kvinitadze surrounded by Georgian soldiers.

1918

Photo from the National Library of the Georgian Parliament.

გენერალი გიორგი კვინიტაძე
General Giorgi Kvinitadze

გენერალ მაზნიაშვილის შესახებ გიორგი კვინიტაძე წერდა: „გენერალი მაზნიაშვილი მამაცი იყო. რამდენჯერმე ვნახე სროლების ქვეშ და შემოიძლია დავამოწმე. მაშინაც მამაცურად იქცევა, როცა სიტუაცია ძალიან რთულია. შეიძლება ითქვას, რომ ზედმეტი სიმამაცისგან ზარალდება კიდევ. ის ხშირად რისკავს საკუთარი თავით, რამდენჯერმე შეიძლებოდა მისი დაკარგვა, რაც ძალიან დიდი დანაკლისი იქნებოდა ჩვენთვის“.

1910-იანი წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Giorgi Kvinitadze wrote about General Mazniashvili: “General Mazniashvili was brave. I have observed his behaviour under the fire several times and I can testify, remains brave even under extremely difficult conditions. It can be said that he harms himself by excessive courage. He often risks his life and there were moments when we could have lost him and it would have become a great loss for us. “

1910s

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

საბჭოთა რუსეთის სამხედრო დაზვერვა გენერალ გიორგი კვინიტაძის შესახებ წერდა: „ფიცხი, მამაცი, ჭკვიანი. მისი ტაქტიკა - აღტკინება, შეტევა. ჩინებული მცოდნე ჯარისკაცთა ფსიქოლოგიისა, დიდი ინიციატივის პატრონი. მან ერთადერთმა შეინარჩუნა წესიერება თავის ნაწილებში ფრონტზედ ჯარების დაშლის დროს. ბრძოლაში სრულიად უშიშარი; იცის მასების გამხნეება და მათი გატაცება. ნერვიული, განუწყვეტლივ ეწევა პაპიროსს. საუკეთესო ოფიცერი ქართული ჯარისა.“ ფოტოზე გენერალი კვინიტაძე ქართველ და გერმანელ სამხედროებს შორის.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The Soviet Russian military intelligence wrote about General Giorgi Kvinitadze: “ardent, brave, smart. His tactics - excitement, attack. An excellent expert on soldier psychology, a master of great initiative. He was the only one to maintain decency in his units during the disbandment of the troops on the front. Completely fearless in battle; Knows how to encourage the masses and their passion. Nervous, constantly smoking a cigarette. The best officer of the Georgian army.”

In the photo, General Kvinitadze between the Georgian and German servicemen.

1918

Photo from the National Archives of Georgia

გენერალი ილია ოდიშელიძე (1865-1930-იანი წლები) - საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალი. დაამთავრა თბილისის კადეტთა სამხედრო სასწავლებელი, მოსკოვის ალექსანდრეს სახელობის სამხედრო სასწავლებელი და გენერალური შტაბის აკადემია. მონაწილეობდა რუსეთ-იაპონიისა და პირველ მსოფლიო ომებში. 1914 წელს ის უკვე გენერალ-ლეიტენანტის წოდებას ატარებდა. პირველ მსოფლიო ომში იყო არმიის შტაბის უფროსი, კორპუსის მეთაური და მცირე ხნის განმავლობაში სხვადასხვა არმიის სარდალიც. მრავალ სამხედრო ორდენთა შორის მიღებული ჰქონდა წმინდა გიორგის იარაღი და მეოთხე ხარისხის ორდენი. საქართველოს პირველი რესპუბლიკის პერიოდში სხვადასხვა დროს იყო სამხედრო მინისტრის მოადგილე, სამხედრო საბჭოს წევრი, თავდაცვის საბჭოს წევრი და 1920 წლის დეკემბრიდან 1921 წლის 16 თებერვლამდე შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალი. საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ წავიდა ემიგრაციაში. ცხოვრობდა სტამბულში. მისი გარდაცვალების წელი და საფლავის მდებარეობა უცნობია.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

General Ilia Odishelidze (1865-1930) - Commander-in-Chief of the Armed Forces of the First Republic of Georgia. Graduated from Tbilisi Cadet Military School, the Alexander Military School in Moscow and the General Staff Academy. Participated in the Russo-Japanese War and the First World War. By 1914 he was already a lieutenant general. During World War I, he was the chief of staff of the army, the commander of the corps, and for a short time the commander of various armies. Among the many military orders he had received St. George's Arms and the Order of the Fourth Degree. During the First Republic of Georgia he was at various times Deputy Minister of War, Member of the Military Council, Member of the Defense Council and Commander-in-Chief of the Armed Forces from December 1920 to February 16, 1921. After the loss of Georgia's independence, he emigrated. Lived in Istanbul. The year of his death and the location of the tomb are unknown.

1918-1921

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

ალექსანდრე გედევანიშვილი (1870-1933) -- საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალი. დაამთავრა თბილისის კადეტთა სამხედრო სასწავლებელი, პეტერბურგის პავლეს სახელობის ქვეითთა სამხედრო სასწავლებელი და გენერალური შტაბის აკადემია. მონაწილეობდა პირველ მსოფლიო ომში. მეთაურობდა პოლკს და მოგვიანებით დივიზიას. 1915 წელს მიენიჭა გენერალ-მაიორის წოდება. 1918-1921 წლებში გენერალ ალექსანდრე გედევანიშვილს სამხედრო მინისტრის მოადგილის თანამდებობა უცვლელად ეკავა. 1918 წლის ზაფხულიდან 1919 წლის გაზაფხულამდე, იყო შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალი. სამხედრო საბჭოს წევრი. საბჭოთა რუსეთის მიერ საქართველოს ოკუპაციის შემდეგ გენერალი გედევანიშვილი სამშობლოში დარჩა და გარკვეული პერიოდის განმავლობაში, ქართულ წითელ ჯარში მსახურობდა. გარდაიცვალა 1933 წელს. თბილისი. 1919 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Alexander Gedevanishvili (1870-1933) - Commander-in-Chief of the Armed Forces of the First Republic of Georgia. Graduated from Tbilisi Cadet Military School, the St. Pavel Military School in St. Petersburg (also translated as Pavlovsk Military School or Pavlovsk Military College) and the General Staff Academy. Participated in the First World War. Commanded a regiment and later a division. In 1915 he was promoted to the rank of Major General. In 1918-1921, General Alexander Gedevanishvili held the position of Deputy Minister of Defense. From the summer of 1918 to the spring of 1919, he was Commander-in-Chief of the Armed Forces. Member of the Military Council. After the occupation of Georgia by Soviet Russia, General Gedevanishvili remained in his homeland and served in the Georgian Red Army for some time. He died in 1933.

Tbilisi. 1919

Photo from the National Archives of Georgia

გენერალი ილია ოდიშელიძე, პირველი მსოფლიო ომის კავკასიის ფრონტზე დაჭრილ ოფიცერთან ერთად
ყარსი. 1917 წელი

ფოტო დაცულია გიორგი მამულიას კერძო კოლექციაში

General Iliia Odishelidze with a wounded officer on the Caucasus front of the First World War.

Karsi. 1917

The photo is preserved in the private collection of Giorgi Mamulia

ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი (1871-1923)-საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის უფროსი. დაამთავრა პეტერბურგის პავლეს კონსტანტინეს სახელობის სამხედრო სასწავლებელი და გენერალური შტაბის აკადემია. მონაწილეობდა პირველ მსოფლიო ომში. მეთაურობდა პოლკს, ხოლო მოგვიანებით ჯერ იყო დივიზიის შტაბის და შემდეგ კი კორპუსის შტაბის უფროსი. 1917 წელს მიენიჭა გენერალ-მაიორის წოდება. მრავალ სამხედრო ორდენთა შორის მიღებული ჰქონდა წმინდა გიორგის იარაღი. 1918-1919 წლებში გენერალი ანდრონიკაშვილი იყო გენერალურ შტაბის უფროსი. 1919 - 1921 წლებში, პერიოდულად, სამხედრო სკოლას მეთაურობდა. რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის მიმდინარეობისას, სარდლობდა თბილისის თავდაცვის მარჯვენა სექტორს. საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ, გენერალი ანდრონიკაშვილი საქართველოში დარჩა და გარკვეული პერიოდის განმავლობაში, ქართულ წითელ არმიას სარდლობდა. თუმცა, იმავდროულად, იგი ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობაში საიდუმლოდ ჩაერთო და დამოუკიდებლობის კომიტეტის სამხედრო ცენტრის წევრი გახდა. ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი საბჭოთა ხელისუფლებამ 1923 წლის მაისში დააპატიმრა და ამავე წლის 20 მაისს, სამხედრო ცენტრის სხვა წევრებთან ერთად, დღევანდელი ვაკის პარკის ტერიტორიაზე დახვრიტა.

1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Alexander Andronikashvili (1871-1923) - Chief of the General Staff of the Armed Forces of the First Republic of Georgia. Graduated from the Pavel Constantine Military School and the General Staff Academy in St. Petersburg. Participated in the First World War. He commanded the regiment, and later was chief of staff of the division and then chief of staff of the corps. In 1917 he was promoted to the rank of Major General. Among the many military orders he had received was St. George's weapon. 1918-1921 წლები. In 1918-1919, General Andronikashvili was the Chief of General Staff. From 1919 to 1921, he periodically commanded a military school. During the Russian-Georgian war of 1921, he commanded the right-wing defense sector in Tbilisi. After the loss of Georgian independence, General Andronikashvili remained in Georgia and for some time commanded the Georgian Red Army. However, in the meantime, he secretly joined the National Liberation Movement and became a member of the Military Center of the Independence Committee. Alexander Andronikashvili was arrested by the Soviet authorities in May 1923 and executed on May 20 of the same year, along with other members of the military center, in what is now Vake Park.

1918-1921

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

გენერალი ალექსანდრე ზაქარიაძე (1884-1957) - საქართველოს პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის უფროსი. დაამთავრა თბილისის იუნკერთა ქვეითი სამხედრო სასწავლებელი და გენერალური შტაბის აკადემია. მონაწილეობდა პირველ მსოფლიო ომში. იყო ბრიგადის შტაბის უფროსი. მრავალ სამხედრო ორდენთა შორის მიღებული ჰქონდა წმინდა გიორგის იარაღი. საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში მიიღო გენერალ-მაიორის წოდება. 1919-1921 წლებში იყო გენერალური შტაბის უფროსი. საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ წავიდა ემიგრაციაში და მსახურობდა პოლონეთის შეიარაღებულ ძალებში, სადაც მინიჭებული ჰქონდა დივიზის გენერლის წოდება. მეორე მსოფლიო ომის დაწყების შემდეგ, ტყვედ ჩაუვარდა გერმანელებს. თუმცა, მალევე გაათავისუფლეს, რის შემდეგაც, გენერალი გესტაპოს ზედამხედველობის ქვეშ, 1944 წლამდე, ვარშავაში ცხოვრობდა. სიცოცხლის ბოლო წლები კი მან საფრანგეთში, ლევილში გაატარა.

1920 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

General Alexander Zakariadze (1884-1957) - Chief of the General Staff of the Armed Forces of the First Republic of Georgia. Graduated from Tbilisi Cadet Infantry Military Academy and General Staff Academy. First World War participant. Was Chief of Staff of the Brigade. Among the many military orders he had received was St. George's weapon. During the period of independence of Georgia he received the rank of Major General. From 1919 to 1921 he was Chief of General Staff. After the loss of Georgia's independence, he emigrated and served in the Polish Armed Forces, where he was promoted to the rank of General of the Division. After the outbreak of World War II, he was captured by the Germans. However, he was soon released, after which, under the supervision of the Gestapo, he lived in Warsaw until 1944. He spent the last years of his life in Leville, France.

1920

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

ვალერიან (ვალიკო) ჯუღელი (1887-1924) - საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახალხო გვარდიის სარდალი. სწავლობდა ქუთაისისა და სოხუმის გიმნაზიებსა და პეტერბურგის უნივერსიტეტში. ადრეული წლებიდან ჩაება რევოლუციურ საქმიანობაში. მეფის რეჟიმის მიერ იყო დაპატიმებულიც. 1917 წელს სათავეში ჩაუდგა წითელი გვარდიის ჩამოყალიბებას. 1917 წლის 12 დეკემბერს, მისი მეთაურობით, გვარდიელებმა თბილისის არსენალი დაიკავეს და იქ განლაგებული რუსული სამხედრო ნაწილები განაიარაღეს. საქართველოს დამოუკიდებლობის წლებში სათავეში ედგა სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბს და პირადად მონაწილეობდა რესპუბლიკის მიერ წარმოებულ ომებში. მის შესახებ საქართველოში რუსეთის სამხედრო ატაშე გენერალი პავლე სიტინი წერდა: „...დიდი მონაცემების მქონე პიროვნება, ძალიან მიზანდასახული. აქვს დიდი პირადი სიმამაცე, გამბედაობა და გამხნევების უნარი. ღირსებისმოყვარეა, ურჩევნია სოფელში იყოს პირველი, ვიდრე ქალაქში მეორე. სამხედრო საქმეს იცნობს პრაქტიკულად საკუთარი სიმამაცის წყალობით, ბრწყინვალე ბელადია.“ დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ წავიდა ემიგრაციაში საფრანგეთში, სადაც 1923-1924 წლებში საფრანგეთის არმიის 35-ე ქვეით პოლკში გაიარა სპეციალური წრთვნა. 1924 წელს ფარულად დაბრუნდა საქართველოში და ანტისაოკუპაციო აჯანყების მომზადების საქმეში ჩაერთო. 1924 წლის 6 აგვისტოს ის დააპატიმრეს და 30 აგვისტოს დახვრიტეს. 1920-1921 წლები ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Valerian (Valiko) Jugheli (1887-1924) - Commander of the People's Guard of the Democratic Republic of Georgia. Studied at Kutaisi and Sokhumi Gymnasiums and St. Petersburg University. From an early age he became involved in revolutionary activities. He was also arrested by the Tsarist regime. In 1917 he led the formation of the Red Guard. On December 12, 1917, under his command, the Guards occupied Tbilisi arsenal and disarmed the Russian military units stationed there. During the years of Georgia's independence, he headed the General Staff of the People's Guard and personally participated in the wars waged by the Republic. The Russian military attaché to Georgia, General Pavel Sitin, wrote about him: "A person great capabilities, extremely purposeful. Has great personal courage, bravery and the ability to encourage. Dignified, he prefers to be first in the village rather than second in the city. He knows military service in practice due to his own courage, he is a brilliant leader. "After the loss of Georgia's independence, he emigrated to France, where underwent special training in the 35th Infantry Regiment of the French Army in 1923-1924. In 1924 he secretly returned to Georgia and became involved in the preparation of the anti-occupation uprising. On August 6, 1924, he was arrested and executed on August 30. 1920-1921 Photo from National Library of the Georgian Parliament

სახალხო გვარდიის სარდლი ვალიკო ჯუღელი და სახალხო გვარდიის ჯავშანმატარებელთა რაზმისა მეთაური ვალოდია გოგუაძე.
თბილისი 1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში.

Commander of the People's Guard Valiko Jugheli and Commander of the People's Guard Armoured train detachment Valodia Gogvadze.
Tbilisi. 1918-1921
Photo from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ფლოტის სარდალი 1918-1920 წლებში, პირველი რანგის კაპიტანი ალექსანდრე ჭავჭავაძე ცოლსა და შვილებთან ერთად.
1920-იანი წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში
Commander of the Fleet of the Democratic Republic of Georgia in 1918-1920, First Rank Captain Alexander Chavchavadze with his wife and children.
1920s
Photo from the National Library of the Georgian Parliament

ასპინძის ბრძოლაში გამარჯვების 150 წლისთავის აღსანიშნავი აღლუმში. ჯარისკაცებს და ოფიცრებს ესალმებიან, მთავარსარდალი გენერალი გიორგი კვინიტაძე და გენერალური შტაბის უფროსი გენერალი ალექსანდრე ზაქარიაძე.
თბილისი, 1920 წლის მაისი
კადრი აღებულია საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის კინოქრონიკიდან
A parade to mark the 150th anniversary of the victory in the Battle of Aspindza. The soldiers and officers are greeted by Commander-in-Chief General Giorgi Kvinitadze and Chief of General Staff Alexander Zakariadze.
Tbilisi. May 1920
The shot taken from the chronicles of the Democratic Republic of Georgia

გიორგი მაზნიაშვილი (1871-1937) - დაამთავრა ვლადიკავკაზის სამხედრო პროგიმნაზია და თბილისის იუნკერთა ქვეითი სასწავლებელი. იბრძოდა რუსეთ-იაპონიისა და პირველ მსოფლიო ომებში. მსოფლიო ომში იყო ბატალიონისა და მოგვიანებით პოლკის მეთაური. სხვა მრავალ ორდენთა შორის მიღებული ჰქონდა წმინდა გიორგის იარაღი და მეოთხე ხარისხის ორდენი. გენერალმა მაზნიაშვილმა 1918 წლის აპრილში, ქართული კორპუსის ქვედანაყოფებით მდინარე ჩოლოქზე შეაჩერა ოსმალური არმიის წინსვლა. 1918 წლის ზაფხულზე აფხაზეთში, სოჭისა და ტუაფსეს ოლქებში დაამარცხა ბოლშევიკური სამხედრო რაზმები. 1918 წლის დეკემბერში სომხეთ-საქართველოს ომის დროს წარმატებით მეთაურობდა სადახლო-შულავერის ფრონტს. 1919 წლის თებერვალში ე.წ სამრეთ-დასავლეთ კავკასიის რესპუბლიკის ჯარებთან ბრძოლაში დაკარგა ახალციხე, რის გამოც დაიწყო გამოძიება და ის 1920 წლის შემოდგომაზე უდანაშაულოდ ცნეს. რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომისას მეთაურობდა თბილისის თავდაცვის ცენტრალურ სექტორს, სადაც 19 თებერვალს თითქმის სრულად განადგურა რუსული არმიის 58-ე მსროლელი ბრიგადა. 1921 წლის 18-21 მარტს მისი სარდლობით ქართულმა ჯარმა ბათუმისათვის ბრძოლაში დაამარცხა თურქული სამხედრო ნაწილები. დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ მცირე ხნით მსახურობდა ქართულ წითელ არმიაში, შემდეგ დააპატიმრეს და გადაასახლეს. 1925 წელს დაბრუნდა საქართველოში. 1937 წელს გენერალი მაზნიაშვილი დააპატიმრეს და დახვრიტეს. 2013 წელს გიორგი მაზნიაშვილს საქართველოს ეროვნული გმირის წოდება მიენიჭა.

თბილისი. 1919 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Giorgi Mazniashvili (1871-1937) - Graduated from Vladikavkaz Military Progymnasium and Tbilisi Cadets Infantry School. Participated in the Russo-Japanese War and the First World War. During World War he was the commander of a battalion and later a regiment. Among many other orders he had received the weapon of St. George and the Order of the Fourth Degree. In April 1918, General Mazniashvili stopped the advance of the Ottoman army on Choloki River with the units of the Georgian corps. In the summer of 1918, he defeated Bolshevik troops in Abkhazia, Sochi and Tuapse districts. In December 1918, during the Armenian-Georgian war, he successfully commanded the Sadakhlo-Shulaver front. In February 1919, he lost Akhaltsikhe in a battle with the troops of the so-called South-West Caucasus Republic, which led to an investigation and he was acquitted in the autumn of 1920. During the Russian-Georgian war of 1921, he commanded the Central Defense Sector of Tbilisi, where on February 19 he almost completely destroyed the 58th Rifle Brigade of the Russian Army. On March 18-21, 1921, under his command, the Georgian army defeated Turkish troops in the battle for Batumi. After the loss of Georgia's independence, he served in the Georgian Red Army for a short time, then was arrested and deported. He returned to Georgia in 1925. In 1937, General Mazniashvili was arrested and executed. In 2013, Giorgi Mazniashvili was awarded the title of National Hero of Georgia.

Tbilisi. 1919

Photo from the National Archives of Georgia

ქვედა რიგში ცენტრში, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის საავიაციო დივიზიონის მეთაური პოლკოვნიკი მიხეილ მაჭავარიანი. მიხეილს დამთავრებული ჰქონდა პეტერბურგის კონსტანტინეს სახელობის საარტილერიო სასწავლებელი და გატჩინის საავიაციო სკოლა. მიხეილ მაჭავარიანი იყო ერთადერთი მფრინავი ვინც კავკასიის ფრონტზე მონაწილეობის ჩამოგდება შეძლო საჰაერო ბრძოლაში. 1917 წელს მან ჩამოაგდო ოსმალი მფრინავი ვეჩიჰი ჰურკუში (ფოტოზე მისგან მარჯვნივ). მოგვიანებით ტყვეობიდან განთავისუფლებული ვეჩიჰი ჰურკუში გახდა თურქეთის საავიაციო მრეწველობის დამფუძნებელი. მიხეილ მაჭავარიანი 1918-1921 წლებში მეთაურობდა ქართულ ავიაციას. საართველოს ოკუპაციის შემდეგ მსახრობდა ქართულ წითელ არმიასა და სამოქალაქო ავიაციაში.

1917 წელი

ფოტო აღებულია თავისუფალი ინტერნეტ რესურსიდან

In the bottom row, center, Commander of the Aviation Division of the Democratic Republic of Georgia, Colonel Mikheil Machavariani. Mikheil graduated from the Constantine Artillery School in St. Petersburg and the Gatchina Aviation School. Mikheil Machavariani was the only pilot who managed to ground an opponent on the Caucasus front in an air battle. In 1917 he grounded down the Ottoman pilot Vecihi Hurkush (on his right in the photo). Vecihi Hurkushi, released later from captivity, became the founder of the Turkish aviation industry. Mikheil Machavariani commanded Georgian aviation in 1918-1921. After the occupation of Georgia he served in the Georgian Red Army and Civil Aviation.

1917

Photo taken from a free internet sources

Georgian and German politicians and military
Second row (left to right):

Member of Parliament Ioseb Gobechia; General Alexander Gedevanishvili; General Kote Abkhazi; Major Eberhard Count Volski; Military Minister Grigol Giorgadze; General Friedrich Kress von Kressenstein; Minister of Foreign Affairs Evgeni Gegechkori; General Alexander Andronikashvili; Data Vachnadze, Representative of the Government of Georgia to the German Mission; Friedrich von der Schulenburg. Standing in the third row: Colonel Kalistrate Beridze; Unknown person; General Giorgi Subatashvili; two strangers; Colonel Philip Ashauer; Lieutenant Flob; Friedrich Niedermeier; unknown person; Baron Gam; General Christopher Chkhetiani. In the fourth row: General Zakaria Kipshidze; General Alexander Zakariadze. Last row, fourth from the left, general Giorgi Tsulukidze and the sixth colonel Davit Vachnadze.

Tbilisi. 1918

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

ქართველი და გერმანელი პოლიტიკოსები და სამხედროები
მეორე რიგში სხედან (მარცხნიდან -მარჯვნივ): პარლამენტის წევრი იოსებ გობეჩია; გენერალი ალექსანდრე გედევანიშვილი; გენერალი კოტე აფხაზი; მაიორი ებერჰარდ გრაფ ვოლსკელი; სამხედრო მინისტრი გრიგოლ გიორგაძე; გენერალი ფრიდრიხ კრეს ფონ კრესენშტაინი; საგარეო საქმეთა მინისტრი ევგენი გეგეჩკორი; გენერალი ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი; საქართველოს მთავრობი წარმომადგენელი გერმანიის მისიასთან დათა ვაჩნაძე; ფრიდრიხ ფონ დერ შულენბურგი. მესამე რიგში ფეხზე დგანან: პოლკოვნიკი კალისტრატე ბერიძე; უცნობი პირი; გენერალი გიორგი სუბათაშვილი; ორი უცნობი პირი; პოლკოვნიკი ფილიპ აშაუერი; ლეიტენანტი ფლობი; ფრიდრიხ ნიდერმაიერი; უცნობი პირი; ბარონი გამი; გენერალი ქრისტეფორე ჩხეტიანი. მეოთხე რიგში დგანან: გენერალი ზაქარია ყიფშიძე; გენერალი ალექსანდრე ზაქარიადე. ბოლო რიგში მარცხნიდან მეოთხე გენერალი გიორგი წულუკიძე და მეექვსე პოლკოვნიკი დავით ვაჩნაძე.

თბილისი. 1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

სამხედრო სამსახური

საქართველოს საკანონმდებლო ორგანომ 1918 წლის 20 აგვისტოს მიიღო კანონი „სამხედრო ბეგარისა და მუდმივი ჯარის შევსების დებულების“ შესახებ. კანონის მიხედვით სამხედრო სამსახური ეხებოდა რესპუბლიკის მამრობითი სქესის მოქალაქეს 20-დან - 45 წლის ჩათვლით. ყოველი წლის 15 ნოემბერს სამხედრო სამსახურში უნდა განვეულიყვნენ ის ახალგაზრდები, რომელთაც მომავალი წლის პირველ იანვრამდე 20 წელი უსრულდებოდათ. სამხედრო სამსახურის საერთო ვადა 25 წლიანი იყო: აქტიურ სამხედრო სამსახურში ახალგაზრდა მხოლოდ 2 წელიწადს ატარებდა, რის შემდგომაც იგი, 15 წლით, თადარიგში და ბოლოს, 8 წლით, ლაშქარში (მეორე რიგის რეზერვში) გადაირიცხებოდა. მოლაშქრე და სათადარიგო ჯარისკაცები სამხედრო კონტროლს ექვემდებარებოდნენ და პერიოდულად წრთვნებს გადიოდნენ. ვინც ჯარში სამსახურისთვის ვარგისი ვერ იქნებოდა, არმიაში ისეთი მოვალეობის შესასრულებლად გაიწვევდნენ, რაც მის ფიზიკურ მდგომარეობას შეესაბამებოდა.

ჯარში განვევის გადადება რამოდენიმე შემთხვევაში შეიძლებოდა: თუ კონტიგენტი შეივსებოდა; თუ გასაწვევი პირი საშუალო სკოლის მოსწავლე იყო და შესაბამის მოწმობას წარადგენდა (ასეთი პირებისთვის სამხედრო ბეგარის გადადება შეიძლებოდა 22 წლამდე); თუ პირი პასუხისგებაში მიცემული იყო, ან მის მიმართ გამოძიება მიმდინარეობდა. მძიმე ფიზიკური სენით შეპყრობილებს ჯარიდან სამუდამოდ ათავისუფლებდნენ. უკიდურეს შემთხვევაში საკანონმდებლო დანესებულებას შეეძლო 17-50 წლამდე (1919 წლიდან 55წლამდე) მოქალაქეების ჯარში განვევა. კანონის თანახმად, ისევე როგორც რუსულ საიმპერიო არმიაში ჯარში განვევის ვალდებულება არ ჰქონდათ, რესპუბლიკის მუსლიმ მოქალაქეებს. თუმცა, მათ შეეძლოთ საკუთარი სურვილით სამსახური და რესპუბლიკაში არსებობდა კიდევ, რამდენიმე მუსლიმური ქვედანაყოფი.

1919 წლის 20 მაისიდან, ოჯახის ერთადერთი მარჩენალნი განთავისუფლდნენ მუდმივ და სათადარიგო ჯარში განვევისაგან და პირდაპირ მეორე რიგის რეზერვში, ლაშქარში გადაენერენ. 1919 წლის 29 ივლისს მიღებული „სამხედრო ბეგარისა და შეიარაღებულ ძალთა შევსების“ ახალი კანონის თანახმად, შემცირდა სამსახურის ვადა აქტიურ სამხედრო სამსახურში. ქვეითთა ჯარში 2 წლის ნაცვლად მსახურობდნენ წელიწადსა და 4 თვეს, ხოლო სხვა სახეობის ჯარებში - წელიწადსა და 8 თვეს. მუსლიმებთან ერთად, ახალი კანონით სამწყობრო ნაწილებში განვევისაგან განთავისუფლდნენ, დუხაბორთა რელიგიური ჯგუფის წევრები, რომელთა რწმენა პაციფიზმს ქადაგებდა, თუმცა დუხაბორთა განვევა შეიძლება მომხდარიყო არასამწყობრო ნაწილებში. 1920 წელს, დროებით გაუქმდა ოჯახის ერთადერთ მარჩენალთა ჯარისგან განთავისუფლების დეკრეტი.

რაც შეეხება სახალხო გვარდიას, ის ივსებოდა მოხალისეობრივი პრინციპით. გვარდიაში სამსახური შეეძლო ნებისმიერ მოქალაქეს, რომელიც რეგულარულ ჯარში არ ირიცხებოდა. სახალხო გვარდიელი ვალდებული იყო, საომარი საფრთხის შემთხვევაში მთავრობის მონოდეისტანავე, საკუთარ რაიონულ შტაბში იმ იარაღით და აღკაზმულობით გამოცხადებულიყო, რომელიც მას შტაბისგან ჰქონდა მიბარებული.

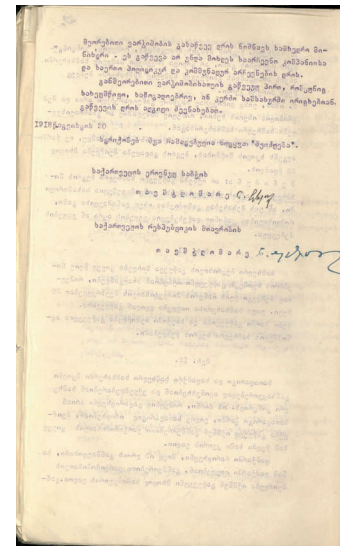
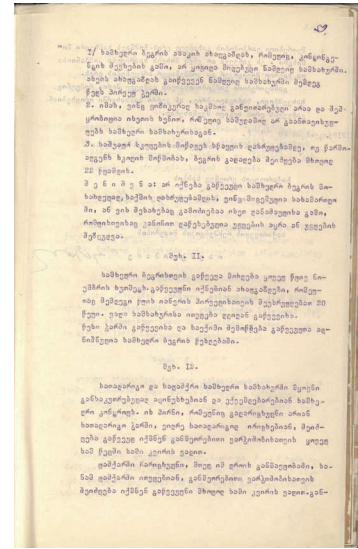
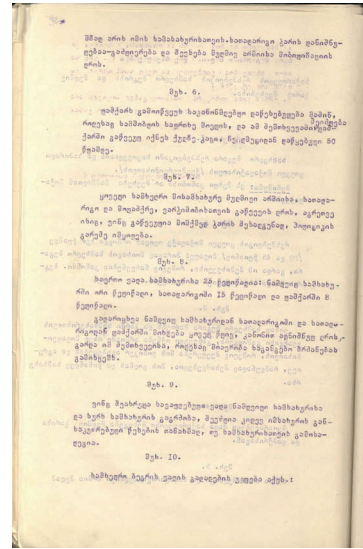
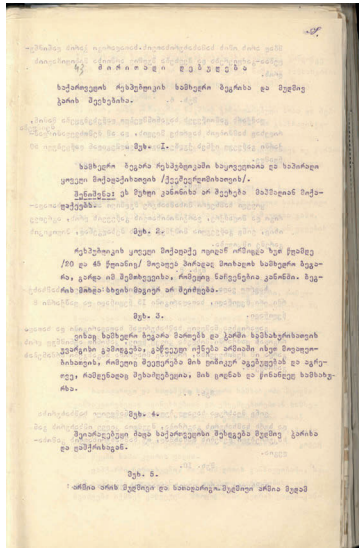
Military Service

On August 20, 1918, the Legislature of Georgia adopted the Law on the Regulation on Military Taxes and Replenishment of Permanent Troops. According to the law, military service concerned a male citizen of the Republic between the ages of 20 and 45. On November 15 of each year, young people who were 20 years old by January 1 of the following year were to be called up for military service. The total term of military service was 25 years: the young man spent only 2 years in active military service, after which he was transferred to the reserve for 15 years and finally to the militia (second-line reserve) for 8 years. Second line reserve and reserve soldiers were under military control and underwent periodic training. Those who would not be fit to serve in the army would be called up for military service in accordance with his physical condition.

Conscription could be postponed in several cases: In cases if the contingent was replenished; If the conscript was a school student and presented the relevant certificate (military tax for such persons could be extended up to 22 years); If the person was held accountable, or under investigation. Those suffering from severe physical conditions were released from the army forever. In the extreme cases, the legislature could conscript citizens between the ages of 17 and 50 (from 1919 to 55). According to the law, just like in the Russian Imperial Army, Muslim citizens of the republic were not obliged to enlist in the army, although they could serve voluntarily and there were even a few Muslim sub-units in the republic.

From May 20, 1919, the sole breadwinners of the family were released from conscription and reserve army on a permanent basis and transferred directly to the second-line reserve, the army. Under a new law, the Military Tax and Supplement to the Armed Forces, passed on July 29, 1919, the length of service in active military service was reduced. Instead of 2 years, they served in the infantry for a year and 4 months, and in other types of troops - for a year and 8 months. Along with the Muslims, the new law exempted members of the Dukhabor religious group, whose faith preached pacifism, from being recruited into conscription units, although conscription of Dukhabors could have taken place in non-conscription units. In 1920, a decree exempting the sole breadwinner of the family from being conscripted was temporarily repealed.

As for the People's Guard, it was filled on a voluntary basis. Any citizen who was not enlisted in the regular army could serve in the Guard. The People's Guard was obliged, at the urging of the government in the event of a threat of war, to report to his own district headquarters with the weapons and equipment he had been entrusted by the headquarters

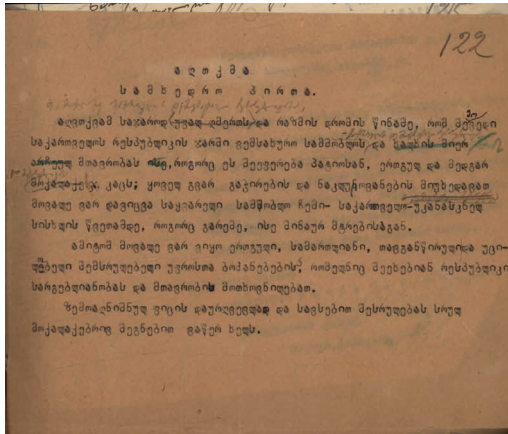

ეროვნული საბჭოს მიერ 1918 წლის 20 აგვისტოს მიღებული კანონი - ძირითადი დებულება საქართველოს რესპუბლიკის სამხედრო ბეგარისა და მუდმივი ჯარის შევსებისა. მუხლი 8. „საერთო ვადა სამსახურისა 25 წელიწადია: ნამდვილ სამსახურში ორი წელიწადი, სათადარიგოში 15 წელიწადი და ლაშქარში 8 წელიწადი.“

1918 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The law adopted by the National Council on August 20, 1918 - the main provision for filling the military tax and permanent army of the Republic of Georgia. Article 8. "The total term of service is 25 years: two years in real service, 15 years in reserve and 8 years in the Military (paramilitary) formations."

1918
Document from the National Archives of Georgia

სამხედრო ფიცის ტექსტი - მე, მოქალაქე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკისა, აღვთქვამ საჯაროდ დარაზმის დროშის წინაშე, რომ შემოვედი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ჯარში ვემსახურო სამშობლოს, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობას, როგორც ეს შეეფერება პატიოსან, ერთგულ და მედგარ რესპუბლიკის ჯარისკაცს; ყოველგვარ გაჭირვების და ნაკლულოვანების მიუხედავად, მოვალე ვარ დავიცვა საყვარელი სამშობლო ჩემი - საქართველო - უკანასკნელ სისხლის წვეთამდე, როგორც გარეშე, ისე შინაურ მტრებისგან. ამიტომ მოვალე ვარ ვიყო ერთგული, სამართლიანი, თავგანწირული და აუცილობელი შემსრულებელი უფროსთა ბრძანებებისა, რომელნიც შეეხებიან რესპუბლიკის სარგებლიანობას და მთავრობის მოთხოვნილებათ. გემოაღნიშნულ ფიცს დაურღვევლად და სავსებით შესრულებას სრულ მოქალაქეობრივ შეგნებით ვანერ ხელს.“

1918 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The text of the military oath - I, citizen of the Democratic Republic of Georgia, promise publicly and in front of the flag of the detachment that I joined the army of the Democratic Republic of Georgia to serve my homeland, the government of the Democratic Republic of Georgia, as befits an honest, loyal and resilient man; Despite all the hardships and shortcomings, I owe it to myself to protect my beloved homeland - Georgia - to the last drop of blood, both from external and domestic enemies. I therefore owe it to myself to be a faithful, just, self-sacrificing, and unavoidable executor of the orders of the elders concerning the utility of the Republic and the needs of the Government. I sign the above-mentioned oath without violation and in full civic consciousness. “

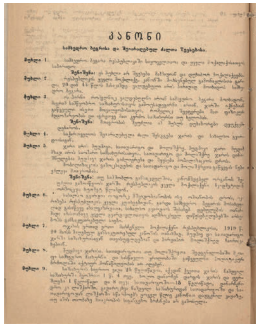
1918
Document from the National Archives of Georgia

კატეგორია	სახელი	დაბადების თარიღი	სახელი	დაბადების თარიღი	სახელი	დაბადების თარიღი
I	1	გოთაძე ვლადიმერ	1898	1	1	1
	2	გოთაძე ვლადიმერ	1898	2	2	2
	3	გოთაძე ვლადიმერ	1898	3	3	3
	4	გოთაძე ვლადიმერ	1898	4	4	4
II	5	გოთაძე ვლადიმერ	1898	5	5	5
	6	გოთაძე ვლადიმერ	1898	6	6	6
	7	გოთაძე ვლადიმერ	1898	7	7	7
	8	გოთაძე ვლადიმერ	1898	8	8	8
III	9	გოთაძე ვლადიმერ	1898	9	9	9
	10	გოთაძე ვლადიმერ	1898	10	10	10
	11	გოთაძე ვლადიმერ	1898	11	11	11
	12	გოთაძე ვლადიმერ	1898	12	12	12
IV	13	გოთაძე ვლადიმერ	1898	13	13	13
	14	გოთაძე ვლადიმერ	1898	14	14	14
	15	გოთაძე ვლადიმერ	1898	15	15	15
	16	გოთაძე ვლადიმერ	1898	16	16	16

რესპუბლიკის სათადარიგო ჯარისკაცთა კატეგორიზაციის და განკუთვნილების დოკუმენტი, ფორმა N10.
1918-1921 წლები
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Document of categorization and designation of the Republic's reserve soldiers, Form N10.
1918-1921

Document from the National Archives of Georgia

1919 წლის 31 ივლისს დამფუძნებელმა კრებამ მიიღო სამხედრო ბეგარისა და მუდმივი ჯარის შევსების ახალი კანონი. კანონის მიხედვით ნამდვილ სამხედრო სამსახურში მსახურების ვადა ქვეით ჯარში 2 წლიდან 1,4 წლამდე, ხოლო ჯარის სხვა ნაწილებში კი 1.8 წლამდე შემცირდა.

1919 წელი

დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

On July 31, 1919, the Constituent Assembly passed a new law on military taxes and replenishment of permanent troops. According to the law, the term of service in the actual military service in the infantry has been reduced from 2 to 1.4 years, and in other parts of the army to 1.8 years.

1919

Document from the National Archives of Georgia

სნეულებათა და ფიზიკური ნაკლოვანებების სია რომელიც წვევამდელს სამხედრო სამსახურიდან ათავისუფლებდა. ჯარიდან სამუდამოდ გასათავისუფლებელ სნეულებათა და ფიზიკურ ნაკლთა ჩამონათვალში შედიოდა: ჩიყვი; კეთრი; შაქარი; დამბლა; ნერვის ანთება; რევმატიზმი; ჭლევი; რევგენობა ანუ ჭკუნაკვლებობა; უსწორ-მასწორი გულ-მკერდი, სასქესო ასოს უქონლობა, 14 კბილის არქონა და სხვა. ხოლო არასამწყობრო ნაწილებში შეეძლოთ გაეწვიათ ცალთვალა და ცალყურა ახალგაზრდა, ასევე მხედველობის მცირედი დაქვეითებისა და ცალ ყურში სმენა დაკარგულები, არასრული კურდღის ტურის მქონენი, ბრტყელტერფიანნი და სხვა.

1920 წელი

დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

A list of illnesses and physical disabilities that exempted a conscript from military service. The list of diseases and physical disabilities to be permanently discharged from the army included: goiter; Leprosy; Sugar; Paralysis; Nerve inflammation; Rheumatism; TB; mental disability; deformity of chest, lack of penis, lack of 14 teeth, etc. And in the non-malignant parts could be seen single-eyed and single-ear young men, as well as slight impairment of vision and hearing loss in one ear, having an incomplete rabbit lip, flat-foot, and others.

1920

Document from the National Archives of Georgia

ახალწვეულების დანყებითი საბრძოლო მომზადება ექვსი კვირი განმავლობაში გრძელდებოდა.

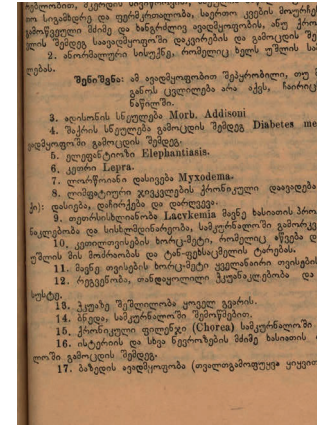
1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The initial combat training of the recruits lasted for six weeks.

1918-1921

Photo from the National Library of Georgia

სამხედრო სამსახურში ახალწვეულების განწვევა იწყებოდა ყოველი წლის 15 ნოემბერს და გაინვეოდნენ ახალგაზრდები, რომლებიც წლის ბოლომდე 20 წლის ასაკს მიაღწევდნენ.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Conscription of conscripts for military service used to begin on November 15 of each year and the young people who had reached the age of 20 by the end of the year were drafted.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ომის ან საომარი საფრთხის შემთხვევაში შეიძლებოდა ქედზე კაცის განწვევა 17-დან 50წლამდე (1919 წლიდან 55 წლამდე). ფოტოზე ქართული არმიის არტილერისტები.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

In case of war or threat of war, Calling up all fit men from 17 to 50 years (from 1919 to 55 years). Georgian army artillerymen in the photo.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

თადარიგში და ლაშქარში გადარიცხული ჯარისკაცები პერიოდულად წრთვნებს გადიოდნენ, ხოლო საომარი საფრთხის და ომის დაწყების შემთხვევაში ისინი ავსებდნენ შეიარაღებული ძალების რიგებ.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Soldiers transferred to the reserve and the military formations periodically underwent training, and in the event of a threat of war and the outbreak of war they filled the ranks of the armed forces.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

შეიარაღება და საბრძოლო საშუალებები

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებს ქვეითთა ძირითად საბრძოლო საშუალებას წარმოადგენდა 1891 წლის ნიმუშის მოსინისსამხაზიანი შაშხანა კალიბრი – 7,62მმ. მოსინის გარდა ინდივიდუალურ სასროლ საშუალებებში მცირე რაოდენობით იყო სხვადასხვა ქვეყნის წარმოებისა და კალიბრის შაშხანები და კარაბინები: ლებელი, გრასი, ბერდანა, მანლიხერი, არისაკი და სხვა. ოფიცერთათვის განკუთვნილი იყო რევოლვერი ნაგანი 1895 წლის – 7,62მმ. ასევე ბელგიური რევოლვერი ბულდოგი, პისტოლეტები: „პარაბელუმი“ 1908 წლის, „კოლტი 1911 წლის და 7,63 მმ-იანი მუზერი მოდელი 96. ქართული არმია ძირითადად შეიარაღებული იყო რუსული მაქსიმის ტიპის დაზგის 1910 წლის ნიმუშისა და პირველი მსოფლიო ომის პერიოდის ბრიტანული ლუისის ტიპის ხელის მსუბუქი ტყვიამფრქვევებით. საარტილერიო დანადგარებიდან ქართულ ჯარს ჰქონდა 1900 და 1902 წლის ნიმუშის 3 დიუმიანი (76,2მმ) სავლე ქვემეხები, 1904 და 1909 წლის ნიმუშის 3 დიუმიანი (76,2მმ) სამთო ქვემეხები, 1904,1905 და 1909 წლის ნიმუშის 48 ხაზიანი (122მმ) ჰაუბიცები, 45 ხაზიანი (114მმ) ბრიტანული ჰაუბიცები. მთლიანობაში ასზე მეტი საარტილერიო დანადგარი. ქვემეხების სროლის მანძილი კი 4,1- 8,5 კილომეტრს აღწევდა. ქართული არმიას შეიარაღება და საბრძოლო მასალები ,რუსეთის საიმპერიო არმიის კავკასიური სანყოფეანიდან დარჩა, თუმცა ეს სანყოფენი პირველმა მსოფლიო ომმა ფაქტობრივად დააცარიელა და ქართული ჯარი შაშხანების, საარტილერიო დანადგარების, განსაკუთრებით კი ვაზნებისა და ჭურვების კატასტროფულ დეფიციტს განიცდიდა. შეიარაღებულ ძალების ყველაზე მრისხანე საბრძოლო საშუალებას წარმოადგენდა 4 ჯავშანმატარებელი. თითოეული მათგანი აღჭურვილი იყო 3-4 სამთო ქვემეხითა და 14-დან 25-მდე ტყვიამფრქვევით. არმიასა და გვარდიას შეიარაღებაზე ჰქონდა 7 ჯავშანმანქანა: 1 - Garford; 4 - Austin; 1 - Pierce-Arrow, 1 - კუსტარულად დაჯავშნული Napier-ი. სახალხო გვარდიის შეიარაღებაზე ირიცხებოდა 2 ამორტიზირებული ტანკი Mark V რომელიც ქართველებს დენიკინის გენერლების ერდელისა და დრაცენკოს ნაწილების საქართველოს ტერიტორიაზე ინტერნირების დროს ჩაუვარდათ ხელში.

ქართულ ჯარს მემკვიდრეობით კავკასიის ფრონტის მოძველებული აეროპლანები დარჩა, მათი საფრენი რესურსი უკვე ამონერული იყო, რის გამოც ხშირი იყო საავიაციო შემთხვევები. 1920 წლის გაზაფხულზე რუსეთიდან ბოლშევიკებს გამოქცეულმა თეთრგვარდიელებმა 4 ბრიტანული „სოფვიჩ-ქემალის“; F.1 - მოდელის გამანადგურებელი ქართულ არმიას გადასცეს. იმავე წლის კი ზაფხულში საქართველოს მთავრობამ იტალიაში, ანსალდოს ქარხანაში 10 ერთეული SVA-10-ის ტიპის აეროპლანი შეიძინა. ავიაცია სანვაგ-საპოხი მასალების ნაკლებობას განიცდიდა.

ქართული ფლოტის შეიარაღებაში იყო რამდენიმე „გრინპორის“ ტიპის მცირე კატარა, რიგ შემთხვევებში კი ქართული ჯარი სამოქალაქო ხომალდებსაც სამხედრო დანიშნულებისათვის იყენებდა.

Weapons and ammunition

The main means of infantry fighting in the Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia was the 1891 Mosin three-lined rifle caliber - 7.62 mm. In addition to Mosin, there were small quantities of rifles and carbines of different national production and caliber in the individual shooting range: Lebel, Grasse, Berdana, Mannlicher, Ariasak and others. The revolver was designed for officers Nagant 1895 - 7.62 mm. Also Belgian revolver bulldog, pistols: "Parabelum" 1908, "Colt 1911" and 7.63 mm Mauser model 96. The Georgian army was mainly armed with a 1910 model of the Russian Maxim type machine gun and British Lewis type light handguns from the period of the First World War. From the artillery units, the Georgian army had 3-inch (76.2 mm) field cannons of 1900 and 1902 models, 3-inch (76.2 mm) mountain cannons of 1904 and 1909 models, 48-line (122 mm) howitzers of 1904, 1905 and 1909 models, 45 Linear (114 mm) British howitzers. In total, more than a hundred artillery pieces. The firing distance of the cannons was 4.1-8.5 kilometers. Weapons and ammunition of the Georgian Army were left from the Caucasian warehouses of the Russian Imperial Army. However, these warehouses were effectively emptied during the First World War and the Georgian army suffered from a catastrophic shortage of rifles, artillery pieces, especially cartridges and projectiles. The most fierce fighting means of the Armed Forces were 4 armored train personnel carriers. Each of them was equipped with 3-4 mountain cannons and 14 to 25 machine guns. The Army and Guard had 7 armored vehicles in armament: 1 Garford; 4 - Austin; 1 - Pierce-Arrow, 1 - Homemade Armored Napier. The People's Guard was armed with 2 depreciated Mark V tanks, which were seized by the Georgians during the internment of Denikin Generals Erdel and Dracenko's units on the territory of Georgia.

The Georgian army inherited the obsolete planes of the Caucasus Front, their flying resources were already exhausted, due to which there were frequent aviation accidents. In the spring of 1920, the White Guards, who had fled the Bolsheviks from Russia, attacked four British "Sofvich-Kemal"; F.1 - Model fighter was handed over to the Georgian Army. In the summer of the same year, the Georgian government purchased 10 SVA-10 aircraft at the Ansaldo plant in Italy. Aviation suffered from a lack of fuel and lubricants.

The Georgian Navy was armed with several small boats of the "Greenport" type, and in some cases the Georgian army also used civilian ships for military purposes.

მოსინის შაშხანებით შეიარაღებული ქართველი სამხედროები მთავრობის სასახლის ეზოში.

თბილისი, 1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian soldiers armed with Mosin rifles in the yard of the Government Palace.

Tbilisi, 1918

Photo from the National Archives of Georgia.

ქართული ჯარის ძირითად შაშხანას, მოსინის 1891 წლის ნიმუშის– 7,62მმ კალიბრის სამხაზიანი შაშხანა წარმოადგენდა, თუმცა მამ შეიარაღებაში მცირე რაოდენობით სხვადასხვა ქვეყნის წარმოების შაშხანებიც ჰქონდათ: ფრანგული „ლეგელის“ სხვადასხვა მოდიფიკაცია; ფრანგული „გრასი“; რუსული „ბერდანა“; შვეიცარიული „ვეტერლი“; იაპონური „არისაკი“; ამერიკული სამხაზიანი „ვინჩესტერი“; გერმანული „მაუზერი“; „მანლიხერის“, „კრა-იურგენსონის“ და „პიბოდი-მარტინის“ შაშხანის სხვადასხვა მოდიფიკაციები. თბილისი 1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The main rifle of the Georgian army was a 7.62 mm caliber 3 lined rifle of the Mosini model of 1891 , but at the time they also had a small number of rifles made in different countries: different modifications of the French “Label”; French “Grass”; Russian “Berdana”; Swiss “Weatherly”; Japanese “Ariasaki”; American three-line “Winchester”; German “Mauser”; Various modifications of the Mannlicher, Kra-Jurgenson and Peabodi-Martin rifles.

Tbilisi 1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ქართველი ჯარისკაცები ლუისის მსუბუქი ტყვიამფრქვევებით. ტყვიამფრქვევის კალიბრი - 7,62მმ; წონა-11,8 კგ. სწრაფგასროლა -550 სროლა წუთში, სროლის ეფექტური მანძილი -800 მეტრი, მაქსიმალური სროლის მანძილი - 3,2 კმ. 1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian soldiers with Lewis light machine guns. The caliber of the machine gun - 7.62 mm; Weight - 11.8 kg. Fast shot -550 shots per minute, effective shooting distance -800 meters, maximum shooting distance - 3.2 km. 1918-1921

Photo from National Archives of Georgia

ქართველი ჯარისკაცები 1910 წლის მოდელის მაქსიმის დაზგის ტყვიამფრქვევებით. ტყვიამფრქვევის კალიბრი -7,62მმ; წონა - 64,3კგ; სწრაფგასროლა - 600 სროლა წუთში; ეფექტური სროლის მანძილი -1,5კმ; მაქსიმალური სროლის მანძილი - 3,9 კმ. 1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian soldiers with 1910 Maxim machine guns. The caliber of the machine gun is -7.62 mm; Weight - 64.3 kg; Fast-shooting 600 shots per minute; Effective shooting distance -1.5 km; Maximum shooting distance - 3.9 km. 1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

სამხედროთა ჯგუფი ნაგანისა და მაზუერის პისტოლეტით, მაშხანებითა და ხელყუმბარებით.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

A group of soldiers with Nagant and Mazuer pistols, rifles and grenades.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ქართველი არტილერისტები 76,2 მილიმეტრიანი 1909 წლის ნიმუშის სამთო ქვემეხთან. ქართული არმიის საარტილერიო პარკი ძირითადად ამ ტიპის ქვემეხებისაგან შედგებოდა. ჭურვების სროლის სიშორე 8,6 კმ-ს აღწევდა.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian artillerymen with a 76.2 mm 1909 model cannon. The artillery park of the Georgian Army consisted mainly of this type of cannons. The projectile range was 8.6 km. 1918-1921. Photo from the National Archives of Georgia

ქართველი არტილერისტები 76,2 მილიმეტრიანი 1902 წლის ნიმუშის საველე ქვემეხებთან. ქვემეხის სროლის მანძილი 8,5 კმ-ს აღწევდა.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian artillerymen with 76.2 mm 1902 field cannons. The cannon firing distance was 8.5 km.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ქართული არმიის ჯავშანმატარებელი - „რესპუბლიკელი“. ჯავშანმატარებელთა რაზმში ირიცხებოდა ოთხი ჯავშანმატარებელი: რესპუბლიკელი, მუშა, სიკვდილი ან გამარჯვება, თავისუფლების სიმაგრე. შტატის მიხედვით თითოეულ ჯავშანმატარებელი აღჭურვილი იყო 1904 წლის მოდელის 2 სამთო ქვემეხით და 12 ტყვიამფრქვევით. თუმცა რეალურად ქვემეხების რიცხვი ზოგ შემთხვევაში 3-4-ზე აღიოდა, ხოლო ტყვიამფრქვევების 14-25-მდე.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Armored personnel carrier of the Georgian Army - “Republican”.

The armored personnel carrier consisted of four armored personnel carriers: Republican, Worker, Victory or Death, Freedom Fortress. According to the personnel, each armored personnel carrier was equipped with 2 1904 model cannons and 12 machine guns. However, in reality the number of cannons in some cases went up to 3-4, and the number of machine guns to 14-25.

1918-1921

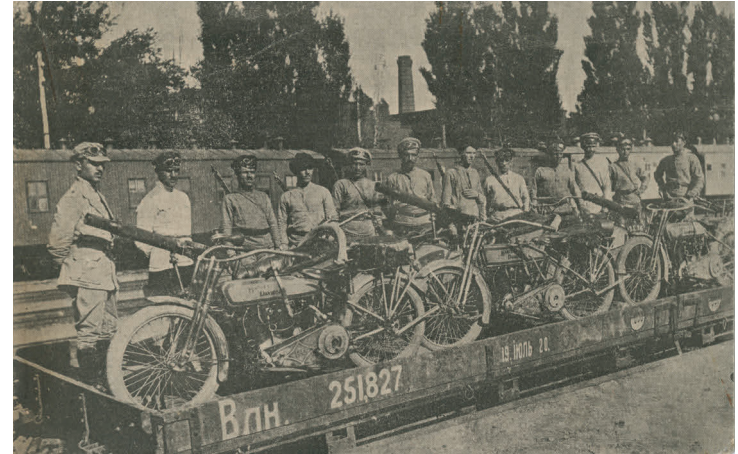
Photo from the National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიის ჯავშნოსან ავტომობილთა გუნდის (ასეული), მეტყვიამფრქვევე-მოტოციკლისტთა მწყობრის (ოცეული) გვარდიელები „ჰარლი დევიდსონის“ მოტოციკლებით და მასზე დამონტაჟებული ლუისის მსუბუქი ტყვიამფრქვევებით.

1918-1921 წლები

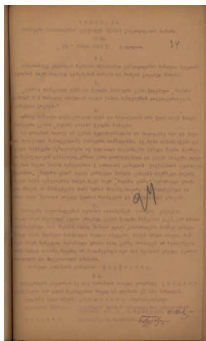
ფოტოები დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Guardsmen of the People's Guard Armed Vehicles (Company), machine gunners (motorcyclists) (platoon) with Harley-Davidson motorcycles and Lewis light machine guns mounted on them.

1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

სამხედრო კატარდის „პატარა კახის“ წყალში ჩაშვების ცერემონიალი.

1919 წელი

დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Ceremony of launching the military boat "Patara Kakhi" into the water.

1919

Document from the National Archives of Georgia

ჯავშანმატარებელთ რაზმს მეთაურობდა ლეგენდარული მეთაური ვალოდია გოგუაძე (ზემოთ). რაზმში იბრძოდნენ მისი ძმები: ნოე; მელენტი და ალფეს გოგუაძეები. აქედან ალფესი მეთაურობდა N4 ჯავშანმატარებელს „თავისუფლების სიმაგრეს.“

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The armored trains detachment was led by the legendary commander Valodia Goguadze (above). His brothers fought in the detachment: Noah; Melenti and Alfes Goguadze. From here Alpheus commanded the N4 armored carrier “Freedom Fortress”

1918-1921

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

მთავრობის მეთაური ნოე ჟორდანია და ვალიკო ჯუღელი სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის წევრებთან ერთად Austin-ისფირმის ჯავშანმანქანის N1 „სახალხო გვარდიელის“ ფონზე.

თბილისი, 1919-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Prime Minister Noe Jordania and Valiko Jugheli with members of the General Staff of the People’s Guard at the background of the Austin armored vehicle N1 “People’s Guard”.

Tbilisi, 1919-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ქართული არმიის ჯავშანმანქანები, თბილისში, რუსთაველის გამზირზე გამართულ ალღუმზე. წინ გადაადგილდება ქვემეხითა და სამი ტყვიამფრქვევით შეიარაღებული მძიმე ჯავსნოსანი Garford-ი, ხოლო მას მოყვება ორი ტყვიამფრქვევით აღჭურვილი მეორე სერიის Austin-ის ფირმის ჯავშანმანქანა. თბილისი, 1918-1921 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Georgian army armored vehicles at the parade on Rustaveli Avenue in Tbilisi. Armed with a cannon and three machine guns, the heavy armoured carrier Garford moves forward, followed by a second-series Austin's armored vehicle equipped with two machine guns.

Tbilisi, 1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

ოკუპაციის შემდეგ რუსებს თბილისის სარკინიგზო სადგურიდან მიაქვთ ქართული არმიის ორი სარემონტო ტანკი. Mark - V ტიპის ბრიტანული ტანკი, რომლის პირველი მოდელი 1918 წლის იანვარში იქნა აწყობილი. საბრძოლო მანქანის პარამეტრები და შესაძლებლობები შემდეგნაირად გამოიყურებოდა: ტანკის მასა „მამალი“ - 29.47 ტონა; „დედალი“ - 28.45 ტონა; კომპოზიტური ვარიანტი - 28.5 ტონა; შეიარაღება „მამალი“ ორი 57მმ-იანი ქვემეხი და ოთხი 7.7 მმ-იანი ტყვიამფრქვევი; „დედალი“ - ექვსი 7.7 მმ-იანი ტყვიამფრქვევი; კომპოზიტური ვარიანტი - ერთი 57მმ-იანი ქვემეხი და ხუთი 7.7 მმ-იანი ტყვიამფრქვევი. ძრავი - რიკარდოს 6 ცილინდრიანი 150 ცხ. ძალის მქონე. ტრანსმისია-მექანიკური. მაქსიმალური სიჩქარე - 7.5 კმ.სთ, სვლის მარაგი - 72კმ. თბილისი, 1921 წელი

ფოტო აღებულია თავისუფალი ინტერნეტ რესურსიდან

After the occupation, the Russians are taking away for repair two tanks of the Georgian Army from the Tbilisi railway station. Mark-V type British tank, the first model of which was assembled in January 1918. The parameters and capabilities of the combat vehicle were as follows: the mass of the tank “male” - 29.47 tons; “female” - 28.45 tons; Composite version - 28.5 tons; Weapons “female” two 57-mm cannons and four 7.7-mm machine guns; “Female” - six 7.7-mm machine guns; Composite version - one 57mm cannon and five 7.7mm machine guns. Engine - Ricardo 6-cylinder 15hp. Transmission-mechanical. Maximum speed - 7.5 km / h, travel stock - 72 km.

Tbilisi 1921

Photo taken from free Internet resources

რეგულარული ჯარის ავტომობილების სია.
1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

List of regular army vehicles.
1920
Document from the National Archives of Georgia

საქართველოს დამფუძნებელი კრების მიერ 1920 წლის 8 ივნისს მიღებული
კანონი სამხედრო მფრინავთა ჰაერში ფრენის გასამრჯელოს მიცემისა და
მასზე თანდართული დამატებითი საათობრივი ანაზღაურების ნუსხა.
1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Law adopted by the Constituent Assembly of Georgia on June 8, 1920 on the
remuneration of the military pilots and a list of hourly pay attached to it.
1920
Document from the National Archives of Georgia.

სახელმწიფო მართვის დასახელებული სტატუსი	საათობრივი ანაზღაურება
საქართველოს მთავრობის მდიანი	100 ლ.
საქართველოს მთავრობის წევრი	90 ლ.
საქართველოს მთავრობის მდიანის მოადგილე	80 ლ.
საქართველოს მთავრობის მდიანის მოადგილის მოადგილე	75 ლ.
საქართველოს მთავრობის მდიანის მოადგილის მოადგილის მოადგილე	60 ლ.

1. ოფიცრულ ავიაციის მფრინავების საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.
2. საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.
3. ავიაციის მფრინავების ფრენის შემთხვევაში დაზღვევის ზამთრის დაზღვევა.
4. საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.
5. საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.
6. საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.
7. საათობრივი ფრენის ზამთრის დაზღვევა ზაფხულში ფრენის შემთხვევაში.

საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას, რუსეთის კავკასიური ფრონტის ჯარებისგან რამდენიმე ათეული მოძველებული საფრენი აპარატი დარჩა, რის გამოც არცთუ იშვიათი იყო საავიაციო ინციდენტები. 1920 წლის ზაფხულში საქართველოს მთავრობამ იტალიაში, ანსალდოს ქარხანაში 10 ერთეული SVA-10-ის ტიპის აეროპლანი შეიძინა. ფოტოზე „ანსალდოების“ ტრანსპორტირების პროცესი, მარსელის პორტის გავლით.

მარსელი, 1920 წელი

ფოტო აღებულია თავისუფალი ინტერნეტ რესურსიდან

The Democratic Republic of Georgia had several dozen obsolete aircrafts left behind by the troops of the Russian Caucasus Front, due to which aviation incidents were not uncommon. In the summer of 1920, the Georgian government purchased 10 SVA-10 aircraft at the Ansaldo plant in Italy. In the photo, the process of transporting “Ansaldo” through the port of Marseilles.

Marcel, 1920

Photo adopted fro Internet free resources

ქართველი და იტალიელი მფრინავები იტალიურ ანსალდოს ფირმის SVA-10 აეროპლანის ფონზე.. აეროპლანის საბრძოლო და ტექნიკური პარამეტრები: ეკიპაჟი - 2კაცი; ძრავი Issota-Fraschini, , სიმძლავრე 250ცხ.ძ; თვითმფრინავის ზომები -9.1X8,1X2.9; ცარიელი თვითმფრინავის წონა - 730კგ.; მაქსიმალური ასაფრენი წონა - 1065კგ; მაქსიმალური სიჩქარე - 200-220კმ.სთ; ფრენის პრაქტიკული სიმაღლე-6000 მეტრი; ფრენის ხანგრძლივობა - 5,4 სთ; ფრენის სიშორე -600 კმ; შეიარაღება - 1-3 ტყვიამფრქვევი

თბილისი, 1920 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Georgian and Italian pilots against the background of Italian Ansaldo SVA-10 aircraft .. Combat and technical parameters of the aircraft: crew - 2 people; Engine Issota-Fraschini., capacity 250 hp; Aircraft dimensions -9.1X8,1X2.9; Empty plane weight - 730 kg .; Maximum take-off weight - 1065 kg; Maximum speed - 200-220 km / h; Practical flight altitude - 6000 meters; Flight duration - 5.4 hours; Flight distance -600 km; Armament - 1-3 machine guns

Tbilisi, 1920

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

საქართველოს რესპუბლიკის შეიარაღებული ძალების სანიტარული მატარებელი და სანიტარული რაზმის წევრები.

1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Sanitary train of the Armed Forces of the Republic of Georgia and members of the sanitary detachment.

1918-1921

photo from the National Archives of Georgia

ქართველი და იტალიელი მფრინავები იტალიურ ანსალდოს ფირმის SVA-10 აეროპლანის ფონზე.

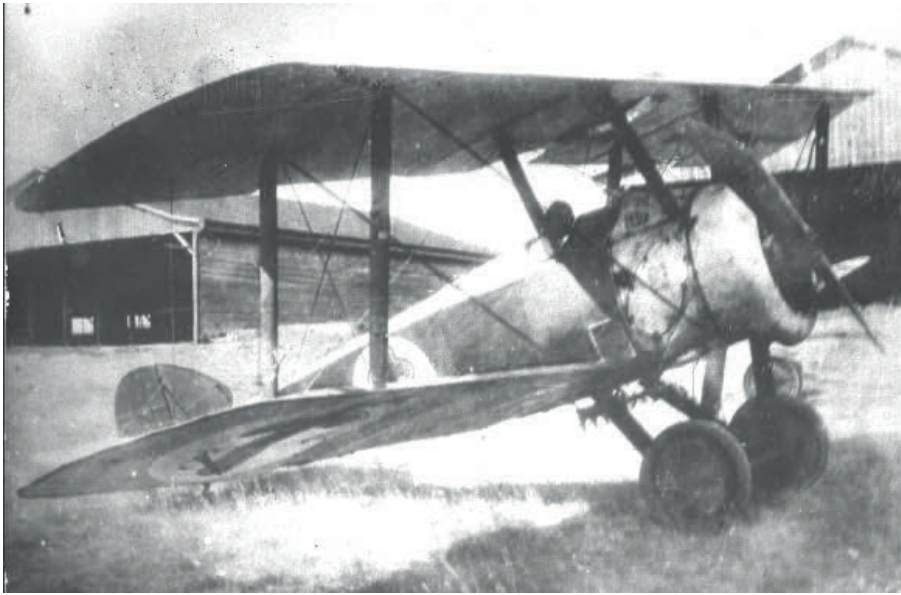
თბილისი, 1920 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Georgian and Italian pilots against the background of the Italian Ansaldo SVA-10 aircraft.

Tbilisi, 1920

Photo from the National Library of of the Georgian Parliament

1920 წლის გაზაფხულზე რუსეთიდან ბოლშევიკებს გამოქცეულმა თეთრგვარდიელებმა 4 ბრიტანული „სოფვიჩ-ქემალის“ F.1 - მოდელის გამანადგურებელი ქართულ არმიას გადასცეს. აეროპლანის საბრძოლო და ტექნიკური პარამეტრები: ეკიპაჟი - 1კაცი; ძრავი - „კლარჯეტ-ის, ბენტლის, რონის სხვადასხვა მოდიფიკაციის ძრავი სიმძლავრე 110-170 ცხ.ძ; თვითმფრინავის ზომები - 8,5X5,7X2,6; ცარიელი თვითმფრინავის წონა - 403-475კგ.; მაქსიმალური ასაფრენი წონა - 645-711კგ; მაქსიმალური სიჩქარე - 168-182კმ.სთ; ფრენის სიმაღლე - 5480-6550 მეტრი; ფრენის ხანგრძლივობა - 2,5 სთ შეიარაღება - ორი შეწყვილებული 7,7 მმ. „ვიკერსის“ ტყვიამფრევევი და 4X18 კგ. ბომბი.

თბილისი, 1920 წელი

ფოტო აღებულია თავისუფალი ინტერნეტ რესურსიდან

In the spring of 1920, the White Guards, who had fled Russia from the Bolsheviks, handed over four British Sopwith-Kemal F.1 fighter jets to the Georgian Army. -170 hp; Dimensions of the aircraft - 8,5X5,7X2,6; Weight of empty aircraft - 403-475 kg .; Maximum take-off weight - 645-711 kg; Maximum speed - 168-182 km / h; Flight duration - 2.5 hours Armament - two paired 7.7 mm Vickers machine gun and 4X18 kg bomb.

Tbilisi, 1920

Photo adopted from free Internet resources

საწრთველი ფრენის დროს, 1920 წლის 11 აგვისტოს ჩამოვარდნილი „სოფვიჩ-ქემალის“ F.1 -ის ერთ-ერთი საფრენი აპარატი და საავიაციო შემთხვევისას დაღუპული მფრინავი, მაიორი ნიკოლოზ მაყაშვილი
1920 წელი

ფოტოები დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

one of the flying machines of "F.1" of "Sofvich-Kemal" that crashed during the training flight on August 11, 1920. Major Nikoloz Makashvili died in an air accident.

1920

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

საგარეო საქმეთა მინისტრი აკაკი ჩხენკელი ქართველ ჯარისკაცებთან ერთად სადესანტო ხომალდზე
1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Minister of Foreign Affairs Akaki Chkhenkeli with Georgian soldiers on the landing ship.
1918
Photo from the National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიელების დესანტირება აფხაზეთის ფრონტზე ბოლშევიკების წინააღმდეგ ჩატარებული სამხედრო ოპერაციის დროს 1918 წლის ზაფხულში.
1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Landing of the People's Guard during the military operation against the Bolsheviks on the Abkhazian front in the summer of 1918.
1918
Photo from the National Archives of Georgia

მათერიალური მდგომარეობა და ყოველდღიური ყოფა

საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკას მემკვიდრეობით ერგო სუსტად განვითარებული და მძიმე მდგომარეობაში მყოფი ეკონომიკა. დაირღვა მსოფლიო ომამდე და რუსეთის რევოლუციამდე არსებული ეკონომიკური კავშირები როგორც რუსეთის იმპერიის დაშლის შედეგად წარმოქმნილ პოლიტიკურ ერთეულებთან, ისე მის გარეთ. გასაღების ბაზრების დაკარგვამ შეამცირა ბუნებრივი წიაღისეულისა მოპოვება და ექსპორტი. ყოველივე ამას თან ერთვოდა რუსეთის სამოქალაქო ომისა და მსოფლიო ომის თანამდევი პოლიტიკური მოვლენებისა და შემათავსებელი ეკონომიკური ფაქტორების გავლენა ქართული სახელმწიფოს ეკონომიკაზე. ვერ ივსებოდა ხაზინა, მაღალი იყო ინფლაციის დონე. ბოლშევიკების მიერ ბაქოს დაკავების შემდეგ, საქართველოს თითქმის აღარ მიეწოდებოდა ნავთობი. ჯერ თეთრების, ხოლო შემდეგ ბოლშევიკების მიზგებით, აღარ შემოდებოდა ხორბალი ყუბანისპირეთიდან, საქართველოს კი საკუთარი პური არ ჰყოფნიდა. ქართულ ეკონომიკას მძიმედ ტვირთად დააწვა ყოფილი რუსეთის იმპერიის სახელმწიფო და კერძო დანესებულებათა სალიკვიდაციო ხარჯები. მიუხედავად არაერთი მნიშვნელოვანი ეკონომიკური რეფორმისა, თითქმის მუდმივი სამხედრო მდგომარეობა და განუწყვეტელი მობილიზაცია-დემობილიზაციის პროცესი ქვეყანას ამოსუნთქვის საშუალებას არ აძლევდა.

ქვეყნის შეიარაღებულ ძალებს მთელი ქვეყნის ბიუჯეტის მესამედი ხმარდებოდა, გარდასაბიუჯეტოდაფინანსებისა,სახელმწიფომ იარსებობდაფრონტისდამხმარეკომიტეტი,სადაცჭარისათვისშემონირულობაგროვდებოდა. ამის მიუხედავად ეს საკმარისი არ იყო ჯარის ნორმალური ფუნქციონირებისათვის. მართალია ჯარისკაცები არ შიმშილობდნენ, თუმცა მათი რეალური მენიუ საგრძნობლად განსხვავდებოდა განსაზღვრულისგან. ჯარისკაცები ძირითადად: ლობიოს, ჩაისა და მჭადზე ან ცუდი ხარისხის პურზე გადადიოდნენ, პერიოდულად კი ამას თეთრი პური, ხორცი, თევზი,ბრინჯი და სხვა საკვებიც ემატებოდა.ზოგიერთ ნაწილში სადაც უკეთესი სიტუაცია იყო, კვირაში 3-4-ჯერ მიირთმევდნენ ხორცს. დღესასწაულებზე სპეციალურად გამოიყოფოდა დამატებითი თანხა, ჯარისკაცთათვის ორცხობილების გამოსაცხობად, ხოლო აღდგომას კი კვერცხებსაც ურიგებდნენ. სამხედრო ნაწილებში ასევე ცდილობდნენ, მცირე შიდა მეურნეობების მოწყობას სადაც დაქირავებულებს ან, უკიდურეს შემთხვევაში, არასამწყობრო სამხედრო ნაწილების მოსამსახურეებს ამუშავებდნენ.. საცხოვრებელი ყაზარმები ძირითადად მოუწყობელი იყო. ოფიცერთა ხელფასების ზრდა ვერ ეწეოდა ინფლაციისა და ფასების ზრდის ტემპებს. ასეთი მდგომარეობის გამო, შეიარაღებული ძალების ოფიცერთა და მოხელეთა ნაწილი ეწეოდა სპეკულაციას და სახელმწიფო ქონების დანაშაულებრივი მითვისება-გაყიდვით საკუთარ ფინანსურ მდგომარეობას იუმჯობესებდა. ხშირი იყო დემერტირობის მასობრივი შემთხვევები. ჯარისათვის უცხო არ იყო იმ პერიოდის მსოფლიოში არსებული გადამდები დაავადებები: ესპანური გრიპი, ქოლერა, ტიფი და სხვა ავადმყოფობანი. მაგალითად 1920 წლის იანვარში შეიარაღებულ ძალებში სხვადასხვა სიმძიმით 1417 ჯარისკაცი და ოფიცერი დაავადდა (აქედან 599 ესპანური გრიპით) და მათგან 118 გარდაიცვალა (აქედან 84 ესპანური გრიპით).

Material condition and daily life

The Democratic Republic of Georgia inherited a weakly developed and difficult economy. The economic ties that existed before World War I and the Russian Revolution were broken, both with the political entities that emerged from the collapse of the Russian Empire and beyond. The loss of key markets had reduced the extraction and export of natural minerals. All this was accompanied by the influence of the political events of the Russian Civil War and the aftermath of the World War and the economic factors hindering the economy of the Georgian state. The treasury could not be filled, the inflation rate was high. After the occupation of Baku by the Bolsheviks, Georgia was almost no longer supplied with oil. First because of the whites, and then because of the Bolsheviks, wheat was no longer imported from Kuban, and Georgia did not have its own bread. The liquidation costs of state and private institutions of the former Russian Empire were borne by the Georgian economy. Despite a number of important economic reforms, the nearly permanent state of war and the ongoing mobilization-demobilization process did not allow the country to breathe.

The country's armed forces used a third of the country's total budget, in addition to budget and funding, the state had a front-line committee to collect donations for the army. Nevertheless, this was not enough for the normal functioning of the army. It is true the soldiers were not starved, but their real menu was significantly different from what was defined. Soldiers mainly fed on beans, tea and corn bread "mchadi" or poor quality bread, although white bread, meat, fish, rice and other foods were periodically added. In some areas where the situation was better, they ate meat 3-4 times a week. Extra funds were specially allocated for the holidays to bake cookies for the soldiers, and eggs were also distributed at Easter. The military units also tried to set up small domestic farms where hired or in extreme cases, employees of non-military units were employed. The residential barracks were mostly unorganized. The increase in officers' salaries could not keep pace with inflation and price increases. Because of this situation, some officers and officers of the Armed Forces speculated and improved their financial situation by misappropriating and selling state property. Mass cases of desertion were frequent. The Army was not unfamiliar with the communicable diseases of the world at that time: the Spanish flu, cholera, typhoid and other diseases. For example, in January 1920, 1,417 soldiers and officers of varying severity fell ill in the armed forces (of which 599 from the Spanish flu) and 118 of them died (84 of them from the Spanish flu).

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებს, ქვეყნის მთელი ბიუჯეტის მესამედი ხმარდებოდა, მაგრამ ინფლაციისა და მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის გამო შეიარაღებული ძალებში საკმაოდ მძიმე მატერიალური მდგომარეობა იყო.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

One third of the total budget of the country was spent on The Armed Forces of the Democratic Republic of Georgia, but due to inflation and the difficult economic situation, the Armed Forces had a rather difficult material situation.

1918

Photo from the National Archives of Georgia

პირველი რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებში, სამხედროები ცხენებს მრავალფეროვან და უცნაურ სახელებსაც კი არქმევდნენ : ჭრელი, მოდა, ბერი, ნარიმანი, ტრაბახა, კეთილი, თამაშა, ფშაველი, მავალი, მევენახე, მეღვინე, რესტორანი, ლობიო, ნიყვი, ვირი, აქლემი, არარატი, ინლისი , სომეხი , მერკური , მაცალე , მასხარა, მალამო და ა.შ.

თბილისი, 1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

In the Armed Forces of the First Republic, the military even gave horses various and strange names: variegated, fashionable, monk, nariman, boastful, kind, game, pshaveli, mavali, viticulturist, winemaker, restaurant, bean, gnaw, donkey, camel, Ararat, Inlis, Armenian, Mercury, Matsale (leave me alone), Clown, Ointment, etc.

Tbilisi, 1918

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

1918-1921 წლებში მსოფლიოში მძვინვარე „ისპანკის“ ეპიდემიასთან ერთად, საქართველოს პეროდულად ქოლერისა და ტიფის ეპიდემიაც ატყდებოდა თავს. ამ დაავადებებით დასნეულებულები, დაჭრილ ჯარისკაცებს ემატებოდნენ და შეიარაღებული ძალების სანიტარულ რაზმს დიდი დატვირთვით უწევდათ მუშაობა.

თბილისი, 1918-1921 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

In 1918-1921, along with the epidemic of “Spanish flu” raging in the world, the epidemic of cholera and typhoid also broke out in Georgia. Infected with these diseases, the wounded soldiers were added and the sanitary detachment of the Armed Forces had to work with a large load.

Tbilisi, 1918-1921

Photo from the National Archives of Georgia

საქართველოს დამოუკიდებლობის პერიოდში სამხედრო აღლუმები საკმაოდ ხშირი იყო. დამოუკიდებლობის დღესთან ერთად სამხედრო აღლუმი იმართებოდა 12 დეკემბერს, სახალხო გვარდიის დღეს. თბილისი, 1918-1920 წლები
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

During the years of Georgia's independence, military parades were quite frequent. With Independence Day, a military parade was held on December 12, the day of the People's Guard. Tbilisi, 1918-1920.
Photo from the National Archives of Georgia

ჯარისკაცების გართობა თავისუფალ დროს.
1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

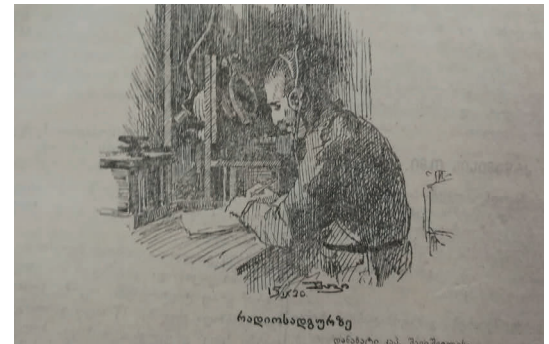
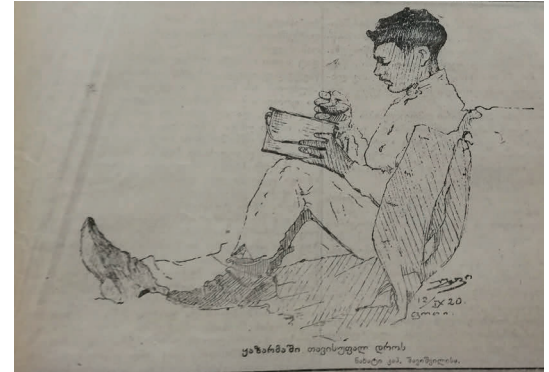
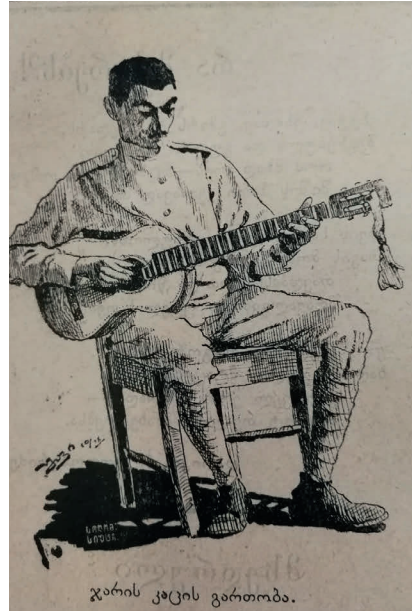
Leisure of soldiers in their spare time.
1918
Photo from the National Library of the Georgian Parliament

შეიარაღებულ ძალების საბრძოლო ქვედანაყოფებში ქალები არ მსახურობდნენ, თუმცა ისინი ბევრნი იყვნენ სანიტარულ რაზმებში. ერთ-ერთი მედდის ელენეს (გვარი უცნობია) ტრაგიკული ისტორია ჯარისკაცმა შალვა ჭიჭინაძემ აღწერა ჟურნალ მხედარში: „„1918 წელს, როდესაც სოხუმზე თავდამსხმელ მტერს ზურგი ვაბრუნებდით (ბოლშევიკების სახით), თავზარდაცემულებმა მხოლოდ სოფელ ხოსტასთან (სოჭის ახლოს) შესძლეს წინააღმდეგობის გაწევა. აქ ვხედავთ ელენეს თავდადებულ მუშაობას, იგი მწკრივში არ გვშორდება და დაჭრილ ძმებს შესაფერ დახმარებას უჩენს. - ყოჩაღ ძმებო, მტრის ტყვიამ იკლო, მტრის ბარბაზებსაც ხმა ჩაუნყდა, მალე სანგრებსაც დაგვიტოვებენო! ასეთ ამხნევებდა დაჭრილ ძმებს და ჩვენგან ითხოვდა ძველი ქართველის სიმამაცეს. ამ დროს მოხვდა მტრის ტყვია მკლავში და რომ ასეთი ძვირფასი დანაკლისი არ შეგვემჩნია, ჭრილობაზე ხელი დაიფარა, რომ სისხლი არ ეჩვენებინა და წარბშეუხრელად ასრულებდა თავის მოვალეობას ჯვარედინა ცეცხლის სეტყვაში, რომელიც გაეჩაღებინა ჩვენსა და მოპირდაპირის ტყვიისმფრქვეველებს. ბრძოლა გათავდა ჩვენი გამარჯვებით. ელენემ მხოლოდ მერე შეიხვია ჭრილობა. უკანასკნელი

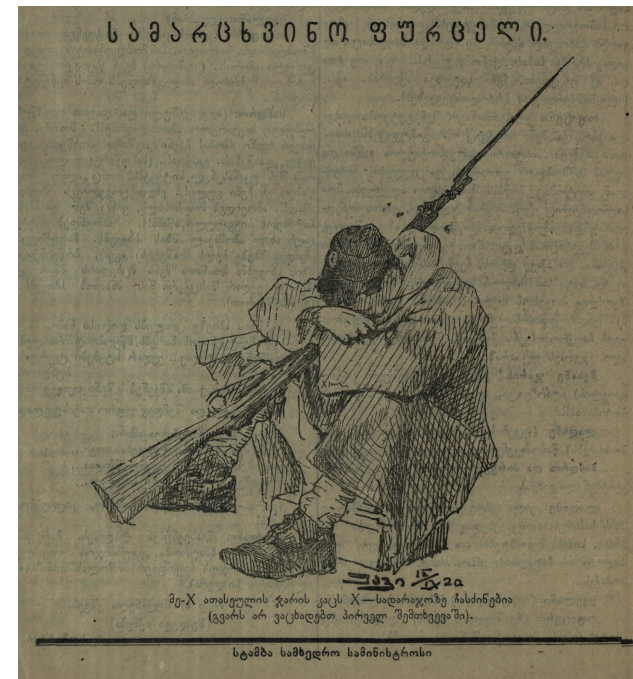
მედგარი ბრძოლა სადგურ ჰშეხოვსკაისთან მოგვიხდა (არმავირ-ტუაფსეს ხაზზე), გაიმართა სასტიკი ბრძოლა რომელიც დილიდგან საღამომდე გასტანა. საღამოს ბრძანება მოგვივიდა: მტერი ნოვრასიდიდან ტუაფსეს მოსდგომოდა და ნახევარი ძალა უნდა მივშველებოდით იმ ჰატარა რაზმს, რომელიც აუარებელ მტრის ძალას აკავებდა. მტერმა გაიგო ჩვენი შემცირება და შემოტევა დაიწყო მარცხენა ფრთაზე, რამდენიმე კაცი დაგვიჭრეს და ელენე ამ დროს ტყვედ წაიყვანეს. დაჭრილებმა გადმოგვცეს: ელენე, ეხვეწებოდა თურმე - იმდენი დრო მომეცით დაჭრილ ძმებს მივხედო, დახმარება აღმოუჩინო და მერე თუ გინდა მომკალითო. ამ თხოვნამ უარესად გააგიჟა მუჟიკები და ელენე დიდის წამებით მოჰკლეს, თურმე. ასე პირნათლად მოიხადა ვალი მონყალების დამ.”

Women did not serve in the combat units of the Armed Forces, although quite a big number served in the Sanitary Units. The tragic story of one of the nurses, Elene (surname unknown), was described by soldier Shalva Chichinadze in the magazine Mkhedari (horsemen): “In 1918 when we made the enemy attacking Sokhumi retreat (the Bolsheviks), horror-stricken, they only managed to resist near the village of Khosta (near Sochi). We could see Elene’s dedication, she never left us on the line and provided appropriate assistance to the wounded brothers. – Bravo brothers, the enemy gunfire has reduced, the sound of cannons has also diminished, they will leave the trenches soon! That’s how she encouraged her brothers, calling for their bravery. Right there she got wounded in the arm, but she covered the wound in order to hide blood from us, going on with her responsibilities under the heavy crossfire of the machineguns. The fight ended with our victory. She bandaged her arm only after the end. The final fight took place near the Pshekhovskaya station, on Armavir-Tuapse line. It was a fierce fight that lasted from morning to evening. In the evening we received an order. The enemy had approached Tuapse from Novorossiysk and we had to send half of our force to help the small detachment that was holding back the force of the innumerable enemy. The enemy learnt of the reduction of our force and began to attack at the left flank, Several men were wounded and Elene was taken prisoner. Her plea to let her tend to the wounded brothers had made the brutes even madder and they mercilessly tortured and killed her. That’s how our sister paid off pyk debt to the motherland.”

ჯარისკაცთა ყოველდღიური ყოფის ამსახველი სურათების კოლაჟი ჟურნალი მხედრის 1920 წლის ნომრებიდან.
1920 წელი
ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Collage of pictures depicting the daily life of soldiers from the 1920 issues of the magazine Mkhedri. From the November 1920 issues.
1920
Journal is preserved in the National Library of the Georgian Parliament

ჟურნალი მხედარში დაბეჭდილი სამარცხვინო ფურცლები სადაც დემერტირებსა და სადარაჯოზე ჩაძინებულ ჯარისკაცებს არცხვენდნენ.
1920 წელი
ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The infamous papers printed in the magazine "Mkhedari" (Horsemen) where deserters and soldiers sleeping on guard were shamed.
1920
Journal preserved in the National Library of the Georgian Parliament

სამხედრო განათლება

1860-იანი წლებიდან 1917 წლამდე თბილისში რუსეთის იმპერიის არმიის, ქვეითთა სამხედრო სასწავლებელი ფუნქციონირებდა. ამ სასწავლებლის ბაზაზე 1918 წლის სექტემბერსა და 1919 წლის თებერვალში, ქართული არმიის უმცროს ოფიცერთა ორ ჯგუფს სამთვიანი გადამზადების კურსი გაატარეს. ამავ ადგილას, 1919 წლის სექტემბერში საქართველოს არმიის ოფიცერთა და უნტერ-ოფიცერთა მოსამზადებლად გაიხსნა ახალი სამხედრო სასწავლებელი. სამხედრო სკოლის შექმნის ერთ-ერთი ინიციატორისა და პირველი მეთაურის გენერალ გიორგიკვინიტაძის ჩანაფიქრის მიხედვით სასწავლებლიდან გამოსული ოფიცრები დაუნტერ-ოფიცრები უნდა გამხდარიყვნენ ახალი ქართული არმიის ძირითადი ქვაკუთხედი, ამიტომ სამხედრო საქმის სწავლასთან ერთად სასწავლებელში დიდი ყურადღება ექცეოდა სამხედრო-პატრიოტულ აღზრდას. ოფიცერთა სასწავლებელში მიღება ხდებოდა გასაუბრების საფუძველზე, სკოლაში მიიღებოდნენ 17-25 წლის ახალგაზრდები. აპლიკანტი უნდა ყოფილიყო საქართველოს მოქალაქე, ჰქონოდა საშუალო განათლება, ყოფილიყო უცოლო, არუნდაყოფილიყონასამართლევით, დიდი ყურადღება ექცეოდა ფიზიკურ აგებულებას, განათლებას და გონიერებას. სასწავლებელში შესვლის მსურველი გაცილებით დიდი იყო, ვიდრემისაღები ადგილი. სწავლა იწყებოდა სექტემბერში, სწავლის ხანგრძლივობა 2 წლითგანისაზღვრებოდა, პირველ წელს იუნკრები გაივლიდნენ დანყებით სამხედრო მომზადებას, საერთო თეორიულ სამხედრო კურსს და საველე სწავლებას, ხოლო მეორე წელს დაიყოფოდნენ სპეციალობების მიხედვით. შტატების მიხედვით სკოლას უნდა მიეღო 180 იუნკერი, 90-90 ორი წლის განმავლობაში, აქედან 120 ქვეითი ჯარისათვის, 30 არტილერიისათვის, 10 კავალერიისათვის, ხოლო 20 საინჟინრო ნაწილების ოფიცერთა მოსამზადებლად.

უნტერ-ოფიცერთა კურსი კომპლექტებოდა ნოემბრის ყოველწლიური განვების შედეგად ჯარში განვებული ფიზიკურად და გონებრივად ყველაზე განვითარებული ახალგაზრდებისგან. კურსზე სწავლა იწყებოდა დეკემბერში. სწავლის პერიოდი კი ათთვიანი იყო. სამხედრო სკოლას სხვადასხვა პერიოდში ხელმძღვანელობდნენ გენერლები: გიორგი კვინიტაძე, ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი და პოლკოვნიკი (მოგვიანებით პოლონური არმიის გენერალი) ალექსანდრე ჩხეიძე.

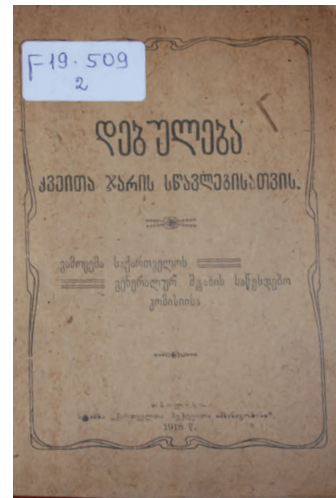
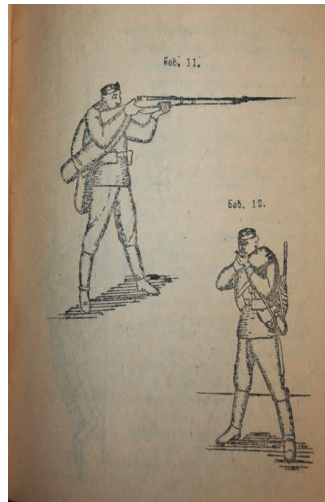
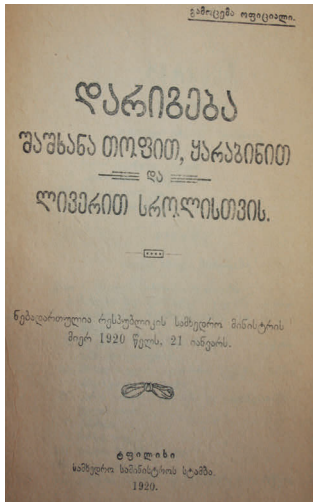
სამხედრო სკოლის გარდა შეიარაღებულ ძალებში საავიაციო სკოლაც ფუნქციონირებდა, რომელიც მფრინავებსა და მფრინავ-მეთვალყურეებს ამზადებდა ჯარისათვის. ასევე არსებობდა, მეტყვიამფრქვევეთა და საინჟინრო-ტექნიკური ძალების მებრძოლთა გადამზადების კურსები. სამხედრო მოსამსახურეთა ზოგადი განათლების მისაცემად შეიარაღებულ ძალებში ფუნქციონირებდა: საგუნდო (ასეულის) და ათასეულის (ბატალიონის) სკოლები და ჯარისკაცთა უნივერსიტეტი. ითარგმნებოდა და ასევე ადგილზე იქმნებოდა სამხედრო წესდებები და სახელმძღვანელოები.

Military education

From the 1860s to 1917, there was an infantry military school of the Russian Empire Army in Tbilisi. At the base of this school, in September 1918 and February 1919, two groups of junior officers of the Georgian Army underwent a three-month training course. In September 1919, a new military academy was opened in the same place to train officers and non-commissioned officers of the Georgian Army. According to one of the initiators of the establishment of the military school and the first commander, General Giorgi Kvinitadze, the officers and non-commissioned officers who left the school were to become the main cornerstone of the new Georgian army. Therefore, in addition to studying military affairs, the school paid great attention to military-patriotic education. Admission to the Officers' School was based on interviews, with 17-25 year olds being admitted to the school. The applicant had to be a citizen of Georgia, have a secondary education, had to be single, should not have been convicted, paid great attention to physical structure, education and intelligence. The number of people wishing to enter the school was much larger than the admission seats. The study started in September, the duration of study was 2 years, in the first year the Junkers underwent elementary military training, general theoretical military course and field training, and in the second year they were divided according to specialties. According to the staff, the school was to receive 180 cadets, 90-90 for two years, of which 120 for infantry, 30 for artillery, 10 for cavalry, and 20 for training officers in engineering units.

The non-commissioned officer course consisted of the most physically and mentally developed young men drafted into the Army as a result of the November annual conscription. The course started in December. The study period was ten months. The military school was headed by generals at different periods: Giorgi Kvinitadze, Alexander Andronikashvili and Colonel (later General of the Polish Army) Alexander Chkheidze.

In addition to the military school, there was an aviation school in the armed forces, which trained pilots and pilot-supervisors for the army. There were also training courses for machine gunners and fighters of the engineering and technical forces. To provide general education for military personnel, the Armed Forces operated: Choral (Hundred) and Millennium (Battalion) schools and Soldiers' University. Military charters and textbooks were translated and also created on site.

სამხედრო სამინისტროს მიერ გამოცემული წესდებები და სამხედრო სწავლების სახელმძღვანელოები. 1918-1920 წლები
ნიგნები დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Statutes and tex tbooks for military training issued by the Ministry of Military Affairs.

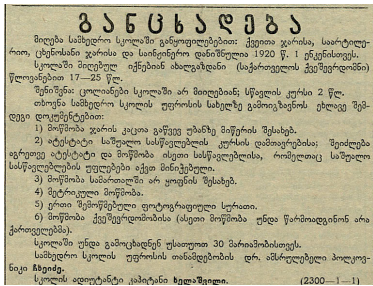
1918-1920

The books are preserved in the National Library of the Georgian Parliament

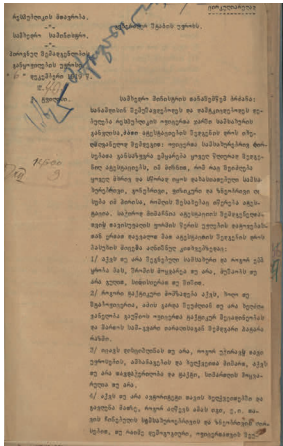
ახალწვეული ქვეითი ჯარისკაცების სწავლების პროგრამა.
1918 წელი
ნიგნები დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Training program for new recruits.
1918
Book preserved in the National Library of the Georgian Parliament

სამხედრო სკოლაში მიღების პირობები და საბუთთა სია რომელიც მსურველს უნდა წარედგინა. სკოლაში მიიღებოდნენ 17-დან 25 წლამდე ასაკის დაუქორწინებელი საქართველოს მოქალაქე მამაკაცები.
1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს პარლამენტი ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Conditions for admission to a military school and a list of documents that had to be submitted by the applicant. Unmarried Georgian citizens between the ages of 17 and 25 were admitted to the school.
1920
Document from the National Library of the Georgian Parliament

ჯარში მოქმედი საგუნდო (ასეულის) და ათასეულის (ბატალიონის) სკოლების მუშაობის პროგრამა.
1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Work program of company and battalion schools in the army.
1920
Photo from the national Archives of Georgia

სხვადასხვა დროს სამხედრო სკოლის უფროსები: გენერალი გიორგი კვინიტაძე; გენერალი ალექსანდრე ანდრონიკაშვილი და პოლკოვნიკი (მოგვიანებით პოლონეთის არმიის გენერალი) ალექსანდრე ჩხეიძე.

1919-1921 წლები

ფოტოები დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Heads of military schools at different times: General Giorgi Kvinitadze; General Alexander Andronikashvili and Colonel (later General of the Polish Army) Alexander Chkheidze.

1919-1921

Photos from the National Library of the Georgian Parliament

შაშხანებით და ლუისის მსუბუქი ტყვიამფრქვევით შეიარაღებული ქვეითები წრთვნებისას.

1918-1919 წლები

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Infantry armed with rifles and Lewis light machine guns during training..

1918-1919

Photo from the National Archives of Georgia

სამხედრო სკოლის კურსანტი, ცხენოსანთა განყოფილების იუნკერი მიხეილ დადიანი სასწავლებლის ფორმით.

1920 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Military school cadet, cadet of cavalry divisions in the school uniform of Mikheil Dadiani.

1920

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

სამხედრო მინისტრის მოხსენება, სამხედრო სკოლის მასწავლებელთა ხელფასის მომატების, წიგნების, ლექციების, წესდებების, თარგმანების გამოცემისა და სავლე მეცადინებისათვის დამატებითი თანხის გამოყოფის შესახებ.

1920 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Report of the Minister of Defense on the increase of salaries of military school teachers, publication of books, lectures, charters, translations and allocation of additional funds for field studies.

1920
Document from the National Archives of Georgia

საქართველო დემოკრატიული რესპუბლიკის სამხედრო სამინისტროს ოფიცერთა ატესტაციის დროებითი ფორმა.
1919 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Temporary form of attestation of officers of the military ministry of the Democratic Republic of Georgia.
1919
Document of the National Archives of Georgia

საქართველოს დამოუკიდებლობის დაკარგვის შემდეგ სამხედრო სკოლის კურსანტთა მნიშვნელოვანი ნაწილი ემიგრაციაში წავიდა და სხვადასხვა ქვეყნების არმიაში იმსახურეს. ფოტოზე საფრანგეთი სენ-მექსანის ქვეითთა სასწავლებლის ქართველი იუნკრები, სხედან (მარცხნიდან-მარჯვნივ): ალექსანდრე ჯინჯარაძე და გიორგი ოდიშელიძე. ფეხზე დგანან (მარცხნიდან-მარჯვნივ): ივანე ვაჩნაძე, ნიკოლოზ თოხაძე და ალექსანდრე კინწურაშვილი. მოგვიანებით ყველა მათგანი ფრანგული არმიის წარმატებული უფროსი ოფიცრები გახდა.

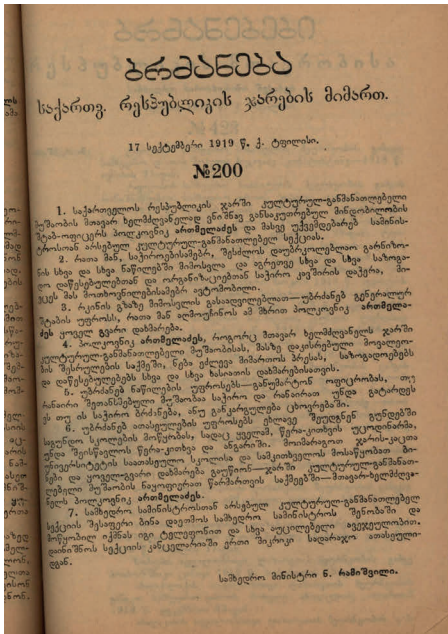
სენ-მექსანი, 1922 წელი

ფოტო დაცულია საქართველო პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

After the loss of Georgia's independence, a significant number of military school cadets emigrated and served in the army of various countries. In the photo, France, Georgian cadets of the Saint-Mexan Infantry School, sitting (from left to right): Alexander Jincharadze and Giorgi Odishelidze. Standing (from left to right): Ivane Vachnadze, Nikoloz Tokhadze and Alexander Kintsurashvili. All of them later became successful senior officers in the French Army.

Saint Mexan, 1922

Photo from the National Library of the Georgian Parliament

სამხედრო მინისტრის ნოე რამიშვილის ბრძანება, ჯარში კულტურულ-საგანმანათლებლო მუშაობის ხელმძღვანელად პოლკოვნიკ ართმელაძის დანიშვნის შესახებ.
1919 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Order of the Minister of Defense Noe Ramishvili on the appointment of Colonel Artmeladze as the head of cultural-educational work in the army.
1919
Document of the National Archives of Georgia

ჯარისკაცთა უნივერსიტეტის სასწავლო პროგრამა სამ ძირითად ნაწილად იყოფოდა: საკითხები თანამედროვე ცხოვრებიდან; საკითხები მეცნიერებათა დარგებიდან და სამხედრო საკითხები. ფოტოზე ქართველი სამხედროების სტუდიური ფოტო
1920 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The curriculum of the Soldiers in the University was divided into three main parts: issues from modern life; Issues from the fields of science and military issues. Studio photo of Georgian servicemen
1920
Photo from the National Library of the Georgian Parliament

ფორმა და სამხედრო წოდებები

საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ, საქართველოს შეიარაღებული ძალების ჯარისკაცები პირველ ხანებში მეფის რუსეთის დროინდელ ფორმებში იყვნენ გამოწყობილნი. მთავრობის 1918 წლის 12 სექტემბრის დადგენილებით, სამხრეებისა და საერთოდ რაიმე განმასხვავებელი ნიშნის ტარება მხრებზე უნდა მოსპობილიყო ქართულ ჯარში. მალევე მთავრობამ ნება დართო სამხედრო სამინისტროს ჯარში შემოედო კოკარდა ქუდისათვის ეროვნული დროშის ფერებში. ოფიცერთა სამხრეებზე კი დაენერათ ინიციალები ქ.ლ ანუ ქართული ლაშქარი. 1919 წლის 30 იანვარს სამხედრო მინისტრმა ახალი ბრძანებით დაამატა, რომ თუ ოფიცერთა სამხრეებზე იწერებოდა ინიციალები ქ.ლ; ჯარისკაცთა სამხრეებზე დაწერილიყო პოლკის ნომერი და „ქარ“ ანუ ქართული. უფრო მოგვიანებით 1919 წლის 29 ივლისს დამფუძნებელმა კრებამ დაამტკიცა ჯარისკაცთა და ოფიცერთა ტანისამოსის ფორმა და ნაწილებისა და თანამდებობების გასარჩევი ნიშნები. შეიქმნა ოფიცერთა და ჯარისკაცთა ჩვეულებრივი, სადარაჯო და საველე ფორმები. ახალი ფორმის დამტკიცებიდან მალევე აღმოჩნდა, რომ ფორმაზე თანამდებობათა გასარჩევი ზონრები ძალზე უხერხული სახმარი გამოდგა, რადგანაც ხშირად იკვცებოდა; ასევე საბაფხულო ხალათები გარეცხვისთანავე ხუნდებოდა. 1920 წლის 20 აპრილს დამფუძნებელი კრების მიერ მიღებულმა კანონმა ცვლილება შეიტანა ფორმასა და თანამდებობის გასარჩევი ნიშნებში. თანამდებობის გასარჩევი ნიშნები ამიერიდან უნდა დატანილიყო მხოლოდ ხალათის, ფრენჩის და პალტოს საყელოზე და ზონრების ნაცვლად უნდა დამაგრებულიყო ფერადი ნაჭრები იგივე „პეტლიცები“. სახალხო გვარდიაში კი 1919 წლის 27 სექტემბერიდან გამოიყენებოდა თანამდებობების განმასხვავებელი ნიშნები.

დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ, ოფიცრები, საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში, იმ წოდებებით მსახურობდნენ, რაც მათ რუსულ არმიაში გააჩნდათ. 1919 წლის 31 ივლისს მიღებული კანონის „სამხედრო პირთა ხარისხების შესახებ დებულების შეცვლის“ თანახმად, საქართველოს რეგულარულ ჯარში სამხედრო წოდების მინიჭება თანამდებობის შესაბამისად ხდებოდა. რეგულარულ ჯარში ოფიცრებს წოდება ენიჭებოდათ თანამდებობების მიხედვით. გამოიყენებოდა შემდეგი წოდებები: ლეიტენანტი; უფროსი ლეიტენანტი; ვაპიტანი, მაიორი, პოლკოვნიკი და გენერალი. ოფიცრის წოდების მინიჭებისთვის საკმარისი არ იყო თანამდებობაზე დანიშვნა. ოფიცერი შეიძლება გამხდარიყავი სამხედრო სკოლის დასრულების შემთხვევაში, თუმცა არსებობდა დროებითი დებულება რომლის მიხედვით ჯარში სამსახურის შემდეგ სპეციალური გამოცდების ჩაბარების შედეგად შეიძლებოდა ოფიცერი გამხდარიყავი.

სახალხო გვარდიაში არ არსებობდა ოფიცერთა წოდებები და მეთაურები ქვედანაყოფების მიხედვითი წოდებოდნენ, მაგალითად: ოცეულისმეთაური; ასეულისმეთაური; ათასეულის მეთაური.

Uniforms and Ranks

After the declaration of independence of Georgia, the soldiers of the Georgian Armed Forces were initially dressed in the uniforms of Tsarist Russia. By the decree of the government of September 12, 1918, the bearing of the shoulder pads and any distinctive mark in general on the shoulders was to be abolished in the Georgian army. Soon after, the government allowed the Military Ministry to introduce a cockade hat in the colors of the national flag. The initials GA - Georgian army were written on the shoulder pads of the officers. On January 30, 1919, the Military Minister added with a new order that the number of the regiment and Georgian were written on the shoulder pads of the soldiers. Later, on July 29, 1919, the founding assembly approved the uniforms of soldiers and officers and the distinguishing marks of units and positions. Ordinary, guard, and field uniforms for officers and soldiers were created. It soon appeared after the approval of the new form that the insignias on the uniform turned out to be very awkward in use as they often folded; Also, summer coats faded immediately after washing. On April 20, 1920, a law passed by the Constituent Assembly changed the form and the insignias. From there on, the badges of the position were to be worn only on the collar of the robe, Jackets and and coat, and instead of the lines , colored pieces of the same collar insignia were to be attached.

After the declaration of independence, the officers served in the Georgian Armed Forces with the ranks they held in the Russian Army. According to the law "On Amending the Statute on the Qualifications of Military Personnel" adopted on July 31, 1919, military ranks in the regular army of Georgia were assigned according to the position. In the regular army, officers were assigned ranks by position. The following ranks were used: Lieutenant; Senior Lieutenant; Captain, Major, Colonel and General. Appointment was not enough for the promotion to the rank of officer. You could become an officer upon graduation from military school, although there was a provisional statute that you could become an officer after passing special examinations after serving in the Army.

There were no officer ranks in the People's Guard. Squadron Leader; company commander and battalion commanders.

ეროვნული მოტივებით შექმნილი ქართული სამხედრო ფორმის საკონკურსო ნიმუში, რომელიც სამხედროებმა არაპრაქტიკულობის გამო დაიწუნეს.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

A competitive sample of a Georgian military uniform created with national motives, which was rejected by the military due to impracticality.

1918

Photo from the National Archives of Georgia

1919 წელს დამტკიცებული ფორმაზე თანამდებობათა გასარჩევი ზონრები ძალზე უხერხული სახმარი გამოდგა, რადგანაც ხშირად იკვეცებოდა; ასევე საზაფხულო ხალათები გარეცხვისთანავე ხუნდებოდა, ამიტომ სამხედრო სამინისტროს სპეციალურმა კომისიამ მასში მცირე ცვლილებების შეტანის რეკომენდაცია გასცა.

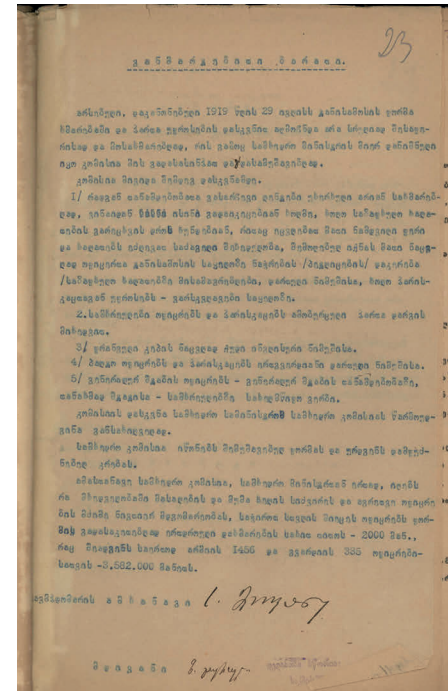
1920 წელი

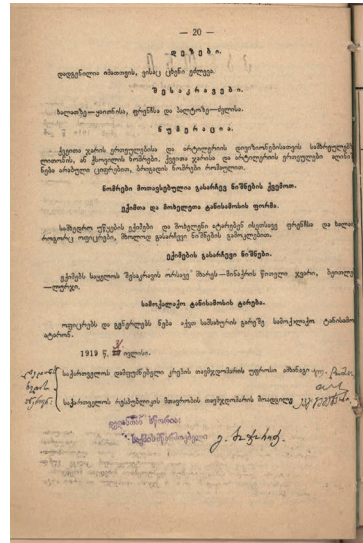
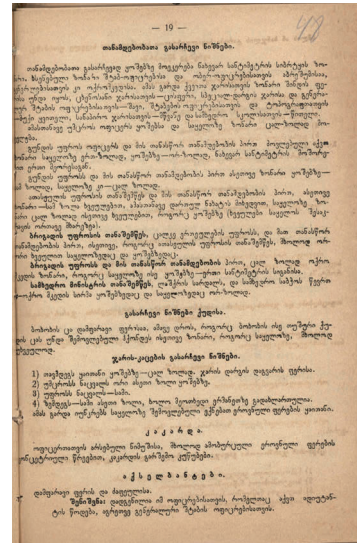
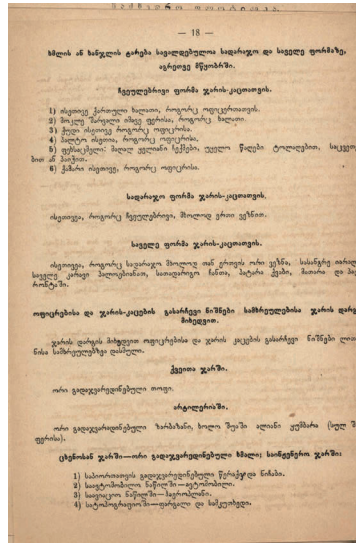
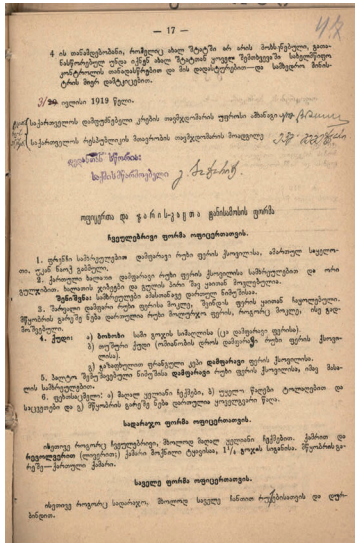
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Uniform adopted in 1919 with the rank distinguishing ferrets. Position proved to be very awkward to wear as often folded; Summer coats also faded immediately in washing, so a special commission from the Ministry of Military Affairs recommended minor changes.

1920

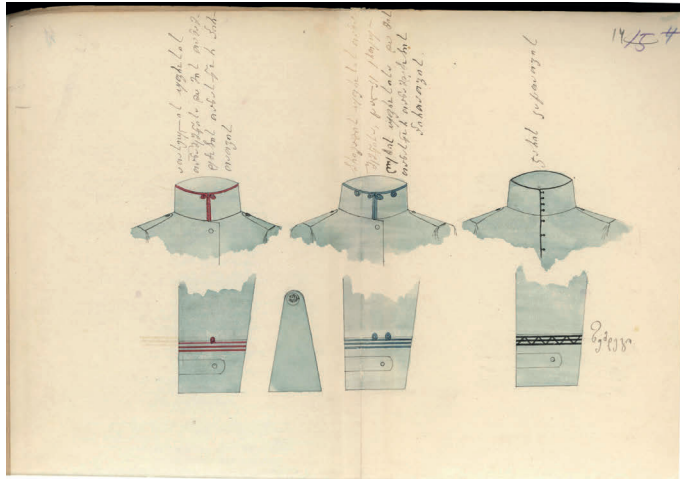
Document from the National Archives of Georgia

დამფუძნებელი კრების მიერ 1919 წლის 29 ივლისს მიღებული კანონი, ოფიცერთა და ჯარისკაცთა ტანსაცმლის ფორმის შესახებ. 1919 წელი დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The law passed by the Constituent Assembly on July 29, 1919, on the uniform of officers and soldiers. 1919 Document from the National Archives of Georgia

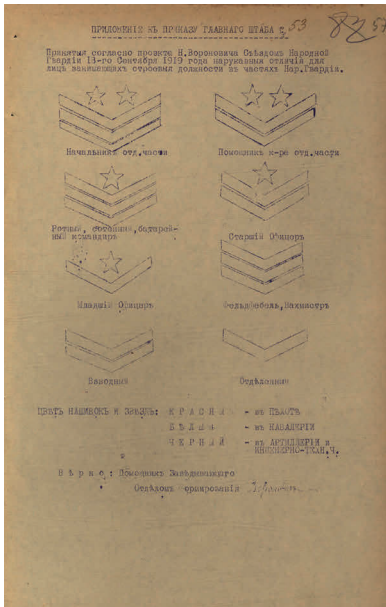
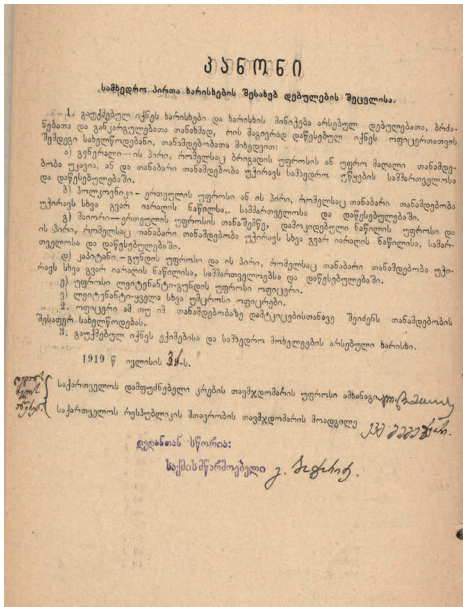
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის რეგულარული ჯარის ესკიზები.
1919 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Sketches of the regular army of the Democratic Republic of Georgia
1919
Document from the National Archives of Georgia

პირველი ქვეითი ბრიგადის მეორე ათასეულის შტაბის ოფიცრები და ჯარისკაცები ქართულ სამხედრო ფორმაში. პირველ რიგში ცენტრში, სამხედრო საჭოს წევრი გენერალი ალექსანდრე ერისთავი.
სოხუმი, 1920 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Officers and soldiers of the second battalion staff of the First Infantry Brigade in Georgian military uniform. First in the center, General Alexandre Eristavi, member of the military council.
Sokhumi, 1920
Photo from the National Library of the Georgian Parliament

1919 წლის 29 ივლისის მიღებული კანონის მიხედვით, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ჯარში ოფიცერთათვის წოდებების მინიჭება მოხდებოდა თანამდებობების მიხედვით. თანამდებობების მიხედვით დაწესდა შემდეგი წოდებები: ლეიტენანტი; უფროსი ლეიტენანტი; კაპიტანი; მთავარი; პოლკოვნიკი და გენერალი.

1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

თანამდებობების გასარჩევი ნიშნები სახალხო გვარდიაში. 1919 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Insignia marking in the People's Guard.
 1919
 Document from the National Archives of Georgia

According to the law adopted on July 29, 1919, the ranks of officers in the army of the Democratic Republic of Georgia should have been assigned according to their positions. The following ranks were assigned according to the positions: Lieutenant; Senior Lieutenant; Captain; Major; Colonel and General.

1919
 Document from the National Archives of Georgia

სამხედრო პერიოდიკა

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკაში, სხვადასხვა დროს გამოიცემოდა სამხედრო ჟურნალები: „ჭარი და ერი“; „რესპუბლიკის ჭარი“; „მხედარი“ და „სახალხო გვარდიელი.“ „ჭარი და ერი“ დამოუკიდებელი გამოცემა იყო, „რესპუბლიკის ჭარი და მხედარი“ სამხედრო სამინისტროს, ხოლო „სახალხო გვარდიელი“ კი გვარდიის.

ჟურნალებში იბეჭდებოდა ოფიციალური ბრძანებები, სამხედრო-პოლიტიკური ხასიათის სტატიები, სტატიები საქართველოსა და მსოფლიოს სამხედრო ისტორიის შესახებ, ინფორმაციები მიმდინარე საბრძოლო მოქმედებების შესახებ, განიხილავდნენ სამხედრო ტექნიკურ საკითხებს, მსჯელობდნენ ჭარის ორგანიზაციის ფორმებზე. ჟურნალები დასურათებული იყო და მასში მოთავსებული იყო სამხედრო-პოლიტიკური ლიდერებისა, ოფიცრებისა თუ რიგითი ჭარისკაცების ფოტოები. ნახატები რომლებიც ასახავდა სამხედროთა ცხოვრების ყოველდღიურობას. ჟურნალებში გამოქვეყნებული სტატიებით ავტორები ჭარისკაცებს უხსნიდნენ, თუ რით განსხვავდებოდა დამოუკიდებელი და დემოკრატიული ქართული სახელმწიფოს არმიაში სამსახური მეფის რუსეთის არმიის სამსახურისაგან. ეუბნებოდნენ, რომ, რუსეთის მეფის არმიისათვის საზარბაზნე ხორცად ქვეულ ჭარისკაცს დედ-მამას აგინებდნენ, თავ-პირში ურტყამდნენ და აიძულებდნენ, „ტოჩნოტაკ“ და „ნიკაკნეტ“ ეძახა, ხოლო ქართულარმიისსაკუთარ სამშობლოს სჭირდებოდა, ქართული მთავრობა კი მისი ცხოვრების უკეთ მონყობაზე ზრუნავდა. თუკი ადრე, რუსის ჭარში საომრად ცხრამთას იქით უშვებდნენ, ახლა ჭარისკაცს სხვათა დასაჩაგრად და დასარბევად აღარ გააგზავნიდნენ და მხოლოდ საკუთარი ქვეყნის დასაცავად გამოიყენებდნენ. ჭარისკაცებს უხსნიდნენ, რომ ქვეყნის ნათელი მომავალი სწორედ მათზე იყო დამოკიდებული. თუკი მეომარი წინათ დახვრეტის შიშით მოქმედებდა, ახლა ის მისივე შეგნებასა და ადამიანობას უნდა გაეძლიერებინა. გაზეთებში ოფიცრებსაც განუმარტავდნენ, რომ ყაზარმა ჭარისკაცთათვის „საფრთხობელადან“ ღირსეულ ადგილად უნდა ექციათ: „მოვლენ თუ არა, ახალი ჭარისკაცები ყაზარმაში, მაშინვე შეხვდით და თბილის გულით მიიღეთ ისინი. ხამი (ახალბედა – ავტ) ჭარისკაცებისათვის ყაზარმა რალაც საფრთხობელაა, მათ სამხედრო სამსახურზე ანუ „სალდათობაზე“, როგორც თითონ ეძახიან, და აგრეთვე ყაზარმაზე მეტად ცუდი წარმოდგენა აქვთ. თქვენი მოვალეობა არის, ეს წარმოდგენა პირველ დღესვე გაუქარწყლოთ მათ და დაარწმუნოთ ისინი, რომ ყაზარმა არ არის ციხე, ანუ ისეთი სახლი, სადაც ჭარისკაცები სანვალეზლად მოჰყავთ და „სალდათობა“ ანუ ჭარისკაცობა საპატიო წოდებაა, ეს სამშობლოსადმი სავალდებულო სამსახურია ყველა ახალგაზრდა ქართველისათვის“.

გაზეთებში პირდაპირი მოწოდებების გარდა იბეჭდებოდა მოთხრობები, რომელთა მიზანიც ასევე პროპაგანდისტული იყო. გარდა პროზაული ნაწარმოებებისა, პრესა ლექსებითაც ასხამდა ხოტბას თავის არმიის ჭარისკაცებს და არც დაღუპულების სურათების გამოქვეყნება და მათი გმირული ისტორიების აღწერა ავინყდებოდათ.

Military periodicals

In the Democratic Republic of Georgia, military magazines were published at different times: “Army and Nation”; “Army of the Republic”; “Horseman” and “People’s Guard”, “Army and Nation” were independent publications, , “Army of the Republic” and “Horseman” of Military Ministry, and “People’s Guard” was issued by the Guard.

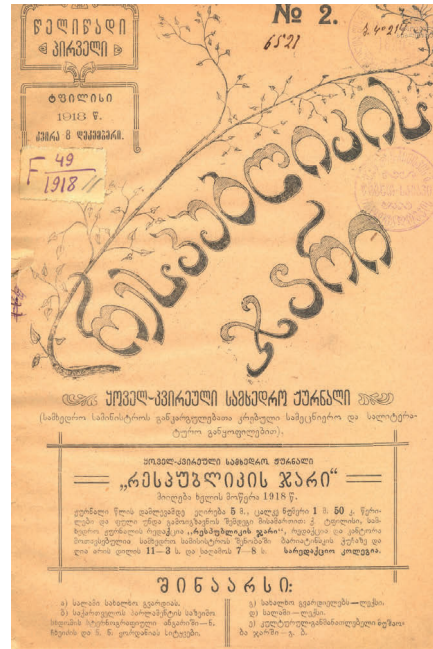
The magazines published official orders, military-political articles, articles on the military history of Georgia and the world, information on the ongoing hostilities, discussed military tactical issues, discussed the forms of organization of the army. The magazines were illustrated with photos of military-political leaders, officers, and soldiers. Pictures depicting the daily life of the military. In articles, published in magazines, the authors explained to the soldiers how the service in the army of an independent and democratic Georgian state differed from the service of Tsarist Russia. They were told that a soldier who had become a cannon fodder in the Russian tsar’s army was constantly bullied and beaten and was made to shout “Tak tochno” Yes Sir! and “Nikak net” No Sir!, while in the Georgian army he was needed by his homeland, and the Georgian government took care of his life. If in the past, the Russian army sent him to remote parts of the state, now the soldier would no longer be sent to oppress and disperse others, and would only serve to defend his own country. The soldiers were told that the bright future of the country depended on them. If the warrior had previously acted in fear of being shot, now he had to strengthen his own consciousness and humanity. The newspapers also explained to the officers that the barracks should become a worthy place for the soldiers not the “threat”: “If new soldiers come to the barracks, you should meet them immediately and receive them warm heartedly. For new conscripts, new soldiers, the barracks are something of a menace, something dangerous, they have a bad idea about military service or “soldiering”, and also about the barracks. It is your duty to dispel this notion on the first day and convince them that the barrack is not a fortress, or a house where soldiers are brought for training, and that “soldiering” is an obligatory service to the homeland for all young Georgians. “

In addition to direct calls in the newspapers, stories were published, the purpose of which was also propagandistic. In addition to prose works, the press also praised the soldiers of its army with poems and did not forget to publish pictures of the dead and describe their heroic stories.

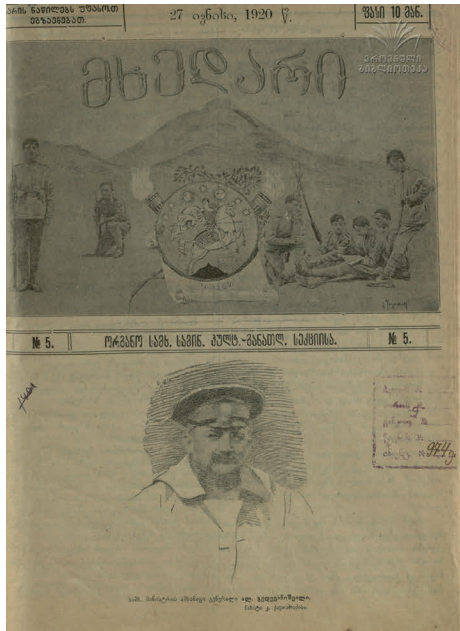
ყოველკვირეული ჟურნალი „ჭარი და ერის“ პირველი ნომერი. გამოდიოდა 1918 წელს. სულ 4 დაიბეჭდა ნომერი. 1918 წელი
 ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The first issue of the weekly magazine “Army and Nation”. It issued in 1918. A total of 4 numbers were printed. 1918
 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

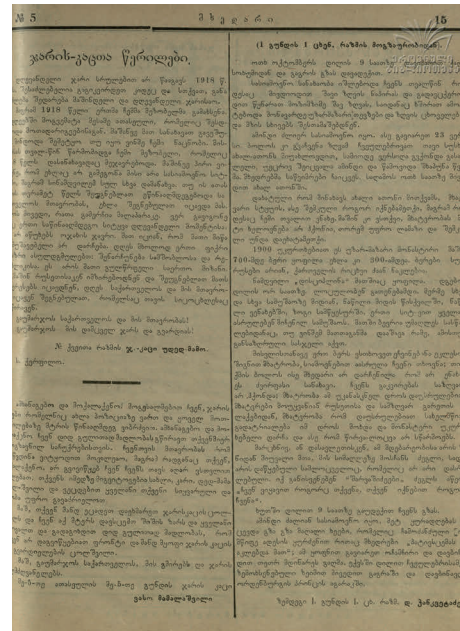
სამხედრო სამინისტროს ყოველკვირეული ჟურნალის „რესპუბლიკის ჯარის“ პირველი ნომერი. გამოდიოდა 1918-1919 წლებში. სულ დაიბეჭდა 17 ნომერი. 1918 წელი
 ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The first issue of the weekly magazine “Army of the Republic” of the Ministry of Military Affairs. It was published in 1918-1919. A total of 17 issues were published. 1918
 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

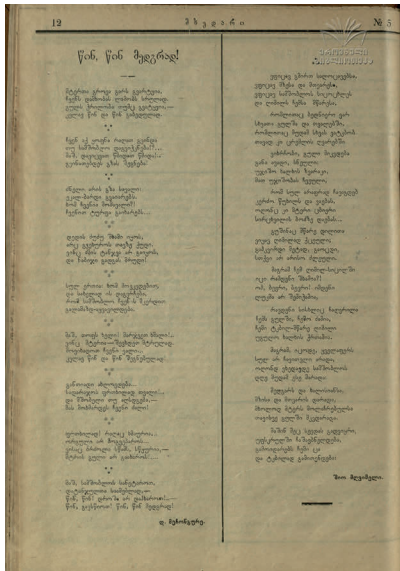
ყურნალ მხედარში ხშირად იბეჭდებოდა ჯარისკაცთა წერილები, თუმცა ეს წერილები, ისევე როგორც მთელი ყურნალის სამხედრო ცენზურას გადიოდა.
 1920 წელი
 ყურნალის დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The “Horseman” magazine often contained letters from soldiers, although these letters, like the entire magazine, were subject to military censorship.
 1920
 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

ყურნალ მხედარში ხშირად იბეჭდებოდა ჯარისკაცთა წერილები, თუმცა ეს წერილები, ისევე როგორც მთელი ყურნალის სამხედრო ცენზურას გადიოდა.
 1920 წელი
 ყურნალის დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The “Horseman” magazine often contained letters from soldiers, although these letters, like the entire magazine, were subject to military censorship.
 1920
 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

ჟურნალ მხედარში იბეჭდებოდა პატრიოტული და სამხედრო ხასიათის ლექსები იბეჭდებოდა, რომელიც ხობტას ასხამდა რესპუბლიკისათვის მებრძოლ ჯარისკაცებს. 1920 წელი ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Patriotic and military poems were published in the magazine Mkhedari (Horseman), praising the soldiers fighting for the Republic. 1920 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის ჟურნალის სახალხო გვარდიელის პირველი ნომერი. ჟურნალი 1920-1921 წლებში თვეში ორჯერ გამოდიოდა. სულ დაიბეჭდა 6 ნომერი 1920 წელი ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

The first issue of the "People's Guard" magazine of the General Staff of the People's Guard. The magazine was published twice a month in 1920-1921. A total of 6 issues were printed 1920 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

სახალხო გვარდიელში სხვადასხვა თემიტიკის სტატიებთან ერთად ყოველთვის იბეჭდებოდა რესპუბლიკის ომებში დაღუპულ გვარდიელთა და ჯარისკაცთა ფოტოები. 1920 წელი ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Along with articles on various topics, the People's Guard always published photos of guards and soldiers killed in the wars of the Republic. 1920 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

რესპუბლიკის ომები

დამოუკიდებელი საქართველო ომის გარემოში დაიბადა და ომმა დაასრულა მისი არსებობაც. 1918 წლის მარტს-აპრილში, კავკასიის კომისარიატის მცირერიცხოვანი ქართული კორპუსი მეტნაკლებ წინააღმდეგობას უწევდა ოსმალური არმიის წინსვლას კავკასიის ფრონტზე. 1918 წლის გაზაფხულსა და ზაფხულზე ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა სოჭისა და ტუაფსეს ოლქიდან აფხაზეთში შემოჭრილი ბოლშევიკური რაზმების დაამარცხეს და შემდეგ ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნით სოჭისა და ტუაფსედანაც განდევნეს ბოლშევიკები. 1918 წელსა და 1919 წლის თებერვალში რუსეთის თეთრგვარდიულმა ძალებმა ტუაფსე , სოჭი და გაგრა აიღეს. აპრილში კი ქართული ჯარი აფხაზეთის ფრონტზე კონტრშეტევაზე გადავიდა და ქალაქი გაგრა მთელი ოლქითურთ დენიკინის ჯარებისგან გაანთავისუფლა. 1918 წლის დეკემბერში სომხეთსა და საქართველოს შორის დაიწყო ომი ბორჩალოსა და ახალქალაქის მაზრის კუთვნილების გამო. სომხური მხარის მოულოდნელი შეტევის შედეგად ქართულმა ჯარმა მარნეულამდე დაიხია, თუმცა მობილიზაციის შემდეგ კონტრშეტევაზე გადავიდა და სადახლოს ჩათვლით გაანთავისუფლა ტერიტორია. ომი დიდი ბრიტანეთის ჩარევის შედეგად შეწყდა. მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ახალქალაქის მაზრა საქართველოს რესპუბლიკის კუთვნილება იყო, ხოლო ბორჩალოს მაზრის ნაწილი სადავო, ნეიტრალიზაციის ზონად გამოცხადდა რომლის საკითხიც მოლაპარაკებებით უნდა გადაწყვეტილიყო. 1919 წლის იანვრის ბოლოს ე.წ სამხრეთ-დასავლეთ კავკასიის (ყარსის) რესპუბლიკის ჯარები ახალციხის მაზრაში შემოიჭრნენ და ადგილობრივი მოსახლეობის ნაწილის დახმარებით ახალციხე აიღეს. ქართული ჯარი გენერალ გიორგი კვინიტაძის მეთაურობით შეტევაზე გადავიდა და ახალციხის განთავისუფლების შემდეგ ართვინისა და არტაანის ოლქებიც ქალაქი არტაანითურთ (არდაგანი) დაიკავეს. 1920 წლის აპრილში, საბჭოთა რუსეთის მე-11 არმიამ ბაქო აიღო და საქართველოს ოკუპაციაც სცადა, თუმცა ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა რუსული ჯარის შეჩერება და უკუგდება მოახერხა. ამ ყველაფრის პარალელურად 1918-1920 წლებში საბჭოთა რუსეთის ორგანიზებითა და დაფინანსებით, რასაც ზოგიერთ შემთხვევაში სამხედრო ინსტრუქტორებითა და მცირერიცხოვანი რაზმებით დახმარებაც მოყვებოდა, ბოლშევიკებმა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში ათამდე აჯანყება მოაწყვეს. რეგულარულმა ჯარმა და სახალხო გვარდიამ ეს აჯანყებები მარტივად ჩაახშო. მას შემდეგ რაც საბჭოთა რუსეთმა საკუთარ სამოქალაქო ომში გაიმარჯვა, პოლონეთთან ომის დასრულა, ამერბაიჯანი და სომხეთი გაანთავისუფლა, საქართველოს მოსახლეობის შიგნით კი დასაყრდენი ვერ მოძებნა 1921 წლის თებერვალში მე-11, მე-9 და თერგ-დაღესტანის მე-10 არმიის ძალებით საქართველოში შემოიჭრა. საქართველოს შეიარაღებული ძალები თვენახევრის განმავლობაში უწევდნენ წინააღმდეგობას ქვეყანაში შემოჭრილ ნითელ არმიებს.

დამარცხების შემდეგ დამფუძნებელმა კრებამ ძალაუფლება მთავრობას გადასცა და ემიგრაციაში წასვლის და იქიდან ბრძოლის გაგრძელების უფლება მისცა. დამფუძნებელი კრების წევრთა უდიდესი ნაწილი და მთავრობის ზოგიერთი წევრი კი საქართველოში შეუდგა იტაკევეშა საქმიანობას. 1921-1924 წლებში ანტისაოკუპაციო მოძრაობა დამარცხდა და საქართველომ დამოუკიდებლობა მხოლოდ 1991 წელს აღიდგინა.

Wars of the Republic

Independent Georgia was born in a war environment and the war ended its existence. In March-April 1918, the small Georgian corps of the Caucasus Commissariat more or less resisted the advance of the Ottoman army on the Caucasus front. In the spring and summer of 1918, the Georgian armed forces defeated the Bolshevik troops invading Abkhazia from Sochi and Tuapse districts, and then expelled the Bolsheviks from Sochi and Tuapse at the request of the local population. In 1918 and February 1919, Russian White Guard forces captured Tuapse, Sochi, and Gagra. In April, Georgian troops launched a counterattack on the Abkhazian front and liberated the town of Gagra and entire district from Denikin's troops. In December 1918, a war broke out between Armenia and Georgia over the ownership of Borchalo and Akhalkalaki districts. As a result of a sudden attack by the Armenian side, the Georgian army retreated to Marneuli, but after mobilization, it launched a counterattack and liberated the area, including Sadakhlo. The war ended as a result of British intervention. The parties agreed that Akhalkalaki area belonged to the Republic of Georgia, while part of Borchalo area was declared a disputed, neutral zone, the issue of which was to be resolved through negotiations. At the end of January 1919, the troops of the so-called South-West Caucasus (Karsi) Republic invaded Akhaltsikhe area and captured Akhaltsikhe with the help of a part of the local population. The Georgian army under the command of General Giorgi Kvinitadze launched an attack and after the liberation of Akhaltsikhe, the districts of Artvini and Artaani also occupied the city of Ardagan. In April 1920, the 11th Army of Soviet Russia captured Baku and attempted to occupy Georgia, but the Georgian Armed Forces managed to stop and repel the Russian army. Simultaneously, in 1918-1920 the Bolsheviks staged up to a dozen uprisings in various parts of Georgia organized and financed by Soviet Russia, which in some cases was aided by military instructors and small detachments. The regular army and the People's Guard easily suppressed these uprisings. After Soviet Russia won its own civil war, ended the war with Poland, turned Azerbaijan and Armenia red, failed to find foothold within the Georgian population. The Georgian Armed Forces have been resisting the invading Red Army for a month and a half.

After the defeat, the Constituent Assembly handed over power to the government and allowed it to emigrate and continue the struggle from abroad. Most of the members of the Constituent Assembly and some members of the government have started underground activities in Georgia. The anti-occupation movement was defeated in 1921-1924 and Georgia regained its independence only in 1991.

პირველი მსოფლიო ომის კავკასიის ფრონტზე , დასავლეთ საქართველოში ოსმალური ჯარის წინსვლა ქართველმა ჯარისკაცებმა და გვარდიელებმა გენერალ მაზნიაშვილის მეთაურობით ჩოლოქის ბრძოლაში გამარჯვების შემდეგ 1918 წლის 8 აპრილს მოახერხეს. ფოტოზე ნოე ჟორდანია (ცილინდრით) ჩოლოქის ფრონტის ხაზზე ოფიცრებსა და ჯარისაყების გარემოცვაში.

1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

At the Caucasus Front during the First World War, Ottoman troops advanced into western Georgia. Georgian soldiers and guardsmen led by General Mazniashvili managed to win the Battle of Choloki on April 8, 1918. In the photo Noe Jordania (wearing a cylinder) on Choloki River front line surrounded by officers and soldiers.

1918 წელი

Photo from the National Archives of Georgia

1918 წლის ზაფხულზე ქართულმა ჯარმა სოჭის ოლქიდან შემოჭრილი რუსული ბოლშევიკური სამხედრო რაზმებსგან განმინდა აფხაზეთი ტერიტორია, ხოლო შემდეგ კი ადგილობრივი მოსახლეობის თხოვნით სოჭისა და ტუაფსეს ოლქები. სოჭის ოლქი, 1918 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

In the summer of 1918, the Georgian army cleared the territory of Abkhazia from Russian Bolshevik troops invading from the Sochi district, and then, at the request of the local population, Sochi and Tuapse districts..

Sochi district, 1918

Photo from the National Archives of Georgia

ქართულმა ჯარმა 1918 წლის 29 ივნისს ადლერი, 6 ივლისს სოჭი, 26 კი ტუაფსე აიღო რომელიც იმავე წლის 31 აგვისტოს დაკარგეს.
სოჭის ოლქი, 1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The Georgian army captured Adler on June 29, 1918, Sochi on July 6, and Tuapse on July 26, 1918, which they lost on August 31 of the same year.

Sochi District, 1918

Photo from the National Archives of Georgia

სახალხო გვარდიელები. მანქანის უკანა სავარძელზე მარჯვნივ ზის სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის მეთაური - ვალიკო ჯუღელი. ფოტო გადაებული სოჭიდან სოხუმში გამგზავრების წინ
სოჭი, 1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

People's Guards. In the back seat of the car, on the right, the Commander of the General Staff of the People's Guard - Valiko Jugheli. Photo taken before leaving Sochi for Sokhumi.

Sochi, 1918

Photo from the National Archives of Georgia

სომხეთ-საქართველოს 1918 წლის ომში დაღუპულთა დაკრძალვა,
თბილისში ხუდადოვის ძმათა სასაფლაოზე.

1919 წელი

ფოტოები დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Burial of the victims of the 1918 Armenian-Georgian war at the Khudadov
Brothers Cemetery in Tbilisi.

1919

Photos from the National Archives of Georgia

სომხეთთან ომის დამთავრების აღსანიშნავად გამართული სამხედრო აღლუმის მონაწილეები. ცენტრში სამხედრო მინისტრი გრიგოლ გიორგაძე (2); ჯავშანმატარებელთა რაზმის მეთაური - ვალოდია გოგუაძე (10); მთავრობის თავმჯდომარე - ნოე ჟორდანია (1); სამხედრო მინისტრის მოადგილე და მთავარსარდალი - გენერალი ალექსანდრე გედევანიშვილი (3); შულავერი-სადახლოს ფრონტის სარდალი - გენერალი გიორგი მაზნიაშვილი (4). (ფრჩხილებში ჩასმული ციფრები არის მინიშნება იმ ნომრებისა, რომლებიც აცხიროვნებები არიან ფოტოზე აღნიშნული).

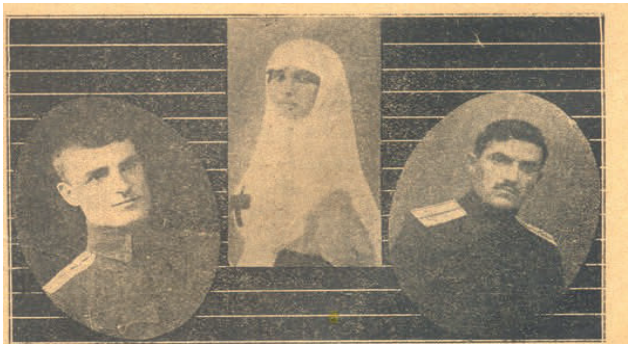
1919 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

Military parade Participants marking the end of the war with Armenia. Military Minister Grigol Giorgadze in the center (2); Commander of the Armored Car Squad - Valodia Goguaдзе (10); Chairman of the Government - Noe Jordania (1); Deputy Minister of Military Affairs and Commander-in-Chief - General Alexander Gedevanishvili (3); Commander of Shulaveri-Sadakhlo Front - General Giorgi Mazniashvili (4). (The numbers in parentheses refer to the numbers of persons marked in the photo).

1919

Photo from the National Archives of Georgia

ქართველი ლეგიონერები ახალციხესთან ს. უდელის ალბომის დროს: შ. ფრუიძე — ოფიცერი სამგზის დაჭრილი. მიიღო კაპიტანობა; ნ. ნემსაძე — მოწყალეების და, გახურებულ სროლა-ცეცხლიდან გამოჰ. დაჭრ. - მკვდარნი. ორიც დაჯილ. ლეგიონის ორდენით; კ. ინასარიძე — ოფიც. დაჭრილი 4 საათი იბრძოდა.

1919 წლის იანვარში ე.წ სამხრეთ-დასავლეთ კავკასიის (ყარსის) რესპუბლიკის ჯარებმა სერვერ-ბეგ ჯაყელის მეთაურობით სამცხე-ჯავახეთს რეგიონს შეუტიეს და ახალციხეც აიღეს, მოგვიანებით ქართულმა ჯარმა გენერალ გიორგი კვინიტაძის მეთაურობით ახალიხე გაანთავისუფლეს და არდაგანიც აიღეს. ფოტოზე არარეგულარული ქვედანაყოფის, ქართული ლეგიონის დაჭრილი ოფიცრები და მედლა.

1919 წელი

ფოტო აღებულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში დაცული ჟურნალიდან „თეატრი და ცხოვრება“

On January 1919, the troops of the so-called South-West Caucasus (Karsi) Republic under the command of Server-Beg Jakeli attacked Samtskhe-Javakheti region and captured Akhaltsikhe. Later, the Georgian army under General Giorgi Kvinitadze liberated Akhalcikhe and captured Ardgani. In the photo, wounded officers and a nurse of an irregular unit, Georgian Legion.

1919

Photo from the magazine "Theatre and Life" from the National Library of the Georgian Parliament

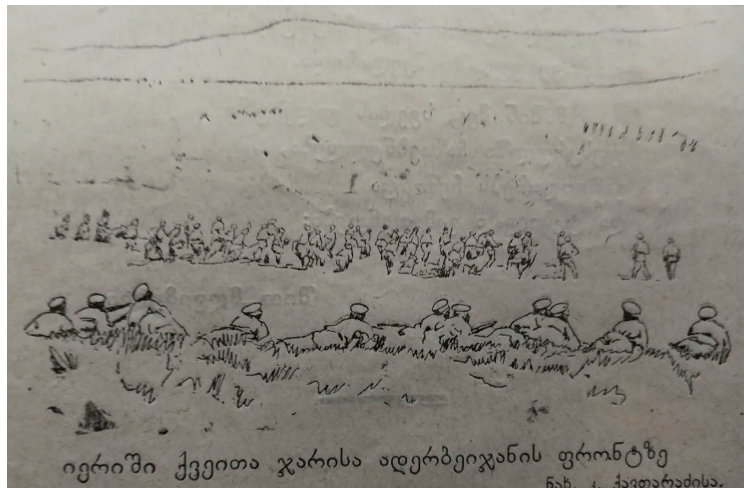

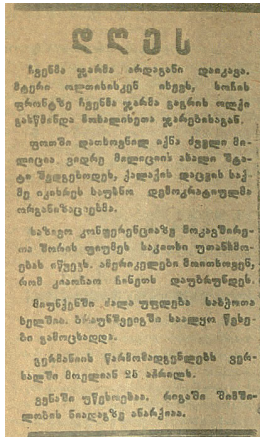
1920 წლის 28 აპრილს, რუსეთის წითელი არმია ბაქოში შევიდა და აზერბაიჯანის დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ არსებობდა შეწყვიტა. ამავე წლის მაისში რუსულმა მე-11 არმიამ საქართველოში შემოჭრაც სცადა, თუმცა ქართულმა შეიარაღებულმა ძალებმა მონინააღმდეგე შეაჩერეს, კონტრშეტევაზე გადავიდნენ და უკან დაახევინეს. უურნალ მხედარში დაბეჭდილი კ.ქავთარაძის ჩანახატები, სწორედ ამ ომს ასახავს.

1920 წელი
უურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკში

On April 28, 1920, the Russian Red Army entered Baku and the Democratic Republic of Azerbaijan ceased to exist. In May of the same year, the Russian 11th Army attempted to invade Georgia, but the Georgian Armed Forces stopped the enemy, launched a counterattack and urged them to retreat. The sketches of K. Kavtaradze published in the magazine Mkhedari reflect this particular military action.

1920
Journal from the National Library of the Georgian Parliament

გაზეთ ერთობის 1919 წლის 24 აპრილის ნომერში დაბეჭდილი ცნობა ქართული ჯარის მიერ არდაგანის აღებისა და გაგრის ოლქის დენიკინის რუსული თეთრგვარდიული ძალების განმედიის შესახებ.

1919 წელი

გაზეთი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Information published in the April 24, 1919 issue of the newspaper Ertoba on the capture of Ardagani by the Georgian army and delivering Gagra District from the Russian White Guard forces of Denikin.

1919

Paper kept in the National Library of the Georgian Parliament

1920 წლის მისში საბჭოთა რუსეთის მე-11 არმიასთან ბრძოლაში დაჭრილი გარე კახეთის გვარდიის ათასეულის (ბატალიონის) მეთაურისა და ასეულების მეთაურთა - გოგლა გელაძის, ივანე პრუსეცკის და სიმო კოშორიძის ფოტოები ჟურნალ თეატრი და ცხოვრებაში.

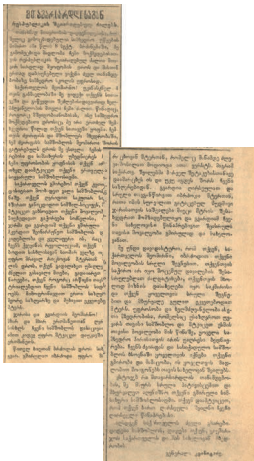
1920 წელი

ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Photos of Gogla Geladze, Ivane Prusetsky and Simo Koshoridze, commanders of the Kakheti Guard battalion and the companies wounded in the battle with the 11th Army of Soviet Russia in May 1920, from the magazine Theatre and Life.

1920

Journal from the National Library of the Georgian Parliament

მთავარსარდლის, გენერალ გიორგი კვინიტაძის მიმართვა რესპუბლიკის შეიარაღებულ ძალებს 1920 წლის გაზაფხულსა და ზაფხულზე ჩატარებულ სამხედრო ოპერაციათა გამო. გამოქვეყნდა გაზეთ საქართველოს რესპუბლიკის 1920 წლის 12 სექტემბრის ნომერში.

1920 წელი

გაზეთი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Address of the Commander-in-Chief, General Giorgi Kvinitadze to the Armed Forces of the Republic due to the military operations carried out in the spring and summer of 1920. Published in the September 12, 1920 issue of the newspaper Republic of Georgia.

1920

Paper from the National Library of the Georgian Parliament

ზედა ფოტოზე საბჭოთა რუსეთთან 1920 წლის მაისის ომში ტყვედ ჩავარდნილი სამხედროების დაბრუნება თბილისის რკინიგზის სადგურზე. ქვედა ფოტოზე, იგივე სამხედროები ტყვეობიდან დაბრუნების მესამე დღეს მთავრობის სასახლის ეზოში.
თბილისი 1920 წელი
ფოტოები დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The photo above shows the return of troops captured during the May 1920 war with Soviet Russia at Tbilisi railway station. In the photo below, the same soldiers are in the courtyard of the Government Palace on the third day of their return from captivity.
Tbilisi, 1920
Photo from the National Archives of Georgia

1918 და 1921 წელ, საქართველოს მაღალმთიანი კუთხის, ხევის მოსახლეობა რუსულ ბოლშევიკურ რაზმებს ებრძოდნენ, რეგულარული ჯარისა და სახალხო გვარდიის მხარდამხარ.
ხევი, 1918 წელი
ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

In 1918 and 1921, the population of the gorge in the highlands of Georgia fought Russian Bolshevik troops in support of the regular army and the People's Guard.

Khevi, 1918

Photo from the National Archives of Georgia

რუსეთ-საქართველოს 1921 წლისომშიდაღუპულისახალხოგვარდიელები.
თბილისი, 1921 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

People's Guards killed in 1921 Russian-Georgian War.
Tbilisi, 1921.

Photo from the National Archives of Georgia

რესპუბლიკის თავდაცვის საბჭოს სსდიმის კრება.
 12 თებერვალი 1921წ. № 42. 57

თავმჯდომარე: მოავრბის თავმჯდომარე ს. ერდანიძე.

წევრები: ჯარზე საქმეთა მინისტრის მოადგილე გ. ლორთქიფანიძე.
 სამხედრო მინისტრი პ. ჭიჭინაძე. მინიჭან საქმეთა მინისტრი ნ. რამიშვილი. მოავარ-სარდალ, გენერალ იდიშელიძე.
 სახალხო გვარდიის მოავარი მუაბის თავმჯდომარე ვ. შერვაშიძე.

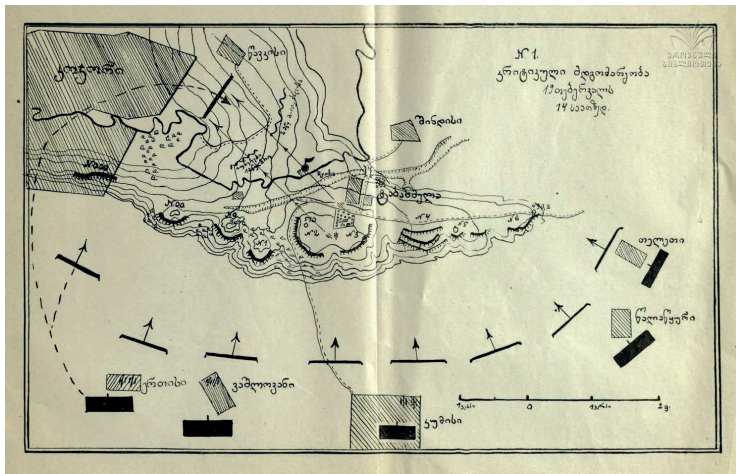
დამსწრები: გარე საქმეთა მინისტრის ამხანაგი სარანბერაძე.
 გენერალური მუაბის უფროსი, გენერალ ზაქარიაძე. სამხრეთ-აღმოსავლეთის ღრინტის უარტის სარდალ, გენერალი ი. გელევიანიძე. სახალხო გვარდიის მოავარი მუაბის წევრი ალიაგბეძე.

მიიხმინეს: დაადგინეს:

I. მოხსენება მოავარ-სარდალსა I. წინადადება მიეღეს მოავარ-სარდალს მიიჩიის საეროი მდგომარტობის შესახებ. ყივლეჯვარი ზომები ბორჩალოს მაზრაში შექმ.

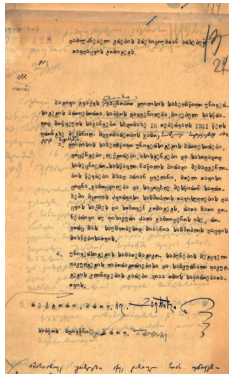
რუსეთ-საქართველოს 1921 წლი ომის დასაწყისი და თავდაცვის საბჭოს 12 თებერვლის დადგენილება ბორჩალოს მაზრაში წესრიგის დამყარებისა და სამხრეთ-აღმოსავლეთ სამღვრების დაცვის შესახებ 1921 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

The beginning of the Russo-Georgian War of 1921 and the resolution of the Defense Council of February 12 on the establishment of order in Borchalo Mazra and the protection of the south-eastern borders 1921
 Document from the National Archives of Georgia

1921 წლის 19 თებერვალს, თბილისის თავდაცვის მარჯვენა სექტორში, ტაბახმელში მომხდარი ბრძოლის ამსახველი რუკა. შედგენილია პოლკოვნიკ (შემდგომში პოლონეთის არმიის ბრიგადის გენერლის) ალექსანდრე ჩხეიძის მიერ. 1921 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

A map depicting the battle of Tabakhmela on February 19, 1921, in the right-wing defense sector of Tbilisi. Compiled by Colonel (later General of the Polish Army Brigade) Alexander Chkheidze. 1921
 Document from the National Library of the Georgian Parliament

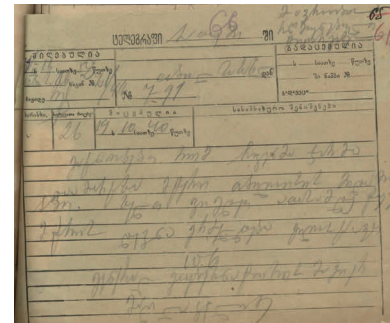

რუსეთ-საქართველოს ომის მიმდინარეობისას, 1921 წლის 16 თებერვალს, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორ ივანე ჯავახიშვილის მიერ საქართველოს რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმთან არსებული თავდაცვის კომიტეტისადმი გაგზავნილი წერილი სადაც უნივერსიტეტის მთელი სამეცნიერო პერსონალის სახელით ომში სხვადასხვა ფორმით ჩართვისათვის სურვილს გამოთქვამს.

1921 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

During the Russian-Georgian war, on February 16, 1921, the rector of Tbilisi State University, Ivane Javakhishvili, sent a letter to the Defense Committee of the Presidium of the Constituent Assembly of the Republic of Georgia, expressing his desire to participate in the war in various ways on behalf of all academic staff.

1921
Document from the National Archives of Georgia

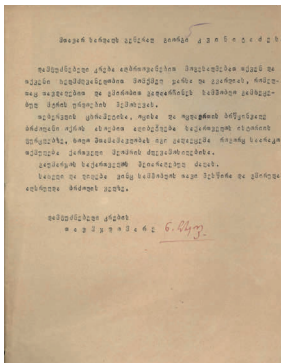

თბილისის გენერალ-გუბერნატორის მოადგილის შალვა მღლაკელიძის მიერ ბათუმის ოლქში მთავრობის რწმუნებულ გრიგოლ გიორგაძესთან გაგზავნილი სატელეგრაფო შეტყობინება - ქართული ჯარის მიერ 19 თებერვალს მოწინააღმდეგის დამარცხებისა და ტყვეების აყვანის შესახებ. ამ დღეს, თბილისის თავდაცვის ცენტრალურ სექტორში ქრთველმა სამხედროებმა მე-11 არმიის 58-ე მსროლელი ბრიგადა თითქმის სრულად გაანადგურეს. წითელარმიელების დანაკარგს 530-მდე დაღუპული და 1000-ზე მეტი ტყვედ ჩავარდნილი შეადგინდა.

1921 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

A telegram sent by the Deputy Governor-General of Tbilisi Shalva Maghlakelidze to the Government Representative of Batumi District Grigol Giorgadze - on the defeat of the enemy by the Georgian army on February 19 and taking of hostages. On this day, in the central defense sector of Tbilisi, the Georgian militaries almost completely destroyed the 58th Rifle Brigade of the 11th Army. The loss of the Red Army amounted to 530 dead and more than 1,000 captured.

1921
Document from the National Archives of Georgia

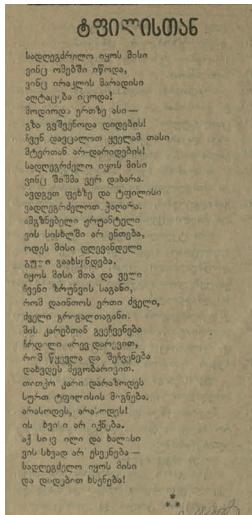
„გაუმარჯოს საქართველოს შეიარაღებულ ძალებს. სახელი და დიდება, ვინც სამშობლოს თავი შესწირა და გმირულად აღდგურულა ბრძოლის ველზე“.

საქართველოს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის, ნიკოლოზ ჩხეიძის, 1921 წლის 22 თებერვლის მიმართვა მთავარსარდლის გენერალ გიორგი კვინიტაძისადმი

1921 წელი
დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

“Cheers to the Georgian Armed Forces. Honour and glory of those who sacrificed themselves for the homeland and fought heroically on the battlefield.” February 22, 1921 Address of the Chairman of the Constituent Assembly of Georgia, Nikoloz Chkheidze, to the Commander-in-Chief General Giorgi Kvinitadze,

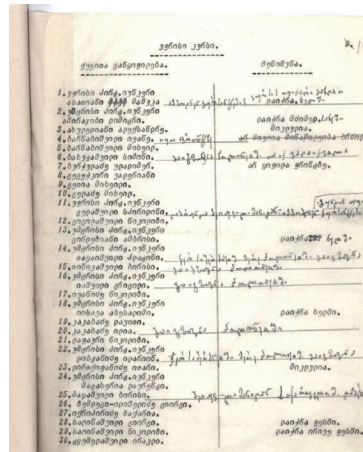
1921
Document from the National Archives of Georgia

გალაკტიონ ტაბიძის ლექსი ტფილისთან, დაიბეჭდა თბილისთან მიმდინარე ბრძოლების დროს, ჟურნალ სახალხო გვარდიელის 1921 წლის N6-ში.

1921 წელი
 ჟურნალი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Galaktion Tabidze's poem "at Tbilisi" was published during the ongoing battles near Tbilisi in the magazine N6 of the People's Guard in 1921.
 1921
 Journal from the National Library of the Georgian Parliament

რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის მონაწილე, დაღუპული და დაჭრილი სამხედრო სკოლის საოფიცრო სკოლის ვურსანტების იუნკერების სია. ომში დაიღუპა 9 იუნკერი: ალექსანდრე ახვლედიანი; პლატონ დოლიძე; შალვა ერისთავი; პავლე იაკობაშვილი; ლევან კანდელაკი; ოთარ ლორთქიფანიძე; მიხეილ ლოლუა; ილია ჯანდიერი და იოსებ ჯანდიერი. იუნკერებს დაეღუპათ ორი ოფიცერი: მაიორი არჯევანანანიშვილი დალეიტენანტი ირაკლი თოიძე. დაღუპულების გარდა ბრძოლაში დაიჭრა 4 ოფიცერი და 42 იუნკერი.
 1921 წელი
 დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

რუსეთის მე-11 არმის შემოსვლა თბილისი 1921 წლი 25 თებერვალს. თბილისი, 1921 წელი ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

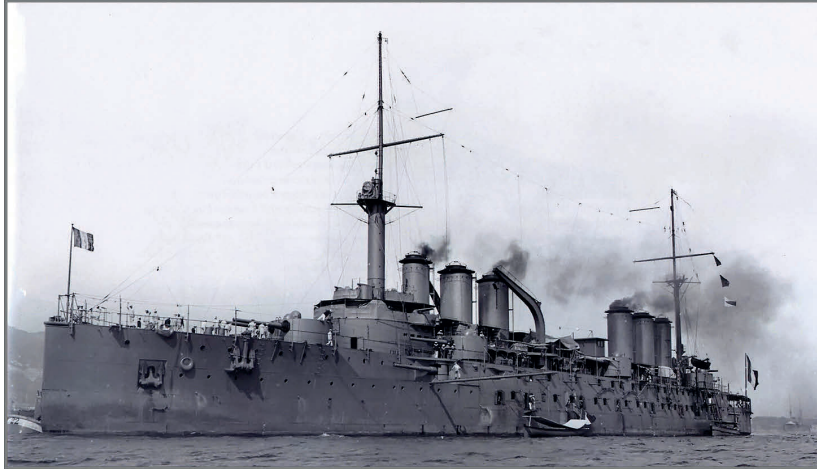
Entry of the 11th Russian Army in Tbilisi, February 25, 1921.
 Tbilisi, 1921
 Photo from the National Archives of Georgia

List of military school cadets in the Russian-Georgian war in 1921, killed and wounded. 9 cadets killed in the war: Alexander Akhvlediani; Platon Dolidze; Shalva Eristavi; Pavle Iakobashvili; Levan Kandelaki; Otar Lortkipanidze; Michael Lolua; Ilija Jandieri and Ioseb Jandieri. Two officers of cadets were killed: Major Arjevan Ananiashvili and Lieutenant Irakli Toidze. In addition to the dead, 4 officers and 42 cadets were wounded in the battle.
 1921
 Document from the National Archive of Georgia

დაღუპული იუნკრები: იოსებ ჯანდიერი, ოთარ ლორთქიფანიძე და შალვა ერისთავი.
1921 წელი
ფოტოები დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

Killed Junkers: Ioseb Jandieri, Otar Lortkipanidze and Shalva Eristavi.
1921
Photos from the National Library of the Georgian Parliament

რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის დროს ფრანგული საზღვაო ფლოტი ჯავშნოსანი კრეისერი „ვალდეკ რუსო“ ფლაგმანობით საარტილერიო დახმარებას უწევდა ქართულ ნაწილებს აფხაზეთის ფრონტზე.

1921 წელი

ფოტო აღებულია თავისუფალი ინტერნეტ რესურსებიდან

During the Russian-Georgian war of 1921, the French navy provided artillery assistance to the Georgian units on the Abkhazian front under the flagship of the armored cruiser Waldec Russo.

1921

Photo taken from the free Internet resources

რუსეთ-საქართველოს 1921 წლის ომის დროს კავკასიონის უღელტეხილების გავლით, ჩრდილო კავკასიიდან რუსეთმა შემოიყვანა მე-10 არმიის რამდენიმე შენაერთი და ირეგულარული ბოლშევიკური რაზმები. მათ შორის ერთ-ერთი ძანდარ ტოკაევის „დიგორის ოსური პარტიზანული რაზმი“ რომელიც ფოტოზე რაჭის სოფელ ღებში.

1921 წელი

ფოტო დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში

During the Russo-Georgian War of 1921, through the Caucasus crossings, Russia imported several units of the 10th Army and irregular Bolshevik detachments from the North Caucasus. Among them is one of Dzandar Tokayev's "Digori Ossetian partisan detachment" in the photo in the village of Ghebi in Racha.

1921

Photo from the National Archives of Georgia

1921 წლის 19 თებერვალს ყუმბარის ნამსხვრევებით დაიღუპა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პირველი კურსის სტუდენტი, მოწყალეების და მარო მაყაშვილი.

მარცხნივ: მარო მაყაშვილის ფოტო

მარჯვნივ: „საქართველოს რესპუბლიკის“ 1921 წლის 23 თებერვლის ნომერში დაბეჭდილი ნეკროლოგი

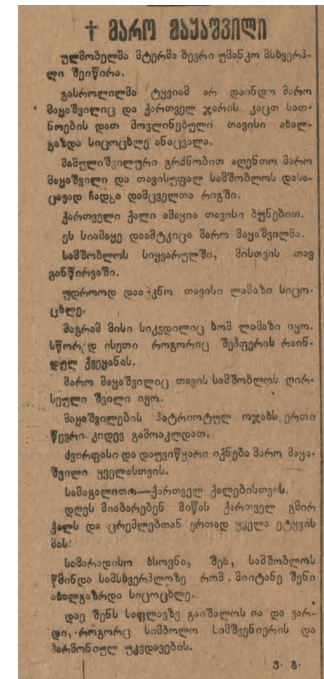
ფოტო და გაზეთი დაცულია საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში

On February 19, 1921, a first-year student of Tbilisi State University, medical nurse Maro Makashvili, was killed by grenade debris. Left: Photo by Maro Makashvili Right: obituary printed in the February 23, 1921 issue of the Republic of Georgia

To the left Maro Makashvili

On the Right: obituary printed in the February 23, 1921 issue of the Republic of Georgia

Photo and the Newspaper preserved in the National Library of the Georgian Parliament

საღმრთო ში 1

მომხმარებელია		ბადაცემულია	
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი
სახელი	სახელი	სახელი	სახელი

Handwritten text in Georgian script follows, including an oath-taking statement.

ჯავშნოსანი მატარებლების რაზმის მეთაურისა და რკინიგზის კომენდანტ ვალოდია გოგუაძის მიერ 1921 წლის 16 მარტს ნიგოეთიდან ბათუმში გაგზავნილი დეპეშა მთავრობის თავმჯდომარეს. ვალოდია გოგუაძე მის რაზმთან ერთად ფიცს დებს, რომ სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე იბრძოლებს სამშობლოს დასაცავად.

1921 წელი
 ფოტო და დოკუმენტი დაცულია საქართველოს ეროვნულ არქივში.

A telegram sent by Valodia Goguadze, Commander of the Armored Trains Detachment and Railway Commander, from Nigoeti to Batumi on March 16, 1921, to the Chairman of the Government. Valodia Goguadze gives oath with his detachment that he will fight to the last drop of blood to defend the homeland.

1921
 Photo from the National Archives of Georgia

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის და გერმანიის სამხედრო-დიპლომატიური ურთიერთობები

საქართველოს ინტელიგენცია და ერის მოწინავე განათლებული საზოგადოება ვარგად იცნობდა გერმანულ კულტურას, ისინი სისტემატურად ეცნობოდნენ ევროპულ პრესას და თვალს ადევნებდნენ გერმანიის პოლიტიკასა და კულტურას. ქართველი ინტელიგენცია დიდად აფასებდა გერმანელი ერის თვითმყოფად კულტურას და გამოყოფდნენ მათ საუკეთესო თვისებებს. გერმანია საქართველოსთვის მისაბაძი მაგალითი გახლდათ ერის მშენებლობისა და თვითმყოფადობისთვის. პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში რუსეთის იმპერია ანტიგერმანულმა გამოსვლებმა და რიტორიკამ მოიცვა, მიუხედავად ამისა ქართველებს საკუთარი შეხედულებები არ შეუცვლიათ გერმანიასთან დაკავშირებით.

საქართველოს ამგვარი დამოკიდებულება შეიძლება იმითაც აიხსნას, რომ რუსეთის კოლონიურმა რეჟიმის სიძულვილმა და მისგან განთავისუფლებისკენ ლტოლვამ გერმანიის სავარაუდო დახმარების იმედი წარმოშვა. სინამდვილეს არ ეწინააღმდეგება ეს ფაქტი, მაგრამ საკითხის ნათელსაყოფად საკმარისი არ არის. ქართულ-გერმანული ურთიერთობების ტრადიციები შორეულ წარსულშია საძიებელი.

გერმანიის კულტურული პრესტიჟი XX საუკუნის დამდეგს ქართველ ახალგაზრდობაში ძლიერი იყო, იგი არაფრით არ ჩამოუვარდებოდა ნიკო ნიკოლაძისა და სერგი მესხის თაობაში არსებულ საფრანგეთის ავტორიტეტს. სანდრო შანშიაშვილმა 1912 წელს გამოაქვეყნა წერილი, სადაც აღნიშნავდა, რომ გერმანიაში უნდა იზრდებოდნენ ქართველი ახალგაზრდები, რადგან სწორედ იქ არის სულის სიღრმე, ფილოსოფია, მეცნიერება და უმაღლესი პოეზია, ქართველი ახალგაზრდებისთვის კი მნიშვნელოვანია შეითვისოს და შეიგნოს გერმანული ღირებულებები და პრინციპები.¹

ამავე პერიოდში კონსტანტინე გამსახურდია, რომელიც კენიგსბერგში იმყოფებოდა, ქართველ ერს მისაბაძად უსახავდა გერმანელთა ხასიათში შემჩნეულ პატივსაცემ თვისებებს.² ევროპაში აღმოცენდა საქართველოს დამოუკიდებლობის ეროვნული კომიტეტი, მისი წევრები დაუკავშირდნენ გერმანიის ხელისუფლების ოფიციალურ წარმომადგენლებს და თავიანთი პოლიტიკური მისწრაფებები გააცნეს. ეს ურთიერთობა სწორედ ქართველთა სიმპათია გახლდათ გერმანიისადამი, რომელიც მაღალ სამხედრო და პოლიტიკურ წრეებთან დაახლოვებაში გადაიზარდა. ვილჰელმ მორის გეგმაში შედიოდა, გერმანიის მოწინააღმდეგე სამხედრო ბანაკის დასუსტება და რუსეთისთვის მისი განაპირა მხარეების ჩამოშორება, რასაც უნდა გამოეწვია პოლონეთში, უკრაინასა და კავკასიაში ბუფერული სახელმწიფოების შექმნა. სწორედ ამ ფაქტმა განაპირობა ის, რომ ქართულ კომიტეტს საქმე გაუადვილდა. ქართულმა ეროვნულმა კომიტეტმა გერმანიის მთავრობასთან ხელშეკრულების დადებაც კი მოახერხა, რომელიც საქართველოს დამოუკიდებლობის მოპოვებაში გერმანიის დახმარებას ითვალისწინებდა.

საქართველოსთვის გერმანიის მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი გახლდათ, რადგან საქართველომ მოკავშირე ევროპაში იპოვა და ურთიერთობა მორალური თანაგრძნობიდან უკვე საქმიან ვითარებაში გადაიზარდა. საქართველოს განთავისუფლების კომიტეტის მუშაობამ შედეგი გამოიღო. გერმანიამ დააფინანსა კომიტეტის მთელი საქმიანობა, ასევე უზრუნველყო ოსმალეთის ტერიტორიაზე ქართული ლეგიონის ჩამოყალიბება და საქართველოსთვის უკვე იარაღიც შეჭქონდა წყალქვეშა ნავებით. ამგვარმა ურთიერთობამ ნიადაგი მოუმზადა გერმანიის მიერ საქართველოს სუვერენიტეტის ცნობას. მართლაც, როგორც კი საქართველომ დამოუკიდებლობა მოიპოვა, მისი დაცვა გერმანიამ იკისრა.

ვ. ლენინმა საქართველოს სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის აღდგენა შეაფასა, როგორც „საქართველოს ოკუპაცია და სრული დაპყრობა გერმანელი იმპერიალისტების მიერ.“ მთელი საბჭოთა ისტორიოგრაფია სწორედ ამ აზრს უცვლელად იმეორებდა საბჭოთა პერიოდში. მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში მტრის ხატის რიტორიკა უფრო განმტკიცდა და გერმანელებს, როგორც ოკუპანტებს, ისე აღიქვამდნენ. მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში განსაკუთრებული ყურადღება უკვე დაეთმო იდეოლოგიური „მტრის ხატის“ შექმნას გერმანიისაგან. მაშინდელ

1 გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმი, ს. შანშიაშვილის ფონდი, საქ. #5558-ბ.

2 ავალიანი ლ., „კონსტანტინე გამსახურდია კენიგსბერგში“. „ქართული მწერლობა“, 1990;

ბროშურებში, წიგნებში და პუბლიკაციებში იწერებოდა, რომ 1918 წლის გერმანული შენაერთები, რომელნიც მონვეული იყვნენ საქართველოს დამოუკიდებლობის განსამტკიცებლად, გაიგივებულნი იყვნენ ნაცისტ დამპყრობლებთან და საქართველოს მთავრობა მათი სრული მონა-მორჩილი იყო.

საბჭოთა მკვლევარები აქტიურად იყვნენ ჩართულნი საქართველო-გერმანიის ურთიერთობის ხასიათის წარმოსაჩენად. არსებობდა თუ არა რაიმე სხვა მტკიცებულება გარდა ლენინის პოლიტიკური შეფასებისა? საბჭოთა მკვლევარების ძირითადი არგუმენტი გახლდათ ზურაბ ავალიშვილის ჩანაწერი მისივე წიგნიდან „საქართველოს დამოუკიდებლო-ბა 1918-1921 წლების საერთაშორისო პოლიტიკაში“.

როდესაც საქართველომ დამოუკიდებლობა გამოაცხადა, მთავრობამ დელეგაცია გაგზავნა გერმანიაში საქართველოს სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის აღიარების, დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად და ქვეყნის ოფიციალური მხარდაჭერის მოსაპოვებლად. სწორედ ამ დელეგაციის წევრი იყო ზურაბ ავალიშვილი. გერმანიის საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებთან შეხვედრისას ქართველი დიპლომატი გვაცნობს თავისი საუბრის შინაარსს, საიდანაც ირკვევა, რომ გერმანიის მთავრობის გარკვეული ნაწილი ფიქრობდა საქართველოში მონარქიის აღდგენას, ზოგიც პროტექტორატის დაწესებას იმედოვნებდა და სხვ. დოქტორის იმონსი საუბრობდა საქართველოს გეოგრაფიულ დაშორებაზე და აღნიშნავდა, რომ საქართველოს ხელს არ უშლის მისი გეოგრაფიული მდებარეობა იმაში, რომ გერმანიის ფედერაციაში შევიდეს. სიმონსი და ავალიშვილი აქტიურად საუბრობდნენ ამ საკითხის ირგვლივ, ავალიშვილმა სიმონს შემდეგი შეკითხვა დაუსვა: „როგორ წარმოგიდგენიათ გერმანიის მომავალი წარმომადგენლის მდგომარეობა საქართველოში?“, სიმონსის პასუხი ამ საკითხთან დაკავშირებით შემდეგი იყო „საქართველოში გერმანიის მომავალი წარმომადგენელი ფორმალურად დიპლომატიური წარმომადგენელი იქნებოდა გერმანიისათვის, არსებითად, შეიძლება, უახლოვდებოდეს ინგლისის რეზიდენტს ინდოეთის დამოუკიდებელ სახელმწიფოსთან“³. ამ თემასთან დაკავშირებით მეტი კონკრეტული განსახილველი საკითხი არ არსებობს. გერმანელი პოლიტიკოსების და სამხედრო მალაქჩინოსების აზრით, საქართველოსთან კავშირი უნდა იყოს მჭიდრო და საქართველო უნდა დარჩეს სრულიად დამოუკიდებელი.

გიორგი მაჩაბელმა ქართული ეროვნული კომიტეტის სახელით, გერმანიის სახელისუფლებო წრეებს პირველი მსოფლიო ომის დასაწყისში შესთავაზა, საქართველოში მონარქიის აღდგენისა და იმპერატორ ვილჰელმ II-ის ერთ-ერთი ვაჟიშვილის გამეფების იდეა. საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდგომ ეს საკითხი არც თბილისში და არც ბერლინში სერიოზულად აღარ დასმულა⁴. დავეუშვათ, რომ გერმანიას მართლაც გამოეგზავნა რეზიდენტი და საქართველო აღმოჩენილიყო გერმანიის ქვეშევრდომობაში

3 ავალიშვილი ზ., „საქართველოს დამოუკიდებლობა 1918-1921 წლების საერთაშორისო პოლიტიკაში.“ თბ., 1925;

4 ასტამაძე გ., „შულენბურგი და საქართველო 1911-1921წ“ [163](http://german-georgian.archive.ge/ka/blog/36,-უკანასკნელად გადამოწმებულია 18. 07, 2020;”</p></div><div data-bbox=)

პროტექტორატის საფუძველზე. რუსეთის „ხალხთა საპყრობილეში“ ყოველგვარ პოლიტიკურ უფლებებს მოკლებულ არსებობას გაცილებით აჯობებდა გერმანიის ქვეშევრდომობაში ყოფნა. მეფის რუსეთის პოლიტიკა დაპყრობილ ხალხთა მიმართებაში იმპერიალისტური გახლდათ, იგი მიმართავდა საზოგადოების ასიმილაციას და მათთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იყო მკვიდრი ერების რუსიფიკაცია და ცარიზმთან მჭიდრო კავშირი, კაიზერული გერმანია გაცილებით მაღალი კულტურისა და შესაძლებლობების ევროპული წესრიგის ქვეყანა იყო ვიდრე მეფის რუსეთი, აქედან გამომდინარე საქართველოსთვის გერმანიასთან ურთიერთობა არ აქცევდა მის კოლონიურ სამფლობელოდ, საქართველოს საშინაო მართვა-გამგებლობის მხრივ, თავისუფალი, ავტონომიური მმართველობა შეუნარჩუნდებოდა.

საქართველოს მდგომარეობა გერმანიის მფარველობაში ამ ქვეყნის რომელიმე პრინციტ თუ რეზიდენტით თბილისში, ეს მაინც საკითხის სუბიექტური გააზრება იქნება და არა სინამდვილის ფაქტობრივი ასახვა. ასეთი თეორიითა და მიდგომით სწორედ კაიზერის საგარეო პოლიტიკური უწყების ჩვეულებრივი რიგი მოხელენი მსჯელობდნენ. საქართველოსა და გერმანიას შორის მომზადდა „სამეგობრო, ეკონომიკური და სამართლებრივი ხელშეკრულება“, თუმცა იგი ხელმოწერილი არ ყოფილა. საქართველო-გერმანიის ურთიერთდამოკიდებულების იურიდიულ ნორმებზე საუბარი არც კი გამართულა დელეგაციების მეთაურთა დონეზე. პირველ ეტაპზე გერმანია ცნობდა და აღიარებდა საქართველოს სრულ სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას. ერთ-ერთი გერმანელი ექსპერტის სიტყვით, ოცდაათი ოდეს კაცმა თუ იცოდა სად მდებარეობს საქართველო, დიდი ინტერესი გამოიჩინეს და თანაგრძნობით შეხვდნენ გერმანიასა და საქართველოს შორის მეგობრული ურთიერთობის დამყარებას⁵.

1918 წლის 28 მაისს ფოთში გაფორმებული ხელშეკრულება ორ ქვეყანას შორის ომის მდგომარეობიდან გამომდინარე, სამხედრო, ფინანსურ და სავაჭრო პრობლემებს აწესრიგებდა და არ ითვალისწინებდა ურთიერთობის სამართლებრივ პრინციპებს. ამიტომ, ამ კონტექსტში ვერ განვიხილავთ. 1918 წლის ივნისში გენერალი ფრიდრიხ ზიგმუნდ კრეს ფონ კრესენშტაინის მეთაურობით თბილისში შემოვიდა გერმანიის სამხედრო-დიპლომატიური მისია, რომლის შემადგენლობაში შედიოდა ორი ბავარიული ათასეული 1800 მებრძოლის შემადგენლობით. მისია განხორციელდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თანხმობით⁶.

ფონ კრესი თავის გამოსვლებში და მიმართვებში დასძენდა, რომ კავკასიის ტერიტორიაზე გერმანელთა მთავარი მოსვლის მიზეზი ქართველ ხალხთა დახმარებას წარმოადგენს, გერმანელები როგორც მეგობრები ისე არიან მოსულები საქართველოში და პირობას დებენ, რომ დაიცავენ ქვეყნის ტერიტორიას და დაეხმარებიან ქართველ ხალხს, აღიდგინოს თავისი ძველი სახელმწიფოებრივობა და დამოუკიდებლობა. „ჩვენ აქ ვიმყოფებით არა როგორც გამარჯვებულები, არამედ როგორც მეგობრები და ეს არის საფუძველი ჩვენი შემდგომი თანამშრომლობისა“⁷.

გერმანელმა ოფიცრებმა თბილისში ჩამოსვლისთანავე მოინახულეს წერა-კითხვის საზოგადოების მუზეუმები და ესტუმრნენ საისტორიო-საეთნოგრაფიო მუზეუმებს. გერმანელი ოფიცრები აქტიურად ეცნობოდნენ ქართულ ორნამენტულ კულტურას და აღჭურვილობას თუ ხელნაწერებს, ბევრი ოფიცერი აღფრთოვანებულნი დარჩა ნანახით. გერმანელთა საქციელმა და პატივისცემამ ქართულ კულტურისა და ტრადიციების მიმართ მკაფიოდ გამოაჩინა, რომ ქვეყანაში შემოვიდა ცივილიზებული ერის წარმომადგენლობა, რომელიც დადებითად იყო განწყობილი დიდი და თვითმყოფადი წარსულის მქონე ქართველი ხალხისადმი, აფასებდა მის ეროვნულ საუნჯეს და მზად იყო ხელი შეეწყოს ქართველთა სულიერი კულტურისა თუ განათლების შემდგომი ამაღლებისთვის. საილუსტრაციოდ რამდენიმე მაგალითიც გამოდგება:

1. 1918 წლის ივლისში თბილისში ჩამოყალიბდა გერმანულ-ქართული კულტურული საზოგადოება, რომლის ჩამოყალიბებაში მთავარი როლი მიუძღვის, გერმანიაში განათლებამიღებულ ჩვენ თანამემამულეებს, ასევე მოქმედ ეროვნულ საბჭოსა და ქართველ ინტელიგენციას. მის შექმნას მხარი დაუჭირა როგორც დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლებამ, ისე საქართველოში გერმანიის ოფიციალურმა

5 პაიჭაძე დ., „გერმანია-საქართველოს არშემდგარი დოკუმენტი.“ „ცისკარი“, 2000;

6 გაბთი „საქართველო“, 1918 წ. 26 ივლისი;

7 ბარონი ფრიდრიხ კრეს ფონ კრესენშტაინი., „ჩემი მისია კავკასიაში“. გერმანულიდან თარგმნა, ისტორიული ნარკვევი და კომენტარები დაურთო ნოდარ მუშველიანმა, ქუთაისი., 2002;

წარმომადგენლობამ. იგი ორი ერის დამეგობრებას, მათ კულტურათა ურთიერთდაახლოებასა და დიალოგს ისახავდა მიზნად.

2. 1918 წლის აგვისტორში გერმანიის მთავრობამ ქართველი მოსწავლეებისთვის 10 სტიპენდია დააარსა. ბავარიის ეტალის მონასტერმა რამდენიმე ქართველი ბავშვი საკუთხარი ხარჯით გიმნაზიაში მიაბარა და თითოეულ მათგანს 15 ათასი მარკის ოდენობის სტიპენდია გადასცა.

3. გერმანელი ქართველოლოგი რიჰარდ მეველანი, კონსტანტინე გამსახურდია და გიორგი კერესელიძე მიიწვიეს რედაქტორებად ბერლინურ გამომცემლობა „დერ ნოიე ორიენტ“-ში, ქართული სალიტერატურო და სამეცნიერო ჟურნალ „ევროპის მოამბეში“ ჟურნალი დააფუძნა ბერლინურმა გამომცემლობამ⁸.

ბორჩალოს მამრაში თურქი ასკერები შემოიჭრნენ, ქართველი ნაწილების მხარდამხარ მათ წინაღმდეგ გერმანელი ჯარისკაცებიც მონაწილეობდნენ და მტერი საქართველოს საზღვრებიდან უკუაგდეს. სწორედ ამ მოვლენის შემდეგ, გერმანელმა სამხედროებმა დაიმსახურეს ქართველთა კეთილგანწყობა. სამხედრო შეტაკებას 4 გერმანელის სიცოცხლეც შეენირა. საქართველოს თავისუფლებისთვის თავდადებული მებრძოლები თბილისში, ავჭალის ქუჩის მახლობლად, გერმანელთა სასაფლაოზე მიაბარეს მიწას⁹.

გერმანელებმა გადაარჩინეს საქართველო ოსმალთა მხრივ დარბევა-განადგურებისგან და ქართველ ხალხს შესაძლებლობა მისცეს აღედგინა 117 წლის წინ გაუქმებული ეროვნული სახელმწიფოებრივობა. რუსებისგან განსხვავებით მათ საქართველო არ დაუპყრიათ და არ ჩარეულან დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის არც შექმანასა და არც მის შემდგომ საქმიანობაში. „საქართველოში გაბატონებული იყო გერმანული მხედრონი და მისი ერთგული მოკავშირე გერმანელი კოლონისტები; რომ საქართველო გადაიქცა გერმანიის კოლონიად, სადაც პარპაშებდნენ გერმანელი სამხედრო მეთაურები, ადგილობრივი გერმანელი მრეწველები და მიწათმფლობელები“. სწორედ ასეთი ნარატივები არსებობს თანამედროვე რუსულ ისტორიოგრაფიაში. საქართველო-გერმანიის ურთიერთობის შესახებ კვლავ დომინირებს საბჭოურ-კომუნისტური შეფასება.

საქართველოში მყოფი გერმანიის სამხედრო კონტიგენტის ზოგიერთი მოქმედებები ცხადია გაზვიადებულია, მაგრამ მართლაც გამოვლინდა რამდენიმე ცალკეული შემთხვევები. იმჟამინდელ საქართველოში გაზეთებიდან თავისი კრიტიკული ოფიციალობით გამოირჩეოდა „ერთობა“, რომელსაც გერმანელთა საქციელი უყურადღებოდ არ დარჩენია.

გაზეთის მიხედვით, საქართველოს ეკონომიკური მდგომარეობა უკიდურესად მძიმე იყო, ქვეყანა კარჩაკეტილი ცხოვრობდა და სურსათის რაოდენობაც ადგილობრივი მცხოვრებთა გამოსაკვებად არ კმაროდა. გერმანელებისგან საზოგადოება მოელოდა, რომ უკრაინის პურს შავ ზღვაზე მიმოსვლის საშუალებას მისცემდა და ეკონომიკურ შეღავათს შეუქმნიდა ქვეყანას, ამის ნაცვლად გერმანია აქ თვითონ ყიდულობდა პურს. გერმანელი კოლონისტების სოფლებში დასახლებულები იყვნენ გერმანელი ჯარისკაცები, სწორედ მათი ნეგატიური ქცევის ფაქტებს ამხელდა გაზეთი „ერთობა.“ გერმანელი ჯარისკაცები იცავდნენ კოლონისტებს და ხშირად ჯარი ერეოდა კოლონისტთა და მემობელ სოფლების ურთიერთობაში, თავისი შესაძლებლობებიდან გამომდინარე ასამართლებდა მათ და უდგენდა ჯარიმებს. ხსენებულ გაზეთში ასევე ავტორი ობიექტურად საუბრობდა და დასძენდა იმას, რომ ასეთი შემთხვევები გამონაკლისს შეადგენდა და გერმანიის ჯარმა პირნათლად შეასრულა თავის დაპირებანი: „არათუ ოსმალეთი ჩამოგვაშორა, ჩვენი დამოუკიდებლობის ცნობაშიც ხელი შეგვიწყო,“ „გერმანიის შემოსვლით მოტანილ დადებით შედეგებს ოდნავათაც ვერ შეასუსტებს ზემოთ ჩამოთვლილი უარყოფითი მოქმედებანი ზოგიერი ელემენტებისა“¹⁰.

თავის მოგონებებში საუბრისას გერმანიის სამხედრო-პოლიტიკური მისიის ხელმძღვანელი გენერალი ფრიდრიხ კრეს ფონ კრესენშტაინი საუბრობს გაჭიანურებულ პირველ მსოფლიო ომზე, ყურადღებას ამახვილებს თუ რა უარყოფითი გავლენა იქონია ომმა გერმანიის ჯარების დისციპლინაზე და მორალზე. საქართველოში შემოსული ზოგიერთი სამხედრო შენაერთი, კერძოდ ბავარიის მსუბუქ კავალერიაში, პრუსიის მოიერიშეთა ბატალიონში, დისციპლინა მოიკოჭლებდა და ეს ნაწილი გამოირჩეოდა გადაჭარბებული უხემობითა და თავზვხელადებული საქციელით, ეს შეფასება გამომდინარეობს მემუარისტის სიტყვით¹¹.

8 Пипия Г., „Германский империализм в Закавказье в 1910-1918 гг“. М., 1978;

9 დღვილავა დ., „საქართველო-გერმანიის ურთიერთობა 1918-1921 წ.წ.“ (საკანდიდატო დისერტაცია), თბ., 1997;

10 გაზეთი „ერთობა“, 1918 წ. 25 სექტემბერი;

11 გაზეთი. „საქართველოს რესპუბლიკა“, 1918 წ. 3 ოქტომბერი;

„ოფიცრებმა სასიკვდილო განაჩენები გამოიტანეს და აღასრულეს, კონტრიბუციები დაანესეს და საცხოვრებლები გადაწვეს, ცალკეული სოფლებიდან საქონელი გამოირევს და სხვა ამგვარი.“ ჯარისკაცები უკვე ფონ კრესის ინსტრუქციებსა და ბრძანებებს აღარ ითვალისწინებდნენ. ერთ საღამოს ორმა გერმანელმა ჯარისკაცმა, თბილისში, შეურაცხყოფა მიაყენა რამდენიმე ადგილობრივ ქალბატონს. ჯარისკაცები სასწრაფოდ დააპატიმრეს, პერიოდული პრესის ცნობით, იყო ასეთი ფაქტიც. მთავარი ის იყო თუ, როგორ აფასებდა ამ ფაქტებს თვითმხილველი ადამიანები, როგორც ხელისუფლების, ისე ოპოზიციის წიალიდან. მეტი სიცხადისთვის საჭიროა დავიმოწმოთ სხვადასხვა გამოცემა, რომლებიც იმდროინდელ ქართულ პოლიტიკურ ცხოვრებას ასახავდნენ. ქართული ნაციონალისტური გაზეთი „სალი კლდე“ წერდა, რომ ქართველი ხალხის საქმიანობას ღრმა რწმენის მაღლი ეტყობოდა გერმანელების აქ ყოფნით, რადგან გერმანელები ქართველებს პატივს სცემდნენ და ეს საზოგადოების განწყობაზეც მოქმედებდა. გერმანელები თავისი საქციელით უსვამდნენ ხაზს იმას, რომ ისინი დამოუკიდებელ სახელმწიფოში იმყოფებოდნენ. „ჩვენი ხალხიც იზრდებოდა ამ საჭირო გრძნობასა და შეგრძნებაში“¹².

გერმანიის დახმარებას არასოდეს გადაუბიჯებია მეგობრული ურთიერთობის საზღვრებიდან, ასევე სხვა უდიდეს მნიშვნელობას შეიცავდა მათი საქართველოში ყოფნა, ფედერალისტური „სახალხო საქმე“ მიუთითებდა: „საერთო რღვევისა და გახრწნის დროს დისციპლინიანი და უაღრესად თავაზიანი ხალხის მეგობლობას უცილობელი კულტურული მნიშვნელობა ჰქონდა აღმშენებლობით პროცესში მყოფ სახელმწიფოსთვის.“¹³

გერმანიის ჯარები საქართველოში მოვიდნენ დემოკრატიის ძახილზე და მათი მთავარი ვალდებულება იყო: დაეცვათ მტრის შემოსევისგან საქართველოს რესპუბლიკა და არ ჩერეულიყვნენ მის სუვერენიტეტში და შინაიურ საქმეში. ამის მთავარი დაამოწმებელი ქართველი მოსახლეობა გახლდათ, „გერმანიამ აასრულა პატარა საქართველოს მიმართ დაკისრებული ვალდებულებანი და მისი ისტორიის განწირვის უამს იხსნა იგი დაღუპვისა და ოსმალების მონობისაგან“ ასეთი შეხედულება ქონდა სოციალ-დემოკრატიული გაზეთ „ბორბას“¹⁴.

„ქართველები შთამომავლობას გადაცემენ და არასოდეს დაივიწყებენ გერმანელ სარდლობასა და საზოგადოდ ჯარის მოღვაწეობას, გერმანელებმა ისეთი ამაგი დასდეს ქართველ ერს, რომელიც სამაგალითო ნიმუშია პატიოსნებისა და გულწრფელობის“ ხაზს უსვამდა ეროვნულ-დემოკრატიული გაზეთი „საქართველო.“ სოციალ-დემოკრატი რაჟდენ არსენიძე თავის გამოცემაში აღწერდა, რომ გერმანელების მთელი თავისი აქ ყოფნის დროს, მათი „სახელმწიფოებრივი ძალა არ გამხდარა სამარედ, არამედ შეიქმნა აკვნად ჩვენი დამოუკიდებლობისა“¹⁵.

სპირიდონ კედი გახლდათ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის ლიდერი, მისი სიტყვით „გერმანიის ძალა გვშველოდა საქართველოს ისტორიაში უძვირფასეს მომენტში, დამოუკიდებლობის მოპოვებაში მისი დახმარებით და მეგობრული ხელის გამონვდით შიგნით და გარეთ დავედეთ მტკიცეთ და ჩვენი ძალა და სხეული თანდათან მაგრდება.“¹⁶

საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მემორანდუმში, სოციალისტ-ფედერალისტური პარტიის ცნობილი პუბლიცისტი არჩილ ჯაჯანაშვილი წერდა და ინტერნაციონალის ბიურის მიმართავდა, რომ „გერმანიამ ვეთილსინდისიერად შეასრულა მიღებული ვალდებულება და თავისი ძლიერება საქართველოს საწინააღმდეგოდ არ გამოიყენაო. ეს აზრი არა მხოლოდ სოციალ-დემოკრატებისა, არამედ მთელი ქართველი ხალხისა“¹⁷.

„გერმანიის ძველი რეჟიმის ჯარები აქ მოგვეპყრნენ სათუთად და ოდნავად არ შელახეს ჩვენი ერის სუვერენობა“ - აცხადებდა ნოე ჟორდანიას საქართველოს პარლამენტის სხდომაზე, ვილჰელმ მეორის მმართველობის დამხობას მოჰყვა გერმანელების მიერ საქართველოს ტერიტორიის დატოვება. ნოე ჟორდანიას ყურადღებას ამახვილებდა გერმანელთა ჯარის როლზე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის

12 გამ. „სალი კლდე“, 1918 წ. 27 აგვისტო;

13 გამ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ. 26 ოქტომბერი

14 გაზ. „ნიჟნა“, 1918 წ., 27 ოქტომბერი;

15 გამ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ., 1 დეკემბერი;

16 საქართველოს პარლამენტი, 1918 26 ოქტომბრის სხდომის სტენოგრაფიული ანგარიში;

17 გამ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ., 1 დეკემბერი;

ფორმირებაში, მისი სიტყვით „საქართველოს სუვერენობის ცნობისა და შინაურ საქმეებში ჩაურევლობის მაგალითი მოგვცა გერმანიის ჯარების სარდლობამ. „ჩვენ სოციალისტები და დემოკრატები, ისინი მონარქისტები, აზნაურები, განსხვავება პოლიტიკური და იდეოლოგიური იყო დიდი. მიუხედავად ამისა, ჩვენი ურთიერთშორის დამოკიდებულება იყო ლოიალური, მეგობრული, გულწრფელი“¹⁸.

გერმანიის არ ჩაურევლობას საქართველოს შინაურ საქმეებში და თავის დაპირების კეთილშობილურად შესრულებას დიდი გამოხმაურება მოჰყვა ქართულ პრესაში და პოლიტიკურ სპექტრში, ასეთი რამე ქართველებისთვის უცხო იყო, სწორედ ამას უსვამს ხაზს, 1920 წელს თბილისში გამოცემული ნაშრომი „პატარა წიგნი თანამედროვე საქართველოზე“¹⁹.

საერთაშორისო სოციალისტურ ბიუროს 1918 წლის შემოდგომაზე ქართველმა სოციალ-დემოკრატებმა გაუგზავნეს წერილი, რომელშიც ხაზგასმულია „ღირსების საკითხად და ჩვენს ვალად მიგვაჩნია, ინტერნაციონალის წინაშე დავადასტუროთ: საქართველოში გერმანიას არც ღალატითა და არც ძალადობით თავისი ღირსება არ შეურცხვენია, ჩვენი ნდობა თუ საკუთარი ძლევამოსილება ბოროტად არ გამოუყენებია.“. ამერიკელი ისტორიკოსის ფ. ქაზემზადეს მიხედვით „მთლიანობაში, გერმანული ოკუპაცია საქართველოსთვის კეთილისმყოფელი გამოდგა.“ ხოლო ბრიტანელი მკვლევარი ჯ.ბრინკლეივ ადასტურებს, რომ ინგლისელების მოსვლამდე საქართველო წარმატებით ატარებდა თავის დამოუკიდებლობას²⁰.

საინტერესოა ის ფაქტიც, რომ მსოფლიო ომში კაიზერისა და ცენტრალურ სახელმწიფოთა მარცხმა გერმანია იძულებული გახადა თავისი შენაერთები საქართველოდან გაეყვანა, ხოლო მოკავშირეთა უმაღლეს საბჭოს გადანყვეტილებით, 1918 წლის დეკემბრიდან საქართველოში დიდი ბრიტანეთის არმიის პოლკები განლაგდნენ. ბრიტანელები ცდილობდნენ ხელი შეეშალათ გერმანელებისთვის, მშვიდობიანად დაბრუნებულიყვნენ სამშობლოში. ქართველები კი არ ივიწყებდნენ გერმანელების ამაგს და ცდილობდნენ ყველაფერი გაეკეთებინათ იმისთვის, რომ გერმანელებს მშვიდობიანად დაეტოვებინათ საქართველო. საქართველოს სამხედრო სამინისტრომ ქუთაისში გამოსათხოვარი ბანკეტიც გაუმართა გერმანელებს, ხოლო საქართველოს მთავრობამ დიდძალი ხალხის თანდასწრებით რკინიგზის სადგურიდან ღირსეულად გააცილეს გერმანელები. გერმანელი ჯარისკაცები და ოფიცრები საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის დაცვაში შეტანილი წვლილისათვის თამარ მეფის ორდენებით იქნენ დაჯილდოვებულნი. დამპყრობელს და ოკუპანტს ასე არ აცილებენ.

გერმანიის ინტერესები არ ლახავდა საქართველოს სუვერენიტეტს და არ ეწინააღმდეგებოდა მის ეროვნულ მისწრაფებებს, აქედან გამომდინარე გერმანია საქართველოში არც მთლად უანგაროდ მოქმედებდა მას აქ საფუძვლიანი ეკონომიკური და პოლიტიკური ინტერესები ამოძრავებდა. გერმანია საქართველოს სატელიტად არ მიჩნევდა, მისთვის პარტნიორობა უფრო მალლა იდგა, რადგან პარტნიორ ქვეყანასთან თანამშრომლობა კი ორივე ქვეყნისთვის მისაღებ და ხელსაყრელ პრინციპს ეფუძნება. ეს კარგად ჩანს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის კონსტანტინე კანდელაკის წიგნიდან, კ. კანდელაკის სიტყვით: „თუ გერმანელებმა ჩვენში შემოსვლით და აქ ყოფნით იმ დროს რითიმე ისარგებლეს, სამართლიანობა მოითხოვს ითქვას, რომ ყველაფრის ანგარიში რიგიანად გაასწორეს“²¹.

გერმანელების საქართველოში ყოფნის პერიოდში მოქმედებდა შეთანხმება, რომლის მიხედვით, დაწესებული იყო ადგილობრივი ფულის ერთეულის - ბონისა და გერმანული მარკის გაცვლითი კურსი თანაფარდობით: 1 მარკა უდრის 1 მანეთსა და 25 კაპიკს. ქართული პრესის თანახმად, ამ კურსით მარკის შეძენა შეეძლო, როგორც მთავრობას, ისე კერძო პირებს და ბონის ინფლაციას არ უმოქმედია გაცვლით კურსზე.

იმ 6-7 თვის განმავლობაში კი, რასაც ამ ურთიერთობის ისტორია მოითვლის, ეს იყო ორ სახელმწიფოს შორის კეთილგანწყობის, ურთიერთსარგებლიანობაზე დამყარებული საქმიანი თანამშრომლობისა და პარტნიორული ურთიერთობის შთამბეჭდავი მაგალითი. ძნელია იმაზე საუბარი თუ, როგორ განვითარდებოდა და რა კონკრეტულ სახეს მიიღებდა გერმანია-საქართველოს ურთიერთდამოკიდებულება იგი

18 უორდანი ნ., „ჩემი წარსული“ თბ., 1990;

19 პატარა წიგნი თანამედროვე საქართველოზე. თბ., 1920;

20 ათანელაშვილი ა., „სისხლიანი გაკვეთილები“. თბ., 1999;

21 კანდელაკი კ., „საქართველოს ეროვნული მეურნეობა“. წგნ. მეორე, პარიზი, 1960;

რომ ხანგრძლივი ყოფილიყო და საგარეო ფაქტორებს ხელი არ შეეშალა²².

ბამოყენებული ლიტერატურა:

- გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმი, ს. შანშიაშვილის ფონდი, საქ. #5558-b.
ავალიანი ლ., „კონსტანტინე გამსახურდია კენიგსბერგში“. „ქართული მწერლობა“, 1990;
ავალიშვილი მ., „საქართველოს დამოუკიდებლობა 1918-1921 წლების საერთაშორისო პოლიტიკაში.“ თბ., 1925;
ასტამაძე გ., „შულენბურგი და საქართველო 1911-1921წ“ <http://german-georgian.archive.ge/ka/blog/36>, - უკანასკნელად გადამონმბებულია 6. 13, 2021;
პაიჭაძე დ., „გერმანია-საქართველოს არშემდგარი დოკუმენტი.“ „ცისკარი“, 2000;
გაბთი „საქართველო“, 1918 წ. 26 ივლისი;
ბარონი ფრიდრიხ კრეს ფონ კრესენშტაინი., „ჩემი მისია კავკასიაში“. გერმანულიდან თარგმნა, ისტორიული ნარკვევი და კომენტარები დაურთო ნოდარ მუშუქიანი, ქუთაისი., 2002;
Пипия Г., „Германский империализм в Закавказье в 1910-1918 гг“. М., 1978;
დღვილავა დ., „საქართველო-გერმანიის ურთიერთობა 1918-1921 წ.წ.“ (საკანდიდატო დისერტაცია), თბ., 1997;
გაბეთი „ერთობა“, 1918 წ. 25 სექტემბერი;
გაბეთი. „საქართველოს რესპუბლიკა“, 1918 წ. 3 ოქტომბერი;
გაბ, „სალი კლდე“, 1918 წ. 27 აგვისტო;
გაბ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ. 26 ოქტომბერი
გაზ. „ნიცხნა“, 1918 წ., 27 ოქტომბერი;
გაბ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ., 1 დეკემბერი;
საქართველოს პარლამენტი, 1918 26 ოქტომბრის სხდომის სტენოგრაფიული ანგარიში;
გაბ. „სახალხო საქმე“, 1918 წ., 1 დეკემბერი;
ჟორდანიან ნ., „ჩემი წარსული“ თბ., 1990;
პატარა წიგნი თანამედროვე საქართველოზე. თბ., 1920;
ათანელაშვილი ა., „სისხლიანი გაკვეთილები“. თბ., 1999;
კანდელაკი ვ., „საქართველოს ეროვნული მეურნეობა“. წგნ. მეორე, პარიზი, 1960;
გაბეთი „საქართველოს გუბაგი“, 1919 წ. 20 ივლისი;

22 გაბეთი „საქართველოს გუბაგი“, 1919 წ. 20 ივლისი;

Military - Diplomatic Relations of Democratic Republic of Georgia and Germany

The Georgian intelligentsia and the nation's advanced educated society were well acquainted with German culture, they were systematically acquainted with the European press and followed German politics and culture. The Georgian intelligentsia greatly appreciated the original culture of the German nation and distinguished their best qualities. Germany became a role model for Georgia in nation building and identity. During World War I, the Russian Empire was embroiled in anti-German mass protests and rhetoric, yet Georgians did not change their views on Germany.

This attitude of Georgia can also be explained by the fact that the hatred of the Russian colonial regime and the longing for liberation gave rise to the hope of possible German help. This fact does not contradict the truth, but it is not enough to clarify the issue. The traditions of Georgian-German relations can be traced back to the distant past.

The cultural prestige of Germany was strong in the Georgian youth at the beginning of the XX century, it was not inferior to the authority of France in the generation of Niko Nikoladze and Sergi Meskhi. Sandro Shanshiashvili published a letter in 1912 stating that Georgian youth should grow up in Germany, because that is where the depth of soul, philosophy, science and excellent poetry could be encountered, and it is important for Georgian youth to assimilate and understand German values and principles¹.

At the same time, Konstantin Gamsakhurdia, who was in Kennigsberg, exemplified the respectable qualities observed in the character of the Germans to the Georgian nation. The Georgian National Committee for Independence emerged in Europe, its members contacted German government officials and shared their political aspirations. This relationship was the fellow-feeling of the Georgians for Germany, which grew closer to high military and political circles. Wilhelm II's plan was to weaken the anti-German military camp and remove Russia from its borders, which would lead to the creation of buffer states in Poland, Ukraine and the Caucasus. It was this fact that made things easier for the Georgian Committee. The Georgian National Committee even managed to conclude an agreement with the German government, which provided German assistance in gaining Georgia's independence.

Germany's support for Georgia was important, as Georgia found an ally in Europe and the relationship had grown from moral compassion to business. The work of the Georgian Liberation Committee has yielded results. Germany financed all the activities of the committee, as well as ensured the formation of a Georgian legion on Ottoman territory, and began to provide arms to Georgia by submarines. Such relations paved the way for Germany to recognize Georgia's sovereignty. Indeed, as soon as Georgia gained independence, Germany undertook to protect it.

V. Lenin described the restoration of Georgian state sovereignty as "the occupation and complete conquest of Georgia by the German imperialists." During World War II, the rhetoric of the enemy icon became stronger and the Germans were recognized as occupiers. During the Second World War, special attention was paid to the creation of an ideological "enemy icon" from Germany. Brochures, books, and publications at the time stated that the German units of 1918, which had been called upon to strengthen Georgia's independence, were equated with the Nazi invaders, and the Georgian government was a complete slave to them.

Soviet scholars were actively involved in revealing the nature of Georgian-German relations. Was there any evidence other than Lenin's political assessment? The main argument of the Soviet scholars was Zurab Avalishvili's entry from his book "Georgia's Independence in the International Politics of 1918-1921".

1 Giorgi Leonidze State Museum of Georgian Literature, S. Shanshiashvili Foundation, Georgia # 5558-Kh.

When Georgia declared independence, the government sent a delegation to Germany to provide the recognition of Georgia's state sovereignty, ensure its independence, and gain official support from the country. Zurab Avalishvili was a member of this delegation. During the meeting with the staff of the German Ministry of Foreign Affairs, the Georgian diplomat informed us of the content of his conversation, from which it becomes clear that some part of the German government was thinking of restoring the monarchy in Georgia, some hoped to establish a protectorate and so on. Dr. Simmons spoke about the geographical distance of Georgia and noted that Georgia does not prevent its geographical location from joining the German Federation. Simmons and Avalishvili were actively talking about this issue, Avalishvili asked Simon the following question: "How do you imagine the situation of the future German representative in Georgia?" "Simmons' response to this question was as follows:" The future German representative in Georgia would be formally a diplomatic representative for Germany, in essence, he could be closer to the British resident to the independent state of India. "There are no more specific issues to be discussed on this topic. According to German politicians and military officials, ties with Georgia should be close and Georgia should remain completely independent.

On behalf of the Georgian National Committee, Giorgi Machabeli proposed to the German authorities at the beginning of the First World War the idea of restoring the monarchy in Georgia and making one of the sons of Emperor Wilhelm II king. After the declaration of Georgia's independence, this issue was not raised seriously either in Tbilisi or Berlin². Suppose a resident was indeed sent from Germany and Georgia was found to be under German protection on the basis of a protectorate. It was far better to be in German subjugation than to be deprived of all political rights in the "prison of the peoples" of Russia. Tsarist Russia's policy towards the conquered peoples was imperialistic, it addressed the assimilation of society. Maintaining close ties of indigenous nations with tsarism were vital to them. Kaiser Germany was a country of European order with much higher culture and capabilities than Tsarist Russia, so relations with Germany would not turn Georgia into a colony; in terms of internal governance, Georgia would maintain free, autonomous rule.

The situation of Georgia under the protection of Germany with the princes or residents of this country in Tbilisi, will still be a subjective understanding of the issue and not a factual reflection of reality. Such a theory and approach was dis-

² Astamadze G., "Schulenburg and Georgia 1911-1921" <http://german-georgian.archive.ge/ka/blog/36,- last checked 18. 07, 2020;>

cussed by a number of ordinary officials of the Kaiser Foreign Ministry. A “friendship, economic and legal agreement” was prepared between Georgia and Germany, but it was not signed. The legal norms of Georgian-German interdependence were not even discussed at the level of the heads of delegations. At the first stage, Germany recognized the full state independence of Georgia. According to one of the German experts, about thirty people knew where Georgia was located, they showed great interest and showed sympathy to establish friendly relations between Germany and Georgia.³

The agreement signed in Poti on May 28, 1918, due to the state of war between the two countries, regulated military, financial and trade problems and did not provide for the legal principles of relations. Therefore, we cannot discuss it in this context. In June 1918, a German military-diplomatic mission led by General Friedrich Sigmund Kress von Kressenstein arrived in Tbilisi, consisting of two Bavarian battalions of 1,800 fighters. The mission was carried out with the consent of the Government of the Democratic Republic of Georgia.⁴

In his speeches and addresses, von Kress added that the main reason for the Germans to come to the Caucasus was to help the Georgian people. The Germans came to Georgia as friends and pledged to protect the country and help the Georgian people to restore their old statehood and independence. “We are here not as winners, but as friends, and this is the basis for our further cooperation.”⁵

Upon arrival in Tbilisi, the German officers visited the museums of the Literacy Society and visited the historical-ethnographic museums. German officers were actively acquainted with the Georgian ornamental culture and equipment or manuscripts, and many officers were delighted to see them. The behavior and respect of the Germans for Georgian culture and traditions clearly showed that a representative of a civilized nation entered the country, which was positive towards the Georgian people with a great and unique past, valued its national treasure and was ready to contribute to the further spiritual culture or education of Georgians. For raising. Some examples can be used to illustrate:

1. In July 1918, the German-Georgian Cultural Society was established in Tbilisi, in the formation of which the main role is played by our compatriots educated in Germany, as well as the current National Council and the Georgian intelligentsia. Its creation was supported by both the government of the Democratic Republic and the official representation of Germany in Georgia. It was aimed at making friends between the two nations, bringing their cultures closer together and dialogue.

2. In August 1918, the German government established 10 scholarships for Georgian students. The Ettal Monastery in Bavaria sent several Georgian children to the gymnasium at its own expense and awarded each of them a scholarship in the amount of 15,000 marks.

3. German Kartvelologist Richard McClellan, Konstantine Gamsakhurdia and Giorgi Kereselidze were invited to be editors of Berlin publishing house Der Noye Orient, a Georgian literary and scientific magazine in the European Moambe, founded by a Berlin publishing house.⁶

Turkish askers invaded Borchalo district, German soldiers supported the Georgian units against them and repelled the enemy from the borders of Georgia. It was after this event that the German military earned the benevolence of the Georgians. 4 Germans also lost their lives in the military clash. Fighters dedicated to the freedom of Georgia were put to rest in a German cemetery near Avchala Street in Tbilisi.⁷

The Germans saved Georgia from Ottoman looting and enabled the Georgian people to restore their national statehood, which had been abolished 117 years ago. Unlike the Russians, they did not invade Georgia and did not interfere in the formation or subsequent activities of the government of the Democratic Republic. “Georgian Mkhedrioni (militaries) and its loyal allies, the German colonists, dominated Georgia; That Georgia was transformed into a German colony, where German military commanders, local German industrialists and landowners rallied.”

3 Paichadze D., “Germany-Georgia failed document.” “Tsiskari”, 2000;

4 „Saqartvelo” newspaper, 1918 . July 26;

5 Baron Friedrich Kress von Kressenstein, “My Mission in the Caucasus”. Translated from German, historical essay and comments added by Nodar Mushkudiani, Kutaisi., 2002

6 Пипия Г., „Германский империализм в Закавказье в 1910-1918 гг“. М., 1978;

7 Dghvilava D., “Georgian-German Relations 1918-1921” (PhD theses), Tbilisi, 1997;

Such narratives exist in modern Russian historiography. Soviet-Communist assessments of Georgian-German relations continue to dominate.

Some actions of the German military contingent in Georgia are clearly exaggerated, but several isolated cases have been identified. At the time “Ertoba” stood out from the newspapers in Georgia with its critical position, which did not ignore the behavior of the Germans.

According to the mentioned newspaper, the economic situation in Georgia was extremely difficult, the country was closed and the amount of food was not sufficient to feed the locals. The public expected the Germans to allow Ukrainian bread to circulate on the Black Sea and create economic benefits for the country; instead Germany itself would buy bread here. German soldiers were living in the villages of the German colonists, and the facts of their negative behavior were exposed by the “Ertoba” newspaper. German soldiers defended the colonists and often the army interfered in the relations between the colonists and the neighboring villages, judging them according to their capabilities and imposing fines. In the newspaper, the author also spoke objectively, adding that such cases were exceptional and that the German army had faithfully fulfilled its promises: “Not only did they deliver us from the Ottomans, they also helped us to declare our independence.”. “The positive effects of German entry cannot be mitigated in the slightest by the negative effects of some of the activities of certain elements listed above.”⁸

In his memoirs, the head of the German military-political mission, General Friedrich Kres von Kressenstein, talks about the protracted First World War, focusing on the negative impact that the war had on the discipline and morale of German troops. Some military units that entered Georgia, namely the Bavarian Light Cavalry, the Prussian Battalion of Fighters, were lame in discipline, and this part was characterized by excessive rudeness and rebellious behavior, according to the memoirist.⁹

“Officers carried out and executed death sentences, made to pay indemnities and burned homes, confiscated goods from certain villages, and so on.” One evening, two German soldiers in Tbilisi assaulted several local women. The soldiers were immediately arrested, according to the periodical press, there was such a fact as well. The main thing was how eyewitnesses from both the government and the opposition evaluated these facts. For more clarity we need to witness the various editions that reflected the Georgian political life of the time. The Georgian nationalist newspaper “Sali Klde” wrote that the activities of the Georgian people were a sign of deep faith in the presence of the Germans, as the Germans respected the Georgians and this also affected the public mood. The Germans by their behavior emphasized that they were in an independent state. “Our people were growing up with this necessary feeling and perceptions.”¹⁰

German aid has never transcended the boundaries of friendly relations, and their presence in Georgia was of great importance, the Federalist Public Affairs stated: “The neighborhood of a disciplined and highly polite people in the midst of total disintegration and decay was inevitably of cultural significance to a state in the process of reconstruction.”¹¹

German troops came to Georgia in the name of democracy and their main obligation was: to protect the Republic of Georgia from the invasion of the enemy and not to interfere in its sovereignty and domestic affairs. The main proof of this was the Georgian population. “Germany has fulfilled its obligations to Little Georgia and at the time of its historical sacrifice saved it from extinction and Ottoman slavery,” such was the viewpoint of the social-democratic newspaper Borba.¹²

Georgians will pass on to their descendants and will never forget the German command and the work of the army in general. Throughout its stay here, the Germans “did not become a state graveyard, but a cradle of our independence.”¹³

Spiridon Kedia became the leader of the National Democratic Party, saying “German power helped us at the most precious moment in

8 :Ertoba: newspaper, 1918 . September 25;

9 ”Saqtavelos Respublika” newspaper,“ 1918 . October 3

10 “Sali Klge” newspaper, 1918. August 27;

11 “Sakhalkho Saqme”, 1918. October 26

12 „борьба” newspaper, 1918., October 27;

13 “Sakhalkho Saqme”, 1918 ., December 1;

the history of Georgia, with its help in gaining independence and with a friendly hand we stood inside and outside and built our strength and body.”¹⁴

In the Social-Democratic Memorandum of Georgia, Archil Jajanashvili, a well-known publicist of the Socialist-Federalist Party, wrote to the International Bureau that “Germany has fulfilled its obligations in good faith and has not used its power against Georgia.” This opinion is not only of the Social Democrats, but of the entire Georgian people. “¹⁵

“The troops of the old German regime treated us here gently and did not slightly violate the sovereignty of our nation,” said Noe Jordania at a session of the Georgian parliament. The overthrow of Wilhelm II rule was followed by the Germans leaving Georgian territory. Noe Jordania focused on the role of German troops in the formation of the Democratic Republic of Georgia, saying that “the command of German troops gave us an example of recognition of Georgia’s sovereignty and non-interference in internal affairs.” “We are socialists and democrats, they are monarchists, nobles, the difference between political and ideological was great. Nevertheless, our relationship was loyal, friendly, and sincere.”¹⁶

Germany’s non-interference in Georgia’s internal affairs and its generous fulfillment of its promise received a great response in the Georgian press and political spectrum. The work “Little Book on Modern Georgia” published in Tbilisi in 1920.¹⁷

In the autumn of 1918, the Georgian Social Democrats sent a letter to the International Socialist Bureau, emphasizing that “it is a matter of dignity and we owe it to the International to reaffirm that Germany has not violated its dignity through betrayal or violence in Georgia.” According to American historian f. Kazemzade, “Overall, the German occupation turned out to be good for Georgia.” And the British researcher J. Brinkley also confirms that Georgia successfully exercised its independence before the arrival of the British.¹⁸

It is also interesting to note that the defeat of the Kaiser and the Central Powers in World War I forced Germany to withdraw its troops from Georgia, and by the decision of the Supreme Allied Council, British Army Regiments were stationed in Georgia in December 1918. The British tried to prevent the Germans from returning home peacefully. The Georgians did not forget about the Germans and tried to do everything to make the Germans leave Georgia peacefully. The Ministry of Defense of Georgia also held a banquet for the Germans in Kutaisi, and the Government of Georgia, in the presence of a large crowd, saw the Germans away from the railway station with dignity. German soldiers and officers were awarded the Order of Queen Tamar for their contribution to the protection of Georgia’s state independence. The invader and the occupant are not seen off home like that

“Germany’s interests did not violate Georgia’s sovereignty and did not oppose its national aspirations, therefore Germany did not act completely unselfishly in Georgia, it was driven by sound economic and political interests here. Germany did not consider Georgia as a satellite, the partnership stood higher for it, because the cooperation with the partner country is based on an acceptable and favorable principle for both countries. This can be clearly seen from the book of the Minister of Finance and Trade-Industry of the Democratic Republic of Georgia Konstantine Kandelaki, According to K. Kandelaki: “If the Germans took advantage of the rhythm of our invasion and presence here at that time, it is fair to say that everything was set in order.”¹⁹

During the Germans’ stay in Georgia, an agreement was reached, according to which the exchange rate of the local currency - the Bonn and the German mark was set in the ratio: 1 mark equals 1 ruble and 25 kopecks. According to the Georgian press, both the government and

14 Georgian Parliament, 1918 October 26 Session Verbatim report;

15 “Sakhalkho Saqme” newspaper, 1918, December 1;

16 Jordania N. “My Past” Tb., 1990;

17 Small Book about Georgia. Tb., 1920;

18 Atanelashvili A. “Bloody Lessons”. Tb., 1999;

19 Kandelaki K., “Georgian National Economy”. Second book, Paris, 1960; ;

individuals could buy a stamp at this exchange rate, and Bonn inflation did not affect the exchange rate.

For the 6-7 months that the history of this relationship counts, it has been an impressive example of goodwill, mutually beneficial business cooperation and partnership. It is difficult to talk about how the German-Georgian relationship would have developed and what concrete form it would have taken if it had lasted for a long time and had not been hindered by external factors.²⁰

References

- Giorgi Leonidze State Museum of Georgian Literature, S. Shanshiashvili Foundation, Georgia # 5558-Kh.
Avaliani L., "Konstantine Gamsakhurdia in Königsberg". Georgian Literary works, 1990;
Avalishvili Z., "Georgia's Independence in International Politics in 1918-1921." Tbilisi, 1925;
Astamadze G., "Schulenburg and Georgia 1911-19216" <http://german-georgian.archive.ge/ka/blog/36,-> last checked 6. 13, 2021;
Paichadze D., "Germany-Georgia failed document." "Tsiskari", 2000;
"Saqartvelo" newspaper, 1918 წ. July 26;
Baron Friedrich Kres von Kressenstein, "My Mission in the Caucasus". Translated from German, historical essay and comments by Nodar Mushkudiani, Kutaisi, 2002;
Пипия Г., „Германский империализм в Закавказье в 1910-1918 гг“. М., 1978;
Dghvilava D., "Georgian-German relations in 1918-1921." (PhD Theses), Tb., 1997;
:Ertoba" newspaper, 1918 . September 25;
"SaqarTvelos Respublika newspaper," 1918წ. October ;
"Sali klde" newspaper, 1918წ. August 27;
"Sakhalkho Saqme " newspaper, 1918 . October 26
„борьба“ newspaper, 1918 .,October 27;11
"sakhalkho Saqme" newspaper, 1918 ., December 1;
Georgian PARliament, 1918 October 26 session Shorthand report;
"Sakhalkho Saqme" newspaper, 1918 ., December 1;
Kordania N., „My Past “ Tb., 1990;
Small book on Modern Georgia. Tb., 1920;
Atanelashvili A., "Bloody Lessons", Tb., 1999;
Kandelaki K., "Georgian National Economy". წგწ. Second, Paris, 1960;
"Saqartvelos GuSagi" newspaper, 1919 . July 20;

Brigadier General Mamia Balakhadze

20 Saqartvelos Gushagi" newspaper, 1919 . 20 July;

מרכז הלאומי
לשיפור מעמד האישה

מרכז הלאומי
לשיפור מעמד האישה